RASİH NURİ İLERİ

MİHRİ BELLİ OLAYI

III

ÖZ ELEŞTİRİ
TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ

anadolu 21 yayınları

ANADOLU YAYINLARI No 22
Ağaoğlu Yayınevi Tesisleri, 27 73 37
Birinci Basım Kasım 1976

ANADOLU YAYINLARI Ltd. Şti.
Himayeietfal Sok. Mirat Han, No. 201
P.K. 323 OSMANBEY - İSTANBUL
Tel: 48 66 37

MİHRİ BELLİ OLAYI (1970-1976)
CİLT I - II

Ön deyiş: MDD - «YÖN» Tartışmaları
«Aydınlık» Sosyalist Dergi Dâvası

Marksist - Leninist
Haziran Hareketi Dâvası

MİHRİ BELLİ OLAYI (1970-1976)
CİLT III

«Özeleştiri»
Türkiye Emekçi Partisi

Hâmit Yabaş
arkadaş'a ...
armağan

NOKTALAMA II

«Mihri Belli Olayı» kitabının ilk iki cildini okumuş bulunanlar bunların aynı zamanda aynı konunun devamı olduğunu, ve de biribirinden tamamen bağımsız birer yapıt niteliğini taşıdıklarını gözden kaçırmış olamazlar. Bu üçüncü cilt için de durum aynıdır, ancak bu cildin kendine özgü iki niteliği bulunmaktadır.

1 — Bu cilt görünürde biribirinden kopuk iki parçadan oluşmaktadır. Biri, Nisan 1972'de «Türkiyede bir yerde» Mihri Belli tarafından yazıldığı söylenen «DEVRİMCİ HARAKETİMİZİN ELEŞTİRİSİ», yani «ÖZELEŞTİRİ» kitabı (*). Diğeri ise

(*) Ankara davası ilk tahkikat ifadelerine göre ÖZELEŞTİRİ'nin tamamlanışı bir kaç ay sonra gerçekleşmiştir. (Bak. Cilt: 1, Sa: 187-274) (RN)

12 Şubat 1975 günü Mihri Belli ve arkadaşları tarafından kurulan TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ hakkında bir inceleme.

2 — Bu iki bölümün Mihri Belli ile ilişkili bulunmaları dışında, kendi içinde bir birliği, bütünlüğü olduğu gibi - her iki bölümün de önceki kitaplarla yakın bir ilişkisi bulunmaktadır.

Bir yönden 29-30 Ekim 1970 Kurultayında bir Parti kurulması kararı alınmışken (*) 12 Mart karşı devrimi partinin kurulmasını ertelemiş; 1973 seçimlerini izleyen Af Kanunu sonucunda ise hakları iade edilen Mihri Belli bu kez T.E.P.i kurmuştur. Yani T.E.P. ve 1970 kararı ile kurulacak parti arasında organik bir bağ var olmamakla birlikte, yani partiyi kurabilecek, kuran kadroda bir aynıyet yoksa da, bir devamlılık söz konusudur.

Diğer yönden de «Özeleştiri» hem Ankara «Sosyalist Aydınlık» dergisi davasının en önemli bir belgesini teşkil etmektedir, hem de İstanbul M-L H.H. davasının temel belgesidir. Bu bakıma bu belge her iki ciltte de dava dosyasında yerini alabilirdi, çünkü özellikle iki davanın son duruşmalarında tüm olarak okunmuş, keyfiyet zabıtlara geçmiştir. Bir bakıma Ankara davası «Özeleştiri» tiri»nin tasarlanış ve hazırlanış aşaması, İstanbul davası ise «Özeleştiri»nin yayınlanış ve dağıtımı

(*) Parti Kurma konusunda bakınız. Mihri Belli Kurultay konuşması (Cilt 1, S: 103-139); Parti Kurma kararı Bildirisinde Sırrı Öztürk, İhsan Memoğlu, Halil Oyman, Hüseyin Kaya, Veli Kasımoğlu, Ertuğrul Kürkçü, ve Ziya Yılmaz'ın imzaları vardır, bu göreve atananlar ise: Mihri Belli, Atilla Sarp, Vahap Erdoğdu, Mahir Çayan, Muzaffer Erdost, Erim Süerkan, İhsan Memoğlu'dur. (Cilt 1, S: 140-149)

aşaması olarak ilgili mercilerce simgelenmiştir.

«Özeleştiri»nin başka bir önemi de vardır. Bu yapıt (F.K.F.) Dev-Genç dönemi ve Dev-Genç'deki bölünmeler ve de 12 Mart dönemindeki haraketler hakkındaki, o dönemlerde Demokratik Devrim tezinin savunucusu Mihri Belli'nin eleştirilerini kapsamak iddiasındadır, (*) üstelik bu öyle bir eleştiridir ki, (illegal bir belge niteliği taşıdığından) 142. nci maddenin sınırları içinde yazılmamıştır, yazarları bu belgede istediğini, istediği şekilde ifade edebilmiştir. Kaldı ki, «Özeleştiri»nin Almanya basımında bulunan değişiklikler Mihri Belli'nin düşüncesinin gelişmesini belirtmektedir. Mihri Belli bugün bir Parti'nin lideri olduğuna göre bu görüşleri daha da büyük bir önem kazanmaktadır.

Üçüncü cildin ilk ciltlere göre bir özelliği konu olarak bir davayı ele almış olmamasındandır. Bu cilt de - ikinci kismi dahil olmak üzere - belgesel bir yapıt sayılabilir. Ancak, kanımca, her üç cilt dar anlamda birer belgesel yapıt olmaktan uzak-

---

(*) İkinci ciltte (S: 456) (Parti kurulmasının) gecikmesi üzerine (1963-1970) gençliğin, (Dev-Genç)'in kontrolunun elden çıktığını söylemiştim. Dev-Genç'e dönüşen Fikir Kulüpleri Federasyonu (F.K.F.) T.İ.P.'in, daha doğrusu Sadun Aren'in girişimi ile kurulmuştu, sonra T. İ.P. in pasifliği karşısında gençlik Mihri Belli'nin M.D.D. çizgisine kaydı, az sonra sertleşen genel politik konjonktür karşısında gençlik gitgide radikalleşti, onu da aştı, gruplara bölündü, her grup kendisine ideolojik bir düzey aradı. Kaldı ki, güvenecekleri merkezi bir örgütün, bir Partinin varolmayışının bunda rolü olmuştur. Ayrıca milyonun üzerindeki gelirleriyle, kalabalık kadrolarıyla Üniversite gençliği kendini adeta «Parti» saymak eğilimindeydi. (Cilt II. Sa: 606-609) ve «Atatürk ve Komünizm» (S: 344-346) da bu konudaki 1969 değerlendirmem bu doğrultudadır. (RN)

tır. Ilk iki ciltte birer Sıkıyönetim davası gayet objektif olarak verilmekle beraber bütün belgeler, ifadeler, işkenceler, iddianameler, mahkeme zabıtları, deliller, esas hakkındaki mütalealar, savunmalar, gerekçeli hükümler, ham birer veri olarak sunulmamıştır, tekrarlardan kaçınılmış, örneğin bitmez tükenmez iddianameler ve onların kapsadığı «ideolojik» yorumlarla kimlik tesbitlerine yer verilmemiştir. Aksine sadece davaların özü sunulmakla yetinilmiştir, ve bunda tamamen objektif, bilimsel bir metod uygulanmıştır. Sunduğum kendi yazı ve ifadelerimde bile bu gün onaylamıyacağım, aşmış bulunduğum kısımları kesintisiz ve değiştirmeden verdim. Oysa Türkiye süratli bir değişme, gelişme içerisinde bulunduğundan, kişilerin incelemeleri ve yargıları da gelişebilmektedir. Bu bakıma, örneğin belge olarak sunduğum 1966'daki yazımda, sorgumda, savunmamda, asker-sivil aydın zümre hakkındaki yargılarımda, T. E.P. hakkındaki eleştirmemde, yani belgelerde yer alan görüşlerimle her üç kitapta da yer alan ve 1976 görüşlerimi yansıtan sözlerim arasında bazı farklar, benim aradaki gelişmemi simgeleyen çoğu ikincil derecedeki nuanslar bulunabilir. Bu bakıma da, her üç cilt «Mihri Belli Olayı»nı dile getirirken ayrıca benim görüşlerimi belirtmektedir. Dergi yazı kadrosu, grup arkadaşlığı, dava sanıklığının verdiği ortak müşterekler dışında bu kitabım, ilk cildin «giriş»inde söylediğim gibi, bir «temizlik hareketi» (Sa: 27), bir noktalayıştır. Benimle beraber, örneğin sanık sandalyesinde kader birliği etmiş birçok hapishane arkadaşım böylece kendilerinden hangi noktalarda ayrıldığımı görecekler, başkaları hangi noktalarda birleştiğimizi

saptayabileceklerdir, bu iki davranışın da bence olumlu yönü fazladır.

Mihri Belli için durumun aynı derecede açık olmıyacağı kanısındayım, bunun bir nedeni benim - genel olarak - bir polemik yazısı yazmadığımdandır. Ayrıca ne 1940'lar, ne 1950'ler ve ne de sonraki dönemlerdeki, bu kitapla doğrudan doğruya ilgili olmayan konuları ele almaktan kesinlikle kaçındım. Hatta THKP-C grubunun, ve ondan ayrılan hiziplerin 1970-1971 eleştirilerini kitabıma almadığım gibi, THKP-C ikinci davasında Yusuf Küpelilerin, Ertuğrul Kürkçülerin zabıtlara geçen sözlerini de nakletmemişdim. (*) Bunu yapmak için konudan ayrılmak 1966'dan sonraki gelişmeleri kapsayan bir inceleme yapmak gerekirdi. Kaldı ki Milli Demokratik Devrim saflarındaki bölünmeler yıldırım hızı ile birbirilerini izlemişlerdir. Örneğin Türk Solu dergisini de beraberinde sürükleyen P.D.A. ile, (Doğu Perinçek) ile olan ilk bölünme Ocak 1970'de su yüzüne çıkmıştır. Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile olan kopuş (Demokratik Zortlama) Ekim 1970, Mahir Çayan ve arkadaşları ile kopuş da aynı tarihte vuku bulmuştur. Oysa soldaki bütün bu grupları ve de T.İ.P. le onun içindeki fraksiyonları, THKO'yu kapsayan bir inceleme için vakit çok erkendir, bu kitabımda grupların biri hakkında malzeme sağlamak gibi çok daha sınırlı bir amaç gütmekteyim. Geniş sentezlere bu gibi incelemelerin yayınlanması olanak yaratacaktır, kaldı

(*) Ertugrul Kürkçü'nün mahkeme dosyasındaki iddiası ilginçtir. Kızıldereye giderken Mahir Çayan Kendisine: «En büyük hatamız Mihri Belli'den ayrılışımız oldu» dediği zabta geçmiştir. Sorumluluğu kendisine aittir. (RN)

ki bunun için ayrıca 12 Mart öncesi kanuni ve psikolojik duruma dönülmesi, hatta 142. Madde gibi antidemokratik kanun maddelerinin kaldırılması gerekmektedir.

Ayrıca bu üç cildi inceleyen okuyucuların Mihri Belli hakkındaki yargılarının o kadar açık olmayacağı kanısındayım, okuyucuların bazılarının kitabı okuyunca kendisini göklere çıkartabileceğini, bazılarının kendisini alabildiğine yerebileceklerini biliyorum, çünkü taraftarlar ve düşmanlar aynı belgeleri hisleri ve inançları yönünden yorumlayacaklardır. Ben önceden taraf tutan okuyucuya değil, bu konuları ayrıcalı olarak bilmeyen geniş kitle ve araştırıcılar için yazmaktayım, kendi yorumumu ise bir ölçüde mahfuz tutmaktayım, çünkü bu olaylarda istesem de istemesem de taraf durumundayım, Mihri Belli'nin değimi ile minderin dışından mücadeleyi seyredenlerden değilim. Oysa somut veriler bile, değerlendirmeler yapılabilmesi dersler çıkartılması için yeterlidir sanırım, yargıyı okuyucuya terkediyorum.

★

Birinci cildin ÖN SÖZ'ünde politik örgütsel dava dosyalarının ne dereceye kadar ve hangi kayıtlarla tarihsel birer belge sayılabileceğini; (legal parti davaları dışında) bu gibi davaların gerçek yüzünü, hele örgütsel bağların varlığını ve niteliğini tam olarak yansıtamıyacaklarını gösterdim. Hatta Kontr-Gerilla'da 26 gün süren sorgum sırasında «örgüt» varlığını kabul etmemiş bir kişi olarak, birinci ciltte de (S: 16-17) bu örgüdün varlığı veya yokluğundan söz edecek durumda olmadığını belirttim. «Girişte» ise kitabın çerçevesini çizdim, özetini verdim. Bu kitap bir «Ön Deyiş»

kapsamaktadır. Demokratik Devrim tezinin 27 Mayıs 1960'dan sonra yeniden Türkiyede söz konusu edilmesi ile ilgili «Yön Tartışmaları» bu bölümde yer almıştır. Ondan sonra Demokratik Devrim tezinin suç teşkil etmediğinin Yargıtayca saptandığını belirttim.

12 Mart karşı devrimden sonra aynı tezin Askerî Yargıtayca suç teşkil ettiği hakkındaki mahkeme ilâmının tamamını sunduktan sonra Ankara davasını, yani «Aydınlık Sosyalist Dergi» davasını sundum, bu dava geniş ölçüde bir M.D.D. davası Mihri Belli ile ilgili bir davadır. M.İ.T. raporuna göre «Legal bir marksist parti kurma teşebbüsü» davasıdır. Aynı zamanda bu dava, hele ilk tahkikat bölümünde, Mihri Belli'nin Ocak 1972'de Suriyeden Türkiye'ye gizli olarak dönüşü - Amerikan üslerine karşı bir silahlı haraket planlaması - Ankara'daki gençlerin buna karşı çıkmaları «ÖZELEŞTİRİ» yazmasını önermeleri - tutuklanmaların başlaması üzerine gizlenişi ve Batı Avrupaya kaçışı resmi iddialarını dile getirmektedir.

İkinci cildin konusu Sıkıyönetim döneminin son örgüt davası olan Marksist-Leninist Haziran Hareketi, yani Haziran Hareketi davasıdır. Bu dava liseli gençlerin Sıkıyönetim aleyhinde küçük ilancıklar yapıştırırken yakalanması ile başlamış, onların sorgusu sonucunda tutuklamalar genişlemiş ve H.H. ile (Haziran Hareketi) imzalı bazı yazılar ile «Özeleştiri» bu arada ele geçirilmiştir. Böylece bu dava da Mihri Belli liderliğindeki bir gizli örgüt davası haline dönüşmüştür. Tek tutuklu Merkez Komitesi üyesi olarak davaya beni kattılar. Sıkıyönetim örgüt davalarından THKO, THK P-C, TİİKP, TİKKO ve başkalarının aksine Hazi-

ran Hareketi davasında bütün sanıklar duruşmalarda örgütsel ilişkileri tümden reddetmişlerdir, Kontr-Gerilla karşısında da kişi olarak aynı davranışı seçtiğimden, tüm örgütsel ilişkileri reddettiğimden dolayı sonunda Beraatım zorunlu olmuştur.

İki davanın da, 29-30 Ekim 1970 Kurultayı sırasında ve ondan sonra Aydınlık dergisi ile Türkiye Solu dergisinde Mihri Belli ile aynı safta gözüken kişilerin davası olmak niteliğini taşımaktadır. Af Kanununun çıkışı üzerine bazı sanıkların davaları düşmüş, diğerlerinin cezaları ise Af kapsamına girmiştir (*)

1973 seçimlerinden sonraki durum her bakımdan çelişkilidir. Sol alabildiğine bölünmüş, cılız 5 Sosyalist Parti kurulmuştur, bunların arasında en çok örgütlenme istidadı göstereni Behice Boran'ın yönettiği T.İ.P.dir. Goşizm (sol-sapma) büyük bir gelişme göstermiştir.

Oysa işçi sınıfındaki devrimci potansyel, işçilerin ekonomik mücadelelerinin organı olan sendikalar (Disk) örgüt, eğitim, eylem bakımından büyük bir gelişme göstermiştir.

T.C.K. 141. inci Maddesinden ceza görüp siyasi hakları alınmış olan eski solcular Af kapsamına girmiş, partiye üye olma, parti kurma hakkını kazanmışlardır. Oysa 1961 Anayasasının özüne aykırı hükümler, özellikle Devlet Güvenlik Mahkemesi hakkındaki madde Anayasaya girmiş, Ceza

---

(*) Bu üç cilte de, YÖN dergisindeki 8.7.1966 günlü yazımdan başlamak üzere (Cilt I, Sa: 33-40), Mihri Belli ile birleştiğim Demokratik Devrim tezi ile ondan ayrıldığım Cephe kapsantısı, Türkiyenin sınıfsal yapısı konusu ve asker-sivil aydın zümresi değerlendirilmesi ile bunların stratejideki yansıması simgelenmiş bulunmaktadır. (RN)

M.U. Kanununda antidemokratik hükümler yer almış, Danıştay kararlarının uygulanmadığı, memur kadrosunda geniş ölçüde bir kıyıma girişildiği, A.P. li, M.H.P. li M.S.P. li eylemci kadroların kilit noktalarına yerleştirildiği, gençlerin yeniden sokak ortasında kurşunlandığı, 12 Mart öncesini aratacak ve ona benzer bir döneme memleket sürüklenmiştir.

Türkiyede sol fikirlerin, dolaylı olarak da olsa, siyasi hayatı büyük ölçüde etkilediği bir gerçektir, ancak bu dolaylı etki kendi öz varlığından son derecede daha belirgindir. Atatürk döneminde (*) olduğu gibi sonraki dönemlerde de, hatta Menderes döneminin son günlerinde bile, hükümetler sola karşı kıyasıya bir mücadele verirken aynı zamanda solun ortaya attığı sloganların birçoğunu benimsemişler, uygulamışlardır. Bir Adnan Menderes 1960 bir Mayısında radyodan ilk defa olarak Bir Mayısı İŞÇİ BAYRAMI olarak kutlamıştır. Dr. Şefik Hüsnü'nün 1945 asgarî Programı (**) bugün için büyük ölçüde Anayasamızda, Kanunlarımızda uygulanmış bulunmaktadır. 1970'lerin C.H.P.si adeta 1960'ların Türkiye İşçi Partisinin birçok şiarını benimsemiştir, öteki partilerde de bu etki (örneğin sosyal adalet ve anti-emperyalist sloganları) sezilmektedir.

Yüzbine yakın işçiyi harekete getiren 31 Aralık 1960 Saraçhane mitinginden 1 Mayıs 1976 mitingine kadar işçi sınıfımız ne büyük bir güç olduğunu isbat etmiştir. Ancak sendikal alanda kendi-

---

(*) Atatürk ve Komünizm, Rasih Nuri İleri; (Sa: 361-368).

(**) Bak: Aydınlık dergisi; Sayı: 7. Dr. Şefik Hüsnü, R.N. İleri (Faris Erkmen - Programım 1945).

ni kabul ettiren bu işçi potansyell politik örgütlenme alanında buna yakın bir gelişme gösterememiştir. T.İ.P. in yöneticilerinin bütün çabalarına rağmen partideki işçi militanları sayısı çok az idi. (Mayıs 1968'de 12.695 üyeden ancak 5646'sı geniş kapsamlı olarak işçi idiyse de Partide faal olarak çalışanlar çok azdı) (*). İşçi sınıfının 27 Mayıs 1960 devriminde katkısı olmamıştı, üstelik o dönemde tek sendikal üst örgüt olan Türk-İş Demokrat Partiye bağımlı bulunmaktaydı. 12 Mart Karşı devrimi faşist cuntasının yenilgisi ise özellikle ordu içinde ve hakim çevrelerdeki güç dengesine bağlanabilir, bunda da sol'un ve özellikle işçi sınıfının etken bir payı olmamıştır. Bu oluşum 1973 seçimlerinden sonra güçlü bir sosyalist partinin oluşamamasının en önemli bir etkenidir. Bu durumda her grup işçi sınıfını eline geçirme çabası ve yarışına girişmiş, şimdilik işçi sınıfının güvenini sağlıyacak güçlü bir sosyalist parti kurulamamıştır.

Bu ciltte önce Özeleştiri'nin 1972'deki durum muhakkemesini, görüşlerini eleştiri süzgeçinden geçirmeden sunacaktık, (**) bunu yaparken «il-

(*) Aydınlık dergisi; Sayı: 3. T.İ.P. üyelerinin sınıf yapısı. Doğu Perinçek. İşçi, hizmet işçisi, vasıflı işçi, zanaatkâr, teknisyen, tarım işçisi, seyyar satıcıları kapsayan bu listede, gerçek işçi sayısı 3000'den azdır.

(**) İlk iki ciltte de bu kitaplarımda polemik yolunu seçmiyeceğimi, hatta sunacağım belgelerde bulunmayan eleştirilere yer vermiyeceğimi söylemiş, bu yöntemi uygulamıştım. Ancak üç cilt de matbaada sıra beklerken yeni bir olay ortaya çıktı, Mihri Belli'nin ihtarnamesi ve sataşmalar birbirini izledi. Bu nedenle -dedikodu - düzeyine inmeden bazı eleştiriler yapmak zorunlu olmuş, NOKTALAMA II'ye rötuşlar yapılmış, İhtarname ve ona verilen cevap kitaba eklenmiş, ÖZELEŞTİRİ'nin düzeni tersine çevrilerek, imzasız illegal belgeye öncelik tanınmıştır. Özeleştiriye de bazı eleştirici dipnotlar eklenmiştir. (RN)

legal» basım ile «Almanya» basımının farklarını -iki basım arasındaki farkları, eksiklikleri ve fazlalıkları olduğu gibi sunacağız. Bu sunduğum belgeyi yayınlamak hakkını Kontr-Gerilla'da bu konuda 26 gün süren eli kelepçeli, ayağı prangalı sorgumla kazanılmış bulunmaktayım. Kaldı ki mahkemelerin - gizlilik kararları dışında - açık olması ve mahkemelerde söylenen ve okunanların yayınlanabilmesi her vatandaşın hakkıdır. Bunu belirtmemin nedeni, önceleri bu yayına taraftar olan Mihri Belli'nin sonraları konuyu telif hakları mevzuatı çerçevesine sokmak istemesindendir. Üç yıl basımı Savcılar tarafından mahkeme karşısında okunduğu, bir delil, bir belge kişisel mülkiyet açısından değerlendirilemez (*). Sonra da Mihri Belli'nin Genel Başkan'ı olduğu Türkiye Emekçi Partisi (T.E.P.) hakkındaki belgesel eleştirilerimi ve benim dışımda oluşan, şeklini, gelişmesini desteklemediğim ve onaylamadığım T.E.P. içindeki bölünmeyi ve D.G.M.'nin Parti Programı dolayısıyla yöneticilere karşı açtığı davanın en önemli belgelerini sunacağım. En sonunda da M.D.D. ile ilgili eski davalar hakkında kısa bir bilgi vereceğim ve kendi görüşlerimi belirteceğim.

(*) Bu sözlerimin nedeni Sayın Mihri Belli'nin İstanbul 16. Noterliğinden 2.11.1976 gün ve 25592 sayılı protestosu ile bu belgenin yayınlanmasına mani olmak istemesinde bulunmaktadır.

MİHRİ BELLİ'NİN İHTARNAMESİ

İstanbul 16. Noterliğine

KEŞİDE EDEN — MİHRİ BELLİ
Ticarethane Sokak 12/7
Sultanahmet - İstanbul

KEŞİDE OLUNAN — RASİH NURİ İLERİ
Anadolu Yayınları Ltd. Şt.
Himaye-i Etfal Cad. Mirat Han No. 201
Cağaloğlu - İstanbul

MEVZUU — Cumhuriyet Gazetesindeki ilânınızda ve son olarak çıkan «Mihri Belli Olayı» adlı kitabınızda, «Özeleştiri» kısa adıyla anılan «Devrimci Hareketimizin Eleştirisi» adlı broşürün sahibi bulunduğunuz Anadolu Yayınları tarafından yayınlanacağını bildirmektesiniz.

«Devrimci Hareketimizin Eleştirisi» («Özeleştiri») 1972 yılında tarafımdan yazılmıştır. Bu kitap 1973 yılında Almanya'nın Münih kentinde, benimle yapılan bir sözleşmeye uygun olarak, «Yurtsever Yayınları» tarafından yayınlandı. Kitabın telif hakkı tamamen bana aittir. Bu kitabı herhangi bir savcılığın davada delil olarak mahkemeye sunmuş olması bu hakkımı ortadan kaldırmaz, ve benim muvafakatim olmadan bu broşür («belge» olarak dahi) ticari amaçlarla yayınlanan bir kitaba konamaz.

Böyle bir durumun vukuunda maddi ve manevi haklarımın mahfuz bulunduğunu ihtar ediyorum.

MİHRİ BELLİ

★

İHTARNAMEYE CEVAP

Mihri Belli mülkiyet hakkına dayanarak «ÖZELEŞTİRİ» adlı belgenin, gizli örgüt davası esas delilinin kendisine ait olduğunu, bu yüzden yayınlanamıyacağını sunduğumuz Noter ihtarnamesi ile tarafıma tebliğ etti. Önce «Özeleştiri» adlı yazının kendisine ait olduğunu ve kendisinin bunu Almanyada basmağa hakkı bulunduğu ispata muhtaç bir keyfiyettir. Sonra da «Savcı tarafından Mahkemeye sunulmuş bir kitap» değildir. Enver Avcı'da, TİKKO sanıklarında yakalanan illegal bir belgedir. İşkence odalarında, sorgularda, İddianamede, duruşmalarda bu belge durmadan karşımıza delil niteliği ile çıkmış, 27 Nisan 1974 günlü duruşmada: «Keza aynı dosya içerisinde Haraketin Öz Eleştirisi başlıklı ve Ön Söz kısmını ihtiva eden sarı pelür daktilo ile yazılmış yazı okundu anlaşıldı, keza sanık Enver Avcı'dan elde edilen yazılı belgeler dosyası içerisinde bulunan daktilo ile yazılmış: DÜZEN NEDİR, HANGİ DEVRİM, ANARŞİYİ ONLAR TEZGÂHLADI, SAVUNMA ZORUNLULUĞU, ÖRGÜT İÇİN ORTAMI EYLEMLE YARATMAK GEREK, SON SÖZ, ESKİ NURLU UFUKLAR EDEBİYAT, DEVRİM YAPMAK NEDİR, İLK İŞ DEMOKRATİK ORTAMIN YARATILMASI, DEVRİMCİ EYLEM DEVAM EDECEKTİR, FA-

ŞİZM YIKILACAKTIR,... bunların arasında İŞKENCE ODASINDA OLANLAR DIŞARDAKİ SAVAŞIN BİR PARÇASIDIR başlıklı yazı, İŞKENCE ÜZERİNE başlıklı daktilo ile yazılmış yazı, İŞÇİ ARKADAŞ başlıklı... teksir edilmiş yazı ile dosyada bulunan sair yazılar OKUNDU, anlaşıldı...

Okunan bu yazılı belgelere karşı sanıklar bir diyecekleri olmadığını bildirdiler..» diye zabta geçilmiştir. Bu yazıların hiçbirinde Mihri Belli'nin veya diğer bir kişinin imzası görülmemiştir. Oysa okunan yazıların birincisi Başlıklarından anlaşılacağı gibi DEVRİMCİ HARAKETİMİZİN ELEŞTİRİSI yazısının ta kendisidir.

23 Eylül 1974 günlü duruşmada ise savcı yeni bir delil ikame etmiş, «İddianamemizde adı geçen ve Mihri Belli tarafından yazıldığı bildirilen ÖZELEŞTİRİ elde edilmiştir. DELİL mahiyetinde olmak üzere mahkemeye takdim ediyoruz, dedi. Yurtsever Yayınları adı altında yayınlanan ve yazarının Mihri Belli olduğu belirtilen 110 sayfalık DEVRİMCİ HARAKETİMİZİN ELEŞTİRİSİ isimli broşür alındı, OKUNARAK dosyasına kondu. Okunan bu broşür hakkında sanıklar bir diyecekleri olmadığını bildirdiler.», denmektedir. Oysa, örneğin Ankara davasında Vahap Erdoğdu bu broşür ve onun yayınlanışı hakkında ne düşündüğünü EK SAVUNMASINDA çok açık bir şekilde belirtmişti (Cilt 1, Sahife 439). Biz bu broşür ve kapsadığı fikirler hakkında görüldüğü gibi Kontr-Gerillada olduğu gibi açık Mahkeme celsesinde tüm Haziran Haraketi sanıkları olarak hiç bir söz söylemeyi uygun ve gerekli bulmadık. Bizim davamızın savunmasını yapacak durumda olmayan bir sanığı olarak kendisini daima savunmayı bir borç bildik.

ÖZELEŞTİRİ'nin yayınlanmasından söz ettiğimde ise bunu yapmamın çok yararlı olacağını birçok kerre bana yalnız başıma ve de şahitler huzurunda söylemişti. Ben mahkemenin açık celsesinde okunan davamızın bu en önemli delilini yayınlamayı bir görev bilirim. KALDIKİ MAHKEMELERİN AÇIK DURUŞMALARINDA OKUNAN VE SÖYLENEN SÖZLERİN, HABER VE MALÛMAT VERME AMACI İLE YAYIMININ SERBEST OLDUĞU (*) KANISINDAYIM.

Bu neşriyatı yapmakla hiçbir ticari amaç gütmediğimi bilmek ve idrak etmek için basım işlerinden azçok haberdar olmak yeterlidir sanırım. İHTARNAMEYE verdiğim cevap budur, Kaldı ki, MİHRİ BELLİ OLAYI kitabının planını ve niteliğini kendisine açıkladığımda, ve de Birinci cildin ÖNSÖZ'ünü ve GİRİŞ'ini kendisine okuduğumda, gösterdiği tepki o derece olumlu olmuştu ki, birçok kişinin bildiği gibi beni davet edip Sayın Sevim Belli'nin savunmalarını ve D.G.M. ndeki kendi cevabını kitabımda basılmak üzere kendisi sunmuştu. Şunun da bilinmesi gerekir ki, ben «objektif»de olsa, tarihi minder dışından yazanlardan değilim, bütün geçmişim, hatalarım ve sevaplarımla, karınca kaderince er meydanının orta yerindeyim, Mihri Belli'ye saygılarımla.

(*) Fikir Hakları Kanunu Madde 32.

BÖLÜM V

DEVRİMCİ HAREKETİMİZİN ELEŞTİRİSİ

GİRİŞ (*)

«Değişik çevrelerden arkadaşlar benden, Türkiye'de 12 Mart öncesi dönemde devrimci hareketin bir eleştirisini yapmamı istediler. Böyle bir eleştiri gereklidir. Bugüne kadarki tutum ve davranışlarımızı eleştiriden geçireceğiz ki hatalarımızın ve sevaplarımızın neler olduğunu saptayabilelim. Bir yandan doğruluğu sabit olan tutum ve davranışlarımızda direnirken, öte yandan yanlışlığı sabit olan tutum ve davranışlarımızı düzeltebilelim. Bundan sonraki dönemde devrimci eylemimizi doğru çizgide yürütebilmemiz için bundan önceki dönemde devrimci eylemimizi sıkı bir eleştiriden geçirmemiz ve bundan gerekli dersleri çıkarmamız şarttır.»

Devrimci hareketimizin eleştirisi değişik açılardan ele alınabilir.

Bir açı, harekete dıştan bakan ve «objektif» olmaya gayret eden gözlemcinin açısıdır. Bu güreşi çayır kenarından seyreden kişinin güreş hakkında fikir yürütmesine benzer. Bu açı bizim açımız olmıyacaktır. Biz çayırın or-

---

(*) Özeleştiri'nin basımına başlamadan önce Alman basımında yer alan ve yeniden yazıldığı görünen bu girişi ayrı olarak sunuyoruz. Mahkemede okunan bu belgenin 4.ncü sahifesinde aynen: «Devrimci Haraketimizin Eleştirisi» ilk olarak Türkiye'de 1972 yılında illegal olarak çoğaltılarak dağıtıldı. Yurtsever Yayınları bu broşürün ilk legal yayınını yazmaktadır», denmektedir. Yazı ayrıca tefrika olarak «Yurtsever» dergisinde Ekim 1972 Şubat 1973 de yayınlandı. (Cilt I S: 431).

taşında, güreşin içindeydik. «Objektif gözlemci» sıfatı bizim durumumuza uymaz.

Bir başka açı bağnaz gurupçunun açısıdır. Bu, tüm sevapların kendinde, tüm günahların öteklerde olduğunu sanan kimsenin açısıdır. Böyle bir tutum gerçeklere uymadıktan başka, devrimci hareketimiz içindeki bölünmeyi derinleştirmeye yarayan ve böylelikle faşizm değirmenine su taşıyan davranışlara sürükler insanı. Bu tutum, hareketin tümünün sorumluluğunu kendi ölçüsünde omuzlarında taşıdığının bilincinde olan devrimcinin tutumu olamaz. Bu bakımdan bağnaz gurupçu açısı bizim açımız olmayacaktır.

Bütün bölünmelere rağmen Türkiye'de Proleter Devrimci Hareket bir bütünlük niteliği taşır. Nasıl ki Filipin Demokrasiciliği'nin unsurları olan partilerin hemen hemen tümü CHP'nin koltuğunun altından çıkmışsa, solda da ortaya çıkan gurupların hemen hemen tümü, yarım yüzyıllık tarihi olan Proleter Devrimci Hareketimizin temsilcilerinin çevresinde palazlanıp güç kazandıktan sonra ayrı guruplar olarak ortaya çıkabilmişlerdir. Soldaki gurupların tümünde küçük burjuva kökenden gelme aydınlar egemendirler. Bu guruplar çok kez birbirlerine etki - tepki bağı ile bağlıdırlar. Bu guruplardan hiçbiri henüz bir işçi sınıfı tabanına dayanmış değildir. Evet, bu gibi nedenlerle Türkiyede Bilimsel Sosyalizmi eylem kılavuzu bilen hareket, bütün bölünmelere rağmen, gene bir bütünlük niteliği taşır.

Bu durumda biz, devrimci hareketimizin tümünün hatalarının ve sevaplarının sorumluluğunu, kendi ölçümüzde taşıdığımızın bilinçinde olarak açımızı saptamakla yükümlüyüz. Bizim açımız hareketin tümünden sorumlu kişinin açısı olacaktır. O halde burada söz konusu olan eleştiri değil, özeleştiridir. Türkiye solunda ne için bölünmeler oldu? Bu bölünmeler kaçınılmazmıydı? Eleştiri bu soruyu cevaplandırmalıdır. Bu meselede doğru tutum, ortaya çıkan herhangi bir hizbin yanlış davranışlarını eleştirmekle yetinmemek, o hizbin ortaya çıkışının şartlarını da incelemektir. Bugün Türkiye'mizde faşist terör hüküm sürüyor. Amerikan emperyalizminin uşakları, devrimci guruplar arasında ayırım yapmadan darbelerini indiriyorlar. 12 Mart'tan önceki bölünmeler geniş ölçüde

anlamını yitirmiştir. Eski rekabetler, eski düşmanlıklar, hatta eski dostluklar da yürürlükte değildir artık. Bu durumda birinci devrimci görev, faşizmin ateşi altında devrimci saflarda birliği ve dayanışmayı gerçekleştirmektir. Bunun bilincine herkesden önce en ön saflarda savaşanlar varmıştır. 12 Mart'tan önce, hatta ondan hemen sonraki dönemde THKO'cular ile THKC'ciler birbirlerine kesin olarak karşıydılar. Ama onlar faşizmin zindanlarında birlikte direnmeyi bildiler. Kızıldere'de Orducusu da Cephecisi de omuz omuza çarpışarak kahramanca öldüler. Ve kim onların bu dayanışma örneğinden gerekli dersi çıkarmıyorsa, kim eski bölünme ortamını sürdürme çabasındaysa, böylesi herşeyden önce şehitlerimizin anısına saygısızlık etmektedir.

Evet, Devrimci saflarda birliğin ve dayanışmanın faşizmin ateşi altında kurulması birinci devrimci görevimizdir. Biz sarfedeceğimiz her sözü, bu görevin bilinciyle sarfedeceğiz. Atacağımız her adımı, bu görevin bilinciyle atacağız. Bu, elbetteki, yanlış bildiğimiz tutum ve davranışların eleştirisini yapmaktan kaçınacağımız anlamını taşımaz. Eleştirimizi yapacağız, ama yukarda belirtildiği gibi devrimci hareketimizin, bir bütünlük niteliği taşıdığını, sorumlulukların bir ölçüde kollektif nitelik taşıdığı bilinciyle yapacağız. Ve hele sınıf düşmanından gayri kimseye sövmiyeceğiz. Görüşlerimizi Bilimsel Sosyalizmin terminolojisi ile ifade edeceğiz. İçinde bulunduğumuz yeni şartlarda her gurupta proleter devrimcisine yaraşır bilinç ve yüreklilikte arkadaşlar var. Bütün terörlere rağmen savaşmaya azimli olanlar bizimledir.

Her eleştiri Türkiye'nin somut gerçeklerini gözönünde tutarak yapılmalıdır. Bu gerçekler, Türkiye'nin emperyalizme bağımlılık durumu, devrimimizin milli ve demokratik niteliği hesaba katılmadan yapılacak herhangi bir eleştiri, dış görünüşünde ne kadar kitaplara uygun görünürse görünsün yanlıştır, haksızdır.

Son zamanlarda daha çok güreşi çayır kenarından seyredenler arasında, sık sık tekrarlanan bir eleştiri var; deniliyor ki, silahlı savaşla devrimi gerçekleştirmenin şartlarını Lenin NİSAN TEZLERİ'nde açık seçik belirtmiştir. Ancak egemen sınıf, savaş gibi, büyük iktisadi çöküntü gibi büyük bir buhran sonucu dizginleri elinden

kaçırdığında, ülkeyi eskisi gibi yönetemez olduğunda; ve emekçi yığınları da eskiden olduğu gibi yönetilmeye artık razı olmadıklarında, proleteryanın sınıf olarak devrimin gereğine inanmış bulunduğunda; demir disiplinli bir proletarya partisinin varlığında ve parti üyelerinin tümünün devrim uğruna canlarını feda etmeğe hazır bulunduklarında, proletarya ile köylülüğün ittifakının gerçekleşmesiyle egemen sınıfın tecrit edilmiş olması durumunda silahlı ayaklanmayla devrimin gerçekleştirilmesinin doğru olacağını söylemiş ve bu şartlar olmadıkça silahlı savaşa girişmenin macera olacağını belirtmiştir. 12 Mart öncesi dönemde Türkiye'de bu şartlar yoktu. Bu bakımdan devrimci güçlerin silahlı eyleme girmeleri maceracılıktır vb. vb.

Bu eleştiriyi yapanlar 1917 Nisan'ı Rusya'sı ile 1971 yılı Türkiye'si arasında tarihi şartlar bakımından bir eşitlik olduğu varsayımından hareket etmektedirler. Bu yanlıştır. Şubat burjuva devrimini gerçekleştiren ve Lenin'in deyimi ile «dünyanın en demokratik ülkesi» durumuna gelen 1917 baharı Rusya'sında soru «kapitalizm mi, sosyalizm mi?» sorusuydu. Ve Rusya emekçileri bu soruya «sosyalizm» cevabını verdiler. Bugünün Türkiye'sinde ise soru «emperyaliz - işbirlikçi sermaye - feodal mütegallibe üçlüsünün tahakkümü, sömürüsü altında Amerikan uyduluğu mu? yoksa bütün ulusal güçlerin yer alacağı bir halk iktidarı altında Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye mi»? sorusudur. Bu bakımdan 1917 Rusya'sıyla bu günün Türkiye'si arasında devrimin görevleri bakımından çok önemli bir fark vardır. Ayrıca Amerikan Emperyalizmi Türkiye toprağındaki üsleriyle yurdumuzda yabancı işgalci durumundadır. «Nato müttefiki» maskelemesi bu gerçeği değiştirmez. Bu bakımdan Milli Kurtuluş Savaşı şartları içinde bulunan Türkiye'yi sosyalist devrim şartlarında bulunan 1917 Rusya'sıyla eşit durumda saymak ve biri için söylenmiş olan ve o tarihi şartlar içinde doğru olan sözlere dayanarak Türkiye için ahkâm çıkartmak çok yanlıştır. Bu diyalektiğin zaman ve mekân unsurunun reddidir. Hem herkez bilir ki, Türkiye'de 12 Mart öncesi dönemde silahlı çalışmaların hakiki tezgahlayıcısı Amerikan emperyalizminin ve yerli ortaklarının baskı aracı olan CIA, MİT ve Polistir. Bunlardır 30 ka-

dar devrimci gençin canına kıyanlar ve devrimcileri meşru savunma durumuna itenler. Bunlardır «anarşi» dedikleri şeyin gerçek yaratıcıları.

Bir de bunun karşıtı sayılabilecek bir tutum var. Bazı arkadaşlar her türlü eleştiriye karşıdırlar. Bunlar eleştiri niteliğindeki sözlerimizin yanlış anlaşılacağı ve bizim şehitlerimizin anılarına bağlılık tutumumuzla eleştirinin bağdaşmıyacağı görüşündedirler. Özetle şöyle diyorlar: «Devrimci eylemin ön saflarında savaşmış olan genç arkadaşlarımız devrimciye yaraşır feragat ve yiğitliği, eylemde yaratıcılığı göstermişlerdir. Bunlar yürekliliklerı ile işbirlikçi iktidarın baskı kuvvetlerini uzun süre sindirmişlerdir. Bu devrimci arkadaşlarımız halkımızın kurtuluşu davası uğruna ölürken de bir devrimcinin ölümü nasıl karşılaması gerektiğini dünyaya göstermişlerdir. Eylemlerinin hatalı yanları olabilir. Ama bizim bunları eleştirmemiz yanlıştır. Biz doğru eylemi koyalım, yani kendi devrimci eylemimizde eski hataları tekrarlamıyalım. Ağzımız değil eylemimiz konuşsun. Bu kadarı yeter...

Ağzımız değil eylemimizin konuşması doğru bir şeydir. Eylemin dili açık seçiktir, sesi de gürdür. Eylemin dilini emekçi halk iyi anlar. Sesi de en ücra köylerdeki emekçi kulaklarına kadar ulaşır. Yeter ki, eylemimiz doğru devrimci eylem olsun. İçinde yaşadığımız tarihi anın şartlarının emrettiği eylem olsun. Dolayısıyla emekçi halkımızın anlıyacağı, onaylıyacağı ve destekliyeceği devrimci eylem olsun.

Ama doğru eylemi koymak için geçmişteki eylemin eleştirisini yapmak şarttır. Devrimci eylemi devrimciler koyacaktır. Bunlar bugüne kadarki tutum ve davranışlarında neyin doğru, neyin eğri olduğunu bilmelidirler ki, biryanda doğrularda direnirken, öte yanda eğrileri doğrultabilsinler. Yani biz, devrimciler olarak, eğer bütün faşist baskılara rağmen eylemi sürdürecek isek, geçmişin muhasebesini yapmağa, geçmiş eylemi sıkı bir eleştiriden geçirmeğe ve bundan önümüzdeki eylem için gerekli dersleri çıkarmağa mecburuz. Yok eğer eylemde bulunmağa niyetimiz yoksa, o zaman evimizin duvarlarını şehitlerimizin resimleri ile süslemekle yetiniriz ve hıristiyanın Meryem ana tasviri önünde yaptığı gibi günün belli saatlerinde şehitlerimizi anar, onlar için gözyaşı dökeriz ve

böylelikle şehitlerimizin anısına bağlılığımızı ifade etmiş oluruz. Bu değildir devrimcinin devrim şehidine saygısı. Şehitlerimize saygı devrimci eylemle gösterilir. Ve bu devrimci eylemi doğru şekilde yürütebilmek için geçmişin muhasebesinin yapılmasının zorunlu olduğu açıktır.

Devrim şehidlerimizle aramızda olan bazı görüş ayrılıkları bizim bunların kahramanlıkları karşısında duymamız gereken derin hayranlık duygusuna engel olmamalıdır. Ama öte yandan şehitlerimizin anısına bağlılık, onların yiğitliği karşısında duyduğumuz hayranlık devrimci eylemimizi eleştiriden geçirip ondan dersler çıkarma görevimizden de alakoymamalıdır bizi.

Lenin Devlet ve İhtilal'de Marx'ın Paris Komününe ve onu yaratan Komünarlara karşı takındığı tavrı örnek olarak gösterir. Marx Komünün arifesinde Paris Proletaryasının silahlı ayaklanma ile iktidarı ele geçirmesinin yanlış olduğu görüşündeydi. O, Fransız toplumunda ve tüm Avrupa'da güçler dengesini doğru olarak hesaplamış ve silahlı ayaklanmanın yenilgiyle sonuçlanmasının kaçınılmaz olduğu görüşüne varmıştı. Marx'ın deyişiyle bu şartlarda silahlı ayaklanma «budalalık»dı.

Ayaklanma herşeye rağmen patlak verince ve sonunda proletarya yenilgiye uğrayınca, Marx o zaman «ben dememiş miydim» der gibi bu büyük tarihi olay karşısında ukalaca küçümseyici bir tutum takınmadı. Tam tersine o Paris Komününün proletaryanın kurtuluşu yolunda önemli bir aşama, durgunluk zamanlarında edinilmesi imkânsız olan çok değerli tecrübelerle dolu bir tarihi olay saydı. Ve o Komünarların kahramanlığı karşısında duyduğu derin hayranlığı yüksek sesle ifade etmekten geri kalmadı. Komünarları «göğü fethetmeye kalkan» yiğitler olarak andı. Ama Marx aynı zamanda komün deneyinin sıkı bir eleştiriden geçirilmesinin ve bundan proletaryanın önündeki sınıf savaşı için dersler çıkarılmasının görev olduğu görüşünü de savundu. Ve bu görevi yerine getirmek için harekete geçti.

Komün ayaklanmasının «budalalık» olacağı görüşü, Marx'ın Komünarların kahramanlığı karşısında en büyük hayranlığı duymasına engel olmadı. Komünarların kahramanlığına duyduğu hayranlık da, onun Komün deneyini eleştiriden geçirerek bundan proletarya yararına

gerekli dersleri çıkarmasına engel olmadı.

Bizim tutumumuz da bu olmalıdır. Biz, 1 Mart arifesinde Türkiye'de karşı-devrimin ustaca manevraları ve bizim yanlışlarımız yüzünden Proleter Devrimci Hareketimizin geniş ölçüde tecrit edilmiş olması durumu karşısında ve ilerde değineceğimiz bazı etkenlerden ötürü siyasi iktidarın silahlı savaşla ele geçirilmesi için gerekli şartların Türkiye'de mevcut olmadığı görüşündeydik. Biz, bu yolda herhangi bir girişime karşıydık.

Ancak burada önemli bir noktaya dikkat edilmelidir: siyasi iktidarı ele geçirmeyi hedef tutan silahlı mücadele başka şeydir, karşı-devrimin kiralık katillerinin her geçen gün devrimci kanına girmeleri karşısında meşru savunma durumuna itilen devrimcilerin canlarını korumak ve devrimci eylemi sürdürebilmek için silahlanmaları ve savunma tertibatı almaları başka şeydir. Eğer emperyalizmin işbirlikçilerinin devrimcileri pusuya düşürüp öldürme şeklinde beliren faşist terörü karşısında sinerek devrimci eylemden vaz geçmiyecek isek, devrimci eylemimizi teröre rağmen sürdürecek idi isek, meşru savunma durumumuzun gerektirdiği şeyi yapmamız, canımızı ve eylemimizi korumak için savunma örgütlenmesine girmemiz zorunluydu. Bunu emekçi halkımıza, genel olarak kamu oyuna kolayca anlatabilirdik ve anlatıyorduk da.

12 Mart arifesinde olaylar hızla gelişti. Ve meşru savunma durumuna itilen genç devrimciler, devrimci hareketimizin bir merkezi savunma örgütlenmesi yokluğunda harekete geçtiler. Ve güçleri yettiğince devrimci hareketi sürdürmeye çalıştılar. Hiç şüphe yok ki, hatalar da yaptılar. Ama hata yapan yalnız onlar değildi. Türkiye Solunda hata işlememiş, daha doğrusu (hiç hata işlememek mümkün olmadığına göre) önemsiz hatalar işleyip bunları zamanında düzeltebilmiş bir devrimci örgüt, organ, çevre yada şahsın varlığından söz edilemez.

Biz kendimiz meseleleri genellikle doğru koyduk. Ama bu doğru koymuş, gereken şekilde devrimci pratiğe dönüşmedikçe, en etkili en yürekli devrimci eylem biçiminde ifadesini bulmadıkça görev başarılmış sayılmaz. Devrimci görev hem teoride, hem pratikte esas olarak başarılmayınca da bunun olumsuz sonuçları olacaktır elbet. Son zamanlarda Türkiye'de devrimci harekette önemli bölünmelerin, sağ

oportünizme tepki niteliğinde bazı «sol» sekter çıkışların, tüm hareketi bağlıyacak önemde çıkışların yer alması ve bunun sonucu olarak hareketimizin önemli ölçüde tecrid edilmesi, söz konusu görevin yerine getirilmemesiyle yakından ilgilidir. Bu durumda ortaya çıkan hiziplerin, grupların yanlış tutum ve davranışlarını eleştirecek olan kimse, bu grupların oluşmasının sebeblerini tahlilde kusur ederse eleştirisi fazla bir değer taşımaz. Burada doğru tutum iğneyi ötekine batırmadan önce çuvaldızı kendine batıran tutumudur.

Bu eleştiriyi kaleme almakta güttüğümüz amaç geçmişin tecrübelerinden dersler çıkarmak ve böylelikl bundan sonraki devrimci eylemimizin çizgisini doğru çizmektir dedik. Yazının sonunda «Şu anda şartlar nedir? Bu şartlarda devrimciler olarak ne yapmalıyız?» sorusu cevaplandırılacaktır. Bu cevabımız devrimci hareketin illegalitiye kildiği faşist terör şartlarında olması gerektiği gibi bir cevap olacaktır.

Her grupta proleter devrimcisine yaraşır bilinç ve yüreklilikte, bütün faşist terörlere rağmen savaşmaya azimli arkadaşlar var dedik, Sözümüz öncelikle onlaradır.

Biz, emekçi halkın egemen olduğu başı dik ve mutlu bir Türkiye istedik. Emperyalizm ve uşakları «Al sana faşizm» dediler.

Faşizm ise faşizm olsun!

Devrime gebe Türkiye'nin devrimcileri faşizmin yayılım ateşi altında nasıl savaşılacağını, nasıl savaşılması gerektiğini dosta düşmana göstereceklerdir. Ve faşizmi yeneceklerdir. Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye gerçek olacaktır.

Türkiye'de bir yer Nisan 1972 (*)

(*) Cilt I İfade zabıtlarına göre bu tarihin Temmuz 1972 olması gerekir.

ÖZELEŞTİRİ

ÖN SÖZ

Bazı arkadaşlar, Türkiye'de son yıllardaki devrimci eylemin ayrıntılı bir eleştirisinin bu anda (1972 baharı) çok yararlı olacağı görüşündedirler. Böyle bir eleştiriyi kaleme almamı benden istediler. Arkadaşların görüşüne katılıyorum. İçinde bulunduğumuz şartlarda hareketin ayrıntılı bir eleştirisinin yararlı olacağı açıktır. Vardığımız aşamada devrimci eylem çizgimizin doğru olarak, saptanabilmesi için geçmişin muhasebesini yapmak, eylemimizi en sıkı bir eleştiriden geçirmek, gereken dersleri çıkarmak elbetteki gereklidir. Hatalarımız ne idi, sevaplarımız ne idi? Devrime gebe Türkiye toplumunda, devrimci potansiyeli ne ölçüde güçlendirdik; bunu etkili devrimci eyleme ıe ölçüde çevirebildik? Gün geçtikçe tam faşizme dönüşen bugünün halk düşmanı düzeni ne ölçüde bizim hatalarımızın, sonucudur? Bütün bunları bileceğiz ki, doğruluğu sabit olan tutum ve davranışlarımızı düzeltmekten de kalmayalım.

Türkiye'de devrimci hareketin eleştirisi konusu değişik açılardan ele alınabilir:

Bir açı, hareketin dışında olan ve olaylara dıştan bakan «objektif» (!) gözlemcinin açısıdır. Soyunup er meydanına çıkmayan ve güreşi çayır kenarından seyredenin açısıdır bu. Biz bu hareketin

içindeydik. Onun için *dıştan gözlemcinin açısı bizim açımız olamaz.*

Bir de, meselenin devrimci hareket içinde oluşan çeşitli hiziplerden birinin açısından konması var. Bütün sevapların kendinde, bütün günahların ötekilerde olduğunu iddia eden *bağımsız grupçunun açısıdır bu.* Bizim açımız bu da olmayacaktır. Hiç şüphe yok ki. Türkiye gerçeğinde, bir tek devrimci teorik senteze, bir tek doğru devrimci pratiğe varılabilir. Bu dün de böyle idi, bugün de böyledir. Ve biz, devrimci bilimi, Türkiye gerçeğine doğru olarak uyguladığımız ve hiç değilse önümüzdeki devrimci adımın, hangi adım olduğunu ve bu adımın atılmasında kime karşı, hangi sınıflara karşı ve kiminle, hangi sınıf ve zümrelerle birlikte olunacağı konusunda, doğru teorik senteze vardığımız inancındayız. Bu doğru teorik sentezin her türlü sapmalara karşı savunulması elbette ki, görevdir. Biz bu görevi yerine getirmekten geri kalmıyacağız. Ama birçok şeyi açık olarak görebildiğimiz ve dolayısıyla son yıllardaki gelişmelerin muhasebesini daha iyi yapabildiğimiz şu anda bir gerçek karşımıza dikilmektedir: Türkiye solunda hata işlememek mümkün olmadığına göre, önemsiz hatalar işleyip bunları zamanında düzeltebilmiş bir devrimci örgüt, organ yada çevrenin varlığından söz edilemez. Biz kendimiz meseleleri doğru koyduk. Ama bu doğru koyuş gerektiği şekilde devrimci pratiğe dönüşmedikçe, en etkili, en yürekli devrimci eylem biçiminde ifadesini bulmadıkça, görev başarılmış sayılamaz. Devrimci görev hem pratikte esas olarak başarılmayınca da bunun olumsuz etkileri olacaktır. Son zamanlarda Türkiye'de devrimci haraketde bölünmelerin, sağ opor-

tünizme tepki niteliğinde bazı «sol» sekter çıkışların yer alması, ve bunun sonucu olarak hareketimizin önemli ölçüde tecrit edilmesi bu görevin yerine getirilmemesiyle yakından ilgilidir. Bu durumda ortaya çıkan hiziplerin, grupların yanlış tutum ve davranışlarını eleştirecek olan kimse, bunların oluşmasının sebeplerini tahlilde kusur ederse, eleştirisi fazla bir değer taşımaz.

Onun için, burada bizim açımız *bağnaz grupçunun açısı* da olmamalıdır ve olmıyacaktır.

Nihayet bir başka açı da devrimci haraketin tümünün sorumluluğu kendi ölçüsünde taşıdığının bilincinde olan devrimcinin açısıdır.

Alabildiğine bölünmüş görünüşüne rağmen, Türkiye'de bilimsel sosyalizmi eylem klavuzu bilen devrimci hareket gene de bir bütünlük niteliği taşır. Bu, ayrı ayrı grupların hemen tümünün işçi sınıfı ve köylülükle bağlarının zayıf olması, grupların çok kez aynı küçük burjuva kökenden gelme unsurların rastgele birleşmesiyle oluşması, bu grupların, aralarında bir etki-tepki zinciriyle birbirine bağlanmış bulunmaları gibi nedenlerden ileri gelmektedir.

Devrimci kanının akıtıldığı, zindanların devrimcilerle doldurulduğu bu günün faşist terör şartlarında devrimci hareketimizin bütünlük niteliği daha da belirgin hal almıştır. Türkiye solundaki bölünmeler 12 Mart öncesine kıyasla anlamını geniş ölçüde yitirmiştir. Bugün Kızıldere'de Orducusu da Cephe'cisi de omuz omuza duruyorlar, omuz omuza ölüme göğüs geriyorlar. Halkımızın kurtuluş davası uğruna gücü yettiğince savaştığı için kahpece öldürülen, zindanlara atılan, idama mahkum edilen devrimcinin şu ya da bu çevreden olu-

şu, ona karşı taşımakla yükümlü bulunduğumuz dayanışma duygusunu etkiliyemez. Saflarımızda bir birliği faşizmin ateşi altında gerçekleştirme görevi ile karşı karşıyayız. Sarfedeceğimiz her söz, atacağımız her adım bu görevin bilinciyle atılmalıdır.

Bizim açımız, hareketin tümünün sorumluluğunu kendi ölçüsünde omuzlarında taşıdığının bilincinde olan devrimcinin açısı olacaktır. O dalde burada söz konusu olan eleştiri değildir, *devrimci hareketimizin özeleştirisidir.* (*)

DÜZEN NEDİR (1)

Bir ülkede devrimci eylemin tahlili, eylemin yer aldığı ortam, ülke şartları gözönünde tutulmadan yapılamaz. Burada cevaplandırılması gereken ilk soru Türkiyenin toplumsal düzeninin nasıl bir düzen olduğu sorusudur: Düzen nedir? Bu düzendeki sınıf mevzilenmesi nasıldır? Bu soruyu cevaplandırırken Türkiye'de 12 Mart öncesi düzeni ile bugünün düzeni arasında esasta önemli bir fark bulunmadığı gerçeğini göz önünde tutmak gerekir. Filipin Demokrasiciliği neden burjuva parle-

(*) Bu bölümün Alman basımındaki değişik şeklini «GİRİŞ» başlığı ile önceden sunduk. (RN)

(1) Bu bölümde Türkiye'de bilimsel sosyalizmi eylem kılavuzu bilen devrimci hareket bir bütün olarak ele alındı. Türkiye solunda önemli bir yer işgal etmiş olan Türkiye İşçi Partisi'nin tutum ve davranışı hakkındaki görüşlerimizi de bu bölümde belirttik. İzleyen bölümlerde 12 Mart arifesinde ortaya çıkan devrimci guruplar eleştiril-

manter görünüşlü anti-demokratik siyasi düzenle parlementonun yetkilerinin kısıtlanmış bulunduğu ve son sözün Milli Güvenlik Kurulu'nun Amerika'yı velinimet bilen generallerinde olduğu bugünün siyasi düzeni arasında sınıfsal nitelik bakımından olsun, emperyalizme karşı tutum bakımından olsun, (bütün reform olsun, demagojilerine rağmen) gerçek dönüşümcülük bakımından olsun, fark yoktur.

Göz önünde tutulması gereken ikinci gerçek Türkiye'nin bugünkü düzeninin bir karşı-devrimin ürünü olduğudur. Kara yobazından en bağnaz kafatascısına kadar herkezin «Atatürkçü» kesildiği bugünün Türkiye'si kurtuluş savaşımızdan doğan siyasi bağımsızlığını gerçekleştirmiş, ilerici Kemalist devrim Türkiye'si değildir artık. Bugünün Türkiye'si, İkinci Dünya savaşı yıllarından bu yana,

---

di. Devrimci Doğu Ocakları'nı bu eleştirinin kapsamına almadık. Hem militan Kürt arkadaşlar devrimci eyleme genellikle bu kuruluş adına değil, bölümlerde ele alınan gruplardan birinin saflarında katıldıkları için; hem de bugünün faşist terör şartlarında baskı kuvvetlerinin eline geçmesi mümkün olan illegal bir yazıda, özellikle Kürt halkının meseleleri üzerine, bir dialog kurulamıyacağı için.

Hep ezilmiş olan Kürt halkı, tarihinde hiçbir zaman bu günkü kadar zülme uğramadı. Bugün Türkiye'de baskı kuvvetlerinin eline düşen Kürt devrimciler çifte işkenceye uğruyorlar: Hem devrimci oldukları için, hem de Kürt oldukları için. Türkiye'de faşizm baskısını iki alanda yoğunlaştırmıştır. İşçi sınıfına karşı ve kardeş Kürt halkına karşı... Sıkıyönetimin işçilerin ve Kürtlerin yoğun olduğu bölgelere ilan edilmiş olması bunun bir tanıtıdır. Bu, aynı zamanda, Kürt halkı ile Türkiye işçi sınıfının kader birliği durumunda olduklarının da kanıtıdır.

(Bu not Alman basımına eklenmiştir. Türkiyedeki metinde yoktur.) (RN)

Filipin demokrasiciliği şartlarında (zikzaklar, duraklamalar olmakla birlikte) adım adım gerçekleştirilen anti-kemalist karşı-devrimden doğma, emperyalizm, işbirlikçi kapitalistler sınıfı ve feodal mütegallibenin üçlü sömürü ve tahakkümü altında bir ülkedir. Bu durum elbette ki toplumumuzdaki sınıf mevzilenmesini ve buna bağlı bulunan devrimci strateji ve taktiği etkileyecektir.

Bu konuyu ele alan bir kaç paragrafı (tekrar da olsa) buraya aktarmanın gereği var. Proleter Devrimci Hareketin Program Taslağı'nda şöyle deniyor:

«Yurdumuz Türkiye emperyalizmin sömürü mekanizmasının dişlilerine yakalanmıştır. Türkiye'de üretim araçlarının ve toprağın mülkiyeti özel mülkiyetdir. Devlet de kapitalistlerin, büyük toprak sahiplerinin, tefeci bezirgânların devleti olduğuna göre, bir devlet sektörünün varlığı bu genel kuralı değiştirmemektedir. Bu özel mülkiyet ilişkileri şehirlerde, kapitalist, tarım bölgelerinde geniş ölçüde feodal nitelik taşır. Bu özel mülkiyet düzeni, emperyalizme bağımlı sınıflar olan işbirlikçi kapitalistler sınıfının ve feodal mütegallibenin özel mülkiyet düzenidir. Emperyalizm ile ittifak halinde sömürü ve tahakkümlerini sürdüren egemen sınıflar bunlardır.

«İşbirlikçi kapitalistler sınıfı, emperyalizme doğrudan doğruya bağlı dış ticaret alanını, bankacılığı, ve ambalaj sanayii gibi alanları elinde tutmakta ve yatırım bakımından bu en önemli ticaret ve sanayi kollarında elde ettiği kârların sağladığı olanaklarla ve emperyalizmin de desteği ile Türkiye ekonomisinin tümünü tahakküm altında tutabilmektedir. Bu sınıf, gerçekten ulusal bir eko-

nominin kurulmasını, gerçek sanayileşmeyi ve iktisadi kalkınmayı baltalamaktadır. Belirli bir ölçüde döviz tasarrufu sağlıyarak emperyalizme bağımlılığı dolayısıyla emperyalist sömürüyü nispeten azaltan doğrultuda kapitalist üretimde bulunan burjuvazi ile bu alandaki ticaret burjuvazisi de (burjuvazinin bu milli kolu da) ağır basan işbirlikçi sermayenin karşısına bağımsız bir güç olarak çıkamamaktadır. Güçsüz bir milli burjuvazinin varlığı, işbirlikçi sermayenin Türkiye ekonomisi üzerindeki tahakkümüne sözü edilecek bir engel teşkil etmemektedir.

«Feodal mütegallibe, Doğu ve Güney Anadolu'da olduğu gibi, tipik derebey-toprak kölesi ilişkileri içinde sömürüsünü devam ettiren feodal ağalar, kapitalist tarım işletmesi görünüşü altında feodal izler taşıyan bir sömürü ve tahakkümü sürdüren ve çıkarları köy emekçisinin demokratik hak ve özgürlüklerine sahip, eşit vatandaş durumuna ulaşmasını engellemeyi emreden büyük toprak sahipleri, işbirlikçi sermayenin denetimi altında olan bankaların desteğiyle tarım ve emekçisini en gaddarca bir sömürüye uğratan tefeci-bezirgân sermayesi ve bütün kapitalizm-öncesi sömürücü unsurlardan oluşmaktadır. Doğal ekonomi şartlarında geri tarımsal üretim feodal mütegallibe egemenliği için elverişli zemin teşkil etmektedir.» (Program Taslağı, Aydınlık 29-30, Türkiye Solu sayı ek) (*)

Bunlardır Türkiye'nin egemen sınıfları (2).

(*) Bu konudaki eleştirilerim T.E.P. Merkez Komitesine sunduğum muhtırada yer almaktadır. (Bak Bölüm VI, kısım: (III A). (RN)

(2) 12 Mart muhtırasından sonra birinci Erim hükümetinin programını yorumlayan bazı yazarlar Türkiye'-

Türkiye'de egemen güç olan işbirlikçi kapitalistler sınıfı, batının gelişmiş kapitalist ülkelerinde egemen sınıf olan burjuvaziden apayrı bir sınıftır. Feodal sınıf ve zümreler ve bunlarla birlikte varlığını sürdüren feodal ilişkiler ise batının kapitalist ülkelerinde geçen yüzyıllarda yer almış olan burjuva demokratik devrimler sonucu çoktan temizlenmiştir.

Program Taslağında şöyle deniliyor:

«Türkiye'nin feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalist düzeni, burjuva demokratik devrimden geçerek kapitalist gelişme olanağını bulmuş olan batının kapitalist ülkelerinin düzeninden nitelik bakımından farklıdır. Gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak Türkiye'de işçi sınıfının ve köylülüğün karşısında yer alan egemen sınıf kapitalistler sınıfı değildir, emperyalizmin iş-

---

de işbirlikçi sanayi sermayesi ile işbirlikçi ticaret sermayesi arasında önemli bir çelişki bulunduğu görüşünden hareket ederek Erim hükümetinde sanayi sermayesinin adamlarının egemen durumda bulundukları ve bunların sanayinin yararına, ticaret sermayesine karşı bir iktisadi politika izlediklerini iddia ettiler. Bazı devrimci çevrelerin de bu yorumlara katıldıkları ve böyle bir çelişkiyi önemsedikleri görüldü. Ayakta durabilmek için bireylerin, sınıfların yada zümrelerin birbirinin kuyusunu kazmaya çalıştığı, kapitalizm denen anarşi düzeninde elbette ki çelişkiler olacaktır. Elbette ki, kapitalist sömürü düzenine zarar getirmemek şartıyla, sanayi sermayesi ile ticaret sermayesi arasında çatışmalar da yer alacaktır. Ama Türkiye'de işbirlikçi sanayi sermayesi ile işbirlikçi ticaret sermayesinin genellikle iç içe bir arada bulundukları gerçeği göz önünde tutulmalıdır. Bu ikisi arasındaki iktidar mücadelesine varan bir sınıf çatışması vehmetmek yanlıştır. Türkiye'de sanayinin önemli bir kısmı hileli ithal kurumlarından başka birşey olmıyan montaj ve ambalaj sanayiidir. Koç gibi, Eczacıbaşı gibi başı çeken sanayici-

birlikçisi kapitalistler sınıfıdır ve onun taşradaki müttefiki kapitalizm öncesi asalak sınıflardır (ki bu sonuncular gelişmiş kapitalist ülkelerde çoktan tarihe karışmışlardır). Batıda, hiç değilse ilk aşamasında, kapitalist üretim ilişkileri ekonomide ve toplumsal hayatın bütün alanlarında kalkınmaya destek olmuştur. Bağımlı kapitalist üretim ilişkileri ve onunla birlikte varlığını sürdüren yarı-feodal üretim ilişkileri Türkiye toplumunda üretici güçlerin gelişmesine, gerçek sanayileşmeye, gerçek iktisadi kalkınmaya engel teşkil etmektedir. Bu üretim ilişkileri Türkiye'nin ayağına köstektir. Çünkü bu ilişkileri topluma zorla kabul ettiren egemen sınıfların, emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistlerin ve feodal mütegallibenin sınıf çıkarları, toplumun emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen geri ülke durumunda kalmasını emretmektedir.

---

ler aynı zamanda en büyük ithalatçılar arasında yer almaktadır.

Eğer birinci Erim kabinesinde yer alan bazı partisiz teknisyenler sanayicilerin lehine, ithalatçıların aleyhine gibi gözüken bazı tedbirlere baş vurmak istedilerse, bunlar o günlerde iktidarın, desteğine muhtaç bulunduğu, ya da o anda karşısına almaya gücü yetmediği radikal eğitimli bazı çevrelerin (ordu subaylarının, bir kısmının, bürokrasinin önemli bir kesminin) baskısı altında haraket etmişlerdir. Birinci Erim kabinesindeki «reformcu» teknisyenlerin sanayiyi destekleme politikaları mevcut şartlar içinde, bazı radikal çevreleri geçici olarak oyalasa da, Türkiye'yi gerçek sanayileşmeye yöneltemiyeceği açıktır. Türkiye'nin emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen ülke durumuna son verilmedikçe hiç bir tedbir, ne kadar, iyi niyetli (!) olursa olsun hiç bir iktisadi politika toplumu gerçek sanayileşmeye, gerçek kalkınmaya yöneltmeyecektir. (Bu not Alman basımında (Sa: 14) bulunmamaktadır, illegal baskıda ise vardır. (RN)

«Bu işbirlikçi sınıflar, emperyalist sömürü ile bağdaşan sınıf çıkarları gereği, emperyalizmin talan ettiği ve köleleştirdiği ülkelere zorla kabul ettirdiği işbölümünü Türkiye hesabına kabullenmişlerdir.

«Yabancı tekellerin yurdumuzun bütün zenginliklerine sahip çıkması gerçek sanayileşmeye yönelmemizin engellenmesi, altı milyonu aşan açık ve gizli işsizler ordusu, her geçen yıl genişleyen dış ticaret açığı, devlet olarak gırtlağa kadar borçlu durumumuz, bu iflas durumunun tabii sonucu Türkiye'nin eflasyon-devalüasyon-enflasyon kısır döngüsüne girmiş olması, talandan emperyalist tekellerin aslan payını, bir avuç işbirlikçi asalağın da sus payını almasına karşılık, halkımızın yoksulluğunun gittikçe derinleşmesi, hep emperyalizmin yerli işbirlikçisi sınıflar aracılığıyla Türkiye'ye dikte ettiği işbölümünün sonuçlarıdır.

«Bu duruma düşürülmüş bir ülkede en derin sosyal adaletsizliklerin yer alması doğaldır. Milli gelir bakımından dünya sınıflandırılmasında listenin en sonlarında gelen Türkiye'de, bu milli gelir feodal petrol şeyhliklerine yakışır bir adaletsizlikle dağıtılmaktadır. Toprak dağılımı da, tarihinde hiçbir zaman gerçek bir toprak reformu görmemiş bir ülkede olabileceği gibidir: Tarım nüfusunun % 69'u tarıma elverişli toprakların dörtte birine sıkışmış kalmıştır. Bu nüfus Türkiye'nin 18 milyonluk yoksul köylüler ordusunu teşkil eder. Finansman mekanizması da emperyalizme uyduluğu perçinleyecek biçimde çalışmaktadır. Emperyalizmin doğrudan doğruya denetiminde olan bankalar, gerçek üreticiyi ezerek, işbirlikçi kapitalistleri, büyük toprak ağalarını, ve tefeci bezirgân tayfa-

sını güçlendirecek şekilde işletilmektedir.

«Türkiye'nin feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalist düzenin politika alanındaki ifadesi, Filipin demokrasiciliği denen anti-demokratik düzendir. Dış görünüşteki benzerliklere rağmen, burjuva parlamenter demokrasisinden nitelik bakımından apayrı bir şey olan bu anti - demokratik düzen, ulusal güçleri parlamenter politika dışında tutarak işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal unsurların egemenliğinin ve sömürüsünün dayanağı olmaktadır. (Program Taslağı)

Böyle bir düzendir Türkiye'nin düzeni. Peki bu düzende sınıf ve zümre çıkarları düzenin devrimci doğrultuda değişmesinden yana olan devrimci güçler hangileridir.

«Feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalizm şartlarında şehir ve köy emekçilerinin çifte sömürüsü yoğunlaştıkça, her geçen gün safları sıklaşan Türkiye proletaryasının bilinci bilinmekte ve işçi sınıfı ile sömürücüleri arasındaki sınıf mücadelesi keskinleşmektedir. Büyük işçi yürüyüşü (1970 Haziran Olayları) ve her geçen gün yoğunlaşan ve güçlenen işçi direnişleri bu devrimci birikimin belirtileridir. Kapitalist sömürü boyunduruğunu kırmanın ve bütün çalışanların düzeni olan sosyalizmi gerçekleştirmek için gerekli adımları atmanın tek kurtuluş yolu olduğu bilinci işçi sınıfı saflarında yayılmaktadır. En ileri ekonomi biçimine bağlı olan, safları gittikçe sıklaşan ve sıklaştığı ölçüde devrimci güç olarak ağır basan, durumu bilinçlenmeğe ve örgütlenmeye, devrimci disiplin ruhunu benimsemeye en elverişli sınıf olarak, en çok sömürülen sınıf olarak, sosyalist devrimde «kaybedecek yalnız zincirleri» olan sınıf ola-

rak işçi sınıfı, sosyalizme varan devrim yolunda başı çeken devrimci güçtür.

«Türkiye emekçilerinin en kalabalık kitlesi olan yoksul köylülük, toplumun en çok ezilen emekçi yığınlarını teşkil etmektedir. Yoksul köylülüğün bu durumu, ve Türkiye şartlarında en köklü bir demokratik dönüşümün bile bu 18 milyonluk kitlenin meselesini çözüme bağlıyamayacağı ve yoksul köylülüğün meselesinin ancak gerçek bir sanayileşme ile çözülebileceği ve çağımızda bu sanayileşmenin ancak sosyalizm ile mümkün olduğu gerçeği, bu emekçi sınıfı devrimin temel gücü haline getirmektedir. Öyle ki Türkiye'de devrim, hem işçi sınıfı, hem yoksul köylülük temeline dayanmaktadır, gücünü emekçi halkın büyük çoğunluğunu teşkil eden bu yığınlardan almaktadır.

«Emperyalizmin ve yerli işbirlikçi asalak sınıfların çifte sömürüsüne uğrayan Türkiye'de orta köylülük ve şehir küçük burjuvazisi (zanaatçı ve esnaf) ve genellikle bu kökenden gelen ve ona bağlı asker-sivil-aydın zümre anti-emperyalist ve anti-feodal devrimde devrimci saflarda yerini alacaktır. Bir miktar üretim aracına ve toprağa sahip olmasına, kimi durumlarda işgücü satın almasına rağmen, geçimini daha çok emeği ile sağlayan, yani emekçi yanı, mülkiyet sahibi yanına ağır basan şehir ve köy küçük burjuvazisi, feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalizm düzeninde sömürülen kalabalık bir kitle teşkil etmektedir. Orta köylülüğün ve küçük burjuvazinin en yoksul katlarını sosyalist devrimde de, devrimden yana bir tutum benimsemesi ve işçi sınıfı ile yoksul köylülüğün safında yerini alması beklenmektedir. (Program Taslağı)

«Devrim, işçi sınıfı önderliğinde, işçiler gibi devrimi sonuna kadar vardırmaya azimli yoksul köylülüğün, ve bütün devrimci sınıf ve zümrelerin, devrimci güç birliği içinde, yarattıkları eser olacaktır.» (Program Taslağı)

Bu devrim Milli Demokratik Devrimdir.

Bu devrim Türkiye'nin emperyalist dünya sistemi içinde feodal ilişkileri barındıran bağımlı geri ülke durumuna son verecek olan devrimdir. Bu devrim Türkiye'de işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal mütegallibenin sömürü ve tahakkümüne son verecek olan devrimdir. Bu devrim toplumumuzu sosyalist devrimin eşiğine vardıracak olan devrimdir.

Bu devrim millidir. çünkü çözüme bağladığı çelişki Türkiye toplumunun tüm ulusal güçleri ile emperyalizm arasındaki çelişkidir. Ve bu devrim milli bağımsızlığı gerçekleştirir; ve siyasi bağımsızlıkla yetinmiyerek, bağımsızlığı iktisadi alanda ve bütün alanlarda gerçekleştirmek için işbirlikçi kapitalistler sınıfı elindeki kaleleri millileştirir. Bu devrim millî devrimdir. Çünkü sınıf çıkarları köylülüğün ulusal bireyleri, özgür ve eşit vatandaşlar topluluğu durumuna gelmesini önlemekte olan, yani uluslaşmaya karşı olan, feodal mütegallibenin sömürü ve tahakküm olanaklarını köklü demokratik dönüşümlerle ortadan kaldıracaktır. Feodal ve kozmopolit kültürü alt edip, ulusal devrimci kültürü egemen kılacaktır. Feodal bölünmeyi önliyerek ülkenin toprak birliğini ve iktisadi yaşantı birliğini gerçekleştirecektir

«*Bu devrim demokratiktir.* Çünkü; toplumun ileri atılımı önünde engel olan, gericiliği durmadan üreten feodalizm batağını kurutacaktır. Feodal ilişkilere son verecek köylülüğün demokratik hak ve özgürlüklerini gerçekleştirecektir; dil, ırk, din farkı gözetmeksizin toplumdaki bütün bireylerin eşitliğini, demokratik hak ve özgürlüğünü sağlayacaktır. Emperyalizmin özellikle Kürt halkı konusunda oynamaya çalıştığı «böl ve hükmet» oyununu bozacak, nerede belirirse belirsin, gerçek yurtseverliğin karşıtı olan şoven eğilimleri, bütün çağ - dışı uygulamaları tasfiye edecektir. Her bakımdan eşit ve özgür Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları topluluğu durumuna yükseltilen Türkiye emekçi halkının bütün kesimlerinin kardeşlik, birlik ve dayanışmasını perçinleyecektir. Emperyalizmin ve onun hizmetindeki güçlerin anti-demokratik düzeni yerine bütün milli sınıf ve zümrelerin, örgütlü olarak katılacağı ve toplumun kaderinin tayininde rol oynıyacağı gerçekten demokratik düzeni kuracaktır» (Program Taslağı)

Biz Türkiye'de sınıf mevzilenmesi ve devrim meselesini böyle koyduk ve proletaryası ile şehir ve köy küçük burjuvazisiyle, asker-sivil aydını ile bütün milli güçleri tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi yaratacak milli ve demokratik devrimi gerçekleştirmek için güçbirliğine çağırdık. Her seçimde işbirlikçi asalak sınıfların egemenliğini perçinleyen, halkımızın başına Menderes'leri, Demirel'leri saran ve ulusal güçleri politika dışında tutma amacını güden parlementer görünüşlü anti-demokratik düzenin burjuva anlamıyla dahi demokrasi olamıyacağını belirttik. Bütün ulusal sınıf ve zümrelerin, örgütlü olarak ve güçleriyle oranlı-

lı şekilde Türkiye'nin kaderini tayinde rol oynıyacakları gerçek demokrasiyi savunduk. Meselenin bu tarzda konuşu, bilimsel sosyalizmin emrettiği bir koyuştu.

Her ne kadar «milli demokratik devrim» terimi başka, ülkelerin Marksistleri tarafından kullanılmaktaysa da bu terimin Türkiye şartlarında ifade ettiği anlam, genel doğrular dışında, terimin öteki ülkelerdeki anlamının tıpatıp aynı olamaz. Onun için biz bazı aydınların Milli Demokratik Devrim kavramını skolastik biçimde yorumlamalarını olumlu karşılamadık. Marksist termonoloji «Milli» sıfatı olsun «Demokratik» sıfatı olsun, «Millet» ve «Demokrasi» kavramının dışında bir anlam taşıyamaz. Ancak Türkiye'de tarihi bir sürecin sonucu olan sınıf mevzilenmesinin ve uluslaşma olgusunun kendi özellikleri olduğundan elbetteki Türkiye'de Milli Demokratik Devrim herhangi bir başka ülkedeki aynı nitelikte bir devrimin kopyası ya da taklidi olamaz.

Millî ve Demokratik Devrimimizi gerçekleştirmek için tüm ulusal güçleri devrimci güçbirliğine emperyalzmin işbirlikçisi asalak sınıfların sözcülerinin karşı çıkmaları kaçınılmazdı. Nitekim de onlar karşı çıktılar. Ama «soldan» da saldırılara uğradık: İşçi Partisinin oportünist yönetimi, feodal ilişkileri barındıran, Amerikan emperyalizminin vesayeti altındaki ülkemizde demokratik devrim aşamasının aşıldığını iddia etti, Filipin demokrasiciliği oyununu demokrasi saydı ve bu şartlarda sosyalistlerin seçimle iktidara gelerek Türkiye'de sosyalizmi kurabilecekleri görüşünü savundu. İleri sürdükleri «Sosyalist Türkiye» temel sloganı özünde oportünistlerin günün devrimci görevlerinden

kaçışlarını gizlemeye yarıyordu. Oportünizmin bu çeşidi verilen çok yönlü mücadele ile yenilgiye uğratılmıştır. Ne eğemen güçlerin o dönemde türlü yollardan icazetli sosyalizme arka çıkışları, ne de «Milli Demokratik Devrim ve İçyüzü» adlı broşür gibi yurt dışından yetiştirilen kuvvet şırıngaları yenilgiyi önleyemedi. Bu yüzden bu konu üzerinde durmayacağız. (3)

DR. HİKMET KIVILCIMLI HAKKINDA

(BÖLÜM V: Bu bölümde doktor Hikmet Kıvılcımlı arkadaşın Milli Demokratik Devrim stratejisine karşı ileri sürmüş olduğu bazı görüşleri kısaca eleştireceğiz. (**)

Kıvılcımlı arkadaş Türkiye'deki karşı-devrimci güçlerin emperyalizm-işbirlikçi sermaye-feodal mütegallibe üçlüsü olarak saptanmasına katılmakta, Milli Demokratik Devrim'i terim olarak reddetmektedir. O, ilginç, ama tarihi gerçeklerle bağdaşmayan tahlillerden hareket ederek, emperyalist dünya sistemindeki öteki sömürülen ülkelerden farklı olarak Türkiye'de yerli bir finans kapitalin mevcut olduğunu ileri sürmektedir. Tarihi tahlilleri, em-

---

(3) Sonuç olarak, 12 mart darbesinin hazırlığı günlerinde Milli Demokratik Devrim temel sloganına karşı gene soldan yeni bir saldırı ile karşılaştık. Düşünce zincirini kesintiye uğratarak da, burada bununla ilgili olarak birkaç nokta üzerinde durmayı gerekli görüyoruz. (Bu not Alman basımında yoktur, ancak notun altındaki Dr. Hikmet Kıvılcımlı hakkındaki bu görüşler kitabımızın 911-919 sahifelerinde verilmiştir. (R.N.)

(**) Yukarıdaki başlığı Alman basımındaki «BÖLÜM V» e (Sa: 68-81) biz ekledik, ve bu bölümü buraya aldık; Alman basımında:

«Bu bölüm Türkiyede 1972 yılında dağıtılan illegal broşüre alınmamıştı» denmekte ise de aslında Alman basını (Sa: 69-74) deki kısım buradaki notta yer almaktaydı. Alman basımına ilave edilen kısımları küçük yazıyla (Sa: 910-911 ve Sa: 920-928) bu bölümde verdik. (R.N.)

peryalizm ve ulus anlayışı bizimkinden çok farklı olsa da. Kıvılcımlının vardığı pratik sonuçlar özde bizim vardıklarımızdan pek değişik şeyler değildir. Ancak bu kavramlar o kadar önemlidir ki, bunların değerlendirilmesinde birliğin olmayışı saflarımızda er-geç önemli ayrılıklara yol açar. Daha çok sol radikal çevrelerce (askeri öğrenci çevreleri gibi) benimsenmiş olan Hikmet Kıvılcımlı arkadaşın bu görüşleri üzerinde durmanın gereği var. Biz burada Kıvılcımlı'nın 12 Mart arefesinde yayınlanan «Devrim Zorlaması-Demokratik Zortlama» adlı kitabında emperyalizm ve ulus kavramlarıyla ilgili görüşleri ele alacağız. Ayrıca bu kitapta proleter devrimci hareketimizin tarihi kapsamına giren bazı iddialar hakkında da düşüncemizi söyliyeceğiz. (Sahife 68) (*)

DEVRİMİMİZ MİLLİDİR

«Milli Demokratik Devrim» terim olarak yanlıştır, diyor Kıvılcımlı. «'Burjuva' sözcüğü ile 'Milli' sözcüğü arasında bilimcil sosyalizm bakımından bir fark yoktur» (Devrim Zorlaması-Demokratik Zortlama, sayfa 136)

«... 'Burjuva' ile 'Milli' sözcüklerinin bilimcil sosyalizm sözlüğünde ve sosyal gerçeklikte aynı olaya ve aynı anlama geldiği (...) Çünkü 'millet' sözcüğü kapitalizmin yaratığıdır.» diyor (Aynı eser sayfa 92) (**)

Bu görüş kesin olarak yanlıştır. Sosyalist termonolojide «milli» başka şeydir «burjuva» başka şey.

Nedir milli? nedir millet?

(*) Bundan sonraki Kısım Türkiye basımında da vardır (Sa: 7-11 illegal basım). ve böylece, (Sa: 910) belirttiğimiz gibi Alman basımındaki not gerçeğe aykırıdır. (R.N.)

Bu cümle de Türkiye basımında yoktur.

«Millet (Ulus) dil birliğine, toprak birliğine, iktisadi yaşantı birliğine ve ulusal kültür birliğinde beliren ruhi şekillenme birliğine (milli ruha) dayanan, tarihi olarak gelişmiş istikrarlı insan topluluğudur.» (Stalin)

Nedir milli olmak? Ulusun tarihi olarak teşekkül etmesinden yana olmaktır. Uluslaşmadan yana olmaktır. Ulusun toprak birliğini, toprak bütünlüğünü, iktisadi yaşantı birliğini emperyalist saldırıya karşı, feodal bölünmeye karşı savunmaktır. Ulusal dilin, ulusal kültürün serpilip gelişmesi için bütün engellere karşı mücadele etmektir milli olmak.

Uluslaşma bir tarihi süreçtir. Kapitalist pazarın ülke sınırları içinde yayılması yolunda ilk adımların atılmasıyla başlar ve sosyalist devrimden sonralara kadar sürer. Hiçbir halk Cumhuriyetin ilanı ile hemencecik uluslaşma sürecini tamamlamış olmaz. Teokratik istibdadın yıkılması ve Cumhuriyetin ilânı uluslaşma sürecinde önemli mesafelerin aşıldığını gösterir, bu sürecin tamamlandığını değil. Bugün Türkiye toplumunun önündeki devrimin görevi emperyalizmin boyunduruğunu kırarak ve feodal bölünmeye son vererek Türkiye'nin toprak birliğini ve bütünlüğünü savunmak olduğuna göre, ulusal kültürün serpilip gelişmesi ortamını yaratmak olduğuna göre bu devrim sapına kadar millidir. (*)

(*) «Feodal bölünme» ve ona son verme gibi bir sorun Türkiyede yoktur. Çünkü, örneğin XIX yüzyıl Almanyasında olduğu gibi - etnik değil - feodal bir parçalanış merkezi Osmanlı devletinde mevcut değildi sözü edilen konu aynı broşürün başka yerlerinde daha doğru olarak, «Etnik» konu olarak ele alınmıştır. (R.N.)

Evet ulus kapitalist toplumda belirtmiştir. Bu bakımdan kapitalizmin bir ürünüdür denilebilir. Ama bundan «burjuva» eşittir «milli» denklemi çıkarılamaz. «Vatan» da, «Demokrasi» de kapitalizmin ürünüdür, makina sanayii de giderek proletarya da kapitalizmin ürünüdür.

Burjuvazi, devrimci çağında ulusal değerlere sahip çıkardı ve ondokuzuncu yüzyılda proletarya devrimcilerinin propagandasının ağırlık merkezini daha çok proleter enternasyonalizmi teşkil ederdi. Ama burjuvazinin milli ve devrimci niteliğini çoktan yitirmiş olduğu ve ilerilere götürmek görevinin proleter devrimcilere düştüğü bu çağda, proleter enternasyonalizmi ile ulusçuluğun birbirinin tamamlayıcısı olduğu gerçeği açıkça anlaşılmıştır.

«Her ülkenin proleteryası, diyor Marx, herşeyden önce, iktidarı ele geçirmek ve ulusun yöneticisi durumuna yükselmek, bizzat kendisi ulus olmak zorundadır; bundan ötürü de proletarya milli sınıftır» (Manifesto)

Besbelli ki bu sözüyle Marx proletarya burjuva sınıftır demek istememiştir.

Milli Demokratik Devrimin milliliğine karşı çıkanlar bunun yerine «İkinci Kuvay-ı Milliyeciliğimiz» demesini önerdiler. «Kuvay-ı Milliye» bilindiği gibi «milli kuvvetler» demektir (!!) Bu öneriyi tutarlı saymak mümkün değildir. Yeniden emperyalizmin vesayeti altına düşen ülkemizde, bir karşı devrimin yer aldığı ülkemizde bugünkü devrimci mücadelemizi ifade ederken, tarihi paralelizmi belirtmek için «ikinci Kuvay-ı Milliyeciliğimiz» yada «İkinci Kurtuluş Savaşımız» diyebiliriz. Ama toplumumuzun önündeki devrimci adımın bilimsel sosyalist terminolojide adı «Milli Demokratik Dev-

rim» dir.

Türkiye toplumunda «milli güçler» ve onlara karşı «gayrı milli güçler» ayrımımıza da karşı çıkıldı. «Toprak ağaları, beyleri milletin içindedirler, bu yüzden onlar da millidir» dendi. (Aynı eser, s. 144, 145)

Bir toplumda uluslaşma sürecinin esas olarak, tamamlanmış olması feodal unsurların, toprak ağalarının, beylerinin sınıf olarak ortadan kaldırılmış bulunmasını gerektirir. Feodal ağanın varlığı ulusla çelişir. Kapitalizm-öncesi dönemden kalma bu sınıfın ulusun oluşmasına olanca gücüyle karşı koyduğuna göre bu sınıfın ulusal (milli) olmasına imkân yoktur.

Feodalin mekân bakımından ulusun içinde olduğu kanıtına gelince, bu da inandırıcı bir kanıt olamaz. Mobiloil'den Ünilever'e kadar emperyalist, tekeller de Anadolunun en ücra köşelerine kadar varmış, halkımızın içine girmiş durumdadırlar, ama bu yüzden milli olamazlar. Özgür vatandaşlar topluluğu olarak ulusun açılıp gelişmesini bütün alanlarda engellemek sınıf çıkarı gereği olan feodal mütegallibe kesin olarak gayri-millidir.

Feodal mütegallibe ile birlikte Türkiye kapitalistlerinin tümünün de milli oldukları iddia edildi: «Bütün kapitalistler millidir. Kapitalizmin kökü İngiltere'de idi ama, her çöreklendiği yerde milli kapitalizm oldu» denildi. (Age, sayfa, 146).

Bu görüş, emperyalizm öncesi dönemde bir ölçüde doğru olabilir. Engels'in «milli bağımsızlık olmadan herhangi bir ülkede burjuvazinin egemenliği mümkün değildir» sözü emperyalizm öncesi dönem için söylenmiştir. Gerçekten ondokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar kapitalist gelişme süreci-

ne girebilen ülkeler bir milli burjuvazinin hegemonyası altında kurdukları düzen «milli kapitalizm» idi. Bugün bütün dünyada kapitalizmi «milli kapitalizm», kapitalistler sınıfını da «milli sınıf» sayan kimse henüz adımını yirminci yüzyıla atmamış olan kimsedir. Emperyalizm çağında kapitalizmin girdiği hiçbir ülkede «milli kapitalizm» olmamıştır. Emperyalizme bağımlı kapitalizm olmuştur, Türkiye'de olduğu gibi.

Türkiye'de sınıf çıkarları emperyalizmin ülke üzerindeki tahakkümü ve sömürüsünün sürüp gitmesine bağlı, emperyalist tekellere türlü yollardan bağımlı durumda bir işbirlikçi kapitalistler sınıfı vardır. Ekonominin en önemli alanlarını elinde tutan bu sınıf gerçek sanayileşmeyi ve kalkınmayı, ulusal ekonominin güçlenmesini bilinçli olarak baltalamaktadır. Bu aşalak sınıf çok güçlü olduğundan burjuvazinin milli kolumun bağımsız bir güç olarak ortaya çıkıp ağırlığını koymasını engellemektedir. «Gayri-Milli» sıfatı işbirlikçi burjuvaziyi pek güzel nitelendirmektedir.

Bütün alanlarda ulusal açılıp gelişme ancak feodal sınıfların, feodal ilişkilerin ve bilincin tasfiyesi ile ve ülkede ulusal bağımsızlığın ve demokrasinin gerçekleşmesi ile mümkün olduğuna göre feodal mütegallibe olsun, onun müttefiki işbirlikçi kapitalistler olsun, sınıf çıkarları gereği uluslaşmaya karşıdırlar: Bu yüzden de bunlar, emperyalizmin sömürü alanı bütün ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de gayri milli sınıflardır, ve bunların karşısında yer alan ve sınıf çıkarları «Milli Demokratik Devrim»in gerçekleşmesini emreden sınıf ve zümreler, proleteryası ile, yoksul köylülüğü ile, şehir ve köy küçük burjuvazisi ile, asker-sivil aydı-

nıyla Türkiye toplumundaki milli güçleri teşkil etmektedirler.

EMPERYALİZM TÜRKİYEDE DE EMPERYALİZMDİR

Çağımızda millet gerçeği, emperyalizm gerçeği ile çok yakından ilgilidir. Birinci gerçeği kavrayamadın mı ikinci gerçeği de kavrayamazsın. Emperyalizm gerçeğini kavrayamazsan çağımızda millet gerçeğini de kavrayamazsın ve ondokuzuncu yüzyıldan kalma (rekabetçi kapitalizm dönemi için kesin olarak doğru olan ama bugün için geçerli olmıyan) aktarmaları tekrarlayıp durma skolastizmine düşersin. Milli Demokratik Devrimin milliliğine karşı çıkanların emperyalizmi bizim gibi anlamamaları bundan ötürüdür.

Emperyalizmin, tarihin doğruladığı temel özellikleri şunlardır:

Emperyalizm (çağdaş kapitalizm) Ondokuzuncu yüzyılın sonlarından bu yana *gelişmiş kapitalist ülkelerde* teknolojik gelişmeler yüzünden üretimin ve sermayenin yoğunlaşması sonucu, üretimin sosyal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişkinin derinleşmesiyle varılan kapitalizmin son aşamasıdır. Emperyalizm aşamasında daha önceki rekabetçi kapitalizmden farklı olarak, *üretimde ve sermayede yoğunlaşmanın yüksek bir dereceye varmasıyla* meydana gelen tekeller ekonomik hayatta tayin edici rol oynamaktadır. *Bu, tekelleşme seyri, banka sermayesiyle sanayi sermayesinin kaynaşmasını sağlamış ve bu mali sermaye* (finans kapital) temeli üzerinde bir mali sermaye oligarşisi kurulmuştur. Bu aşamada

sermaye ihracı, emtia ihracından ayrı olarak özel bir önem kazanmıştır. Dünyayı aralarında bölüşen uluslararası tekelci kapitalist birlikler kurulmuş, dünyanın en büyük kapitalist devletler tarafından toprak olarak bölüşülmesi tamamlanmıştır. Emperyalist düzende en üstün kârları sağlamak zorunda olan emperyalist tekeller, sadece kendi halklarını değil, bölüştükleri dünyadaki geri bırakılmış ülkeler halklarını da sistemli bir şekilde talan ediyorlar. Ve ancak bu yoldan emperyalist dünya sistemini ayakta tutabiliyorlar.

Emperyalizm sömürü ağını yer yüzünün en ücra köşelerine kadar ileten bir dünya sistemidir ama. *Gelişmiş kapitalizm* şartlarında tekelleşme sonucu banka sermayesiyle sanayi sermayesinin kaynaşmasıyla meydana gelen finans kapitalin egemenliğini ifade eder.

Bu Lenin'in emperyalizm üzerine ünlü incelemesinde savunduğu görüşlerin en özet şekilde ifadesidir. Güney Doğu Asya'dan Orta Doğuya kadar, Güney Amerikadan Afrika'ya kadar emperyalizme karşı savaşan ve düşmanını iyi tanıyan devrimci hareketler emperyalizmi bu şekilde anlıyorlar, ve bu anlayışla emperyalist talana ve köleleştirmeye karşı savaşıyorlar.

Emperyalist dünya sistemi içinde geri bir ülke olan Türkiye, emperyalist tekellerin en üstün kârlar sağlamak için sömürdüğü bir ülkedir. Ve Türkiye'de sınıf olarak varlığı emperyalist sömürünün devamına bağlı olan asalak güçler (işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe) emperyalizmin işbirlikçisi egemen sınıflar olarak ülkemizi dünya emperyalist sömürü sistemi içinde tutmak için Türkiye'nin ulusal güçlerini eziyorlar. Türkiye'-

nin tarihinden gelme şu ya da bu özelliğine, emperyalizmin niteliğini, ne de ülkemizin emperyalist sömürü sistemi içinde sömürülen ülke durumunu değiştirmez.

Bu emperyalizm anlayışına karşı çıkılmaktadır. Yukardaki tanımlamanın «emperyalizmi kapı dışarı ettiği» ileri sürülüyor ve bize hedef olarak Türkiye'ye özgü bir yerli finans-kapital gösteriliyor. (Age. s. 179, 181) Bu teze göre bu yerli finans-kapitalizmin eski ajanı kompradorlar sınıfı Kemalistler tarafından tasfiye edildikten sonra, gene kemalistler tarafından girişilen devletleştirmeler yoluyla yaratılmıştır. Ve böylelikle «Türkiye de Karşı-Devrim daha 1930 da kemalist iktidarın, iktisadi politikasında liberalizmi terkedip devletçiliği kabul etmesiyle başlamıştır.» Yani kapitalist dünyadaki 1929-1933 buhranı sonucu, liberal bir politikayla milli burjuvazi yaratarak kapitalizm yolundan kalkınma umutlarını tüm yitiren ve planlı ekonomi ile devletçiliğe geçme zorunluluğunu duyan kemalistlerin aslında yaptıkları şeyin, uluslararası finans-kapital ile bir bütün teşkil edecek olan yerli finans-kapitali devletçilik yoluyla yaratıp anti-kemalist karşı-devrimi tezgâhlamak olduğu iddia ediliyor. Bu ilginç finans-kapital, devletçilik ve karşı-devrim anlayışının Türkiye gerçekleriyle bir ilişiği olmadığı açıktır.

Buna benzer görüşler daha 1935'de «Geberen Kapitalizm» adlı broşürde ileri sürülmüştü. Ama o devrin sosyalistleri (Şefik Hüsnü Değmer başta) kapitalist gelişmeden geçmemiş olan bir ülkede yerli finans kapital olabileceği görüşünü sosyalist bilimin yerleşmiş terminolojisinin reddi saydılar ve kimse bu orijinal iddianın üzerinde pek durmadı.

Ne yazık ki bugün durmak gerekiyor. Şaflarımızdaki fikir kargaşalığı bunu gerektiriyor.

Eğer bilimsel sosyalizmin terminolojisini kullanıyorsak Türkiye'de bir yerli finan kapital'den söz edilemez. Çünkü, serbest rekabet kapitalizmi aşamasında gelişmiş ve teknolojik ilerlemeler yüzünden üretimi ve sermayesi yoğunlaşmış, ve bu yoğunlaşma sonucu tekellerin ekonomiye hükmeden güce ulaştığı ve böylelikle banka sermayesiyle sanayi sermayesinin kaynaşması sonucu finans-kapitalin oluştuğu bir toplum değildi Türkiye.

Yok eğer yeni terminoloji öğreniyorsak (*), biz bunu olumlu karşılayamayız. Bilimsel sosyalizmin terminolojisi toplumun gerçeklerinden doğmuştur. Toplumu bütün derinliği ile tahlil eden sosyalizmin büyük ustaları tarafından saptanmıştır. Bütün dünya proleter devrimcilerin benimsedikleri terminoloji dışında terimlerle konuşmaya, yazmaya kalkışmanın hiçbir yararı yoktur. Bu ancak fikir kargaşalığını körüklemeye yarar.

Finans-kapital emperyalizmin bir unsurudur, giderek en önemli unsurdur. Ama emperyalizmin bütününü ifade etmeye yetmez. Emperyalizm teriminden vaz geçip yerine finans-kapital diyemeyiz. Nasıl ki kapitalizmin en önemli unsuru olan sermaye (kapital) de kapitalizmi ifade etmeye yetmezse, ve «kapitalizm» yerine «sermaye» diyemez isek.

Milli Demokratik Devrim'e karşı söz konusu «soldan» saldırı üzerinde daha fazla durmanın gereği yok. (**)

(*) «Öneriyorsak», olmalı. (RN)

(**) Türkiye basımındaki kısım burada bitmektedir. (S: 11) sonraki kısım (8 punto) sonradan eklenmiştir (RN)

Bütün dünya halklarının «emperyalizm» diye bildikleri şeyi, bizim emperyalizmin bir tek unsuru ile adlandırmamız, «finans-kapital» demeniz niye? Emperyalizm Vietnama saldırırken, Asya'yı, Afrika'yı, Güney Amerika'yı sömürürken ve tahakkümü altında tutarken «emperyalizm» oluyor da sadece Türkiye'de saldırı üslerini kurarken, faşist darbeyi hazırlarken kimlik değiştirip «finans-kapital» mı oluyor? Bizim yerli kapitalist para babalarının, emperyalizmin işbirlikçisi niteliğini belirtmemek niye? Emperyalizmi ve işbirlikçi sermayeyi ağza almamakla ve bir «yerli finans-kapital» umacısı yaratmakla hedef şaşırtmıyor muyuz? Dikkatleri ABD emperyalizminden ve onun işbirlikçilerinden başka yönlere çekmiyor muyuz?

Kıvılcımlı arkadaşın «yerli finans-kapital» teorisi daha çok (askeri öğrenciler gibi) sol radikal çevrelere bağlı gençler tarafından benimsendi. Bu gençlerin radikal etkilerden bir ölçüde kurtulup Türkiye toplumunu marksist açıdan tahlil etme çabasında bir devrimci yazarın görüşlerine yanaşmaları olumlu bir gelişmedir. Ancak bunların, hala ocaklı dayanışması zihniyeti ile radikal akım içinde yer alan daha yüksek rütbeli ağabeylerine bağlı bulundukları da bir gerçektir. Bu ağabeylerin emperyalizm konusunda tutumunu biliyoruz. Bunlar 12 Mart arifesinde ABD emperyalizmini doğrudan doğruya karşıya almama, bütün saldırıları «finans-kapitalin baş temsilcicisi» olarak Demirel'in şahsına yöneltme taktiğini savundular. Türkiye'nin NATO'dan çıkmasına karşıydılar. En ilericileri «tedrici bir çıkışı» öneriyorlardı. Bazıları ABD emperyalizminin baş düşman sayılmasının yanlış olduğunu, öteki emperyalist ülkelerin hedef alınması gerektiğini iddia ettiler. Biz bu gibi iddiaların arkasında hep ABD emperyalizmi ile perde arkasında pazarlık sezdik.

Bu yanlış ve zararlı görüşler radikal çevrelere bağlı gençler tarafından da benimsenmiştir. Kendilerini devrim davasına en yurtseverce niyetlerle bağlı saymaları, teorik yetersizliklerinden gelme bu durumu önliyememiştir. İşte «yerli finans-kapital» teorisi, ABD emperyalizmi ile uzlaşma niteliği taşıyan bu taktiğe pek uygun düş-

müştür. Radikal çevreler etkisindeki gençler çevresinde bu teorinin revaçta oluşu bundan ötürüdür.

Biz Kıvılcımlı arkadaşın en devrimci niyetler taşıdığı ve açık seçik bir durumla karşılaştığında tutumunun tavizsiz bir emperyalizm düşmanlığı olacağı inancındayız. Ama siyasi meseleler karşımıza herzaman açık seçik olarak çıkmıyor ve devrimci niyet her zaman olumsuz sonuçları önliyemiyor.

1967'de yayına başlayan «Türk Solu»nda Hikmet Kıvılcımlı arkadaş ile birlikte iki yıl yazı yazdık. Bizim baş-yazarlığını ettiğimiz «Türk Solu» Milli Demokratik Devrim'in, Türkiye gibi bir ülke için, sosyalizm yolunda zorunlu bir aşama olduğu görüşünü savunmuştur. Bu iki yıl içinde Kıvılcımlı arkadaşın yazılarında Milli Demokratik Devrim çizgisi ile açıkça bağdaşmıyan bir şey görmedik. Kıvılcımlı arkadaşla birlikte iki yıl da «Aydınlık»ta yazı yazdık.. Bizim baş-yazarlığını ettiğimiz «Aydınlık» dergisi de gene Milli Demokratik Devrim çizgisini savunmuştur. Burada da Kıvılcımlı arkadaşın yazılarında bu çizgiyle açıkça bağdaşmayan bir şeye biz rastlamadık. Kıvılcımlı'nın bazı tahlillerine katılmıyorduk, ama okurun bunların Milli Demokratik Devrim stratejisi ile çeliştiği sonucuna varabilmesi için muhayyelesini bir hayli zorlaması gerekirdi. Bu yazılarda savunduğumuz siyasi çizgiyle açıkça çelişen görüşlere rastlasaydık, besbelli ki, Kıvılcımlı ile aynı dergi çatısı altında kalem arkadaşlığımız sona ererdi.

1950'lerde hapishane arkadaşlığı ettiğimiz Kıvılcımlı ile dostluğumuz yıllarca sürdü. Arasıra buluştuk, devrim meselelerini görüştük. Karşılıklı saygı havası içinde geçen bu görüşmelerde biz her zaman kendi görüşümüzü savunduk. Kıvılcımlı arkadaşla önemli bir görüş ayrılığına düştüğümüzü hatırlamıyorum.

Kıvılcımlı ile son görüşmemiz 29-30 Ekim Proleter Devrimci Kurultaydan 15 gün önce oldu. Kendisini Kurultaya davet ettim. Bu Kurultaydan bir işçi-köylü devrim partisinin kurulması kararının çıkması gerektiğini, bu partinin program taslağını benim yazacağımı, taslağı tartışmak üzere yurt ölçüsünde yapılacak toplantılarda partinin taşra örgütlerinin temelinin atılabileceğini söyledim. Kıvılcımlı «Vatan Partisi adlı kovuşturmadan geç-

miş ve beraat etmiştir, onun programı olmaz mı?» diye sordu. Ben olamıyacağını anlattım. Vatan Partisi 1950'lerde DP iktidarı zamanında kurulmuş bir legal örgüttü. Her devrimci fikrin boğulduğu bu dönemde kaleme alınan bu programın baskının etkilerini taşıması kaçınılmazdı. Vatan Partisi programında sosyalizmin sözü edilmiyordu. Giderek toprak reformuna bile değinilmemişti. Üstelik bu program «ucuz devlet» gibi liberal burjuva sloganlar da içermekteydi. Vatan Partisi beraat etmiş ve kapatılmamıştı, kendi kendine yok olmuştu. Bu parti kurucularından Kıvılcımlı hariç, hiç kimse ortalıkta görünmüyordu. Ölü bir kuruluşu yeniden diriltmenin gereği yoktu.

Kıvılcımlı arkadaşın bu dediklerime bir itirazı olmadı. Bunun üzerine parti tüzüğü ile ilgili konulara geçtik. Anti-demokratik kanunlar yüzünden resmen siyasi eylemde bulunamayan arkadaşların çalışabilmeleri için tüzüğe ne gibi maddelerin alınması gerektiğini tartıştık.

Bu görüşmemiz sırasında «Demokratik Zortlama» kitabı matbaaya verilmiş bulunuyordu. Yayılan dedikodusu benim kulağıma kadar gelmiştir. «Zortlama» diye bir kitap yazmışsın. Nedir bu mesele?» diye sordum. Kıvılcımlı, «Zortlama bir halk türküsü türüdür, dedi. Ben Türkmen zortlamalarını çok severim. Güzeldir ama ilkeldir. Milli Demokratik Devrim üzerinde yazılanları zortlamaya benzetmekle bu konunun daha derinliğine işlenmesi gerektiğini belirtmek istedim. Tabii kitap polemik diliyle yazılmıştır. Ama aramızda elbette ki teorik tartışmalar da olacak» dedi. Bu söylediklerine benim bir itirazım yoktu.

Kıvılcımlı Proleter Devrimci Kurultaya mutlaka geleceğini söyledi. Kucaklaştık ve ayrıldık.

Kurultayda biz divan başkanlığına Kıvılcımlı arkadaşın seçilmesini önerdik. Ama o, hastalığı geri teptiğinden, Kurultaya gelemedi. Ve biz Kurultay konuşmamızda kendisinden, Kurtuluş Savşımıza çocuk denilecek yaşta çeteci olarak katılan, Türkiye emekçilerinin davası uğruna ömrünün yirmi yılını zindanlarda geçiren, işkence odalarından her zaman galip çıkan ve devrimci şerefine gölge düşürmeyen kimse olarak bahsettik. Bu sözler Kıvılcımlı hakkında taşıdığımız samimi duyguları ifade ediyordu. Bugünde etmektedir.

Kurultaydan bir süre sonra «Demokratik Zortlama» kitabını görünce biraz şaştığımızı itiraf edelim.

Bu kitapla ilgili bir noktaya daha değinmenin gereği var:

Yazar kitabın başlarında Türkiye'de marksizm-leninizmi eylem klavuzu bilen devrimci akımın tarihi kapsamına giren bir sosyalistler sınıflandırması yapmaktadır. Şöyle diyor:

«Bizim anabildiğimiz kadarıyla, Türkiye'de başlıca dört konak, yahut kuşak, yahut aşama sosyalistler oldu. Bunlar zaman aşımları açısından şöyle adlandırılabilir:

1 — En eski sosyalistler: Bunlardan adı kalanlar Dr. Şefik Hüsnü Değmer ile Dr. Hikmet Kıvılcımlı oldu.

2 — Eski sosyalistler: Bunlardan gene adı kalanlar Şair Nazım Hikmet Ran ile Rahmetli Reşat Fuat Baraner oldu (...)»

«3 — Yeni sosyalistler : Bunlardan Türkiye'de yaşayıp adı duyulanlar arasında Mihri Belli ile Mehmet Ali Aybar anılabilir.

4 — En yeni sosyalistler: Bunlardan en «serbest güreşenlerden Vahap Erdoğdu ile Doğu Perinçek'ler anılabilir.»

«En eski sosyalistler savaşa 1920-1925 yılları arasında katılanlar dır.

Eski sosyalistler 1925'den sonra ikinci evren savaşına kadar katılanlardır.

Yeni sosyalistler 27 Mayıs öncelerinde ikinci emperyalist savaşı biterken (...) katılmışlardır.

En yeni sosyalistler, 27 Mayıs sonralarında (...) savaşa katılmışlardır. (Aynı eser sayfa 43-47)

Bu kuşaklar arasındaki ilişkiler konusunda Kıvılcımlı şunları söylüyor: «Ard arda yetişmiş sosyalist kuşaklar arasında, her sonradan gelen kuşak kendisinden önce gelmiş bulunan kuşağa karşı, bıyık altında saklıyamadığı bir 'anti-tez' yaratma sevdasına kapılmıştır.» (sayfa 47)

«... Her kuşak, yaratıcı çaba gösterecek yerde, ya teoride, ya pratikte beliren eksiğini ve yanlışını, kendisinden önceki kuşağın değerine ve kazancına en azından susuş kumkuması kesilip örtmeye çabaladı. Küçük dükkâncı rekabeti içinde öldürücü düşünce ve davranışlarla miradını örtbas etmeğe çalıştı, çalışıyor (...)» (Aynı eser sayfa 46)

Yazarın bu söyledikleri, ne kuşaklara göre sosyalistlerin sınıflandırılması konusunda ne de bu kuşaklar arasındaki ilişkiler konusunda gerçeklere uymamaktadır.

Kıvılcımlı, Şefik Hüsnü kuşağından sayılamaz. Şefik Hüsnü 1. Dünya Savaşından sonra marksist - leninist düşünceyi Türkiye'de ilk olarak savunmuş, 1919 da bu düşünceyi eylem kılavuzu bilen Emekçi Partiyi kurmuş, çıkardığı «Aydınlık» dergisindeki yazılarında devrimci teoriyi Türkiye gerçeklerine uygulamayı başarmış kişidir. 1925'de sosyalist hareket illegaliteye itildikten sonra da, o yeni şartlarda örgütlü devrimci eylemi yönetmiştir. Şefik Hüsnü ömrünün sonuna kadar (1958 de Manisa'da sürgünde ölmüştür) proleter devrimci hareketin bir numaralı adamıydı. O devrimci yaşantısıyla bütün devrimci kuşaklar için örnek ve ilham kaynağıdır. (*)

Kıvılcımlı arkadaşın kendisini Şefik Hüsnü ile birlikte aynı zamanda savaşa katılmış, aynı mertebede bir sosyalist olarak göstermesi gerçeklere dayanmıyan bir öğünmedir. Şefik Hüsnü'den en az onbeş yaş daha küçük olan Hikmet Kıvılcımlı, 1920-1925 döneminin son bir iki yılı, sol harekete ilgi duyan genç bir askeri tıbbiye öğrencisi olarak «Aydınlık» ve İşçi-Çiftçi Fırkası çevrelerinde çalışmıştır. Bunu Kıvılcımlı'nın deyişi ile «savaşa katılmak» sayabiliriz elbet. Ama o kadarlık savaşa katılmayı aynı dönemde Kıvılcımlı'nın akranı olan Nazım Hikmet de, Reşat Fuat da yapmışlardır. 1919 dan 1925'e kadar varlığını sürdüren «Aydınlık»ta, yazarlık yanı hep ağır basmış olan Kıvılcımlı arkadaşın tek bir yazısı çıkmamıştır.

«Demokratik Zorlama» adlı kitap boyunca yazar kendi görüşlerini ileri sürerken, bunları hep «eski sosyalistlere» atfediyor. «Ben böyle diyorum» demiyor, «eski sosyalistler böyle der» diyor. Böylelikle bütün kendi söylediklerinin Şefik Hüsnü'nün de görüşlerini de ifade ettiği kanısı yaratılmak istenmektedir. Gerçek durum böyle değildir. Şefik Hüsnü ömrü boyunca örgüt adamıydı. Her söze her davranışı örgütü bağlıyacağından, sıradan bir araştırmacıda hoşgörü ile karşılanabilecek eksantrik fikirler ondan çıkamazdı. O örgüt adamı sorumluluğu içinde hareket etmesini bilmiştir. Yarım yüzyıl önce yazdığı yazıların bu-

(*) Şefik Hüsnü Nisan 1959 ölmüştür. (RN)

gün bile bilimsel değerinden, giderek aktüelliğinden birşey yitirmemiş olması bundan ötürüdür. (Bak. Şefik Hüsnü Değmer, Seçme Yazılar -Aydınlık Yayınları). (*)

Hikmet Kıvılcımlı arkadaş ise 1929 yılından sonra örgüt-dışı serbest yazar kimliğini taşıdı. Başlıca faaliyeti Bab-ı Ali'de legal yayın işleri oldu.

Biz tüm meselelerde Şefik Hüsnü arkadaşla görüş birliği halindeydik. Bu böyle olmasaydı her zaman aynı safta durmamız mümkün olmazdı. 1930'larda Kıvılcımlı arkadaş, Lenin'in «Emperyalizm-Can Çekişen Kapitalizm» adlı kitabından aldığı ilhamla, Türkiye'nin emperyalist bir ülke değil, emperyalizmin sömürü alanı olduğunu hesaba katmadan, kemalistlerin bir milli burjuvazi yaratmak amacıyla kurdukları o dönemin İş Bankasını emperyalist metropollerin dev finans- kapital müesseseleri ile kıyaslamasını ve Türkiye'de bir yerli finans-kapital olduğunu iddia etmesini Şefik Hüsnü ciddiye alınacak bir iddia saymamıştır. Ve Şefik Hüsnü'nün örgütünün tutumu da bu olmuştur.

Hikmet Kıvılcımlı arkadaşın bir zamanlar çok sözünü ettiği «Tarih Tezi» hakkında da Şefik Hüsnü'nün tutumu bizimkinden farklı değildir. Kıvılcımlı'nın Toynbi'yi eleştiren ve bu tarih tezini savunan yazısını okuduktan sonra, Şefik Hüsnü'nün bize bizzat söylediği özetle şu olmuştur: «Hikmet Kıvılcımlı arkadaş, sonra gelen sınıflı toplumlara karşı çıkacağım diye, barbarlığı idealize ediyor. Oysa Marx ilkel komünal toplumların idealize edilmemesi konusunda bizi uyarmıştır. Sonra gelen kölelik düzeni ya da feodal düzen sömürü toplumları olsalar da emeğe daha yüksek bir teknolojik düzeyde, daha yüksek bir verimlilik sağladıklarından, ilkel topluma göre gene de bir ilerlemeyi temsil ederler. Barbarlığın idealize edilmesi Marksizm değil Rosenberg'ciliktir.» (Bilindiği gibi Rosenberg Alman Nazilerinin ideologlarındandı. O barbar Töton kabilelerinin geleneklerine dayanan, Alman ırkına özgü ve Mark-

(*) 1920-1925 Dönemini kapsayan, sansürden geçmiş bu yazılar hem sayıca eksiktir, hem de eski harflerden yeni harflere geçiş sırasında hatalarla doludur: Örneğin «teknik» yerine «taktik» okunmuştur. Asıl önemli yazıları Enternasyonalin yayın organlarında çıkanlarıdır. (RN)

sizm'in inkarı olan bir Alman «Sosyalizmi»ni savunmuştur).

Budur Şefik Hüsnü'nün tutumu yerli finans-kapital ve «Tarih Tezi» konularında.

Bizim Kemalist Türkiye'yi tahlilimiz ve İkinci Dünya Savaşından sonra Türkiye'de biçimsel burjuva demokrasisi kisvesi altında bir anti-kemalist karşı devrim gerçekleştirildiği yolunda görüşümüz, ki Kıvılcımlı bunu da eleştirmektedir, geniş ölçüde Şefik Hüsnü arkadaşın sözlerinden ve davranışlarından alınan esinlerle geliştirilmiş bir görüştür.

1945-1946 yılları savaşın sona erdiği, ama henüz Truman doktrininin ilan edilmediği ve soğuk savaşın başlatılmadığı dönemdi. Yeni kurulan Demokrat Parti'nin (DP) yönetimi bu dönemde tereddütler içindeydi.

«CHP'ye karşı muhalefeti sağdan mı yapsak, yoksa soldan mı?» sorusuna henüz kesin bir cevap veremiyorlardı. Bu dönem Celal Bayar'ın «Tan» başyazarı Zekeriya Sertel'in evinin devamlı konuklarından olduğu, hatta DP genel başkanının hapiste yatan genç proleter devrimcilerine dayanışma mesajları bile gönderdiği dönemdi.

İşte bu günlerde Sosyalist Emekçi ve Köylü Parti'sini kurma (ya hazırlanan RN) Şefik Hüsnü arkadaşı o zamanın DP İstanbul il başkanı ziyaret ediyor. Ziyaretçi de Şefik Hüsnü gibi tıp mesleğindendir ve iki doktor okul arkadaşıdırlar. DP'li tek siyasi hasmın CHP olduğunu bütün demokratik güçlerin CHP'yi devirmek için birleşmeleri gerektiğini söylüyor ve Şefik Hüsnü'nün cevabı özetle şudur:

«Sizin samimi bir demokrat olduğunuza inanıyorum. Ama partiniz toplumdaki öyle kuvvetlerin temsilcisi durumuna gelmiştir ki sizin gibilerin niyetleri ne kadar halisane olursa olsun, CHP'nin sağına düşmüş durumdasınız. DP kaçınılmaz olarak karşı-devrimci bir örgüt niteliğine bürünecektir. Onun için DP'nin iktidara gelmesi, devrimci değil, karşı-devrimci bir gelişme olacaktır. Sizin gibi samimi demokratlar da ya bu gidişe ayak uydurarak ideallerinize sırt çevireceksiniz, ya da tasfiye edileceksiniz.»

1946 başlarında söylenmiş olan bu sözler nerdeyse kehanet niteliği taşır. Tarihin kesin olarak doğruladığı bu sözleri o tarihte söyleyebilmek için hem devrimci bilimi sindirmiş olacaksın, hem Türkiye toplumunu derinliğine

tanıyacaksın. Şefik Hüsnü bunu yapabilmiş olan devrimciydi. Kendi kendine payeler biçmekle, övünmelerle kimse bir Şefik Hüsnü olamaz.

Kıvılcımlı arkadaş bizi «yeni sosyalistler» diye nitelendirerek Şefik Hüsnü'den iki kuşak öteye atıyor ve kuşaklar arasında «küçük dükkâncı rekabeti», «öldürücü düşünce ve davranışlar» olduğunu iddia ediyor. Bu iddianın hiç değilse Şefik Hüsnü, Reşat Fuat ve Mihri Belli için kesin olarak yanlış olduğunu söyleyebilirim. 1940 yılından bu yana Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat arkadaşlarla aynı örgüt çatısı altında, 1942'den bu yana (*) aynı organ içinde çalıştık. Türkiye Proleter Devrimcisinin kaderine birlikte göğüs gerdik, işkence odalarından geçtik, uzun yıllar birlikte hapis yattık. Aramızda yoldaşlık ilişkileri içinde bazı ikincil konularda tartışmalar olmuştur. Bu olağandır ve gereklidir de. Ama temel teorik meselelerde, sınıf düşmanı karşısında davranış konusunda her zaman aynı dili konuşmuşuzdur bu arkadaşlarla. Üç kuşak temsilcisi arasındaki ilişki her zaman en derin anlamda yoldaşlık ilişkisi, aynı dava uğruna savaşta saf tutan savaşçıların karşılıklı saygı ve sevgi ilişkisi olmuştur. Bu ilişkide genellikle genç kuşak olarak benim öğrenen durumunda bulunmama, onların öğretmen durumunda bulunmalarına rağmen, ne Şefik Hüsnü ne de Reşat Fuat proleter devrimcisi alçak gönüllülüğünden ayrılmamışlardır. Kıvılcımlı arkadaş bizler için kötü şeyler vehmediyor. Çok yanılıyor.

Hem sosyalistleri kuşaklarına göre sınıflandırmak niye? Onları izledikleri siyasi çizgiye göre savaşta tuttukları yere göre değerlendirmek gerekmez mi?

Bugün kendisine «TKP» adını yakıştıran Doğu Berlin'deki mülteci gurubu Şefik Hüsnü'yü dördüncü planda gösteren, Reşat Fuat'ın hiç adını zikretmeyen «TKP» tarihleri yayınlıyor. Gogol müfettişlerinin gayretleri boşunadır. Şefik Hüsnü'nün ve Reşat Fuat'ın isimleri genç devrimci kuşakların gönüllerinde yazılıdır. (**)

(*) Gerçeğe ve M.İ.T. raporuna (Cilt I. Sa: 175-182) uyan bu iddia EMEKÇİ dergisindeki (Nisan Mayıs 1976) abartmalara uymuyor. (RN)

(**) Zeki Baştımar'ın ölümünden sonra bu durum kısmen değişti, bak: T.K.P. gerçeği (R.N.İ.). (RN)

Hikmet Kıvılcımlı arkadaşın bazı görüşlerini eleştirdiğimiz bu bölümü sona erdirmeden onun aleyhine MİT'in tertiplediği bir provokasyona da değinelim:

12 Mart arefesinde CIA'nın Türkiye Şubesi durumunda olan MİT, Kıvılcımlı arkadaşın özel yaşantısı ile ilgili çirkin iftiralar içeren bir bildiri yayınladı. Bu bildirinin bizim çevremizce yazıldığı şayiasını yaydı. Anti-komünizmi geçim aracı yapan MİT ajanı Aclan Sayılgan bu bildiriyi «Solun 94 yılı» adlı kitabının son baskısına tam metin olarak almış ve bunu Mihri Belli çevresi tarafından yayınlandığını iddia etmiştir. MİT bu yıllanmış taktiklerle halâ sonuç almak, devrimci safları bölmek sevdasındadır. Devrimcilerin uyanıklığı bu oyunları boşa çıkaracaktır. Çıkarmaktadır.

MİT için bu çirkin taktiklerden medet ummasını olağan sayarız. Ama kendisine «TKP» adını yakıştıran mülteci gurubu bu sefer de MİT ile ağız birliği etmiş ve yayınında Kıvılcımlı arkadaşımıza sövmüştür. Burada «Bizim Radyo» MİT ortaklığının yeni bir tezahürü ile karşı karşıyayız. Bu ortaklık mülteci gurubuna kutlu olsun.

Hikmet Kıvılcımlı arkadaşın bazı görüşlerine katılmıyabiliriz. Ama onun devrimci olarak yürekliliği, feragatı, tüm ömrünü emekçilerin davasına adayışı karşısında duygulanmayanın devrimciliğini eksik sayarız. Devrim tarihimiz Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı saygıyla anacaktır. (Alman basımına eklenen kısım burada sona ermektedir.) (R.N. (*)

KARŞI - DEVRİM BİZİ TECRİT EDEMEDİ

Tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye'yi gerçekleştirmek için ulusal güçlerin devrimci güçbirliği çağrımıza, kaderini Filipin parlamenterizmine bağlamamış olan radikal çevreler genellikle olumlu tepki gösterdiler. «Türk Solu» dergisinde ilk defa olarak gerçek sosyalist ile gerçek kemalist anti-emperyalist ve anti-feodal bir platform çevresinde birleştiler.

(*) Alman basımı (

Ulusal güçleri politika dışında tutmaya çalışan filipin demokrasiciliğine karşı kesin tavır almamız ve onun ürünü olan parlamentoyu bugünkü bileşimiyle karşı-devrimci güçlerin (işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal mütegallibenin) bir kalesi saymamız. TİP yönetimi gibi CHP'nin radikal kolunu temsil eden Ortanın Solu hareketinin sözcülerini de bize karşı bir tutuma yöneltti. Oysa icazetli olmıyan legal bir proleter devrimci akımın siyasi örgütüyle politika sahnesinde yerini alması ve sağındaki radikal çevrelerle demokratik bir hava içerisinde *gerçek* memleket meseleleri üzerinde dialog kurması, Türkiye'nin (o çok sözü edilen) «çağdaş uygarlık düzeyine» ulaşması demektir.

1969 yılının haziranında Yargıtay'ın Milli Demokratik Devrimi savunmanın Türkiye'de kanunlara göre suç olmadığı yolunda oybirliği ile aldığı karar, Atatürkçü bürokrasinin tutumunu belirtmesi bakımından önemliydi. Demirel'in işbirlikçi iktidarı ve onun arkasında duran kuvvetler böyle bir kararı önlemek için çok çaba harcadılar. İşbirlikçi kapitalist ve ağa sınıflarının eğemen bulundukları parlemento ve onun ürünü olan hükümet karşısında asker-sivil aydın zümrenin bir savunma kalesi durumunda olan yargıtay (*) ve öteki devlet kurumları işbirlikçi iktidarın anti-komünizm demagojisi ardında devrimci düşünceyi boğma, yurtseverleri ezme yolunda faşistçe girişimlerini önemli ölçüde

---

(*) Yargıtayın bu değerlendirilişi yanlıştır. Yargıtayın «sol» ve de T.C.K. 142. nci maddesi hakkında o dönemde bile birbirine zıt kararları vardır. Önemli rolü memleketin politik havasının o dönemdeki -ve sonraki- genel doğrultusu oynamıştır. Bu kurumlardaki kişilerin (sübjektif) kişiliğinin etkisi de inkâr edilemez. (RN)

engellemişlerdir. Devrimci hareketimizi o dönemde tecrit edemediler. Milli Demokratik Devrim stratejisini benimseyen devrimci hareketimiz henüz birlik halindeydi ve henüz (hepsi de MDD'den yana) üç dört hizibe bölünmemişti ve bu hizipler arasında devrimcilik açık artırmaya binmemişti. Ve o günlerde daha keskin «sol» laf eden en yaman devrimci sayılmıyordu. Onun için saflarımızda sol sekter lafazanlığa pek yer vermedik ve karşı-devrim kuvvetlerine bizi tecrit etme çabalarında yardımcı olmadık.

Bizim hareketimiz TİP yönetiminden farklı olarak güneş altında yerine egemen çevrelerin icazetiyle değil doğru kuvvetler dengesi tahliline dayanan bir mücadele taktiği ile, Filipin demokrasiciliği duvarlarını gerilere ite ite, demokratik özgürlükler ortamını savaşla genişleterek sağladı. Proleter devrimci hareketimizin legalite uğruna bu mücadelesi aynı zamanda Türkiye'de gerçek demokrasiyi kurma uğruna, Türkiye'yi «çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırma» uğruna bir mücadeleydi. (*)

Karşı-devrimin hareketimizi tecrit edememesi, tersine kendisinin önemli ölçüde tecrit olması, «bağımsız Türkiye!» sloganının ülke ölçüsünde yankılar uyandırması ve ipliği pazara çıkan Amerikan emperyalizminin gerilemek zorunda kalması (Amerikan 6. filosunun Türk limanlarına gelemez duruma düşmesi, Komer'i geri çekmek zorunda kalmaları, ikili anlaşmaları bire indirme oyununa gerek duymaları gibi gerilemeler o dönemde izledi-

(*) Bu icazetli, icazetsiz sözcüğü çoğu kez maddi temeli olmayan denagojik bir sataşmayı aşamamaktadır. (RN)

ğimiz siyasi çizginin doğruluğunun kanıtlarıdır.

Bu doğru çizgi, sonucu, anti-komünizm denen ithal malı pek işlemez oldu ve ulusal güçlerin devrimci güçbirliği yolunda önemli ilerlemeler kaydedildi. Hiç şüphe yok ki ulusal cephenin, ulusal kuvvetlerin devrimci güçbirliğinin gerçekleşerek toplumda tam ağırlığını kazanması, proletaryanın, köylülüğün, bütün ulusal sınıf ve zümrelerin Cephe'ye kendi siyasi örgütleriyle katılmalarıyla mümkündür (*). Siyasi düzenin genel niteliği Filipin demokrasicilliği olduğu sürece legalitede bunun olanağı yoktur. Anti-demokratik düzen ulusal sınıf ve zümrelerin kendi partilerinde birleşmelerini engellemekteydi. Böyle bir durumda ya hep ya hiç'ci bir tutum elbette ki yanlış olurdu. Mevcut olanaklarla çalışıldı. Bu çalışmalar, özünde başta proletarya, bütün ulusal güçlerin siyasi örgütlenmesinin mümkün olacağı gerçekten demokratik ortamın yaratılması doğrultusunda çalışmalardı. Tecridi kıracak, anti-komünizm silahını işlemez duruma getirecekdik ki, işçi-köylü devrimci örgütü serbestçe kurulabilsin.

Legalite uğruna mücadeleyi, anti-komünizm silahını işleyemez duruma getirmek için mücadeleyi, bizim saflarda da küçümseyenler çıktı. «Tek amaçları eski tüfeklere legal siyasi eylem olanağı sağlamak. Bu bizim için amaç olamaz vb.» diyenler oldu. Bunu söyleyen bir kimse, o legal eylem

---

(*) Temenniden ileri gidemiyecek, gerçekçi olmayan bir iddia. Kendi sınıfsal örgüdünü kuramayan, işçi sınıfını örgütleyemeyen bir grup, diğer sınıfların siyasi örgütlerinin niteliği hakkında hiç bir gerçekçi yanı olmayan direktiflerde bulunmaktadır. «Filipin demokrasicilliği» değil, A.B.D.'de de bile sınıf partisi yok gibidir. (R.N.)

olanaklarına, kendisi sahip olup da, sosyalistliğin çetin bir iş olduğu geçmişteki günlerde işçi sınıfı davasına gücü yettiğince sahip çıkmış olan «eski tüfek», 141, 142 sabıkalısı sıfatıyla sahip olmadı mı, yeni tüfeklerin icazetli duruma düşeceğini düşünmüyordu.

İşçi Partisi yönetiminin belki en büyük hatası anti-komünizme karşı gereken devrimci tutumu alamamasıdır. «Anti-komünizm bizi değil geçmişte komünistlikten hüküm giyenleri ilgilendirir, biz nasıl olsa demokratik sosyalizmden yanayız» der gibi bir havaya girdiler. Giderek aynı silahı TİP içindeki devrimci muhalefete karşı kullandılar. Oysa o öyle bir silahtır ki bir kere çalışır duruma geldi mi onu emperyalizmin uşakları, en solundan merkeze kadar her yurtsevere karşı doğrultup atarlar.

Proleter devrimci hareketimizin güçlenmesi ve Türkiye toplumunda ağırlık kazanması, oportünizme karşı verilen ideolojik mücadele ve bunun sonucunda bu aşamadaki savaşımızın milli kurtuluşçu niteliğinin iyice anlaşılmasıyla ve gençliğin anti-emperyalist mücadelesinin yoğunlaşmasıyla oldu. TİP yönetimi gençliğin anti-emperyalist mücadelesi karşısında devrimci bir tutum takınamadı, ve bu, onun kötü sonçulara götürdü. Ancak belirtmek gerekir ki, her şeye rağmen TİP 1960 larda Türkiye'deki sosyalist birikimin önemli bir kısmını çatışı altında barındırabilmiştir. Aynı şekilde, DİSK de, herşeye rağmen, TÜRK-İŞ'in temsil ettiği Amerikancı sarı sendikacılık karşısında bir alternatif olarak, işçinin dürüst sendikacılık özlemine bir ölçüde karşılık vermiştir.

TİP Yönetiminin temsil ettiği oportünizmin

yenilgiye uğraması elbette ki oportünizmin yeni biçimlere bürünerek karşımıza dikilmeyeceğinin güvencesi sayılamazdı. Klasik oportünizme karşı gereken uyanıklığı gösterdik ve mücadeleyi verdik diyebiliriz. Bundan sonra ortaya çıkan sapma niteliğindeki tutum ve davranışlara karşı aynı uyanıklığı gösterebildik mi? Bu soruyu ilerde cevaplandıracağız. Burada sadece cevabın olumsuz olduğunu belirtelim. (*)

Bir noktaya işaret etmeden geçmiyelim: İşçi Partisi yönetiminin anti-komünizm silahından yararlanma hatasını işlemesinden, karşı-devrim hesabına yararlanmayı bilmiştir. Ve anti-komünizm silahı burada «komünizmle», «ihtilalcilikle» suçlananlardan çok o silahtan kullananı yaralamıştır. Örneğin, işbirlikçi basın 1967'de İstanbul TÖS salonundaki açık oturumda, TİP Genel başkanının bizi ihtilalcilikle suçlayan bir cümlesi üzerine yaygara koparma fırsatını kaçırmadı. Ve işbirlikçi iktidarın savcıları bu vesileyle adli tatbikata girişmekten geri kalmadılar. Sonunda 142. maddeyi ihlâlden, yani komünizm propagandası yapmaktan açılan davada TİP genel başkanını bize karşı amme şahidi olarak mahkeme önüne çıkarma oyununu da oynayabildiler. TİP Liderinin mahkemede bizim mahkûmiyetimize destek olabilecek herhangi bir söz sarfetmemiş olması yetmez. Mesele, zamanında gereken uyanıklığı gösterip işçi düşmanlarına, İşçi Partisinin liderini işçi davasını savundu diye yargılanan bir kimseye karşı amme şahidi durumuna düşürme fırsatını vermemektedir.

Haksızlık etmemek için şunu da belirtelim ki, biz karşı-devrimin ve onun hizmetindeki baskı kurumlarının TİP genel başkanını da düşman saydıklarını bilmez değiliz. Eski TİP genel başkanının görevinde kalamıyacağı anlaşılınca CİA'nın ve MİT'in uygun bir halefi genel başkanlık makamına oturtmak için bugünkü TİP yönetimi-

---

(*) Bundan sonraki (9 puntoluk) «ANARŞİYİ ONLAR TEZGÂHLADI bölümüne kadar olan kısım Alman basımına eklenmiştir. (RN)

nin aleyhine tertipler tasarladığını da bilmekteyiz. Bugün faşist terör darbelerini indirirken TİP yöneticileri ile öteki devrimciler arasında ayırım yapmamaktadır. Bugün 1961 Anayasa'sını olanca güçleriyle savundukları (bizce gereğinden fazla gayretliydiler bu konuda) ve Anayasa sınırları içinde particilik faaliyetlerinde bulundukları için ve güçleri yettiği kadar bir anti-emperyalist çizgi izledikleri için TİP yöneticileri faşizmin zindanlarındadırlar ve sıkıyönetim mahkemesinde yargılanıyorlar. Bu öyle bir gelişmedir ki, bunun karşısında eski ayrılıklar, ne kadar derin görünürse görünsün, geri planda kalır ve faşizme karşı duranların güçbirliği herşeyden önce gelir.

•

Faşist terör düzeninin tezgahlayıcıları, aşırı gayretkeşlikleriyle, bir bakıma kendileri için aleyhte olan bir durumun meydana gelmesine sebeb olmuşlardır: 1960'lar döneminin Filipin demokrasicilliğinde, Türkiye Solu'nu, egemen çevreler tarafından kendilerine tanınan özgürlük dozu bakımından, belli başlı üç katagoriye ayırmak mümkündür. Radikal akım, TİP yönetiminin temsil ettiği akım, ve 141. madde sabıkalısı «eski tüfeklerin» temsil ettiği akım.

En büyük özgürlük radikallere tanınıyordu. Bunların sözcüleri büyük tirajlı gazetelerde, dergilerde görüşlerini yayınlayabiliyorlardı. Radikaller parlamentoda CHP'nin sol kanadı gibi, 27 Mayısçılar gibi oldukça güçlü guruplar tarafından temsil ediliyorlardı. Bunlar işçi, köylü yığınları içinde çalışmayı pek önemsemediklerinden, bu alanda CHP'nin particilik eylemi dışında bir çalışmaları yoktu.

Özgürlük dozajı bakımından ikinci gelen sol akım, TİP yöneticilerinin temsil ettiği akımdı. Bu çevrelerin büyük tirajlı basından yararlanma olanakları sınırlı idi. Parlamentoda da TİP milletvekillerini terör altında tutmak için patron, ağa temsilcileri seferber idiler. TİP taşrada statükocu partilere kıyasla çok daha çetin şartlar altında çalışmak zorundaydı. Egemen çevreler imkân bulduklarında taşrada yer yer faşist terör şartlarını yaratabiliyorlardı. Ama herşeye rağmen TİP yönetiminin temsil ettiği sol akım demokratik özgürlükler konusunda «eski tüfeklerden» çok daha elverişli durumdaydı.

27 Mayıs'tan önceki dönemde hüküm giymiş olan 141. madde sabıkalıları 1960'larda yıllarca fikirlerini açıkça yayma olanağından yoksun tutuldular. Toprak reformunun gereğinden söz eden ilimli bir yazı yazarının aylarca tutuklu olarak yargılanmasına sebeb oluyordu. (*) Ta 1968'e kadar bir «eski tüfeğin» imzalı bir yazısını dergilerde yayınlamak büyük cesaret işiydi. «Birinci devrimci adım bağımsızlığı ve demokrasiyi gerçekleştirmektir» tezini işleyen bir konuşmadan ötürü «eski tüfek» 142. maddeyi ihlâlden tutuklu olarak yargılanıyordu. Eski tüfekler için legal parti kurmak ve politik eyleme girmek söz konusu bile değildi. Bu sol akım ancak 1960'ların son yıllarında mücadele ile Filipin demokrasiciliğinin sınırlarını göğüsleyerek gerilere ite ite proleter devrimci hareketimizi gün ışığına çıkarmayı başardı.

Bugün artık tüfeğin eski ile yenisi arasında ayırım yapmadan darbelerini indiren terör düzeni, bu guruplar arasında (hiç değilse son ikisi arasında) bu bakımdan eşitliği bir ölçüde sağlamıştır. Bu yeni şartlarda işbirlikçi sınıflar, demokratik güçlerin direnişi sonucu gerilemek ve Anayasa'da yazılı hak ve özgürlükleri çiğneyemiyecekleri mevzilere çekilmek zorunda bırakıldıkları bir durumda, 1960'larda yapabildikleri gibi devrimci eylemi icazete bağlama olanağını pek bulamıyacaklardır. (**)

«ANARŞİ»Yİ ONLAR TEZGAHLADI

İzlediğimiz doğru siyasi çizgiyle, (filipin demokrasiciliği şartlarına rağmen) devrimci hareketimizin gittikçe güçlenmesi ve işçi-köylü tabanına oturmaya başlaması, geniş radikal çevrelerin devrimci güçbirliğine yatkın bir havaya girmeleri, Atatürkçü bürokrasinin yönetimindeki devlet kurumlarının AP iktidarı emrinde birer baskı aracı olmayı reddetmeleri, karşı-devrim cephesini yeni mücadele şekillerine başvurmaya itti. Biz devrim-

---

(*) Mihri Belli'nin Yeni Yol dergisindeki yazısı, (RN)

(**) (8 puntoluk) Kısım Alman basımına eklenmiştir. (RN)

ci eylemimizi 1961 Anayasasına uygun olarak saptamıştık. Kanunda yazılı demokratik hak ve özgürlükleri son katresine kadar kullanarak anti-emperyalist ve anti-feodal eylemimizi koyuyorduk. Karşı-devrimin cephesini teşkil eden Amerikan emperyalizmi-işbirlikçi kapitalistler-feodal mütegallibe ve bu üçlünün hizmetinde olan CİA ve MİT gibi kurumlar kendi açılarından gidişin gidiş olmadığını öğrenmekte gecikmediler. Oyun kurallara uygun olarak oynandığı takdirde Filipin demokrasiciliğinin sınırlı özgürlük, ortamında bile proleter devrimci hareketimizin, bütün engellere rağmen gelişeceği ve kitleler içinde kök salarak Türkiye'nin kaderini tayinde söz sahibi bir kuvvet durumuna geleceğini anladılar. 1961 Anayasasının bizim için bir lüks olduğu görüşünün kaynağı burdadır. Ama 12 Mart 1971'den önceki dönemde, Anayasayı yok sayarak bir faşist dikta düzeni kurmaya güçleri henüz yetmediğinden gizli terör örgütlerini harekete geçirdiler. Halkımızın medar-ı iftiharı yiğit devrimci militanları birer birer öldürmeye başladılar. Siyasi cinayetler birbirini izledi. Katiller ellerini kollarını sallayarak serbestçe dolaşıyorlardı. 12 martdan önceki dönemde otuza yakın devrimci siyasi cinayetlere kurban gitti. Katillerden biri hakkında bile ciddi bir kovuşturma yürütülmemiştir..

«Anarşi» dedikleri şey işte böyle tezgâhlandı. Bu durumda devrimci için yapılacak iki şey vardır ya bu faşist terör hareketi karşısında sinmek ve yurtseverlik görevini yerine getirmekten vazgeçmek (ki o zaman devrimcilikten çıkmış olursun), yahut da Anayasa'da yazılı hak ve özgürlüklere sahip çıkmak ve iktidarın himayesindeki siyasi ci-

nayet şebekesine karşı meşru savunma durumunda geçmek. AP iktidarının emrindeki emniyet teşkilatının kasıtlı olarak sağlamadığı güvenliğini kendi çabanla sağlamak. Bu ikilem fert fert her devrimcinin olduğu gibi hareketimizin tümünün karşısındaydı.

Devrimciler, sorumlu yurtseverler olarak meşru savunma yolunu seçtiler. Vatanı vatan satıcılarına bırakmadılar.

AP iktidarı, «anarşi» yi kanunları uygulayarak istediği anda önleyebilirdi. Asker kökenden gelme senatörler, senato kürsüsünden siyasi cinayetlerin hakiki tertipçisinin Demirel Hükümeti olduğunu yüksek sesle ilan ediyorlardı. İnönü'nün kendisi, asayişi sağlamanın yolunun katilleri yakalayıp adaletin önüne getirmek olduğunu söylüyordu. Ama besbelli ki «aşırı uçların çatışmasını» sahneye koymak, bu arada mümkün olduğu kadar çok sayıda devrimcinin kanına girmek ve dikkatleri Türkiye'nin ana meselelerinden buraya çekmek AP. iktidarının ve onun ardında duran egemen çevrelerinin işine gelmekteydi. Faşist darbeyi hazırlayanlar da böyle bir «anarşi» ortamının yaratılmasında yarar görmekteydiler. Giderek bazı radikal çevreler aynı tutuma düşme hatasını işlediler. (*)

SAVUNMA ZORUNLUĞU

Asayişin bizzat hükümet tarafından matsaklı olarak baltalandığı, siyasi cinayet faillerinin iktidar tarafından korunduğu bir ortamda devrimci-

(*) Bu konularda Cilt II'deki sorgumun okunmasında yarar vardır, (Sa: 571-657). (RN)

nin fert olarak, devrimci hareket olarak kendini *savunması meşru bir haktır.* Devrimci haraketin varlığını sürdürmek için, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi davasını sahipsiz bırakmamak için bu meşru hakkı kullanmak da devrimci görevdir. *Biz bu görevi, hareket olarak yerine getirmedik.* Bir merkezi savunma örgütlenmesine gitmememiz sonucu, bu halli zorunlu mesele, ayrı ayrı gruplar tarafından, mahalli olarak ele alındı. Ve kaç tane özerk savunma birimi teşekkül ettiyse o kadar hizipleşme eğilimi ortaya çıktı. Böyle bir ortamda Türkiye gerçekleriyle bağdaşmayan bir gerilla romantizmini körükleyen yayınlar devrimci gençlik çevrelerinde etkili olabildi.

AP iktidarının himayesininde siyasi cinayetlerin başlaması üzerine, bizim hareket olarak bir merkezi savunma örgütlenmesine gitmeme hatasını işlememizin çok zararlarını gördük. (*)

Biz 12 mart öncesi dönemde Türkiye'de silahlı devrimci savaş için gerekli şartların mevcut olmadığı görüşündeyiz. Öte yandan, hareket olarak, bir merkezi savunmanın örgütlendirilmesinin gereğinden söz ediyoruz. Bu bir çelişki midir değildir.

★

Silahlı devrimci savaş, devlet iktidarını silah zoruyla almayı ve devrimi gerçekleştirmeyi hedef tutan savaştır. Oysa bizim sözünü ettiğimiz hareketin güvenliğini sağlamak amacıyla, kendini kiralık katillere karşı savunması durumu, hiç de öy-

---

(*) Alman basımında bu paragraf: «Devrimci haraketimizi hedef tutan siyaci cinayetler» diye başlamaktadır. (RN)

le iddialı bir şey değildir. Tıpkı jandarmadan umudunu kesen köylünün eşkiyaya karşı köyü savunma işini kendisinin ele alması gibi, işbirlikçi bir iktidarın siyasi cinayetlere göz yummak, ya da dolaylı yoldan kışkırtarak, can güvenliğini kendisinin baltaladığı bir ortamda devrimcilerin canlarını korumak için bazı tedbirlere baş vurmalarını soldan merkeze kadar her vatansever, her dürüst kimse anlar ve olumlu karşılar ve bu yüzden hareketimiz toplumun orta katlarını ürkütmüş, karşı-devrimin kucağına itmiş olmaz.

Savunmanın merkezi olarak örgütlendirilmeyişi, birçok devrimci çevrenin savunmasız kalması sonucunu verdi. Özerk savunma birimleri genellikle üniversitelerde savunma içgüdüsüyle kendiliğinden meydana gelmiş derme çatma şeylerdi. Disiplin yetersizdi. İşbirlikçi iktidarın desteğiyle illegal şeriatçı kuruluşlar, kafatasçıların sahte milliyetçi örgütleri faşist terörü taşraya yayıyorlardı. Cami duvarın bomba koymak gibi tertiple yobaz saldırıları düzenleniyor, alevi sünni çatışmaları kışkırtılıyordu. MHP otuz küsür ilde komandolar için askeri eğitim kampları kuruyordu. Bu kamplarda kandırılmış güçlere bıçak ağızda komünist avı soytarılıkları yaptırılıyordu. Ve taşra devrimcileri genellikle savunmasızdılar. Bazı kasabalarda öylesine bir karşı-devrimci terör havası estirilmekteydi ki, ilerici aydınlar rahatça sokağa çıkamıyordu, ve yalnız bütük kentlerde değil, taşrada da devrimciler öldürülüyordu. Hiç şüphe yok ki merkezi bir savunma kentlerde olduğu gibi taşrada da faşist ve yobaz takımını sindirecekti. (*)

(*) Bu «Merkezi savunma örgütü» açık olmayan, pratik bir mana kapsamayan genel bir sözden ileri gitme-

Filistin devrimine karşı ilgisiz tutumumuza da burada değinmenin gereği var. Halkların dünya ölçüsünde anti-emperyalist mücadelesinin bir parçasını teşkil eden Filistin halkının bağımsızlık savaşı elbette ki Türkiye devrimcisini çok yakından ilgilendirir. Üstelik bu savaş içinde bulunduğumuz bir bölgede, burnumuzun dibinde yer almaktadır. Türkiye'den Filistine yüzlerce devrimcinin gönüllü gitmesi olgusu tek başına *Filistin devriminin bizim için birinci derecede önemli bir* mesele haline gelmesine yeter. Evet Filistin devrimiyle çok yakından ilgilenmekle, onu çok iyi bilmekle yükümlüydük. Oysa biz Filistin devriminin meselelerini pek bilmiyorduk. Dünyanın en az bildiğimiz bölgesi içinde yaşadığımız Orta-Doğu idi. Öğrenmek için de fazla bir çaba harcamadık. Aydınlık dergisinde Havatme'nin sol sekter nitelikteki görüşlerinin tekrarından başka birşey olmıyan yazılara yer verdik. Filistin halkının mücadelesinin özelliği, siyonizmin niteliği, emperyalizmin Orta Doğudaki politikası üzerine değer taşıyan tek bir inceleme yayınlamadık.

Filistine gönüllü olarak gidip dönen arkadaşlarda bize genellikle doğru bilgi getirmediler. Öyle ki devrimci öğrenci çevrelerinde içine kapalı bir sol grup olan Filistin Demokratik Cephesi, Marksist-

---

mektedir. Böyle bir örgütün hazırlanması bile141. maddeden geniş bir «örgüt» davasına yol açardı. Faşist «saldırı» örgütlerinin bütün farkı buradadır, onlar ancak Kolluk Kuvvetlerinin desteğinden emin olduklarında veya onlar tarafından görevlendirildiklerinde eylemde bulunurlar Bu konuda 1933 Almanyası örneği ilginçtir. (RN)

Leninist bir örgüt olarak göklere çıkarıldı. Filistin halkı içinde derin kökleri bulunan ve mücadelenin asıl ağırlığını taşıyan El-Fetih bir küçük burjuva milliyetçi örgüt olarak küçümsendi.

Filistine gönüllü olarak giden devrimci gençlerin bu tecrübeden sonra nasıl bir şartlanma içine gireceklerini de pek düşünmedik. Oysa, büyük savaşlara katılmamış olsa da, kısa bir süre olsa da elinde Klaşinkov tutmuş olan bir gencin olaylara biraz değişik açıdan bakacağını anlamak gerekirdi.

Yapılacak şey, zamanında harekete geçerek Filistin devrimini yakından izlemek, bu devrim ile devrimci hareketimiz arasında dayanışma sağlamak, *Filistin devrimini hareketimiz açısından doğru değerlendirmekti.* Bu yapılmadığı içindir ki yüzlerce gencin Filistin tecrübesi hareketimiz için yararlı olacağına bizde gerilla romantizminin yayılmasına yardımcı oldu. (*)

Gerilla romantizmi deyince neyi kasdediyoruz gerilla romantizmi, başka tarihi şartlar içinde, bu şartların zorlamasıyle, devrimci mücadelenin şeklini uygulamış olan, uygulamakta olan devrimci hareketlerden alınan esinlerle, kendi toplumumuzun içinde yaşadığımız andaki somut gerçeklerini hesaba katmadan, tarihi şartlar elverişli olmasa da *aynı mücadele biçimini savunan, yada uygulamaya kalkan,* ve bunu çok kez içinde bulunduğumuz tarihi anın emrettiği devrimci eylemi ihmal ederek yapan kimsenin tutumudur.

Her devrimcinin yüreği, Vietnam'da Güney Amerika'da, Orta-Doğu'da emperyalizme karşı silah elde savaşanlarla çarpar, çarpmalıdır. Her devrimci hayal kurduğu anlarda, halkının ve kendisinin devrim bayrağı al-

---

(*) Aşağıdaki (8 puntolu) kısım Türk basım'ında yoktur. (RN)

tında halk düşmanlarına karşı silah elde savaşacağı günleri gözünün önüne getirebilir ve bu sihhatli bir şeydir. Ama bu hayal kurma bugünün şartlarının emrettiği devrimci görevi, çok kez nankör, üzücü, yıpratıcı çalışmalar gerektiren, sabır istiyen devrimci görevi savsaklama sonucu verdi mi, sihhatli olmaktan çıkar. Ve hele kurduğumuz hayali gerçek sanıp harekete geçmeye kalktık mı alacağımız sonuç devrimin aleyhine, karşı devrimin yararına bir sonuç olur.

İşçi, köylü kitlelerini harekete geçirecek olan, o kitlelerle içiçe olmamızı ve daha ileri adımları atma olanağına kavuşmamızı sağlıyacak olan kısa vadeli mütevazi talepler uğruna mücadele etmeğe dudak büken ve işaret parmağı ile silah tetiği çeker gibi bir hareket yaparak «arkadaş meseleyi bu halleder» diyen kimse gerilla romantizmi içine düşmüş olan kimsedir.

Bir yandan silahlı eylemin erdemlerinden dem vururken, öte yandan yurdumuzun üzerine çökmüş olan faşist teröre karşı gerektiği gibi savaşabilmek için illegal çalışma kurallarını öğrenip sindirmeyen, bunları uygulamak için elinden geleni yapmayan kimse, işkence odalarında, zindanlarda, mahkeme salonlarında devrimci şerefini yüksek tutabilmek için gerekli devrimci şartlanma içine kendini sokmayan kimse, gerilla romantizminin içine düşmüş olan kimsedir.

Tecrübeler göstermiştir ki, gerilla romantizmine kapılan kimse, gerçekten silahlı mücadele şartları gelip çattığı zaman, o mücadelede, her dönemde ne kadar mütevazi görünürse görünsün, devrimci görevini yerine getirmiş olan kimseden geri kalmaktadır. (*)

İŞÇİ İLE, KÖYLÜ İLE İÇİÇE

Gerilla romantizmi diyoruz. Oysa bu romantizme kapılanların çoğu bunu reddedeler, Çin liderlerinin tanımladıkları anlamda halk savaşın-

(*) Bu Kısım Alman basımı'na eklenmiş bulunmaktadır. (RN)

dan yana olduklarını söylerler. Bu anlamda halk savaşı proleterya partisinin varlığını ve proleteryanın devrim ideolojik, politik, örgütsel ve askeri önderliğini içerir. Halk savaşı emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı tüm halkın savaşıdır. Elbetteki bu savaşta halkın sayıca en büyük kesimini temsil eden köylüler, proletarya ile birlikte devrimin dayandığı iki temel sınıftan birini teşkil edecektir. Proleterya partisi ve onun önderliği olmadan halk savaşı düşünülemez. Bu durumda Türkiye'de proleterya partisinin tabanının teşkili için işçi sınıfı saflarında çalışmayı birinci derecede önemli görev saymayan görüş, bu halk savaşı kavramına da aykırı düşer. Parti meselesinin küçümsenip silahlı mücadelenin abartılması ise gerilla romantizminin bir belirtisidir. Biz bir kimse hakkında hüküm verirken, o kimsenin kendisi için düşündüklerine değil, yaptığı işe bakarız. Ve yapılan işlere baktığımızda bizde gerilla romantizminin oldukça yaygın olduğunu teslim etmek zorundayız.

İşçi sınıfı içinde çalışmayı birinci derecede önemli meselemiz saydığımızı beyan etmekle kalmayıp bu yolda somut işler başarmada devrimci hareketimizin işçi sınıfı içinde kök salmasını sağlamada yeteneksizlik tüm hareketin büyük eksikliğidir. Genellikle devrimci aydın çevrelerinin, özellikle öğrenci gençliğin o tükenmez meseleleriyle gereğinden fazla ilgilendik. Bu yolda çok değerli zamanları kaybettik. Emekçilerin, özellikle işçilerin meselelerin ön plana almayı bilmedik. *İşçi ile, köylü ile içiçe bir duruma gelebilmek için hareket olarak, bütün olanakları kullanmadık.*

Filipin demokrasiciliği şartlarında birçok bakımlardan kusurlu olarak ortaya çıkabilen işçi

mesleki örgütleri arasında fark gözetmeden tümünü aynı sebepe koyma eğilimini gösterdik. Bu bizi «ya hep, ya hiç» diyenin sekterliğine, herşeye «tu kaka» diyenin pasifliğine götürdü. Örneğin DİSK gibi bir örgütün bütün eksikliklerine rağmen, ekonomik mücadelesinde, dürüst sendikacılığın özlemini çeken Türkiye işçisi önünde bir alternatif teşkil ettiğini ve işçinin sarı sendikadan DİSK'e geçmek için bazan ölümü de göze alarak savaşmasını doğru değerlendiremedik.

Burada, *ilkelere sıkısıkıya bağlı* kalmakla birlikte, Türkiye şartlarında işçi içinde yaratıcı çalışmanın gerektirdiği esnekliği (*kendine güvenden gelme esnekliği*) gösterebilmek gerekir. Kulağa pek devrimci gibi gelen tekerlemelere, (ama özünde pasifliğinin mazereti olan tekerlemelere) kapılmadan, ekonomik mücadelenin siyasi bilinçlenmeye götüren yol olduğunu bilerek, ne kadar mütevazi olursa olsun, *işçinin kısa vadeli talepleri uğruna mücadelesinde onun yanında olabilmelidir.*

İDEOLOJİK MÜCADELE NİCE YANLIŞ ÇIKIŞI ÖNLERDİ

İdeolojik mücadelede önemli eksikliklerimiz oldu. İşçi Partisinin temsil ettiği klasik oportünizme karşı etkili bir ideolojik mücadele verdiğimiz söylenebilir. Kaderini Filipin tipi parlementerizme bağlamış olan oportünizmin bu çeşidi, Batının gelişmiş kapitalist ülkelerinde görülen oportünist akıma paralel bir tutumdaydı. Ama emperyalizmin sömürdüğü bir ülke olan Türkiye'de bir işçi sınıfı arlstokrasisi olamıyacağı için bizdeki bu akım bir sosyal tabandan yoksundu ve yenilgiye uğraması kaçınılmazdı.

Türkiye'de bir işçi sınıf aristokrasisi yoktur ama, bunalım içinde oldukça geniş bir deklase aydınlar çevresi vardır. Bu zümre sola meyl ettiği zaman sekter eğilimler gösterir. Bu bakımdan ikinci enternasyonalin oportünizmine paralel düşen akımları Türkiye gibi ülkelerde bir sosyal tabandan yoksun bulunmasına karşılık, bu gibi «sol» sekter çıkışların ne de olsa bir sosyal tabanı vardır. Bu, bunalım içindeki deklase aydınların hareketidir. Örneğin bizde Maoculuğa sahip çıkan işte bu nitelikte bir akımdır. Bu akıma karşı tutarlı bir ideolojik mücadele verdiğimiz söylenemez. Bu eksikliğimizi Aydınlıkta şöyle ifade ediyorduk:

«Teslim etmek zorundayız ki saflarımızdaki ideolojik gerileme yüzünden; bunların (PDA grubunun) «sol» sekter demagojilerinin bizim saflarımızda da bir ölçüde etkisi olmuştur. Bizde de onların diliyle konuşmayı marifet sayanlar çıkmıştır. Lafta keskin devrimcilik bizde de moda olmuştur. Fakülte kantinlerinde, dergi sayfalarında nice halk savaşları ilan edildi. (...) bu görüşler, bize yabancı görüşlerdir. (Faşizmi Yenecek Güçteyiz, Aydınlık cilt 5, s. 253) (*)

Proleter devrimci hareketin organı durumunda olan Aydınlık tutarlı bir ideolojik çizgi izlememiştir. Bir yandan uluslararası komünist hareketteki ideolojik bölünme konusunda bizim tavrımız HO Şİ MİNH tavrıdır diyorduk, öte yandan bu tavır ile hiç, bağdaşmayan PDA paralelinde yazılara Aydınlık sayfalarında yer veriyorduk. Baş yazı ile iç sayfalarda çıkan bazı yazılar arasında ideolojik

---

(*) Alman basım'ında bu paragrafda bazı şekil değişiklikleri vardır (RN)

ayrılık vardı. Böylelikle okurun kafasını iyice karıştırdık.

Bir proleter devrimci organ kendi içinde böylesine çelişkilere düşemez. Bu çelişkilere devrimci uyanıklıkla bağdaşmayan bazı davranışları da eklemek yerinde olur. Kendi bahçemizde nice fraksiyon ağaçları yeşerttik. Oysa devrimci uyanıklık bunların kök salmadan, zamanında sökülmesini emrediyordu.

Türkiye'de son yıllarda proletaryanın siyasi ve iktisadi mücadelesini küçümseyen ve tarihi şartlar ne olursa olsun gerilla savaşı şeklinde silahlı mücadeleyi biricik makbul devrimci eylem sayan kitap, broşürler, birbiri ardından yayınlandı. Uzun süre TİP yönetiminin organı durumunda olan «Ant» dergisine bağlı yayınevi gerilla romantizmini yayma konusunda pek gayretli idi.

Bu cinsten yayının genç devrimci militanlar üzerinde büyük etkisi oluyordu. Oysa biz, ideolojik organ olarak dünyadaki gerilla hareketlerinin, özellikle Küba devriminin ve Güney Amerika'da bu devrimden esinlenen devrimci hareketlerin Türkiye açısından doğru dürüst bir tahlilini yapmadık. Küba devrimine karşı olmulu bir tutum takınıyorduk. Ve Çin modeline tıpa tıp uymuyor diye bu devrimi küçümsemeye kalkan aydınlara karşı çıkıyorduk. Bu tutumumuz doğruydu. Ama bu başka şeydir, Türkiye şartlarında fokoculuğu devrimci çizgi olarak önermek başka şey.

Bu alanda dünyada yer alan devrimleri Türkiye'nin gerçekleri açısından değerlendiren özlü yazılar birçok yanlış çıkışları önleyebilirdi, bu yapılamadı.

ÖRGÜT İÇİN ORTAMI EYLEMLE YARATMAK GEREK

Burada (*) partiyi kurmak için gecikmemizi de bir hata olarak zikretmek gerekir.

Partiyi kurma yolunda somut adımlar atmamız 1970 yılının sonbaharına rastlar. Oysa bu yolda kararlı olarak harekete geçmenin zamanını, Yargıtayın Milli Demokratik Devrimin savunmasının suç olmadığını belirten kararından hemen sonra, hukuki engelin kalktığı 1969 yılı ikinci yarısındaydı. Oysa biz 1969 sonbaharından başlayarak nabız yoklamakla, çeşitli sosyalist çevrelerin (ki bunlardan bir kısmından hayır gelmeyeceği daha başından belliydi) örgüt konusundaki fikirlerini almakla, hiç bir zaman uzlaşmayacak olan ayrı ayrı hiziplerin arasını bulmayla çalışmakla vakit kaybettik. Yapılacak şey, siyasi partiler kanunu gereğince asgari sayıda kurucuyla derhal partiyi kurmak ve partinin işçi, köylü tabanını yaratmak için en kararlı şekilde harekete geçmekti.

Denecektir ki, birçok gerçek sosyalisti barındıran İşçi Partisi taşra örgütünü teşkil eden kadro 1969 yılında henüz TİP'den umudunu kesmemişti ve yeni bir parti kurulmasının kesin olarak karşısındaydı. Ayrıca TİP dışındaki proleter devrimcilerin büyün çoğunluğu da henüz yeni bir partinin gerekli olduğu görüşünde değildi. Sosyalist çevrelerin, büyük kentlerde olsun, taşrada olsun TİP'ten tüm umutlarını kesmeleri ancak 1970 yılında olmuştur. Bu bakımdan 1969 yılında işçi sınıfının ve yoksul köylülüğün devrimci partisini kurmanın

(*) Alman basımında «legal partiyi». (RN)

ortamı yoktu.

Biz bu görüşe katılmıyoruz. 1969 yılından başlayarak bir *proleter devrimci partinin ortaya çıkması ve (*) gereken devrimci eylemi koyarak karşı devrimin bütün yıldırımlarını üzerine çekmesi* TİP içindeki ve dışındaki sosyalistlerin tereddütlerini en kısa zamanda giderecek ve *gereken ortamı yaratacaktı.* Proleter devrimci partinin kurulması için biz elverişli ortamın oluşmasını bekledik, oysa beklemek değil bu ortamı en kararlı eylemle yaratmak gerekti.

Proleter devrimci hareketimizin iktisadi ve siyasi örgütlenme alanlarında, teorik mücadele alanında, hareketin savunması alanında, hataları bunlardır. Türkiye'de solda beliren gruplaşmaların tutum ve davranışını eleştiriden geçirirken bunlar gözönünde tutulmalıdır.

(*) Almanya basımında burada: «ve kapatılmayı göze alarak» gereken, yazılıdır. (RN)

ŞEHİTLERE SAYGI EYLEMLE GÖSTERİLİR

Bu bölümde kendini *Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu* (THKO) diye adlandıran devrimci grubun eylemini inceleyeceğiz. Burada, söyliyeceğimiz birçok şey sadece THKO'nun değil, kendini Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi (THKC)) diye adlandıran devrimci grubun eylemi için de doğrudur. Çünkü, bu iki grubun, beyanları farklı olsa da, eylemleri genellikle aynı niteliği taşır. (*)

Böyle bir tutum var: Deniliyor ki, THKO'cular olsun, THKC'ciler olsun büyük fedakarlık ve yüreklilik gerektiren eylemler koymuşlardır. Bu genç devrimciler davaları uğruna can vermişlerdir. Bunları eleştirmek devrim şehitlerinin anılarına saygısızlıktır. Eleştirmeyi bırakalım, doğru eylem neyse onu koyalım; halkın nabzını onlar tutmadılarsa biz tutalım, halkın, toplumdaki bütün ilerici çevrelerin anlıyacağı, yürekten destekleyeceği devrimci eylemi koyalım, ağzımız değil eylemimiz konuşsun.

Ağzımızdan çok eylemimizi konuşturmamız doğru bir davranıştır. Eylem daha yüksek sesle konuşur. Ancak eylemin önce kavram olarak be-

(*) Alman basım'ında bundan sonraki dört sahife yer almamaktadır. (Sa: 949-952 ve not) (RN)

lirdiği ve kavramında söz ile ifade edildiği de bir gerçektir. Bu düşünce tarzını mantıki sonucuna vardıracak olursak, devrimci eylemde, yiğit kişi, hatası ne olursa olsun eleştirilmez, dememiz gerekir.

1870'de, Paris Komünü arifesinde Marx, işçilerin burjuva iktidarını devirme yolunda herhangi bir ihtilal girişiminin «budalalık» olacağı görüşündeydi, ve Marx Paris işçilerini bu bakımdan uyarmıştır. Ayaklanma oldu bitti halini aldıktan sonra da Marx ihtilalin hangi şartlarda doğru ve gerekli bir hareket olabileceği konusundaki görüşünü değiştirmiş değildi. Ama bu ilk proleyerya ihtilalini büyük çoşkunlukla selamladı ve «göğe hücuma kalkan» komünarların kahramanlığına duyduğu hayranlığı ifade etmekten geri kalmadı. Marx bununla da yetinmedi. O, yenilgiyle sonuçlanmış olsa da Paris Komününün «çok önemli tarihi bir deney, dünya proleter devriminde ileriye doğru kesin bir adım, yüzlerce program ve kuru düşünceden çok daha önemli gerçek bir ilerleme» olarak değerlendirdi. Marx'ın Paris Komünü ile ilgili olarak kendisi için saptadığı görev şuydu: «*Bu deneyi tahlil etmek, ondan taktik dersler çıkarmak, teorisini sıkı bir eleştiriden geçirmek* için bu deneyden yararlanmak.

Ayaklanmayı «budalalık» sayması, Marx'ın Komünar'ların kahramanlığına en içten hayranlığı duymasına engel olmadı. Öte yanda bu *hayranlık* da *onu komün deneyini en sıkı bir eleştiriden geçirmekten alı koymadı.* Biz, 1970-1971 Türkiyesinde gerilla niteliğinde silahlı devrimci savaş için gerekli şartların bulunmadığı görüşünde idik, gene de o görüşteyiz. Bizce bu dönemde, iktidarın

desteği ile (hiç değilse hoşgörüşü ile) düzenlenen siyasi cinayetlerde devrimcilerin birbiri ardından kurbanlar vermesi ve siyasi cinayet faillerinin yetkili merçiler tarafından korunması gibi bir zorunluluk karşısında yapılması gereken şey, devrimci hareketin savunmasını merkezi olarak örgütlendirmek; bunun zorunluğunu kamu oyuna en inandırıcı şekilde anlatmak; bu yolda bütün ulusal güçlerın desteğini sağlamaktı. Bu başka şeydir, bir avuç militanla «Ordu» kurarak şehir ya da kır gerillası eylemine girişmek, yahutda «Parti ve Cephe» kurarak «Halk Savaşı» ilan edip aynı niteliktek eyleme girişmek başka şeydir.

Bizim tutumumuz, elbette ki halkımızın kurtuluşu uğruna gücü yettiğince savaşan ve yiğitçe davranışlarıyla Türkiye'ye şeref kazandıran devrimcilerin feragat ve kahramanlığı karşısında duyduğumuz hayranlığa engel olamaz. Her şeye rağmen şehitlerimizin kanı boşuna akmamıştır. *Onlar Türkiye'nin şerefini korudular.* Bugün bütün dünya bilmektedir ki Türkiye sadece Amerikan emperyalizminin vesayetini sineye çekmiş olanların 'Türkiye'si değildir. «Hiç bir toprak devrim kurbanlarının kanıyla sulanmış toprak kadar verimli olamaz» diye bir söz vardır. Kurbanlarımızın kanı ile sulanmış yurdumuzun toprağında, kaçınılmaz olarak, devrim denen ulu ağaç derin köklerinden kuvvet alacak göklere yükselecektir.

Devrim şehitlerimizin anılarına saygı duymayanı biz yanlız devrimci değil, adamdan da saymayız. Ama *şehitlerimizin anılarına en büyük saygı Tükiyede devrimci mücadeleyi doğru çizgide sürdürmekle gösterilir.* Bu doğru çizgi da ancak geçmiş deneyleri en «sıkı bir eleştiriden geçirmek-

le, onlardan dersler çıkarmakla» saptanabilir.

Evet eleştiri gerek. Ama eleştiri doğru devrimci eylem çizgisini saptamak, bu çizgide yürekle yürümek amacıyla olacağına göre, burada güreşi, çayır kenarından seyredenlerin ukalalıklarının bir değeri olamaz. Burada eleştiri hakkını kazanmak için eleştirdiğin devrim savaşçılarından fedakarlıkda, yiğitlikte geri kalmaman gerekir. (*) (3)

THKO'nun kadrosu, öğrenci gençliğin anti-emperyalist mücadelesinde yararlıklar göstermiş olan militanlardan oluşmuştur. Son yıllarda en önemli devrimci eylemin yer aldığı İstanbul'da bu mücadelenin öncülüğünü yapmış olan. Devrimci Öğrenciler Birliği (DÖB) militanlarından birçoğu THKO grubuna katılmışlardır.

THKO'nun kuruluşunu ilan eden ve eylemi hakkında bilgi veren ilk bildiride halkımızın bağımsızlık ve demokrasi özlemlerini ifade eden, bir Milli Demokratik Devrim platformu içinde talep-

---

(*) Alman basımına alınmayan 4 sahife burada son bulmaktadır. (RN)

(3) Daha çok dıştan gözlemci durumunda olan bazı eleştirmenlerimiz arasında meseleyi aşırı ölçüde basite indirgeme eğilimi görülüyor; deniliyor ki: «Gizli örgüt kurarak silahlı eyleme geçmek ihtilali başlatmak demektir. Oysa Lenin ihtilalin hangi şartlarda başlatılabileceğini belirtmiştir. (Nisan Tezleri). Bu şartlar özet olarak şunlardır: Örneğin savaş gibi büyük bir buhran sonucu egemen sınıfın artık ülkeyi eski tarzda yönetemez duruma, düşmesi, dizginleri elden kaçırması; proletaryanın devrimin gereğine inanmış olması: proleteryanın öncüsü durumunda demir disiplinli bir partinin varlığı; bu parti saflarındaki militanların tümünün devrim uğruna hayatlarını feda etmeye hazır bulunmaları; proletarya ile köylülük arasında ittifakın kurulması ve egemen sınıfın tecridi... Türkiye'de bu şartlar mevcut değildir. O halde

ler ileri sürülmekteydi. Bildiri, hiç değilse bu bakımdan, sekter nitelik taşımıyordu. Bu durumda THKO'culara siyasi talepleri bakımından kitle çizgisi dışında «aşırı» olarak nitelendirilemez.

Ancak şu da var: 1970-1971 Türkiye'si şartlarında herhangi bir silahlı savaş örgütüne »Ordu» adı koymak doğru mudur?

«Ordu» sözcüğü üzerinde biraz duralım. «Ordu» askeri örgütlenmenin en yüksek düzeyini ifade eder. *Ordu iddialı kelimedir.* Güney Vietnam'da Amerikan emperyalizmini ve yerli uşaklarını dize getiren *Vietnam Halk Kurtuluş Cephesi* askeri kuvvetleri belli sebeplerle kendilerini «Ordu» diye adlandırmıyorlar. *Küba Devrimcileri* çetin savaşları süresince kendileri için mütevazi «isyancılar» ya da «hareket» sözcüklerini kullandılar. Bugün

---

THKO'nun olsun THKC'sinin olsun girişimleri yanlıştır.»

Böyle kanıtlarla söz konusu eylemin yanlışlığı ispat edilmez. Bu eleştiriyi ileri sürenler 1917 Rusyası ile 1970-71 Türkiye'si arasında devrimin niteliği bakımından bir paralel çizilemiyeceğini gözden kaçırmaktadırlar. Şubat devriminden sonraki dönemde «Nisan Tezleri» yazıldığı zaman Rusya»nın önündeki devrimci adım Sosyalist devrim idi. Amerikan askeri üsleri ile bir uçtan bir uca donatılmış olan, toplumsal hayatının bütün alanları Amerikan emperyalizminin açık yada üstü örtülü tahakkümü altında bulunan Türkiye ise milli kurtuluş mücadelesi şartları içinde bir ülkedir. Türkiye'nin önündeki devrim Milli Demokratik Devrimdir. Bu aşamada *Türkiye için soru* «Kapitalizm mi? Sosyalizm mi?» sorusu değildir. «Amerikan boyunduruğu mu? Ulusal bağımsızlık mı?» sorusudur. 1917 Rusya'sı ile bugünün Türkiye'si arasında devrimin görevleri bakımından bir paralellik bulunduğu varsayımından hareket eden bu gibi eleştiriler pek değer taşımaz.

onbinlerce silahlı fedayiyi çatısı altında barındıran *El-Fetih* Kendisini «Ordu» diye değil «Haraket» diye nitelendiriyor. Şehir gerillasının en başarılı uygulamasını gerçekleştiren Tupamaros (Uruguay Milli Kurtuluş Hareketi) de iddialı «ordu» sözcüğünü kullanmıyor. (*)

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Bulgaristan dağlarında 50 bine yakın çeteci vardı. Ve nizami Bulgar ordusu da hiç şüphesiz devrimci bir kuruluş olmaktan çok uzaktı. Ama gene de George Dimitrov'un liderliği altındaki *Burgar komünistlerinin yönettiği çete hareketi* nizami Bulgar ordusunu mümkün olduğu kadar tarafsızlaştırmak düşüncesiyle kendisini «Ordu» diye nitelendirmedi. Bulgar devrimcileri doğru siyasi çizgi ve askeri taktikleri ile nizami Bulgar ordusunun faşist Bulgar Hükümeti tarafından kendilerine karşı kullanılmasını önemli ölçüde önleyebildiler. Savaş boyunca Bulgar ordusu ile çeteciler arasında yer yer, birbirlerine kurşun sıkmama konusunda samimi anlaşma vardı. Faşist hükümet özel olarak ordu dışında örgütlendirdiği faşist tenkil birliklerini çetecilere karşı savaşa sürmek zorunda kaldı. Faşizmin yıkılmasından sonra Vatan Cephesi iktidarı nizami Bulgar Ordusunu dağıtmadı, kadrosunda ve örgütlenmesinde bazı değişiklikler yaparak onu Bulgar Halk Ordusu durusuna getirdi.

Biz, THKO'cu gençler tarafından «Ordu» sözcüğünün kullanılmasının Türkiyenin özel şartları bakımından yanlış olduğu görüşünde-

---

(*) Oysa birinci ciltte Uğur Celasun'un polis ifadesinde Mihri Belli'ye atfettiği bildiri «DEVRİM ORDUSU KOMUTANLIĞI» başlığını taşımaktadır. (Sa: 210-213). (RN)

yiz. Böyle bir adlandırma, Türk Silahlı Kuvvetlerinde yer alan yurtsever unsurlarla Amerikan emperyalizmini velinimet sayan işbirlikçi unsurlar arasındaki mücadelenin işbirlikçilerin kesin zaferi ile sonuçlandığı ve devrimci güçlerin Ordu'nun teşkil ettiği mücadele alanından, bir daha dönmemek üzere, yenik olarak ayrıldıkları ve orduyu tümüyle Amerikan emperyalizmine ve onun emrindeki bazı generallere terkettikleri şeklinde yorumlanabilir. Son zamanlardan Tağmaç (*) tayfası ve onun arkasında duran emperyalizm türlü tedbirlere başvurarak Türk Ordusunu emperyalizmin emrinde kendi halkına karşı bir baskı kuvveti durumuna düşürme yolunda *önemli başarılar sağlamışlardır ama, bu başarılar kesin değildir.* Tarihin kaydettiği zaferle sonuçlanan ilk Milli Kurtuluş Savaşından doğan Türk Ordusu içinde gerçek Atatürkçü yurtsever unsurlarla emperyalizmin işbirlikçilerinin mücadelesi sürmektedir. Ve sürecektir. Ve biz bu mücadelede yurtsever askerlerin işini kolaylaştırmakla, işbirlikçilerin ekmeğine yağ sürecek davranışlardan kaçınmakla yükümlüyüz. Bu bir *devrimci görevdir.*

★

Peki adı «Ordu» olmasın, bir avuç devrimci aydın gençle, yığınların aktif desteğini sağlamadan bir silahlı savaş örgütü kurmak doğru mudur?

Bu sorunun cevabı tarihi şartlara göre değişir. Eğer bir ülkede tarihi şartlar silahlı devrimci savaşı emrediyorsa, o ülkede, kaç kişiyle olursa olsun bu savaşı başlatmak devrimci görevdir. Yok eğer

(*) Alman basımında «Sunay-Tağmaç» denmektedir. (RN)

ülkede şartlar yoksa, bu yolda herhangi bir girişim hiç değilse kısa vadede devrim davasını ilerletmez. Tarihte, üç beş yurtseverin ülkelerin kaderini tayin eden yüce devrim ordularının öncü kurucuları oldukları görülmüştür. Üç beş vatansever öncü, büyük tarihi çığların başlatıcıları olabilmişlerdir. Örneğin Yunanistan 1941 de Nazi Almanya'nın ve mütefiklerinin işgaline uğradığı ve nizami Yunan ordusu dağıldığı zaman (*) Güney Makedonya bölgesinde Yunan Kurtuluş Ordusunun (ELAS) temelini atan yedi kişilik bir devrimci grubu oldu. Bunlar ilkten dernme çatma iki üç silahla ve bir teksir makinasıyla silahlanmış idiler. Ama 1944 yılı sonlarında faşist istilacılar Yunanistan'dan kovuldukları zaman ELAS'ın kumandası altında bir milyona yakın silahlı savaşçı vardı. Bu başarı öncü devrimci birliğin doğru tarihi anda harekete geçmesiyle sağlanmıştır. Düşman (Nazi Almanya, faşist İtalya ve Bulgaristan) ülkeye saldırmış, nizami Yunan ordusunu yenmiş, dağıtmış ve ülkeyi işgal etmişti. Her yerde Yunan bayrakları indirilmiş düşman bayrakları çekilmişti. Memleket en zalim bir düşman işgali altındaydı. Böyle tarihi şartlarda «Vatan kurtarmak için Yunan Kurtuluş Ordusu saflarına katıl» çağrısının memleket ölçüsünde yankı uyandırması kaçınılmazdı. Yunan halkı içinde yüz binlerce yurtsever çağrıya uydular, silaha sarıldılar.. *Savaş yılları Yunanistan'ında durum* hiçbir yanlış anlamaya yer bırakmıyacak şekilde açıktı. *Bugünün Filistininde de durum aynı açıklıktadır.* Siyonist gelmiştir. Arabı toprağından

(*) Alman basım'ında Güney Makedonya» yerine «Rumelide ve Olimpos dağlarında» yazılıdır. (RN)

kovmuştur. Onu vatansız bırakmıştır. Filistinli ya bu durumu sineye çekecektir yada savaşacaktır. Ve Filistinli savaşmaktadır.

1970-71 Türkiyesi 1941 Yunanistanı ile ya da bugünün Filistini ile *kıyaslanamaz.* Türkiye'de açık düşman işgali durumu yoktur. Amerikan emperyalizmi ülke üzerindeki vesayetini «dost ve müttefik ülke» maskesi altında sürdürmektedir. Üstelik son zamanlarda bu maskeyi daha da inandırıcı hale getirmek için bazı hareketlerde bulunmuştur: Devrimci muhalefetin önemle üzerinde durduğu sayısı belli olmıyan ikili anlaşmaların bire indirgenerek bunun sözde ülkeler arası eşitlik ilkeleri gereğince kaleme alınması gibi. Amerikan askeri üslerine, formalite olarak Türk komutanlarının tayini gibi, Amerikan vesayetinin organları durumunda olan bazı kurumların gözden uzak noktalara nakli gibi şekilde bazı değişikliklere gidilmiştir. Besbelli ki, hiç değilse bu bakımdan, 1941 Yunanistanı ile ya da Filistin ile Türkiye arasında bir paralellik kurulamaz.

★

Ama emperyalist sömürü ve tahakkümün Yunanistan'daki ya da Filistin'deki kadar açık olmamasına rağmen yığınların katıldığı bir silahlı savaşın yaratılabildiği tarihi durumlar da vardır. Örneğin Küba'da olduğu gibi. 1956 da Kastro bir avuç devrim fedaisi ile birlikte Sierra Meestra dağlarına vardığı zaman Küba istikrarlı bir toplum dış görünüşündeydi. Ama bu dış görünüşün arkasında Batista'nın temsil ettiği Amerikan emperyalizmine bağımlılık, sömürü ve tahakküm düzeninin çöküşü gizlenmekteydi. Birçoklarının göremediği bu gerçeği Kastro ve arkadaşları gördüler. Onlar Kü-

ba toplumunda için için yanan devrim ateşini nasıl körükleyebileceklerini bildiler, ve doğru tarihi anda harekete geçtiler.

Küba topumunun özellikleri özet olarak şunlardır: Yirminci yüz yılın başına kadar resmen İspanyol sömürgesi olan, Yirminci Yüzyılda da, gayri resmi olarak Amerikan emperyalizminin uydusu olan bu ülke topraklarının büyük bir kısmı Kuzey Amerikalı yabancıların mülkiyetinde oluşu; Yani emperyalizminin ülkeye zorla kabul ettirdiği tek ürün ekonomisi (şeker) ve bunun sonucu olarak Küba'nın hemen hemen tüm tarım ve sanayi ürünleri bakımından Birleşik Devletlere bağımlı durumu; tek ürün ekonomisi yanında, Küba'yı Kuzey Amerikalı turistler için bir fuhuş ve kumar ülkesi durumuna getiren yabancılar yönetiminde bir turizm; böyle bir ekonomiye dayanan siyasi üst yapının tam bir yozlaşmaya uğraması, bütün demokratik hak ve özgürlüklerin çignenmesi; Küba'da en büyük kumarhaneleri ve fuhuş yuvalarını işleten Amerikan gangsterleri ile Batista hükümetinin açık ortaklığı ve bu düzeni korumak için siyasi cinayetler, işkenceler dahil her türlü zulmü yapmaya yetkili bir Batista polisi ve elli bin kişilik derme çatma bir ordu; Batista'nın karşısında burjuva parlementer usullere dönüşü özleyen tutucu burjuva partilerden Komünist Partisine kadar varan bir muhalefet.

Castro böyle bir toplumda bağımsızlık ve demokrasi talepleri ileri sürerek dağa çıktı. Castro'nun mücadele şekli silahlı savaştı; yani eylemi sertti; ama talepleri ılımlı idi; yani sözü yumuşaktı. En devrimci zamanında bile radikal bir platformdan öte bir davayı savunmamış olan Otantik

Partinin eski üyesi Castro'nun bu ılımlı siyasi çizgisi, merkezden sola geniş muhalefet çevrelerinin desteğini sağladı. Kendi içinde bölünmüş olan muhalefet (hiç değilse resmi beyanlarında) dağda savaşan Castro'ya karşı olumlu bir tutum benimseme konusunda birlik halinde idi. Böylece Batista tecrit edildi. İç savaş süresince Amerikan emperyalizmi, Küba'nın burjuva muhalefeti gibi Castro konusunda yanılmıştı. FBİ ajanları raporlarında dağdaki Castro gerillalarının şehirdeki Küba Komünist Partisine kıyasla şerrin ehveni sayıyorlardı.

Castro bağımsızlık ve demokrasi ilkelerinden taviz vermeden bu lehteki durumu muhafaza etmek için gereken esnekliği göstermesini bildi. Küçük burjuva yığınlarını korkutarak onları karşı-devrimin kucağına itecek olan sekter çıkışlardan titizlikle kaçındı. Böyle ustaca saptanan bir siyasi çizgi bir yandan, gerilla savaşında gösterilen büyük ustalık ve yararlıklar ve bunlardan doğan askeri zaferler öte yandan Batistanın halk düşmanı düzeninin yıkılmasını sağladı.

Besbelli ki, Türkiye tarihi bakımdan olsun, ekonomisi bakımından olsun, emperyalizmin ve yerli işbirlikçi sınıfların sömürü ve tahakkümünün özellikleri ve bundan doğan sınıf mevzilenmesi bakımından olsun Küba'dan çok farklı durumda bir ülkedir. 12 Mart 1971 öncesi Türkiye'sinin siyasi düzeni biçimsel burjuva demokrasisi idi; iktidardaki AP, işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal mütegallibenin baş temsilcisi durumunda olmakla birlikte iktidara seçimle gelmişti, yani iktidar bilinçsiz yığınların çok önemli bir kısmının desteğine sahipti. Muhalefetin pek büyük bir kısmı dış politika konusunda, yani ülkeyi vesayeti altında tutan Ameri-

kan emperyalizmi karşısında tutum konusunda olsun, güdülecek iktisadi politika konusunda olsun, siyasi düzen konusunda olsun AP'den pek farklı bir tutumda değildi. Türkiye'de küçük burjuva radikalizminin özlemlerine bir ölçüde tercüman olan Ortanın Solu hareketi ve Kemalist aydın çevrelerinin önemli bir kesimi de siyasi düzen gibi, Nato üyeliği gibi konularda kesin bir tutuma sahip değillerdi. Türkiye'de kurulu sömürü düzenini savunmakla yükümlü baskı kuvvetleri birçok bakımlardan Batista polisine kıyaslanabilirdi ama, altı yüzbin mevcutlu Türk Silahlı Kuvvetlerini askeri güç bakımından, tarihi geçmiş bakımından Batista ordusuyla kıyaslamak mümkün değildir.

THKO'cu gençler, gerilla savaşının başlatılması için 1950'ler Küba'sına kıyasla böylesine elverişsiz şartlar içinde bulunan bir ülkede, Castro'dan tamamen farklı olarak, Türkiye'deki güçler dengesini doğru hesaplamadan, toplumdaki ilerici sınıf ve zümrelerin bir gerilla savaşı olgusu karşısında takınacakları tutumu doğru değerlendirmeden harekete geçtiler. Bu genç arkadaşlar, daha çok karşı-devrim kuvvetleri tarafından içine itildikleri şartlanmanın sonucu olarak, faşist saldırılara tepki niteliğinde yürekli çıkışlarda bulundular. Çıkışları tarihi şartların ve sınıf mevzilenmesinin doğru tahlilinden doğan bir davranış değildi. Bu uzun yıllar boyunca sabırlı çalışmalarla sağlanmış bir devrimci birikimin, hiç değilse bir süre için, etkisiz kalması sonucunu verdi. Kahramanca çıkışları toplumu sarsmıştır. Bu sarsılışın emekçi halkımızın bilinçlenmesinde nasıl etken olduğu her geçen gün daha iyi anlaşılacaktır. Devrime gebe Türkiye toplumundan başka şey beklenemez. Ama kısa va-

dede bu çıkışın faşizmi tezgâhlama çabasında olan çevrelerin işini bir ölçüde kolaylaştırdığı da bir gerçektir.

Banka kasalarındaki paraya devrimci amaçlarla el koymak gibi eylemleri, değil genel olarak kamu oyu, birçok devrimciler bile yadırgamışlardır. Devrimci örgütler için kural, devrimcilerin ve sempatizanların boğazlarından keserek sağladıkları maddi olanaklara dayanmaktadır. Bu yolda sağlanan kuruşlar, liralar bereketli olur ve büyük eylem olanakları sağlar. Tarihte yerini almış tek bir büyük devrim hareketi yoktur ki maddi olanaklarını bunun dışında kestirme yollardan sağlamış olsun. Burjuva yazarlar Bolşeviklerin bir keresinde bir bankaya alt altınlara el koyduklarını ve partinin para ihtiyacını bu yoldan sağladıklarını iddia ederler. Hiçbir Bolşevik kaynak bu söylentiyi doğrulamamıştır. Ferdi terörün her çeşidine kesin olarak karşı olan Bolşeviklerin banka baskınlarını proleter devrimcilerine örnek olarak göstermedikleri açıktır. Oysa bizim THKO'cuların ilk bildirisinde Ankara'nın Emek mahallesindeki İş Bankası olayının sorumluluğu iftihar ile kabul ediliyordu.

★

Denilecektir ki, Bolşevikler bu cinsten eyleme sahip çıkmayabilir ama başarılı bir devrimci hareket sayılması gereken Uruguay *Tupamaros* hareketi banka baskınları yoluyla devrimci harekete maddi olanak sağlama eylemini gerekli saymaktadır.

Uruguay Milli Kurtuluş Hareketi'nin (Tupamaros), Uruguay şartlarında devrimci eylemin en yüreklisi ve etkilisini koyduğu bir gerçektir. Ama Uruguay'ın çok özel şartlarının ürünü olan Tupamaros hareketi, bütün başarılarına rağmen, bizim

için koca dünyada tek örnek olabilir mi? Bizim devrimci hareketimiz için ilham kaynağı, (*) ancak proletaryanın önderliğinde derin halk yığınlarını harekete getiren ve çağdaş tarihe damgasını vuran devrimler olabilir.

Üstelik THKO'nun eylemi olsun, THKC'nin eylemi olsun Tupamaros'culuk da sayılamaz. Küba devriminden ilham alarak ve Uruguay'ın çok özel şartlarında en çetin ama çetin olduğu kadar da başarılı devrimci eylemi yürüten Tupamaros'un baş özelliği *Uruguay halkının nabzını elinde tutması ve eylemini saptarken toplumdaki sınıf eğilim ve tepkilerini soğuk kanlılıkla değerlendirmeyi* bilmesidir. On yıllık tarihi boyunca bütün baskılara rağmen emekçi halk içinde kök salarak durmadan güçlenen ve bugün Uruguay'ın ikinci iktidarı sayılabilen Tupamaros'un başarısının sırrı buradadır.

Tupamaros'un sözcüsü durumundaki bir liderin «Granma» dergisinde çıkan uzun demecinden birkaç paragrafı aşağıya aktarıyoruz. Tupamoras sözcüsü siyasi amaçlarla rehine almaktan kasabaların işgaline kadar, radyo verici istasyonlarının işgâlinden hapishanelerin boşaltılmasına kadar varan Tupamaros eyleminin üç tipte eylem olduğunu işaret ediyor.

Hareketin siyasi çizgisini ifade eden *propaganda eylem*, doğrudan doğruya *rejime karşı eylem*, ve hareketin ikmâlini sağlıyan *taktik eylem*. Şöyle diyor Tupamaras lideri

«Propaganda eylem, hareketin hedeflerini ve

(*) Alman basımında burada şu ibare yer almaktadır: «taklit değil dersler çıkartılacak örnek» (RN).

tutumunu özünde ifade eden eylemdir. *Başlangıçta daha çok bu çeşit eylemi koyduk.* Bu gün de günlük programımızın bir parçasıdır, ama artık öncelik taşımıyor. (...) Büyük firmalarla yakın ilişkileri olan ya da dalaveralı para işleri döndüren bakanların içyüzünü açığa vurmak için bir firmanın evrakına el konması propaganda eylemin bir örneğidir. Bu eylem aynı zamanda Hareketin tutumunu da ifade eder. Örneğin biz firmanın kasasında ücretlere tahsis edilen paraya dokunmayız; ama Mailhoses gibi büyük malî kuvveti temsil eden bir ailenin uzun zamandan beri kaçak altın ya da döviz şeklinde yığdığı servete el koyarız.

«Doğrudan doğruya *rejime karşı olan eylem*» rejimin kendisinin temellerini sarsmayı hedef tutan eylemdir. Bu eylem özellikle baskı kuvvetlerine karşı yöneltilmiştir. Biz bir siyasi polis ajanının evine baskın vermeye karar verdiğimiz zaman, bu, halka, şehrin sokaklarında karşı karşıya gelen iki iktidar olduğunu göstermek içindir. Bizim evlerimize nasıl baskın yapılıyorsa polis ajanının evine de baskın yapılabileceğini halka göstermek içindir. Polis memurlarını silahsızlandırma eylemi de bu cinsten bir eylemdir. Bu eylem sadece hareketimize silah ve cephane sağlamayı hedef tutmaz. Bu eylem para karşılığında düşmana hizmet etmekte olan polisin moralini bozmaya yarar. Polis sırtına giydiği üniforma ile ve taşıdığı silahla kime hizmet ettiğini, kime karşı savaştığını, hangi düzeni savunduğunu kendi kendine soracaktır. Şimdiden sormaya başlamıştır bile.

«İkmâlimizi sağlıyan taktik eylem hareketin ihtiyacı olan maddi imkânları ve harektin lojistik desteğini, cephane ve dinamiti, sahte belgelerin

hazırlanması için gerekli malzemeyi, kısaca hareketin lojistik yapısı için ne lazımsa onu sağlıyan eylemdir.» (Granma, 18. Ekim. 1970)

Tupamaros'un eyleminde birinci mesele Milli Kurtuluş Hareketi'nin niteliğini halka anlatmak, onun desteğini sağlamaktır. Herşey buna bağlıdır. Tupamaros'un yargılayıp ölüme mahkum ettiği CIA ajanı Mitrione hakkında söylenen de ilginçtir. Uruguay polisini tenkil ve işkence yöntemlerinde eğitmek için Uruguay'da bulunan bu CİA ajanı hakkındaki ölüm kararının infazını Tupamaros hiçbir zaman istememiştir; ama Amerikan emperyalizmi tarafından buna zorlanmıştır. Bununla birlikte Tupamaros sözcüsü. «(...) Bu ülkede ölümle sonuçlanan eylemin büyük sakıncaları olduğuna inanıyorum. Çünkü biz henüz devrimci savaşın ilk aşamalarındayız» diyor.

Tupamaros rastgele şehir gerillasına karar vermiş de değildir. Silahlı savaşın şehir gerillası şeklinde niçin karar kılmış olduklarının açıklaması şöyledir:

«Bir zamanlar şehir gerillası, savaşın esas çekirdeğini teşkil etmesi gereken kır gerillasının (esas çekirdeği irtibat, silah, maddi imkân sağlama bakımından) lojistik desteği sayılırdı. Bu görüş, büyük ormanları ve dağları olmadığına göre kır gerillası olanaklarının hemen hemen sıfır bulunduğu ülkemizin durumu açısından ve daha önce edinilmiş bazı tecrübeler esas alınarak Milli Kurtuluş Hareketimiz tarafından incelendi. Ve biz, çok ilginç bazı özgül şartlardan ötürü bu ülkede şehir savaşının gelişmesinin mümkün olduğu sonucuna vardık.» (...)

Şehir, kayıpların büyük olduğu en tehlikeli bir

silahlı savaş alanıdır. Ve ancak halktan durmadan takviye alan bir devrimci hareket şehir gerillasını sürdürebilir; **gerillanın birinci kanunu olan eylemin sürekliliğini sağlama işini** başarabilir. Tupamaros liderinin bu konuda söyledikleri şunlar

«(...) Montevideo'daki tecrübelerimiz kayıplarımızın durmadan arttığını göstermektedir. Her hafta, her ay yakalanan yoldaşlarımızın sayısı artıyor. Eğer sağlam bir Tupamaros-Halk bağı olmasaydı şimdiye kadar kökümüz kazınırdı. Harekete yeni katılmalarla kadro yenilenmesi öylesine hızlı olmaktadır ki kayıplarımızı hızla ve kolayca telafi ediyoruz (...) Hangi güvenlik tedbirleri alırsanız alın şehir gerilla savaşında ağır kayıplar kaçınılmaz bir şeydir. (...) Tekrar ediyorum, kadroların ve örgüt alt yapısının yenilenmesi en önemli meseledir.»

Tupamaros'un bu yetkili sözcüsünün söyledikleri ışığında Türkiye'nin durumuna baktığımızda Uruguay ile ülkemiz arasında bir paralellik kurmamız olanağı yoktur. Yüce dağları ile geniş makilik alanları ile Türkiye coğrafya bakımından Uruguay'a hiç benzemez. Yani Türkiye'de iktidarı zaptetmeye yönelik gerilla savaşı şartlarını varsayarak bile bu savaşın merkezinin şehirler olmıyacağı kesindir. Tupamaros örneği, hiç değilse bu bakımdan bizde geçerli olamaz.

Uruguay ile Türkiye arasında coğrafya farkından da, önemli olan bir başka fark vardır ki, bu fark devrimci eylemin hedeflerinin saptanmasında **tayin edici rol oynar:** Uruguay'da tıpkı Türkiye gibi Amerikan emperyalizminin ve yerli işbirlikçilerinin sömürü ve tahakkümü altında bir ülkedir. Ama Uruguay'da bir Kuzey Amerikan askeri işgâli

sözkonusu değildir. Oysa Amerikan emperyalizminin askeri üslerini toprağında barındıran Türkiye'de, ne kadar kamufle edilirse edilsin, bir **ABD askeri işgâli söz konusudur.** Tupamaros'un eylemini değerlendirirken bu önemli farkı göz önünde tutmak gerekir.

Tekrar edelim; Tupamaros harekete geçmeden önce kendi ülkesinin gerçeklerini ve dünyadaki devrimci hareketlerin tecrübesini göz önünde tutarak bir senteze varmıştır. Kendi toplumlarına özgü savaş şeklini, halk ile devrimci hareket arasındaki bağı güçlendirmeyi birinci mesele sayarak uygulamıştır. Bunun sonucu olarak, silahlı savaşın en tehlikelisi olan şehir gerillacılığında başarı sağladılar. Hareket -Halk bağını kuvvetlendirdiler, her gün halk içinde kök salarak güçlendiler. O güçlü Halk-Tupamaros bağı olmasaydı şehir gerillacılığında kaçınılmaz olan büyük kayıplar telafi edilemezdi; bugün Uruguay'da tanık olduğumuz iki iktidarın (devrim ile karşı-devrim) sokaklarda karşı karşıya gelmesi durumu gerçekleşemezdi.

Şehir gerillası yöntemlerine başvuran bizim genç devrimcilerimiz, eylemlerini saptarken halk ile devrimci örgüt arasındaki bağı güçlendirmeyi birinci mesele sayan devrim taktikçileri gibi davranmadılar. Örgütün eleminin halk tarafından anlaşılması için propaganda niteliğindeki eylemi, «Hareketin hedeflerini ve tutumunu kendiliğinden ifade eden eylemi» ön plana almayı bilmediler. Bu birinci aşamada asgari ölçüde tutulması gereken, hatta hiç olmaması gereken, harekete maddi imkân sağlayan taktik eylemi ön plana çıkardılar. Ve **banka basma modasını başlattılar.** Bunun sonucu olarak halk ile bağların kuvvetlendiği söyle-

nemez. İlk başarılarla toplumun lumpen unsurları arasında sağlanan kısa süreli ilgi halk ile bağların güçlenmesi olarak değerlendirilemez. Böyle durumlarda devrimci hareketin kapıları vurgun ve şöhret peşinde koşan yabancı unsurlara açılır ki bunlar hareketin başına bela olurlar. 12 Mart arefesinde yüksek tirajlı burjuva basınında THKO, özellikle Deniz Gezmiş'in şahsı için yapılan reklam sonucu kamu oyunda uyanan ilgiyi de abartmamak gerekir. «Günaydın» gazetesi gibi yayın organlarının arkasındaki basın trröstünün Demirel'i iktidardan düşürmekte özel menfatları vardı. Ve THKO'cu gençlerin reklamı bu menfatları gerçekleştirmek amacı ile yapılmaktaydı. Aynı yayın organlarının Demirel düşürülerek amaca varıldıkatn sonra aynı devrimci gençlere çamur kampanyasına giriştiğini gördük. THKO'cuların olsun, Cephe'cilerin olsun halk içinde uzun yıllar süren sabırlı çalışmalarla (kendilerinin de katılmış olduğu çalışmalarla) sağlanmış bir devrimci birikimin sonucu olan desteği hazır buldukları açıktır.

★

Burada Carlos Marighella hakkında birkaç söz etmeden geçmeyelim. Marighella'nın «Şehir Gerillası» adlı el kitabı devrimci öğrenciler çevresinde bir hayli etkili oldu. Geciktmiş olsak da bu el kitabı üzerinde biraz durmanın gereği var. Marighella'nın temsil ettiği Brezilya Milli Kurtuluş Hareketi (MLN) Tupamaros'unkinden çok değişik bir eylem çizgisi izlemiş ve yer yer silahlı mücadelenin verilmekte olduğu için için kaynayan faşist dikta Brezilya'sından saman alevi gibi bir parlamış bir sönmüştür.

Marighella grubu «şehir gerillası» ya da «psi-

kolojik savaş» diye adlandırılan eyleme 1968 yılında bu gurubun Brezilya Komünist Partisinden kopmasından sonra başladı. Bu sırada Brezilya'da Amazon ağzından Uruguay sınırına kadar birçok yerde birbirleriyle bağlantısız yirmiye yakın devrimci kuruluş emperyalizmin işbirlikçisi faşist diktaya karşı silahlı savaş halindeydi. Devrimci hareketin bu dağınıklığı elbette ki devrimci kuvvetlerin koordinasyonuna engel olmakta ve dolayısıyla baskı kuvvetlerinin işini kolaylaştırmaktaydı. Ama Marighella bir merkezi otoritenin yokluğunu, devrimci hareketin bölük pörçük halini bir eksiklik saymıyor, tersine bunu olumlu karşılıyor. Kitabında şöyle diyor:

«Bir dizi özerk devrimci grupların ortaya çıkması olumludur. Bu, baskının darbelerini hafifletiyor, küçük guruplar düşüyorlar, ama devrimci hareketin omurgası sağlam kalıyor. MLN'e erişemediler. Pratik olarak hareket Brezilya'nın her yerine kök salmıştır (...) Savaş bütünlüğü ve koordinasyon ideolojik ve stratejik görüşlerde özdeşlik gerektirir. (...) Hareketin yönetimi savaş içinde doğacak, kendini kabul ettirecektir (...) «(Carlos Marighella, Şehir Gerillası, Ant yayınları, S. 71)

Hiç bir savaş, bir merkezi kumandanlık tarafından yöneltilmedikçe, ayrı ayrı savaşçı birlikleri arasında koordinasyon sağlanmadıkça başarıya ulaşamaz. Marighella'nın, silahlı savaşın yer yer en keskin derecelere vardığı faşist dikta Brezilya'sında her biri kendi başına buyruk devrimci grupların ortaya çıkmasını olumlu karşılamasını anlamak gerçekten güçtür. «Hele özel guruplar savaşa tutuşsunlar merkezi yönetim sonradan kurulur» şeklinde özetleyebileceğimiz Marighella tutu-

mu, «hele gemi hareket etsin, istim arkadan gelir» diyen fıkradaki İran şahının tutumundan farklı değildir. Geminin başarıyla hareket etmesi için istim ne kadar gerekli ise, **devrimci hareketin başarıya ulaşması için merkezi yönetim ve onun disiplini o ölçüde gereklidir.**

Marighella'nın özel grupların ortaya çıkışının, baskının darbelerini hafiflettiğini, küçük grupların düştüğü ama hareketin omurgasının sağlam kaldığı yolundaki aşırı iyimser görüşünü olaylar doğrulamamıştır. Marighella bu demecini 1969 Ekiminde Conrad Desterez'e vermiştir. Ongün sonra 4 Kasım 1969 da «Hareketin lideri ile doğrudan doğruya bağlantı sağlıyan (...) biri (...) yüzünden bütün şebeke düşüyor, tabanca ve makinalı ile silahlanmış seksen polis, Carlos Marighella'ya pusu kuracak ve katledecekler onu» (S. 29)

Birçok özerk gurubun ortaya çıkışı, devrimci hareketin omurgasını baskı kuvvetlerinin baskınından koruyamamıştır. Bu omurgaya (aynı zamanda küçük guruplara da) baskı kuvvetlerinin darbelerine karşı azami korunma sağlıyacak şey elbette ki hareketin dağınıklığı olamaz. Her devrimcinin birinci görevi hareketin dağınıklığına son vermek ve devrimci eylemin koordinasyonunu sağlıyacak birliği ve dayanışmayı ve bundan doğan örgüt disiplinini gerçekleştirmektir.

Marighella'nın başında bulunduğu MLN Hareketiyle Tupamaros'ların devrimci hareketi arasında özde büyük farklar var. Bunların en önemlisi Tupamaros'un kitlelerin tepkilerini doğru değerlendirmesi ve «Hareketin devrimci niteliğini, hedef ve tutumunu özünde ifade eden propaganda niteliğindeki eyleme öncelik tanıması. Tupamaros özel-

likle mücadelenin ilk döneminde hareketin ikmâlini sağlıyacak olan taktik eylemden **(örneğin banka baskınlarından) mümkün olduğu kadar uzak durmayı** ilke saydı. Marighella ise«**en popüler** saldırı şekli banka soygunlarıdır» diyor (s. 118). O, silahlı devrimci savaşı nasıl başlattığını şöyle anlatıyor: «İlk adımımız soygun eylemi için silahlı bir küçük gurup halinde çıkmak oldu. Böylece başlattığımız devrimci eylem bize etkin bir ateş gücü kazandırdı. (...) «Öncüyü eylem yaratır» ilkesinden çıkarak **isim koymadan** şehir gerillasını başlattık. İlk eylemler düşmanı hayrette bıraktı. Basit sokak zorbalarının girişti**ği** vurgunlar sandı. Yanlış izleri izliyerek bir senesini yitirdi. Hatasını anladığında artık çok geç idi. Devrimci savaş başlamıştı bile.» (s. 74)

Yani hareketin başlamasından «bütün şebekenin düşmesi ile» Marighella'nın öldürülmesi tarihine kadar geçen birbuçuk yıllık sürenin **bir yılı,** ismi henüz konmıyan yani **kimliği** polisten olduğu gibi **halktan da gizlenen** bir silahlı gurubun banka soygunları şeklindeki eylemi ile geçiyor. Faşist iktidar ve tabii halk da olanları basit sokak zorbalarının işi sanıyor. Polis yanlış izler peşine düşüyor. Derken bir yıldan sonra işin niteliği anlaşılıyor ve bundan sonraki altı ay içinde faşist baskı kuvvetleri şebekeyi ele geçiriyorlar ve hareketin liderini öldürüyorlar. Bu arada Brezilya'da Marighella'yı tanımayan başka devrimciler devrimci eylemi sürdürmektedirler.

Besbelli ki Marighella'nın şehir gerillası örneği ne Brezilya devrimcilerinin (ne de kimsenin) izlemesi gereken bir örnek değildir. Banka soygunlarını en popüler saldırı şekli sayan Marighel-

la bu çeşit eyleme onda mevcut olmayan erdemler atfediyor. O, kapitalist sisteme bu yoldan en etkili darbenin indirileceğine ve devlet iktidarını elinde tutan sömürücülerin bu yoldan mülksüzleştirileceğine saflıkla inanıyor. Şöyle diyor: «Brezilya devriminin temel niteliklerinden biri, başından beri, büyük burjuvaziyi, emperyalistleri ve ithalat ihracat ile uğraşan en güçlü zengin tüccarları mülksüzleştirme yolunda gelişmiş olmasıdır.

«Brezilya devrimi başlıca halk düşmanlarının servetine el koyarak öncelikle banka şebekesine sistemli saldırılar yaparak onları can damarlarından vurmuştur ki bu kapitalist sistemin sinir sistemine en etkili darbeyi indirmek demektir.

«Brezilya şehir gerillacılarının bugüne değin sistemli bir biçimde yaptığı banka soygunları Moreira Salles gibi büyük kapitalistleri, banka kapitalinin güvenliğini sağlıyan yabancı firmaları, emperyalist kumpanyaları, federal ve merkezi yönetimleri büyük zararlara uğratmıştır» (s. 91)

Bu iddialar gerçekten gülünçtür. Devlet iktidarı egemen sömürücü sınıfların elinde olduğu sürece, banka kasalarındaki paranın bir kısmına el koymakla ne büyük burjuvazi, ne emperyalistler, ne toprak ağaları, ne de ithalatçı, ihracatçı büyük tüccarlar mülksüzleştirilmez. «Kapitalist sistemin sinir sistemine en etkili darbe» *bu yodan indirilemez*. Bankalar çokkez bizde olduğu gibi, devlet teminatı altındadırlar. Bu teminat onların iflasa karşı, sigortasıdır. Yahut da bankalara aynı teminatı emperyalist merkezlerden yönetilen daha büyük mâli kurumlar sağlar. Banka kasalarından milyarları alıp götürsen, o sözü edilen kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin hizmetinde olan devlet

mekanizması harekete geçer ve zararlar önünde sonunda vatandaşın sırtından ödediği (*) vergilerle (yada daha kötüsü enflasyon yoluyla) karşılanır. Türkiye'de en büyük banka soygunlarını yapanlar kapitalistlerin kendileridir. Bunlar bankacılık kurallarına aykırı olarak aldıkları muazzam kredileri ödemediklerinden yakın geçmişte birçok Türk bankası iflas etmiştir. Ama bu bankalar devletin teminatı altındaydılar. Hiçbir zengin bu iflaslar yüzünden zarar görmedi. Brezilya'da da bu bakımdan durum farklı değildir.

Kapitalist sisteme en etkili darbenin nasıl indirileceğini bize çağımızın büyük devrimleri göstermiştir. Bu da *işçilerin, köylülerin* örgütlenmeleriyle ülkelerinin gerçeklerinin ve devrimci bilimin emrettiği *devrimci eylemi yürütmeleriyle, devlet iktidarını alarak onu emekçilerin hizmetinde bir kuvvet haline getirmeleriyle olur*. Ancak o zaman sömürücüler mülksüzleştirilir, kapitalist sisteme etkili darbeler indirilir. Devlet iktidarı kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin elinde kaldığı sürece baskın verdiğin bazı bankaların kasalarındaki paraya el koymakla bu sonuçlara varılacağını sanmak büyük saflıktır.

Marighella devrimci mücadelenin iktisadi ve siyasi yönlerini iyice küçümsüyor: «Brezilya'lı devrimciler arasında kitle çalışması ve halk ile ilişkiler konusunda iki görüş çatışmaktadır, diyor; birisi halkın acil ihtiyaçlarından yola çıkan, böylelikle kitleleri devrime kazanmaya uğraşan örgütlerce savunulmaktadır. Diğer görüş, yerini hemen

(*) Buraya ki: «önünde sonunda» ve «sırtından» sözcükleri Alman basımındandır. (R.N.)

silahlı savaş alanında alan ve ateş gücüne öncelik tanıyan örgütlerin savunduğu görüştür. (...)»

Marighella, faşist diktanın, kitlelerin acil ihtiyaçlarından hareket ederek onları devrimci davaya kazanmayı amaçlıyan mücadeleyi engelliyeceği için birinci görüşü reddediyor. Zaten mücadele engellere karşı verilir. Sonra, en elverişli tarihi şartlarda bile silahlı savaşa ancak en bilinçli bir azınlık gönüllü olarak katılır. O bilince varmamış muazzam emekçi kitlesini ise acil ihtiyaçlardan doğan iktisadi mücadele harekete getirebilir. Emekçiler iktisadi mücadele yoluyla siyasi bilinçlenmeye yönelirler. Ne kadar mütevazi görünürse görünsün emekçilerin iktisadi mücadelesinin küçümsenmesi devrimci açıdan doğru bir tutum olamaz.

Marighella salt iktisadi mücadeleyi reddetmekle kalmıyor, o, siyasi'yi askeri'ye bağımlı kılmadan yanadır. «Askeri ve siyasal durumları birbirinden ayırma eğilimleri, en belirsizcesine dahi olsa, bizim dışımızdadır. Brezilya devrimci savaşında askeri kadroları yöneten siyasi komiserler yoktur.» diyor (s. 82)

Öte yandan Marighella kuvvetli politik bilinci belli başlı devrimci nitelik saymaktadır. O, çelik disiplini, uzun süreli taktik ve stratejik görüşü, somut gerçeklere uygulanan Marksist teoriyi şart sayıyor. (s. 135-136) Ama kitabında bütün bunların nasıl sağlanacağı konusunda tek satır yoktur. Tersine hertürlü toplantıyı gereksiz sayıyor ve silahlı baskınlar dışında herşeyi küçümsüyor. Kitabın sonunda, âdet yerini bulsun diye, çelik disiplinin gereğinden söz ediliyor, ama kitabın tümü hareketin darmadağınık durumunu, herkesin kendi başına buyruk halini övmektedir.

Bütün bu bakımlardan, **Marighella'nın bize gösterdiği yol, Türkiye devrimcisinin izlemesi gereken yol olamaz. (*)**

«Şehir Gerillası» el kitabını Ant yayınevi hiçbir yorum gereğini duymadan yayınladı. Kitapta önsöz, sonsöz, ya da not halinde Şehir Gerillası sorununu Türkiye açısından değerlendiren tek satır yok. Ant yayınevi Alberto Bayo'nun Gerilla El Kitabını, Guevara'nın Gerilla Günlüğünü ve Savaş Anılarını, Dovaglas Bravo'nun Milli Kurtuluş Cephesini, Naif Havatme'yi ve gerillacılık üzerine benzer kitapları yayınlamıştır. Bu kitapların genç devrimciler çevresinde bir hayli etkili olduğunu ve bu çevrelerde bir gerilla romantisminin yayılmasını sağladığını teslim etmek gerekir.

Oysa Ant dergisinde olsun, Ant yayınevinin yayınladığı Türkiye'ye dair kitaplarda olsun hep Proleter Devrimci Hareketimize karşı çıkılmış ve sağ oportünist bir çizgi savunulmuştur. Ant yayınevinin yayınladığı Türkiye'ye dair telif eserler İdris Küçükömer gibi, Muzaffer Sencer ya da Yıldız Sertel gibi TİP yönetiminin oportünizmine yakın tutumda kimselerin eserleridir. **Yurt içinde sağ oportünismin propagandası, yurt dışında gerillacılık propagandası,** işte Ant'ın çizgisi. Devrimci uyanık olmakla ve bu tutarsızlığı doğru değerlendirmekle yükümlüdür. Burada sırf ticaret amaçlarıyla hareket edildiğini sanmak safdillik olur. (**).

(*) Bundan sonraki notumuza kadar olan ve ANT yayınlarını suçlayan kısım Alman basımında yoktur (R.N.)

(**) Alman basımında bulunmayan bu iki paragrafın yerine (Sa: 975)'in ilk cümlesi eklenmiştir. (R.N.)

(Türkiye'de son yıllarda Marighella'nın kitabı cinsinden bilimsel sosyalizmin devrim ve örgüt anlayışına aykırı birçok kitaplar yayınlandı). Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bizim hatamız bu cinsten yayını, sıcağı sıcağına Türkiye devrimi açısından ele alıp, doyurucu bir eleştiriden geçirmemiş olmamızdır. Değişik açılardan kaleme alınan bu kitaplardan şartları bizimkinden çok değişik olan ülkelerde gerilla savaşının ayrıntıları üzerine, halk savaşının hangi aşamasında hangi askeri taktiğin geçerli olduğu konusu üzerine bir sürü bilgi edinildi. Ama kapımıza dayanan faşizme karşı direnişle ilgili eserlere pek ilgi duyulmadı. O devrimci yayın furyasında örneğin Julius Fuçik'in kitabı yayınlanmadı Türkiye'de. Oysa Fuçik'in kitabı belki de ikinci dünya savaşından doğan en güçlü eserdir. O bu kitabında bir militan olarak, bir vatansever olarak Gestapo işkencecilerine nasıl, hangi şartlanma içinde dayanılabileceğini, en çetin sınavlarda nasıl direnileceğini, devrimci şerefine gölge düşürülmiyeceğini yazıyor. Ama 12 Mart öncesi ortamında bu gibi konulara pek ilgi duyulmuyordu.

Örneğin faşizmin zindanlarında, bütün moral yıkma, yozlaştırma çabalarına karşı devrimcilerin nasıl direnebildiklerini anlatan Kornaros'un «Fırtına Çocukları» adlı kitabı gibi yararlı bir eser biz de pek ilgi uyandırmadı. Buna karşılık Marighella'nın (Debre'nin kitapları) (*) ceplerde taşındı Hazır devrim reçeteleri aramamak şartıyla, dünyada herhangi bir devrimci hareketin liderlerinin tutum ve davranışlarını bilelim. Ama ondan çok daha önce faşist terör üzerine çullandığında, direnmek için

(*) Debre Alman basımına eklenmiştir.

hangi bilgiler gerekliyse, hangi örnekleri bilmek gerekiyorsa onları bilelim.

Bugün Türkiye devrimcisinin birinci meselesi faşist terör altında (**gizlilik kurallarına uygun şekilde devrimci eylemi sürdürmeyi bilmektedir; ve herşeye rağmen faşist zebanilerin eline düştün mü,**) (*) işkence uzmanlarının karşısında yenik düşmemektir. Devrimci şerefine gölge düşürmemektir; bunu başarabilmek için gereken devrimci bilince ulaşmak, gereken devrimci şartlanmaya girmektir. Bu da (**gizlilik kurallarını bilmekle**), faşizmin sorgu ve işkence yöntemlerini bilmekle, bunlara karşı hazırlıklı olmakla mümkündür. Bu meseleyi küçümseme çok yanlış olur, çünkü faşizm bu yoldan sonuçlar elde edebilmektedir. Bu meseleyi abartmak da çok yanlıştır. Bütün işkencelere rağmen direnen devrimciler vardır. Ve sen devrimci olarak onları örnek almakla, onların gösterdiği direnme bilincini göstermekle yükümlüsün. Bu da gerilla romantizmine kapılan gencin şartlanmasından bambaşka bir şartlanma içine, gerçek devrimcinin şartlanması içine girmekle olur. Hayallere değil acı gerçeklere dayanan bir tutumdur bu.

Devrimlerle ilgili gerekli gereksiz bir sürü bilgiyi dağarcığına doldurup da asıl şu anın gerektirdiği bilgilerden yoksun bulunan kimsenin durumu, bize fıkradaki, dalgalı denizde kayığa binen bilgiç hocanın durumunu hatırlatıyor: Hoca yol boyunca cahil kayıkçıya alimlik taslar ve din konusunda «şunu bilir misin?», «bunu bilir misin?» diye sorar durur. Kayıkçı sorduklarından hiçbirini

---

(*) (...) arasındaki siyah kısımlar Alman basımına eklenmiştir. (RN)

bilmez. Derken büyücek bir dalga kayığı devirir. Bu sefer de kayıkçı, «Hoca sen yüzmek bilir misin? ondan haber ver» der.

★

THKO'cuların kır gerillası deneyi üzerinde de kısaca duralım.

Devrimci hareket için birinci mesele tarihi anın gerektirdiği eylem biçimini doğru olarak saptamak ve bu eylemi kararlılıkla koymaktır. Tarihi şartlar belli bir eylem biçimini gerekli kılmadıka, o eylemi koyan devrim savaşcıları ne kadar yiğit, ne kadar teknik bakımdan usta savaşçı olurlarsa olsunlar, bu yoldan devrim davasını ilerletemezler. Guevera gerillacıların en yiğidi en ustasıydı. Ama Bolivya'da, ters tarihi şartların üstesinden gelemedi. Küba'da olduğu gibi Bolivya işçilerinin, köylülerinin gerilla savaşı çevresinde devrimci şahlanışını gerçekleştiremedi. Onun ve arkadaşlarının kahramanca ölümü devrimci feragatın ve yiğitliğin örneğidir. Guevera.ların, Peredo'ların, Şako'ların örneği bütün dünyada devrimci kuşaklar için değerli bir ilham kaynağıdır. Ama onlar, Bolivya gerçeğinde emekçilerin kitleler halinde devrimci eyleme katılışını sağlıyacak ve böylelikle devrimi gerçekleştirecek zincirin halkasını kavramış değillerdi.

Bizim THKO'cu kardaşlarımızsa (*) yiğit kişilerdi. Feragatta kimseden geri değillerdi. Onların yiğitlik ve feragati elbette ki Türkiye'nin devrimci kuşakları için bir ilham kaynağı olacaktır. THKO'cular yiğit kişiler idi ama usta kır geril-

(*) Alman basımında: «Bizim kır gerillacılığına girişen gençlerimiz de yiğit kişilerdi» yazılıdır. (RN)

lacısı olmaktan çok uzaktılar. Gerilla herşeyden önce açlığa yorgunluğa, soğuğa, sıcağa, susuzluğa dayanmak demektir. Gerilla, düşmanın her türlü kuşatma hareketlerini boşa çıkaracak hareket kabiliyeti demektir. Gerilla pusuları etkisiz bırakacak uyanıklık disiplin demektir.

Bizim THKO'cu arkadaşların bütün bu bakımlardan oldukça yetersiz oldukları açıktır. Guevera hayranı idiler. Ama Guevera'nın gerillacıya öğüdünü pek tutmadılar. Küba'da elverişli tarihi şartlar içinde Sierra Maestro'ya çıkan gerillacılar, hareketlerinin ilk dört ayı içinde Batista kuvvetlerinin bölgedeki belli başlı karakollarını temizlediler. Bu bölgede daha önce sözü edilecek bir siyasi çalışma yapılmadığı halde gerillacılar doğru eylemleri ile çeteci-halk bağını kurdular ve güçlendirdiler. Bizimkiler uzun yıllar süren sabırlı siyasi çalışmalar sonucu sağlanmış bir devrimci birikimi bölgelerinde hazır buldular. Dağda kaldıkları dört ay içinde tek bir eylem koymadılar. Ve ülkenin başka noktalarında baskı kuvvetlerini oyalıyacak paralel hareketler olmadığı için karşı-devrim bölgeye istediği şekilde kuvvet yığınağı yapabildi. Ve bölge halkını baskı altına aldı. Böyle bir durumda ne gerilla birliğinde ne de köylüler arasında disiplinli çalışmanın güçlenemiyeceği açıktır.

Nurhak dağlarındaki gurubun bazı eylem tasarılarını tahkikat dosyasından öğrenmiş bulunuyoruz. Türkiye'de her çobanın bildiği bir gerçek vardır. Bizim militanlarımızın bu gerçeği pek göz önünde tutmadıkları anlaşılıyor: Kurt, topraklarında barındığı köyün sürüsüne saldırmaz. Çünkü bunu yaparsa o köy çevresinde yaşatılmayacağını bilir. Kurt, onun için, karnını doyurmak amacıyla

başka köylerin sürülerine saldırır.

Silahlı savaş yolunu tutan bir örgütün eylemi ile davasını halka anlatması yani siyasi propaganda niteliğini taşıyan eylem koyması **şarttır. Örgüt halk bağını gittikçe güçlendirmesi,** devrimci hareketin halk içinde kök salmasını sağlaması şarttır. Silahlı savaş yolunu tutan bir örgütün şehirde olsun, kırda olsun gerillanın birinci kanunu olan **eylemin devamlılığını sağlaması şarttır.** Bu da ancak halk içinde derin kökler salmakla ve kaçınılmaz olan kayıpları bu yoldan telafi etmekle olur.

Elbette ki devrimci mücadele düz asfalt yolda bir yolculuk değildir. Devrimci mücadele ilerlemeleriri, gerilemeleri, duraklamaları, yeniden ilerlemeleri içeren uzun bir süreçtir. Elbette ki kısa vadede başarı devrimci eylem çizgisinin doğru olup olmadığının tek ölçütü olamaz. Ama bir ölçüt vardır ki o her zaman geçerlidir; tarihi ölçülerle kısa bir süre içinde bizi zafere ulaştırmasa da, sonuç yenilgi olsa da, **devrimci eylemimiz mutlaka bizi halk tabanına dayandırmalı, eylem emekçi yığınları harekete getirmelidir.** Bunu sağladığımız ölçüde devrimci eylemimizin doğru olduğunu iddia edebiliriz. Devrimci hareketimiz halk tabanına iyice oturduktan sonra, gerilemeler, yenilgiler, geçici nitelik taşır: Bunlar yeni devrimci atılımları hazırlıyan, onları kolaylaştıran tarihi tecrübeler olur. (*)

(*) Bu bölümdeki yargıların THKO gerçeği ile uzaktan yakından bir ilişkisi olmadığı açıktır. herbiri usta bir savaşçı olan Deniz, Yusuf, Hüseyin değil «gerilla» savaşı yapmak, hayatları pahasına bir bekçiyi, bir görevliyi bile vurmak istememişlerdir. Sinan'lar için yapılan Kurt yakıştırmasına kullanılacak sıfat bulamıyorum. Bak: (Cilt II) R.N.-İleri sorgusu (S: 571-657) (R.N.)

III

Bu bölümde Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi (THKC) nin tutum ve davranışını izleyeceğiz. (*)

THKO'cular üniversitelerde üslendiler (Ankara'da ODTÜ, İstanbul'da İTÜ), THKC'lerinin merkezi de SBF idi. Bu raslantı değildi. Besbelli ki hemen hemen tümü öğrenci hareketi içinde yetişen bu genç devrimçiler kendilerini üniversite çevresinde daha rahat hissediyorlardı. O günlerin şartlarında üniversite özerkliği onlara belli ölçüde bir güvenlik sağlıyordu. Ama halkın kurtuluşu yolunda ciddi bir şekilde çalışabilmek için halkın içinde olmak onunla kaynaşmak şartdır. Öğrencilikle ilişkisi kalmamış genç devrimcilerin kural olarak öğrenci çevrelerinden ayrılıp emekçi saflarında yerlerini almaları gerekli idi. Bugün de gereklidir. THKO'cular olsun, THKC'ler olsun Üniversitelerde üstlenmekle birlikte işçi, köylü hareketlerinden tüm kopuk değildiler. Ama grevlerde, yürüyüşlerde, toprak işgallerinde ve benzeri emekçi direnişlerinde emekçilere katılarak dayanışma gösterilerinde bulunmak başka şeydir, **işçi sınıfı içinde, yoksul köylülük içinde erimek**, emekçiyle bir olmak başka şey.

Öğrenci militan kadrosunun önemli bir kısmı-

(*) Alman basımında «THKC ve Partisi» tedir (R.N.)

nı çevresinde birleştiren THKC'nin öğrenci çevresi dışında da aktif olma çabaları oldu. Bu grup T.İ.P. içindeki devrimci muhalefet ile bağlar kurdu. Son Dev-Genç kongresinde, bir fraksiyon olarak çalışan bu grubun Dev - Genç yönetimini ele geçirmesi bu gençlik örgütünün itibar ve olanaklarından yararlanmasını sağladı.

Kendi içinde bir iş bölümü gereğini duymuş olan bu grup kadrosunu biri «Cephe» ötekisi «Parti» olmak üzere ikiye ayırmıştır. Esas aktif olan (*) Cephe olduğundan biz bu grubu tek isimle THKC olarak adlandırmayı yeg sayıyoruz. Ancak THKP adı üzerinde de biraz duralım. (**)

(Proleter devrimci terminolojide «Halk Kurtuluş Cephesi» olur, ama «Halk Kurtuluş Partisi» olamaz. Emperyalizmin boyunduruğu altında bir ülkede ulusal kurtuluş davası bütün halkın, halkı oluşturan bütün sınıf ve zümrelerin davasıdır. Bu sınıf ve zümreler, kendi örgütleriyle katıldıkları Halk Kurtuluş Cephesini kurarlar, ülkenin bağımsızlığı uğruna savşırlar. Ama «Parti» sınıf örgütüdür. Onun için halkın kurtuluşundan yana sınıflar (tek bir sınıf değil) olduğuna göre halkın kurtuluşundan yana tek bir parti söz konusu olamaz. Ulusal sınıf ve zümreleri temsil eden birçok partiler ve bunların teşkil edeceği Cephe söz konusu olur. THKP adını kullanan devrimci gençler, bu adla herhalde, Türkiye halkının kurtuluşunu birinci meselesi sayan bir devrimci siyasi örgütü ifa-

---

(*) Alman basınında: «Mahir Çayan'ın yönetimindeki Cephe» denmektedir. (R.N.)

(**) Alman basımında THKP adını terim olarak da yadırgamaktayız» dendikten sonra aşağıdaki paragrafın sonraki Not'a kadar olan kısım alınmamıştır. (R.N.)

de etmek istediler. Ama bu adlandırmanın sosyalist terminoloji ile çeliştiği açıktır. Bilindiği gibi,, politikada «Halk Partisi» «bütün halkın partisi», «kitlelerin partisi» olma iddiası özünde bir aldatmacadır. Bütün halkın partisi olduğunu iddia eden ve kendisine o yolda bir isim takan siyasi örgütler genellikle **hangi sınıfın partisi olduğunu halkın gözünden gizlemek için bunu yaparlar.** Bu gibi partiler sömürücü sınıfların temsilcileri olduklarını açıkça ilan edemiyeceklerinden böyle aldatmacalara başvururlar. Bizim THKP'cilerin «Türkiye Halk Kurtuluş Partisi» adını kullanmaya kalkarken politikanın bu ilkel gerçeklerini göz önünde tutmadıkları anlaşılıyor.

THKP'sinin eleştirilmesi gereken yanı sadece adı değildir). (*)

Eğer Cepheyi bir savunma örgütü olarak kabul edersek; karşı-devrimin baskı kuvvetlerinin, MİT'in ve polisin himayesi altındaki tertiplerle devrimcilerin birbiri ardından kiralık katillere öldürtüldüğü bir ortamda ve proleter devrimci hareketin, hareket olarak, bir merkezi savunmasının mevcut olmadığı bir durumda, bunu, devrimci gruplardan birinin kendini savunmasını sağlamak amacıyla hareketi geçici olarak olumlu (**) karşılamak mümkündür.

(Parti için (THKP için) aynı şey söylenemez. 12 mart arifesinde legal bir yayın organında (Kurtuluş) varlığı ilan edilen bu illegal örgüt, dostlar-

---

(*) Alman basım'ında «Proleter devrimci terminoloji» ile başlayan paragraftan nota kadar olan kısım yoktur.

(**) Alman basımında «olağan» yazılıdır. Bu cümleden sonundaki paragraf ise kaldırılmıştır. (RN)

dan gizli ama emniyetçilerin bilgisi altında (bunun kesin kanıtları vardır) proleter devrimci hareketimiz içinde en yoğun bir hizipçiliğe girişti. Proleter devrimci hareketi siyasi örgütüne kavuşturma çabalarını baltalamaya çalıştı. THKP, hareketi böldüğü sürece egemen çevreler ona karşı harekete geçmediler. Karşı-devrim bu dönemde tevkif müessesesini ustalıkla kullanmıştır. Kanlı halk savaşı ilan eden konuşmacılara pek dokunmadılar. Bunların hesabı sonra görülecekti. Ama «engelleri aşarak gerçek demokrasi doğrultusunda yol alalım, bir devrimci «işçi-köylü partisi kuralım» diyen militan hakkında yıllarca önce yazılmış yazılardan kovuşturma açılıyordu, tevkifler kesiliyordu. Karşı-devrimin bu dönemde bilinçle ve ustalıkla hareket ettiğinden şüphe edilmez). (*)

Siyasi çizgilerini bir bildiri ile açıklamış olan THKO'dan farklı olarak THKC'ciler yayınladıkları makale, broşür ve bildirilerle görüşlerini oldukça ayrıntılı olarak savunmuşlardır. TH KC'nin bu görüşleri ile eyleminin çeliştiği açıktır. Uzun süre kırlardan şehirlerin kuşatılması ile bir Çin tipi devrimin savunmasını yaptılar. Ama uygulamada «Foko'culukla» suçladıkları THKO'nun örneğine uydular ve şehir içinde eylem koydular. THKO'nun harekete geçtiği günlerde adının çok duyulmasının bunda bir etkisi olmuştur. Öte yandan THKC'nin teorik tutumu kendi içinde de tutarlı olmaktan uzaktır. Görüşleri önemli teorik hatalar içerir. Bunları kısaca eleştireceğiz. Biz bu eleştiriyi yapmakla Türkiye halkının kurtuluş davası uğruna güçleri yettiğince savaşan ve ölüme

(*) Bu paragraf da Alman basımında yoktur.

kahramanca göğüs geren THKC'ci militanların anısının bize yüklediği bir devrimci görevi yerine getirdiğimiz inancındayız. THKC yöneticilerinin (*) bize karşı polemiklerinde saldırgan bir dil kullanmış oldukları bilinir. Ama devrim davasına içtenlikle bağlı kaldıkları, bu bağlılığın gereğini, yerine getirdikleri sürece bizim bu savaşçılar için taşıdığımız duygu en derin dayanışma duygusudur. Bunun dışında bir tutumu biz bir devrimciye yakıştırmayız.

THKC'cilerin görüşleri hakkında eleştirilerimiz özet olarak şunlardır:

— Türkiye'nin gerçeklerini hesaba katmamak ve Çin devriminin tecrübesinin ufak tefek farklarla Türkiye'de tekrarlanabileceğini sanmak.

— Demokrasi uğruna mücadelenin önemini, proleter devrimci hareketin legalite uğruna mücadelesinin önemini kavramamak, Filipin demokrasiciliği şartlarında bu mücadelede başarı sağlandığı ve anti-demokratik düzenin sınırları zorlanarak gerçekten demokratik bir ortamın yaratılması doğrultusunda ilerlemeler kaydedildiği ölçüde devrimci hareketimizin işçiye ve köylüye ulaşma olanaklarının artacağını, böylelikle hareketin güçleneceğini ve karşı-devrim cephesinin tecrit edileceğini görememek.

— Ulusal sınıf ve zümrelerin kendi partileri ile bir Milli Cephe haline toplumun tarihi gelişmesini tayin edemedikleri Filipin demokrasiciliği or-

---

(*) 29-30 Ekim 1970 Proleter Devrimci Kurultayı ile 12 Mart 1971 darbesi arasındaki dört aylık süre içinde (Çünkü daha önce Aydınlık çatısı altında kendileri ile birlikte çalışıyorduk). İbaresi burada Alman basım'ına eklenmiştir. (R.N.)

lamında bu ulusal güçlerin **mevcut olanaklarla devrimci güçbirliğinin** proleter devrimci hareketin ilerlemesi için gerekli olduğunu kavramamak; devrimci güçbirliği yolundaki çabaları «radikallere şirin görünme çabası» diye nitelendirerek küçümsemek; **sekter beyanlarla** sağımızdaki radikal güçleri ürkütmek bizden uzaklaştırmak, karşı-devrimi tecrit edecek yerde **bizim tecrit edilmemize yardımcı olmak**,

— **Proletarya partisinin önderliğinden yoksun bir devrimci öğrenci hareketinin yozlaşmasının** kimi «sağ», kimi de «sol» (görünüşlü oportünizme ya da küçük burjuva isyancılığına varmasının) (*) kaçınılmaz olduğunu görememek; Dev-Genç Merkez Yürütme kuruluyla işçi-yoksul köylü devrimci siyasi örgütünü kurmağa kalmak,

— Geçmişde, henüz ilerici bir sınıf iken ulusal değerlere sahip çıkan burjuvazinin çağımızda artık ulusal değerleri dolarla trampa ettiğini görmemek, Türkiye'de **ulusculuk bayrağını yükseltmenin proleter devrimcilerine düşen devrimci görev** olduğunu, toplumumuzda gerçek ulusçuluk ile proleter enternasyonalizminin içiçe olduğunu ve **birbirini tamamladığını** kavrayamamak.

— Milli meselede Leninist tezin özünü kavrıyamamak; bugün Türkiye halkının **eşitlik, birlik** ve beraberliğinin ve dolayısıyla Türkiye'nin toprak bütünlüğünün tek tutarlı savunucuları proleter **devrimcilerinin** olduğu gerçeğini, hakiki bölücülerin emperyalizmin ve işbirlikçilerinin olduğunu görememek; Kürt meselesinde pratik değeri olma-

---

(*) Alman basımında (... mesinin» yazılıdır. (RN)

yan sekter beyanlarda bulunmak, eleştiri için eleştiri yapmak.

— «Bize geçmişten miras olarak batakçılıktan başka bir şey kalmamıştır.» gibi beyanlarla proleter devrimci hareketimizin **tarihi kökenlerinin inkârı.**

Bunlardır özet olarak THKC sözcülerinin başlıca teorik hataları

★

THKC'nin eylemine gelince,

Yazdıkları ve söyledikleri ne olursa olsun, TH KC'nin eyleminin THKO'nun şehir eyleminden pek farklı olmadığına işaret ettik. THKC'de banka basmak, adam kaçırmak gibi şehir gerillacılığına giren eylem koydu. Banka basmak konusundaki görüşümüzü THKO bölümünde belirttik. Türkiye şartlarında, ne kadar devrimci niyetlerle hareket edilirse edilsin halkımızın bu tip eylemi anlamadığını ve devrimci hareketlerin maddi imkânlarının sağlanmasında başvurulacak kaynak **devrimcilerin fedakârlığı** olduğuna işaret ettik. (*)

Genel olarak siyasi amaçlarla rehine almak şeklindeki eylem üzerinde her durumda geçerli genel hükümler yürütmenin gereksiz olduğu görüşündeyiz. Biz burada sadece özet olarak Ephraim Elrom olayı üzerinde Türkiye devrimci hareketi açısından duracağız.

Elrom olayı, Türkiye halkının Amerikan emperyalizmi ile olan çelişkisi ve halkımızın bugünkü bilinçlenme düzeyi göz önünde tutulduğunda hedefin doğru olarak saptandığı, dolayısıyla devrim-

---

(*) Burada yine soyut bir değerlendirme görüyoruz. (RN).

ci hareket-halk bağının güçlenmesinin sağlandığı bir eylem değildir. Bu bakımdan, bu eylemle varılan sonuç hareketin yararına bir sonuç olmamıştır.

Elrom,un kaçırılması Türkiye devrimcilerinin değil de Filistin devrimcilerinin eylemi olsaydı bir ölçüde olumlu değerlendirilebilirdi. Filistin halkının önündeki birinci düşman siyonizmdir. Siyonistler Filistin halkının toprağını gaspetmiş onu yurdundan sürmüşlerdir. Bu halkın vatan toprağına dönebilmesi siyonizmi savaşla yenmesine bağlıdır. Bu durumda İsrail'in herhangi bir sorumlu görevlisi Filistin devrimci hareketi için ilk vurulacak hedef olabilir. Filistin halkı böyle bir eylemi anlar, olumlu karşılar. Şüphe yok ki siyonizm ile emperyalizm içiçedir. Ve İsrail bugün Orta Doğu'da emperyalizmin, özellikle ABD emperyalizminin köprübaşı durumundadır. Ama gene de Filistin halkı **Amerikan emperyalizmi ile dolayısıyla karşı karşıyadır. Doğrudan doğruya karşı karşıya olduğu kuvvet siyonizmdir.**

Türkiye için durum değişiktir. Türkiye halkının siyonizm ile doğrudan doğruya değil ancak **dolayısıyla** bir çelişme durumu vardır. Türkiye'nin siyonizm ile bir toprak meselesi yoktur, **Ama Amerikan emperyalizmi ile toprak meselesi vardır.** Toprağımıza askeri üslerini kuran siyasi, iktisadi, kültürel hayatımızı vesayeti altında tutan Amerikan emperyalizmidir. Bu bakımdan Israil'in başkonsolosunun kaçırılması ve sonunda (bir MİT ajanı tarafından) öldürülmesi (için elverişli şartların hazırlanması), bizim proleter devrimci hareketimiz açısından doğru hedefe yönelmiş bir eylem sayıl-

maz. (*)

Her ne kadar bütün dünya devrimci hareketleri arasında, özellikle aynı coğrafya bölgesine düşen ülkelerin halklarının kurtuluş hareketleri arasında bir kader birliği ve bundan doğan bir devrimci dayanışma varsa da, her ülkenin özel durumundan gelme kendine özgü bir devrimci eylem çizgisini izleme zorunluluğu da vardır.

Hatta Elrom olayı Filistin devrimcileri için bile bazı bakımlardan pek isabetli bir eylem sayılamaz: Elrom'un adı ünlü Eichman davasında ilk olarak duyulmuştur. O, bu davanın başsavcılığını yapmıştır. Eichmann Nazi Almanya'sının en gayretli insan kasaplarından bir savaş suçlusu idi. İsrail ajanları onu gizlendiği Güney Amerika ülkesinden kaçırdılar, İsrail'e getirdiler. Eichmann İsrail'de yargılandı mahkûm oldu ve idam edildi. Böylelikle adalet geç de olsa yerine gelmiş oluyordu. Eichman gibi savaş suçlusunun hakkettiği cezaya çarptırılmasını her devrimci olumlu karşılar. Ve bu olayda rolü olan bir Elrom'a karşı, siyonist de olsa özel düşmanlık duyması söz konusu olamaz. Besbelli ki Elrom bir Moşe Dayan değildir.. Elrom'un Türkiye'deki siyonist casusların başı olduğu söylenmiştir. Kendi milli istihbarat teşkilatı CİA'nın şubesi durumuna düşen Türkiye'de siyonist casuslara pek iş kalmaz.

Elrom'un hedef olarak seçilmesinin oturduğu apartmanın adam kaçırmaya elverişli olmasının sebeb olduğunu THKC dosyasından öğreniyoruz. Eğer bu gerçekten etken olduysa, bu, eylemi plân-

---

(*) (...) arasına alınan sekiz kelimelik iki kısım Türkiye basımında yoktur. Alman basımından ekledik. (RN)

lıyanların lehine bir şey değildir. Türkiye'de en kritik bir anda bu derece önemli bir eylemi plânlıyan kimseler bu gibi teknik etkenlerden önce mesleyi politik açıdan, **Türkiye halkının ve ilerici dünya kamu oyunun tepkileri açısından doğru olarak değerlendirmekle** yükümlüdürler. Elrom olayında bunun yapılmadığı açıktır. (*)

★

Türkiye'de emperyalizmin işbirlikçileri ve darbe içinde darbe sanatında çok ustalaşmış olan CİA, faşist terörü yoğunlaştırmak için Elrom olayını fırsat bildiler. Bu olay onların çok işine yaramıştır. Böyle olduğu içindir ki aynı çevreler son **Kızıldere olayını da tahrif ederek kamu oyuna ikinci bir Elrom olayı gibi göstermeye** çalıştılar. Bu yolda yoğun bir yalan kampanyasına giriştiler. Türkiye kamu oyunun bir kesimini bir süre için belki kandırdılar ama, dünya kamu oyu, dünya basını (Batının tutucu gazeteleri dahil) Erim hükümetinin Kızıldere olayı ile ilgili resmi açıklamasını acı alayla karşıladı. Başlıca yabancı basın organları, üç rehine dahil, onüç kişinin «katliam»ından söz ettiler.

(Bugün bütün dünya Kızıldere'de on devrimci gencin ve üç rehinenin güvenlik kuvvetleri tarafından roketlerle öldürüldüğünü bilmektedir.

Erim hükümetinin yayınladığı ve sonradan Türk basınında çıkmasını yasakladıkları ilk bildiride kollektif intihardan söz ettiler. İkinci hükûmet bildirisinde olayı bir devrimci - asker çatışması şeklinde gösterdiler.) (**)

(*) Oysa aynı bölümde Elrom'un bir MİT ajanı tarafından öldürüldüğü iddia edilmişti. (RN)

(**) Bu paragraf Türkiye basımında yoktur, sonraki sahifeler ise ikinci dip nota kadar Almanya basımına alınmamıştır. (Sa: 990-992).

Erim hükümeti 27/mart/1972 günü saat 17.03 de Kızıldere'de devrimci gençlerin ve yabancı rehinelerin ölümü ile ilgili olarak ilk bildirisini yayınladı. Bunda «çember içine alınan anarşistler, teslim olmayı red ettikten sonra sığındıkları evi dinamitleyerek havaya uçurmuşlardır. On anarşist ile üç rehine ölmüştür. Deniliyordu. Yani onüç kişinin ölümünün bir kollektif intihar olduğu ileri sürülüyordu.

Bu ilk bildiri basına ve ajanslara verildikten sonra yayınlanması sıkıyönetim yetkilileri tarafından yasaklandı. Bu habere yer vererek ikinci baskı yapan gazetelerin dağıtımı önlendi.

Erim hükümeti aynı gün saat 18.22 de birinci bildiri ile çelişen ikinci bildirisini yayınladı. Bunda «rehinelerin anarşistler tarafından öldürüldüğü, muhtarın evine hücuma geçen güvenlik kuvvetlerinin de anarşistleri ölü olarak ele geçirdikleri iddia ediliyordu.

TRT'ye ve Türk basınına bildiri, bu ikincisidir. Ancak hükümet ve sıkıyönetim yetkilileri yabancı basını sansür altına alamadıkları için bu basın, ilk bildiri ile ikinci bildiri arasındaki çelişki üzerinde önemle durdu:

İngiltere'nin resmi ajansı sayılan **Reuter** iki bildirinin birbirini tutmamasını, «militanların kollektif intiharı haberinin yayılması halinde Türk kamuoyunun bu militanları kendi davaları uğruna canlarını feda eden kahramanlar olarak kabul edeceği, ve Erim hükümetinin bunu önlemek maksadıyla kollektif intihar» haberini gizlediği ve kamuoyuna olayı gerçeğe aykırı olarak yansıttığı şeklinde yorumladı.

Fransa'nın en önemli yayın organı sayılan **Le**

Monde gazetesi Reuter yorumuna katıldı ve «suçsuzların katliamı» başlığını taşıyan başyazısında özetle şöyle dedi:

«(...) Ankara hükümeti devrimci kaynaşmaları bastırmak için kestirme şiddet yöntemlerine başvuruyor. Sıkıyönetim makamları çok kez kendilerine sunulan sanıkların gerçekten suçlu olmadıklarını tesbit etmeden darbeyi indiriyorlar. Böyle bir baskı politikası gençleri gerillacılığa itiyor. Ve gizlenmekte olanları da umutsuz çıkışlara yöneltiyor. Artık kaybedecek hiç birşeyi kalmamış olan ve legaliteye geçtikleri takdirde idam, en ağır hapis cezalarından gayri bir şey ummayan, çoğu gençlik çağında bu adamlar, ılımlı hareket etmenin gereğine nasıl inandırılabilir? Hükümetler sükûnu getirebilmek için bir avuç ihtilalciyi acımadan ezmesinin yeterli olduğuna inanma eğilimine kapılırlar. Oysa bundan ikibin yıl önce Augustus (Roma İmparatoru), kargaşalık zamanlarında en iyi, en etkili politikanın şefkat politikası olduğunu göstermiştir. Türk hükümeti böyle bir örnekten ilham almakla akıllılık etmiş olmaz mı?

«Güvenlik kuvvetleri müzakereyi red ettikleri için on üç insan öldürdü. Eve hücuma geçilmesi halinde tek sonucun katliam olabileceği açıktı. Peki devletin sarsılan otoritesini yeniden kurmak için suçsuzları kurban etmek reva mıdır? Türk hükümetinin hasımlarından bir kaçını yok ettiği şüphe götürmez. Ama bu hükümet korumakla görevli bulunduğu insanları korumakta acz göstermiş, bu bakımdan başarısızlığa uğramıştır. (Le Monde, 1 nisan 1972)

Erim hükümeti ve arkasında duran kuvvetler, kollektif intihar haberini ilk bildirileri ile dünya

kamuoyuna kendileri yaydıktan sonra gerçeklere aykırı ikinci bildiride olayı bir devrimci-asker çatışması şeklinde göstermeye kalkışmalarının bir başka sebebi de var: (*) Maksatları **Türk Silahlı Kuvvetlerinin devrimcilere karşı** artık toplum polisi gibi rahatça **kullanabildiklerini** yaymaktı. İçişleri bakanının baştan aşağıya yalan olan Meclis konuşmasında bu işe polisin katılmadığını özellikle belirtmesi bundan ötürüdür. Asker-devrimci çatışmaları, ganimet olarak ele geçirilen tümenleri donatacak miktarda silah ve cephane. (56000 tabanca, milyonlarca mermi vb.) masalları anlatarak kamu oyunu (ve özellikle yurtsever subay, astsubay ve erleri) (**) şartlandırma çabasındadırlar. Orduyu Atatürkçü geçmişinden koparark onu Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin emrinde kendi halkına karşı bir baskı kuvveti durumuna düşürme çabası içindedirler. Fırtına 1, Şafak 2 operasyonları Çanakkalelerin, Sakaryaların yerini alacaktır. Bu amaçla söylemiyecekleri yalan,

başvurmayacakları tertip yoktur. (Son zamanlarda Ordu'yu sömürücülerin vurucu gücü olarak kullanmada başarılı oldular. Ama tarihin, geleneğin ergeç ağır basacağından, Ordu kadrosunun gerçek askerler olmaktan çıkıp Tağmaç takımının ünlü polis operasyonlarının «kahramanları» durumuna düşmeyi uzun süre hazmetmiyeceğinden korkmaktadırlar. Yalana sarılmaları bundan ötürüdür. Bütün işleri yalan, dolandır; bu da güçsüzsüklerinin kanıdır.) (***)

(*) Alman basım'ında kesilen kısım burada son bulmaktadır. (RN)

(**) (...) bu kısım Alman basımında yoktur. (RN)

(***) Alman basınında (...) kısmının yerinde: «Bu yalan ve tertiplerin sonuç verdiğini teslim etmek zorundayız» yazılıdır. (RN)

Ünye olayında devrimcilerin yabancı rehineleri öldürmek istemedikleri bunları, idama mahkûm edilen devrimci arkadaşlarını cellatların elinden kurtarmak amacıyla koz olarak bir süre için ellerinde tutmak niyetinde oldukları açıktır. İngilizlerin dairesine bıraktıkları mektupta böyle şartlar ileri sürdükleri anlaşılıyor. Muhtevasını açıklamak işlerine gelmediği için resmi bildirilerde bu mektuptan söz edilmedi. İnönü çağrısını bu mektuba dayandırmıştır. Şartları içeren bir mektup bırakıldığı kesindir. Ayrıca devrimcilerin kendilerini kuşatan erlere hedef gözeterek ateş etmedikleri de kesindir. Hükümet bildirisi binlerce boş kovandan söz etmektedir. Oysa hücuma geçmek üzere mevzilerini terkeden, askerler içinde tek yaralı yoktur, ama evin içinde mevzide bulunan on devrimci ölüdür. (*)

★

Ünye olayı bir başka açıdan da incelenmelidir. Bu olay, tam Deniz Geçmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan dosyasının (CHP'nin başvurması üzerine) Anayasa Mahkemesinin tetkikine sunulduğu bir anda, bütün dikkatler Anayasa Mahkemesine çevrilmiş iken patlak verdi. İdam kararı işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal mütegallibenin hakim bulundukları parlamento tarafından onaylanmıştı. Herşeye rağmen Atatürkçü geçmişinin bir ölçüde etkisi altında bulunan CHP, (içindeki sağcı hizbin

(*) (Bütün bunlar, rehineleri öldüren silahın devrimcilerin tabanca kurşunları değil dışarıdan atılan roketler olduğu yolunda dünya basınında ki yayının ve halkımız arasında yaygın kanının doğru olduğunun kanıtlarıdır.) İbaresi Alman basımında buraya eklenmiştir. (RN)

muhalefetine rağmen) parlamentonun kararının Anayasaya aykırılığını ileri sürdü, ve Anayasa Mahkemesine başvurdu. Bu, dava dosyasının devrimci kanına susamış bir işbirlikçi kurumdan alınıp, Atatürkçü bürokrasinin kalesi niteliğini muhafaza etmekte olan ulusal bir kurumun tetkikine sunulması demekti, Elbette ki böyle bir girişimi olumlu karşılamak gerekir.

Türkiye'de bugün Amerikan emperyalizminin işbirlikçisi kapitalistler ve mütegallibe ile küçük burjuva radikalizmi arasındaki çatışma bir gerçektir. İşbirlikçiler ekonominin geniş kesimlerine ve parlamenter politikaya hakimdirler. Orduda şu anda denetimi elinde tutan faşist generaller(Tağmaç takımı) (*) işbirlikçi asalak sınıfların emrinde, bu sınıfların temsilcisi politikacılarla amaç ve kader birliği durumundadır. Bu faşist cephenin amacı terörü son haddine vardırarak soldan merkeze kadar yaymaktır. Ayaklarına köstek olarak gördükleri, burjuva hukuk devleti ilkelerinin uygulanmasından yana Atatürkçü bürokrasinin yetkilerini ortadan kaldırmak, buna güçleri yetmezse, bu yetkileri mümkün olduğu kadar kısmak çabasındadırlar. Sıkıyönetim yetkililerinin Anayasa Mahkemesine meydan okumalarının, sıkıyönetim savcılarının iddianamelerde CHP'ye saldırmalarının anlamı budur.

Burada, Türkiye toplumunda önem taşıyan bir çelişki, Atatürkçü radikal çevrelerle işbirlikçi kapitalistler ve mütegallibe arasındaki çelişki göz önünde tutulmadan harekete geçilmiştir. Bunun

---

(*) Alman basınında (Sunay-Tağmaç) denmektedir (RN)

da bir çok genç devrimcinin, ayrıntıya girmenin gereğini duymama ve toplumu akla karaya boyama eğiliminden geldiği söylenebilir. Oysa Türkiye toplumu denen çapraşık tablo sayısız gri tonlarını içermektedir. (*)

(*) Bugün THKP-C'nin gerçek temsilcileri seslerini rahatça duyuramıyorlar. Oysa mahkeme önünde günahçıkaranların ifadeleri burjuva basınında geniş manşetlerle veriliyor. Bunlar THKP-C'ni temsil etmezler. Her terör dalgasında fire verilir. Bunlar bu sefer verilen fireler-dir.

Bir de yurtdışında THKP-C adına yayın yaptığını iddia edenler var. Yaptıkları şey devrimci safları bölmek amacıyla eski teraneleri tekrarlamaktan ibaret, bugünün birinci görevi devrimci dayanışmayı gerçekleştirmek olduğu halde. Bunlar da kendilerinden gayri kimseyi temsil etmezler. (Y.Y.) Yurtsever Yayınlarının notu.

Bu nota tamamiyle katılıyoruz Yusuf Kilpeli ve arkadaşlarının dışarıda poliste, sorguda, mahkemede ve de hapishanedeki tutumları, ve ifadeleri mutlaka açıklanmalıdır. (RN)

Bu bölümde, son olarak İhtilalci İşçi Köylü Partisi adını alan Proleter Devrimci Aydınlık (PDA) grubunun tutum ve davranışını inceleyeceğiz.

Proleter devrimci Aydınlık (PDA) Grubu, «sapmacılar» diye de anılır. Bu grupta yer alanlar Aydınlık Sosyalist dergiden ayrıldığı sırada, devrimde hegemonya konusunda yer alan polemikler, de proletarya'ya kıyasla küçük burjuva radikallerinin olanaklarını abartan bir tutum benimsemişlerdi. Ayrıca, TİP yönetiminin oportünist çizgisinde bazı yazılarda ileri sürülen Türkiye'de feodal ilişkilerin önemsiz olduğu yolundaki görüşlere sahip çıkmışlardır. «Sağ sapma» yakıştırması buradan gelmektedir.

Ancak bu grup Proleter Devrimci Aydınlık Dergisini çıkarmaya başladıktan kısa bir süre sonra bağnaz Mao'cu bir çizgiyi benimsedi ve bize karşı hücumu sağdan bırakıp, bu sefer «sol»dan hücuma geçti. Besbelli ki bu gelişim batıda sık sık rastlanan Mao'cu gençlik gruplarının bir benzerinin Türkiye'de tezgahlanışı idi. Bu gençler çoğunlukla burjuva kökenden gelme aydınlardı. Bu sıfatları bir yandan, TİP yönetiminin temsil ettiği oportünizmden uzaklaşarak saflarımıza gelmeleri bir hayli geç, ancak bu oportünizmin ideolojik bozguna uğratılmasından sonra olması ise devrimci

gençliğin militan kadrosu ile kaynaşmalarına engel oldu. Gençlerin eli kalem tutuyordu, becerikli idiler. Bir dergi kadrosu olarak yararlı olabilirlerdi. Şu şartla ki bu dergi işçi-köylü devrimci örgütünün denetimi ve disiplini altında olsun ve bu gençler o disiplin içinde yerlerini alabilsinler. Ama böyle bir devrimci örgütün ve onun disiplininin yokluğunda, dergiler hareketin merkezi gibi görününce, dergicilikte gerekli vasıfları olan kimse ön plana geçiyor, ama bu vasıfları olmayıpta başka erdemleri olan militan mağdur oluyor. Şairin deyimiyle «vatan için nutuk atanlar» öne geçiyor, vatan için ölecek olanlar ikinci plana itiliyor. Bu, devrimci örgütlerin hiyerarşi anlayışı ile bağdaşmayan bir durumdur. Elbette ki bu dediğimizden yazı yazan devrimcinin vatan için ölmiyeceği kuralı çıkarılamaz. Nitekim PDA'cılar içinde de devrimci savaşı bütün alanlarda vermeye kararlı militanlar çıktı. Bunlar 12 Marttan sonra ki dönemin faşist terör şartlarında sinmediler, (güçleri yettiğince) mücadelelerini yürütdüler.

PDA'cıların bazı zikzaklardan sonra Maoculukta karar kılmaları nedendir? Sosyal kökenleri ve durumları bakımından Mao'culuğun çekici gelmesi yanında bir sebep de, bunların ayrı bir grup olarak ortaya çıktığı günlerde özelikle üniversite çevrelerinde Mao hayranlığının yaygın oluşudur. «Sağ sapma» niteliğindeki tutumda direndikleri takdirde bunların tutulması olanağı pek yoktu, bağnaz «Mao'cu» bir çizgiyi izlemekle etkili olmaları daha kolay olacaktı. Onlar da modaya uydular. Modaya uyanlar yalnız PDA'cılar değildi. Karşı grupta «Mao'culuğu PDA'cılara bırakmıyalım» diyenler de vardı. Onun için bu grup hakkında söy-

leyeceklerimiz «Mao'culuk» modasına tümünü kapsar.

Burada «Ma»oculukla neyi kastettiğimizi kısaca açıklayalım: Çin devrimini Türkiye devrimi açısından incelemek, başta büyük Ekim devrimi olmak üzere irili ufaklı bütün devrimci hareketlerin tecrübelerinden yararlanıldığı gibi Çin, devriminin de tecrübelerinden yararlanmak, bu devrimi başaran liderlere karşı saygı ve dayanışma duyguları taşımak başka şeydir. «Mao'culuk» yani Çin devriminin lideri Mao Ze Dung'u putlaştırmak, onu yanılmaz Buda durumuna sokmak başka şey.

Türkiye'de «Maocu'luk» Asyanın öteki ucundan Türkiye için hazır devrim reçeteleri beklenip, Pekin Review tekerlemeciliği, başkan Mao rozetleri takma işi «Mao Türkiye'nin de başkanıdır» demeye vardırma şeklinde tezahür etti.

Besbelli ki böyle bir tutum, belirli tarihi şartlar da Çin için, bir ölçüde olumlu karşılansa bile, Türkiye proleter devrimciliği ile bağdaşmaz.

Bilimsel sosyalizmi eylem klavuzu edinen devrimci, hiç bir şahıs, çevre ya da kuruluşu yanılmaz saymak, onu Marksist eleştirinin üstünde tutamaz. O, metinleri okurken tarihi şartları, zaman ve mekân unsurunu göz önünde tutar. O, tekerlemecilikten kaçınır, hazır devrim reçetelerine bel bağlamaz. Bilimsel sosyalizm hiç kimsenin tekelinde olamıyacağına göre bu hazine bütün insanlığın hizmetinde (dolayısıyla bizim de hizmetimizde) olduğuna göre ve Türkiye'nin gerçeklerini herkezden iyi biz kendimiz bildiğimize göre, bilmekte yükümlü olduğumuza göre devrimci, bilimsel sosyalizmi yaratıcı ruhla Türkiye gerçeklerine uygular; doğ-

ru sentezlere varır, devrimci çizgimizi doğru olarak saptar, bu çizgiyi yürekle izler. Budur proleter devrimci tutum. Ama bizim yerli Mao'cuların tutumu bu değildir.

★

Öğrenci gençlik çevrelerinde beliren kitlelerden kopuk «Mao'culuk» sadece bize özgü bir durum değildir. Batının yüksek öğretim gençliği arasında da yaygındır. Örneğin İtalya'da, hepsi de işçi sınıfından kopuk, hepsi de yüksek tonda işçi sınıfına çağrılarda bulunan, direktifler yağdıran tam 12 Mao'cu gurup var. Fransa'da «aşırı sol» diye adlandırılan akımın bir kolunu Mao'cular teşkil eder. Fransız «aşırı sol»unun öteki büyük fraksiyonu Trotskist'lerdir. Emperyalizmin bunların varlığından pek rahatsız olmadığını görüyoruz. Tam tersine solda bölünme sağladıkları ve sekter çıkışları ile ortadaki unsurları ürkütüp burjuva hükümetleri desteklemeye ittikleri için burjuvazi bunlardan memnundur bile.

«Aşırı sol» hakkında Fransız Komünist Partisinin ağır suçlamalarına katılmayan, objektif olma gayretinde bir yazar, bunlar için **«aşırı sol olmasaydı** bay Pompidou ile bay Chaban Delmas'ın aşırı solu **yaratmaları gerekirdi»** diyor.

Bu elbette ki Fransız Mao'cularının, işçi sınıfının düşmanlarının oyununu bilinçli olarak oynadıkları anlamına gelmez. Hiç şüphe yok ki bunlar arasında büyük çoğunluk (bizde olduğu gibi) devrimci niyetlerle hareket etmektedirler. Ama niyetleri ne kadar iyi olursa olsun, **objektif olarak** tutum ve davranışlarıyla **çok kez gerici güçlerin ekmeğine yağ sürdükleri** açıktır.

Ayrıca keskin sol lafazanlığın geçer akçe ol-

duğu çevrelere ajan provokatörlerin rahatça sızabildiği de bir gerçektir. Aynı yazar şöyle diyor: «(iyi niyetleri) çok sayıda polis ajanının aralarına sızmalarına her halde engel olmuyor. Bir polis müdürü gizli raporunda bu «sol» guruplar içinde muhbirlerin ve provokatörlerin nispetinin yüzde on olduğunu yazıyordu. Belki de öğünüyordu. Bu önemli değil. Hükümetin aşırı solun özellikle kolay etki altında bırakılabilen bazı kesimlerini-örneğin üniversite kesimini - seçim ya da hükümet buhranı zamanlarında bu yoldan (ajanlar vasıtasıyla) istediği doğrultuya yöneltebildiğinden kimse şüphe etmemektedir. Öğrenci kargaşalıkları eğrisi ile hükümetin karşılaştığı zorluklar eğrisi arasında sistemli bir kıyaslamanın, raslantı sayılamıyacak derecede çok sayıda paralellikler göstereceğinden şüphe edilemez. (...)

«(...) aşırı sol, tabanın (emekçi yığınlarının) savaşçılığını kırbaçlamak ve partilerin ve sendikaların (özellikle Fransız Komünist Partisi ve Komünistlerin denetimindeki sendikalar genel konfederasyonu (CGT) kastediliyor) uyuşup kalmalarına engel olmak için yararsız değildir: Ama aşırı sol halkın kitlesinde korku yaratacak şiddetten kaçınmalıdır.

«Gerçekten, bu korku, iktisadi oligarşilerin vatandaşların desteğini sağlamasında başlıca destek olmaktadır. Bu korku, orta derecede kaldıkça, mevcut çerçeve içinde sağın zaferini sağlıyor. Toptan yıkılış tehdidini yaratan ihtilalci çalkantılarda yüksek bir dereceye varınca da, liberal kurumların mevcut düzeni koruyamıyacak kadar güçsüz oldukları kararına varan orta sınıfları, köylüleri ve ücretlilerden birçoğunu faşizme itiyor. Bu durum-

da Komünist ve Sosyalist partiler büyük tehlike ile karşı karşıya gelirler. Ve emekçiler sosyal ve siyasal mücadelelerinde başlıca silâhlarını kaybetme durumuna düşerler.» (Maurice Duverger, Le Monde Hebdomadaire 2-8.Mart.1972)

Bir devrimci örgütün sekter çizgi izlemesi sonucu «Orta sınıfların, köylülerin ve ücretlilerden bir çoğunun» faşizmi son çare sayan burjuvazinin kucağına itilmesine, proleteryanın tecrit olmasına sebeb olmak, devrimi baltalamak demektir. Tarih bize o orta sınıfların hayırhah tutumu olmadan, köylülüğün ittifakı olmadan devrim için elverişli şartların gerçekleşemiyeceğini öğretiyor. Faşizmi tezgâhlama çabasındaki çevrelerin işini kolaylaştıran, bu cinsten sekter çıkışlara biz Türkiye'de de tanık olduk.

★

PDA gurubunun (Proleter Devrimci) Aydınlık'ta ve İşçi-Köylü'de ve son olarak da Şafak yayınlarında yazdıklarını teker teker ele alıp burada eleştirmenin olanağı yok. Burada ancak provokasyonlara özellikle elverişli olan iki yanlış görüş üzerinde kısaca duracağız: 1) — Ünlü **Devlet teorileri** (ve bununla ilgili olarak Ordu hakkındaki görüşleri) (*) 2) — Türkiye'de **milli meseleyi koyuşları.**

Devlet konusunda dediklerinin özü şudur: Devlet egemen sınıfın hizmetinde özel bir baskı kuvvetidir. Egemen sınıf öteki sınıfları ezmek ve sömürmek için tüm devlet kurumlarını kullanır. Türkiye'de egemen olan işbirlikçileri kapitalistler

---

(*) (...) işaretli kısım Alman basımında yoktur. (R.N.)

sınıfı ile feodallerdir. O halde devlet bütün kurumları ile bu iki sömürücü sınıfın emrindedir. Türkiye'de tüm devlet kurumları gibi ordu da bu işbirlikçi sınıfların emrinde bir baskı kuvvetidir. Ve biz bu devlet kurumlarına karşı tutumumuzu buna göre tayin etmeliyiz...

Meselenin böyle konuşu bir **genel doğrunun** ifadesinden başka birşey değildir. Evet devlet sınıf egemenliğini yürütme aracı alan özel bir baskı kuvvetidir. Ama bunu söylemekle yetinir, sınıf egemenliğinin çok yönlü, uzun bir süreç sonucu kurulduğunu, bu egemenliğin bütün alanlarda **uzun süreli sınıf mücadeleleri** ile gerçekleştiğini, her sınıf egemenliğinin **aşamalardan geçen bir devrim ya da karşı-devrim sürecinin sonucu** olduğunu göz önünde tutmazsak, sınıf egemenliği meselesini, dolayısıyla devlet meselesini diyalektik olarak koymuş olmayız. Bunu yapmayınca da meseleyi aşırı ölçüde basitleştirerek saçmalığa indirgemiş oluruz. Böyle «devrimci» teorilerden **önemli savaş alanlarının düşmana terk edilmesi** sonucu çıkar.

«Devlet, tüm kurumları ile, egemen sınıf ya da sınıfların emrinde bir baskı kuvvetidir» demek yetmez. Lenin'den tek bir cümle aktararak devlet gibi, sınıf egemenliği gibi çok yönlü, çapraşık bir sorunu kestirme sonuçlara bağlarsak, Leninizmin ruhuna aykırı eklektik (*) bir tutuma düşeriz. Leninist devlet teorisini kavrıyabilmek için onun, ondan öncede Marx'ın, Engels'in toplumu nasıl tahlil ettiklerini örneğin Fransa'da **«Orta çağdan müdevver merkezi devlet iktidarının Ondokuzuncu yüzyılda burjuvazinin elinde bir baskı kuvveti haline gelebilmesi**

(*) Alman basımında «skolastik» denmektedir. (

için» yüzyılları kucaklayan sınıf mücadelelerini nasıl ele aldıklarını, toplum içinde ayrı ayrı kurumlar içinde yer alan, yer alması kaçınılmaz olan ileri-gerici mücadelesini nasıl değerlendirdiklerini, hatta o kurumlarda rol oynıyan şahısların kişi olarak özelliklerini dahi toplumsal gelişmeyi bir ölçüde etkileyen etken olarak nasıl ele aldıklarını göz önünde tutmak gerekir. Marksizm denen bilim birer cümlelik tanımlamaları ezberlemekle sindirilecek şey değildir.

Türkiye'de egemen sınıflar işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibedir. Ekonomide onlar egemendir. Parlamenter politikada onlar eğemendir. Bazı devlet kurumlarında bu sınıflar tayin edici rol oynamaktadır. **Bu egemen sınıflar her zaman egemen olamamışlardır.** İşbirlikçi sermaye, tarihi ölçülerle yeni bir sınıftır. Türkiye'nin emperyalizmin sömürü alanı durumuna düşmesine paralel olarak gelişmiş, güçlenmiştir. Bu egemen sınıflar Cumhuriyet Türkiye'sinde, kendilerinden önce, başı çeken küçük burjuva radikallerini ikinci plana iterek **adım adım gerçekleştirilen bir karşı-devrim sonucu tahakkümlerini kurmuşlardır.** İkinci dünya savaşından sonra bizde uygulanan burjuva parlamenter görünüşlü siyasi düzen işbirlikçi sınıfların egemenliği perçinlemelerine hizmet etmiştir. Emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistler (*) egemenliği ilk önce ekonomide kurmuş, taşra mütegallibesiyle ittifakını geliştirerek bu egemenliği politikaya ve toplumun öteki alanlarına yaymıştır. Ama tüm devlet kurumlarına hakim bulunduğu iddia edilemez. Böyle bir id-

(*) Alman basımında «kapitalistler sınıfı» denmektedir. (RN)

dia doğru olsaydı 27 mayısı nasıl açıklardık? Devrimcilerin idam cezalarının infazı konusunda kana susamış parlamento çoğunluğunun davranışı ile Anayasa mahkemesinin tutumu arasındaki farkı nasıl açıklardık Milli demokratik devrimi savunmak suç değildir diye oy birliği ile karar alan yargıtay ile özgür düşünceyi yasaklamak için türlü tertiplere giren Demirel iktidarı arasındaki çelişkiyi nasıl açıklardık? Anayasaya saygı yürüyüşünü nasıl açıklardık?

27 Mayıs, anti-kemalist karşı-devrimci gidişe «dur» diyen bir harekettir. Bunalım anında harekete geçen Atatürkçü subayların ağır bastığı ordunun eseridir. 27 Mayıs, bir sola açılışı temsil eder. 27 Mayıs'ın ürünü olan 1961 Anayasasının yaptığı başlıca şey, işbirlikçi sermayenin ve feodal mütegallibenin egemenliği altında olan **parlamentonun** ve onun **başa geçirdiği hükümetlerin yetkilerini kısıtlamak Atatürkçü bürokrasinin kaleleri niteliğinde devlet kurumlarını** yaratmak bunları **güçlendirmek** olmuştur. Anayasa mahkemesinin niteliği budur. Danıştayın niteliği budur, özerk üniversitenin, TRT'nin vb. niteliği budur.

Toplumda her birimde, ayrı ayrı her kurumda bir ileri-geri mücadelesi yer alır. Türkiye'de de devlet kurumlarında bu mücadele genellikle küçük burjuva radikalizmi ile (gerçek Atatürkçülük ile) işbirlikçi burjuvazinin ve feodal mütegallibenin menfaatlerini temsil eden gerici akım arasında yer almaktadır. Bu **milli olanla, gayri-milli arasındaki bir çatışmadır.** Biz bu çatışmada ilgisiz kalamayız. Proleter devrimcisi, kendi bağımsız kimliği ile, devrimci güçbirliği anlayışı içinde, nerede belirirse belirsin **milli'nin yanındadır, gayri-milliye karşıdır.**

Bu devrimci görevdir. Ancak bu devrimci görevi toplumun bütün alanlarında yerine getirmelidir ki, proleter devrimci hareketimiz emekçi sınıflar içinde kök salarak, Türkiye'nin tarihi gelişmesinde tayin edici rol oynama olanaklarını yaratabilsin.

Milli ile gayri-milli arasında çatışma Türk Silahlı Kuvvetleri içinde de yer almaktadır. Bir yanda Milli Kurtuluş Savaşımızdan doğan Türk ordusunu Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin emrinde kendi halkına karşı bir baskı kuvveti durumuna düşürme çabasında olanlar var, (ki son günlerde bunların borusu ötmektedir). öte yandan ve bunların karşısında silahlı kuvvetleri, Milli ordu durumuna getirme özleminde olan yurtsever subaylar var. Son zamanlarda ordu içinde Tağmaç takımının, Amerikan emperyalizminin de desteği ile ağır basmış olması bu mücadelenin sona erdiğini göstermez. İşbirlikçiler bu alanda baskını basabilmişler ve önemli mevzileri ele geçirmişlerdir. Ama **savaş devam etmektedir.** Tarihin yazdığı ilk başarılı Milli Kurtuluş Savaşını içeren bir millici geleneği silmek sanıldığı kadar kolay olmıyacaktır. (*)

Bir sağa açılış, faşizm doğrultusunda önemli bir adımı (bunu başka adımlar da izlemiştir) temsil eden 12 Mart muhtırasını kaleme alanlar bile yurtsever unsurları uyutmak için «Atatürkçü anlayışla devrim kanunu uygulayacak» bir hükümetin kurulması talebini ileri sürmek zorunda kalmışlardır: Oysa 12 martdan önce Tağmaçlar, Sunay'lar ve benzerleri mandacı bir ruhla karşı devrim kanununu uygulayan Demirel iktidarı ile pek güzel

---

(*) Bu son cümle Alman basımında yoktur. (RN)

geçiniyorlardı.

12 mart muhtırası ile tezgahlanan oyun artık bütün yönleriyle ortaya çıkmıştır. Oyun Amerikan emperyalizmini, onun iktisadi, askeri ve siyasi işgalci durumunu, **emperyalizmin sömürü ve tahakkümünü halkımızın gözünden gizlemek ve devrimci ile askeri karşı karşıya getirmektir.** Devrimci Mehmet'i, Mehmetçiğe kırdırmak oyunudur. Bu oyunu bozmak yurtseverlik görevidir. Devrimci Metmet ile Mehmetçigi milliciler safında omuz omuza emperyalizme ve işbirlikçi hainlere karşı savaşır duruma getirmek yurtseverlik görevidir. Bu görev ancak toplumsal güçleri ve kurumları bilim ışığında doğru olarak değerlendirmekle yerine getirilebilir. Bu görev ancak emperyalizmin işbirlikçisi **faşizmden yana çevrelerin ekmeğine yağ sürecek her türlü sekter davranıştan kaçınmakla toplumdaki bütün ulusal güçleri hareket getirecek devrimci sloganlar altında eyleme girişmekle başarılabilir.**

(12 mart 1972'in yıldönümünde geceleyin meçhul eller büyük şehrin duvarlarına «Faşist Ordu» diye yazdı. Doğru slooganları duvardan silmekte pek atik davranan polis, bu yazıyı ertesi gün öğlene kadar yerinde bıraktı. Bu olayın taşıdığı anlam, uzun açıklamaları gerektirmiyecek kadar açıktır.) (*)

PDA grubunun **Türkiye'de Kürt meselesini** ele alışı üzerinde de kısaca duralım: Proleter devrimcisi, bütün meseleleri olduğu gibi ulusların kendi kaderini tayin hakını da **Türkiye devrimi acısından koymakla yükümlüdür.** Hak, haktır ama o hakkın kullanılıp kullanılmayacağı konusundaki

---

(*) Bu paragraf Alman basımında yoktur.

tutumumuz tarihi şartlara göre değişir. Marx, Polonya'nın, «halkların hapishanesi» diye anılan Çarlık Rusya'sından ayrılarak kendi ulusal devletini kurmasından yanaydı. Ondokuzuncu yüzyıl şartlarında Avrupa'da sosyal devrimin çıkarları bunu gerektiriyordu.Tarihi çerçeve değişince ve Rusya devrime gebe bir toplum durumuna gelince, ulusların kendi kaderini tayin ilkesini bütün ayrıntılarıyla koyan Lenin, Polonya'nın Çarlık Rusyasından ayrılarak kendi ulusal devletini kurmasına karşı çıktı. Daha önceki dönemden farklı olarak. Lenin zamanında Avrupa'da sosyal devrimin çıkarları, Polonya'nın kendi burjuvazisi önderliğinde Rusya'dan ayrılarak kendi burjuva devletini kurması ile bağdaşmıyordu.

Büyük Ekim Devriminden sonra Bolşevikler Çarlık Rusyası topraklarında birçok cumhuriyetler ve özerk bölgeler kurdular. Bunları federatif bir cumhuriyet içinde birleştirdiler. Sovyetler Birliğinin çevre bölgelerindeki (periferi) Sovyet Cumhuriyetlerinin her birinin **Anayasa'sında ayrılma hakkı yazılıdır**. Ama bu hakkı olanca güçleriyle savunan Leninistler, aynı zamanda **Sovyetler Birliğinin toprak bütünlüğünün en bağnaz savunucularıydılar**. Çünkü herhangi bir ulusal topluluğun Sovyetler Birliğinden ayrılması demek sosyalist dünyanın sınırlarının daralması, emperyalizmin sömürü alanının genişletilmesi demekti. Bu da ne o, ulusal topluluğun ne de dünya ölçüsünde devrimin çıkarlarına uygun bir gelişme olamazdı.

Şu nokta hatırdan çıkarılmamalıdır. Ulusların kendi kaderini tayin hakkı **mutlak bir hak değildir**. Uluslar kendi kaderini tayin ederken **ayrılmayı olduğu gibi pek ala başka bir ulusla ya da bir-**

kaç ulusla birlikte yaşamaya da karar verebilirler. Eğer Bolşevikler milli meseleyi bizim yerli Mao'cularımız gibi koymaya kalkışsalardı, SSCB'liğinde 52 ayrı etnik topluluk tespit ettiklerine göre ülkelerini 52 parçaya bölmeleri gerekirdi.

Türkiye'de Kürt meselesini ele alırken, ulusların kendi kaderi'nin tayin hakkının, ayrılıp kendi ulusal devletini kurma hakkına kadar varan bir hak olduğunu ifade ederek bilinen bir ilkeyi tekrarlamak hiçbir şey söylememektir. Türkiye'nin durumu, ülkede ve özellikle doğu Anadolu'da egemen üretim ilişkileri gibi, tarih gibi etkenler hesaba katılmadan bu meselede doğru bir tutuma varılamaz. Türkiye üç milyonluk proletaryası ile, nüfusunun yarısına yakın bir kısmını teşkil eden yoksul köylülüğü ile, ülkeyi yönetemez duruma düşmüş ve son olarak faşizmi tezgahlamış işbirlikçi egemen sınıfları ile sosyal devrime gebe bir toplumdur. Doğu Anadolu ise Türkiye'nin en geri bırakılmış bölgesidir. Doğuda genel niteliği feodal olan üretim ilişkileri ağır basar. Bu durumda Türkiye'den kopan bir Doğu Anadolu'nun feodal ağaların ve şeyhlerin hüküm sürdüğü bir toplum olacağı açıktır. **Doğu Anadolu'da bir petrol şeyhliği kurmak, Türkiye'de tahakkümün çok iğreti olduğunu iyi bilen emperyalizmin de işine gelir.** «Böl ve hükmet» politikası emperyalizmin eski politikasıdır.

Bu meselenin tarihi geçmişini de gözden ırak tutmıyalım. Biz her iki taraftaki şovenlere karşı çıkarken **tarihin sınavından geçmiş bir Türk-Kürt kardeşliğinden** söz ediyoruz. Osmanlı İmparatorluğunun dağıldığı dönemde imparatorluğu teşkil eden milli toplulukların hemen hemen tümü isyan ettiler. Bu dağılış döneminde bir tek Kürtler Türk-

lerle beraber oldular. İsyanlar diyarı Anadolu'da yarım yüzyıla yakın bir süre sözü edilecek bir Kurt isyanı olmadı. Kürtler Çanakkale'de de, Sakarya'da da, Türklerle omuz omuza savaştılar. Cumhuriyet döneminde dünya proleter devrimci hareketinin Kürt meselesindeki tutumu açıktır. Üçüncü Enternasyonal asimilasyon politikasına karşı olmakla birlikte, Kürt isyanlarını, (*) o zamanın dünya kapitalist pazarı içinse en bağımsız ülke Kemalist Türkiye'yi zayıflatacak ve emperyalizmi güçlendirecek nitelikte hareketler olarak değerlendirdi. Ama aynı dönemde emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı aristokrasisinin oportünizmini temsil eden ikinci Enternasyonal, Kürt isyanları vesilesiyle (Ermeni seksiyonunun teklifi) (**) Türkiye aleyhinde suçlama kararı alıyordu. Doğu Anadolu'da tampon bir Kürt devleti kurma projesi Sevre'den bu yana emperyalistlerin gündeminde yer almaktadır.

Bütün bu etkenler göz önünde tutulduğunda Bağımsız Kürdistan sloganını bu şartlarda ileri süren kimse, Doğulular dahil, tüm Türkiye emekçilerinin kurtuluş davasına hizmet etmiş olmaz.

Buraya 29-30 Ekim Kurultayı konuşmamızdan bu konuyla ilgili bir paragrafı aktaralım:

«Bugün bir durum vardır: bugün, Türkiye'de de milli davaların en tutarlı savunucusu proleter devrimcileridir. Ve bu proleter devrimcileri, bütün milli davaların savunucusu oldukları gibi, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün de tutarlı savunucuları-

---

(*) Alman basımında «S.S.C.B. ne karşı bir tampon devlet kurulmasında hedef tutan» ibaresi burada yer almaktadır. (RN)

(**) Bu ibare Alman basımında yoktur. (RN)

dır. Ve Türkiye'nin toprak bütünlüğü bu 1970 yılında bir tek şekilde savunulabilir: Kürt halkına eşit şartlar tanımakla, onun varlığını tanımakla, bu halka ana dilini kullanma hakkını, tanımakla ve bu halkın gönül rızasıyla Türkiye Cumhuriyeti içerisinde kardeş Türk halkıyla birlikte yaşamayı istemesini sağlamakla. Biz meseleyi böyle koymaktayız. Bu, hem bilimsel sosyalizmin, hem Türkiye'nin gerçeklerinin gerektirdiği bir koyuş tarzıdır. Evet Türkiye'nin toprak bütünlüğünün en tutarlı savunucuları proleter devrimcileridir. Ve kim asimilasyonda direniyorsa kim komando baskınları düzenliyorsa ve kim (Türk olsun, Kürt olsun) şöven duyguları kışkırtıyorsa, odur hakiki bölücü. (AYDINLIK, sayı 27. s. 228) (*)

12 martın arifesinde ajanlar İstanbul duvarlarına «Bağımsız Kürdistan» sloganını, yazıyorlar, altına da Dev-Genç imzasını atıyorlardı. Dev-Genç İstanbul teşkilatından sorumlu arkadaşlar gidip bu yazıları siliyorlardı. Bu olayın anlamı, uzun açıklamalara gerek bırakmıyacak kadar açıktır.

PDA grubu bir çok konuda olduğu gibi milli meselede de yanlış bir tutum içindedir. Niyetleri ne olursa olsun somut olarak yaptıkları şey karşı - devrim cephesine provokasyon malzemesi sağlamak olmuştur.

12 Marttan sonra faşist terörün yoğunlaşması ile basın, sıkıyönetimin kafatasçı savcılarının sansürü altına girince PDA grubu illegaliteye geçerek eylemini sürdürdü. İllegal Şafak yayınları şartlara göre oldukça iyi dağıtılmıştır. Bizim görebildiğimiz birkaç bülten, çeviri ve bugün Türkiye'de durumun

(*) Bak Cilt I. Sa:

tahlilini yapma, devrimci grupları eleştirerek devrimci harekete yol gösterme iddiasında olan «İhtilalci Kitle Çizgisi» adlı broşürdür.

Broşür üzerinde kısaca duralım. Burada özet olarak söylenen şudur: Türkiyede bugün ağır basan çelişki feodal ağalarla, köylülük arasındaki çelişkidir (*) bütün çabalar bu çelişkinin çözümüne sarf edilmelidir; yapılacak şey köylüyü, ağalara karşı «ihtilalci» eylemlere yöneltmek. «Toprak Devrimini gerçekleştirmektir: «Toprak Devrimi» köylülerin kendi eseri olacaktır. Devrimci aydına düşen görev köyiere gidip orada propaganda yapmak. Mao Ze Dung düşüncesini yayarak, yerli yabancı «revizyonistlerin» kötülüğünü, köylüler olmadan eyleme girişen «öfkeli gençlerin», «küçük burjuva anarşistlerinin» kötülüğünü anlatmaktır.

Yani, devrimci aydın köye gidecektir, köylüye «Türkiye'nin esas meselesi ağayla aranızdaki meseledir, ağanın hesabını görün» diyecektir. «Bize bu işte (aydın olarak) düşen, görev seni bilinçlendirmektir, diyecektir. Ve bu arada halkımızın kurtuluşu uğruna gücü yettiğince savaşan ve kahramanca ölen devrimcilere, kefeni sırtında dolanan militanlara «öfkeli gençler», «küçük burjuva anarşisti» diye söyecektir. Revizyonizme karşı çıkıyorum bahanesiyle Moskof düşmanlığını körükleyecektir. Ve «şu anda devrimin milli değil, demokratik yanı ağır bastığından» Amerikan emperyalizminden hiç söz etmiyecektir. Nitekim bizim okuduğumuz broşürde ve bültenlerde Amerikadan söz edilmemektedir.

(*) Alman basımında burada şu ibare eklenmiştir: «Yani M.D.D.'nin (milli) yanı ikinci planda kalmış, (demokratik) yanı ön plana geçmiştir.» (RN)

Bu broşürün ağır başlı devrimci eleştiri ile bir ilişiği yoktur. Broşür faşizmin ilk olarak hedef aldığı, kurşunladığı, «ibret-i müessire olarak» astığı devrim savaşçıları aleyhinde bir hava yaratma çabasındadır. Karşı-devrimin **ilk olarak vuracağı devrimci grupların tecridine** yaradığı ölçüde bu cinsten illegal yayının dağıtımını baskı kuvvetleri ciddi olarak engellemez. Nitekim bir süre için öyle olmuştur da.

MİT'in, polisin her cinsten illegal yayına mutlaka karşı çıkacağını sanmak saf dillik olur. Yakın geçmişte Almanya'dan Türkiye'ye tomarlar halinde gönderilen «MDD'nin iç yüzün adlı gizli (!) broşür Babıâlinin kötü şöhretli kalemlerinden Cüneyt Arcayürek tarafından özetlenerek geniş parçalar halinde **«Milliyet» gazetesinde yayınlandı.** Aynı gazete, yazarı belli, basıldığı matbaa belli, broşüre cevap niteliğindeki özetini basmadı. Bu ünlü gizli broşür, **Ticaret odaları** teksir makinalarında çoğaltılarak dağıtılmıştır. Çünkü broşür Türkiye toprağından fışkıran gerçek proleter devrimci hareketin **Milli ve Demokratik Devrim Programına sövüyordu.** Çünkü broşür ayağı Türkiye toprağına basan gerçek proleter devrimcilerine çamur atıyordu.

Milli Demokratik Devrimin bu dönemde **Demokratik yanının** ağır bastığı ve milli yanının ikincil önem taşıdığı yolundaki iddia Amerikan emperyalizminin sömürü ve tahakkümünü **halkımızın gözünden gizleme oyununu** tezgahlayan karşı-devrimin bir ölçüde olumlu karşılayacağı bir görüştür. Bugün örneğin Doğu Anadolu'nun bilmem hangi bölgesinde müritlerini harekete geçirerek silah zoru ile köylünün toprağını gaspeden bir feodal şey-

hin zorbalığına karşı çıkan bir yazıyı illegal bültenlerde yayınlamanın gereği yoktur. Babıali basınında bile, sıkıyönetimin sansürüne rağmen bu nitelikte (demokratik mücadele yanı ağır basan) bir yazıyı yayınlayacak gazeteler bulmak mümkündür. Ama Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki sömürü ve tahakkümüne karşı tek satır legal Türkiye basınında yayınlayamazsın. Bu nitelikte en ılımlı yazıya tahammül etmezler. **Esas görevi bağımsızlık davamızı hedef tutan her kıpırdanışı ezmek ve böylelikle Amerikan emperyalizmi için dikensiz gül bahçesi yaratmak olan sıkıyönetim** sana karşı derhal harekete geçer. Türkiye'de Milli Demokratik Devrimin milli yanının şu anda ağır bastığından şüphe edilemez. PDA'cı gençlerin bu konudaki, hatta bütün konulardaki tutumlarını hiç değilse karşıdevrimin tepkileri açısından değerlendirmeleri çok iyi olur. (*)

(*) Alman basım'ının «Bölüm V»i, yani Kıvılcımlıya ait kısmı bundan sonra yer almaktaydı. (S: 68-81 Alm. bas.) Bak: (Sa: 910-928).

V

Türkiye'de proleter devrimci hareketin eleştirisi bu hareketin küçük burjuva radikalizmi ile ilişkileri konusunu da ele, almalıdır. Türkiye'nin radikalizmi Kemalizmdir, gerçek Atatürkçülüktür. Bu, şehir ve köy küçük burjuvazisinin, asker- sivil aydın zümrenin toplumsal özlemlerini ifade eden akımdır. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de radikal akımın çeşitli sorunlar karşısında tutarsızlıkları, kendi içinde çelişmeleri vardır. Bunlar, aynı zamanda hem üretim aracı sahibi, hem emekçi bir sınıf olan küçük burjuvazinin kendi özünde taşıdığı iç çelişmelerin bir yansımasıdır. Örneğin Kemalist Türkiye'nin, iktisadi politikada, kimi liberal, kimi devletçi bir yol izlemiş olması radikalizmin bu sınıf karakterinden ileri gelir. Orta sınıflar bazı tarihi şartlarda kitleler halinde faşizmin kucağına düşebildikleri gibi (Örneğin Nazi Almanyasında olduğu gibi), başka tarihi şartlarla proleterya ile aynı cephede devrimci tutum ve davranış içine girebilirler (Örneğin 1930 larda Halk Cephesi Fransa'sında olduğu gibi). (*)

12 mart 1971 öncesi Türkiye'sinde radikal hareketin en devrimci kolunun başlıca temsilcisi Dev-

---

(*) Parantez arasındaki iki örnek Alman basımında yoktur. (RN)

rim gazetesi çevresi idi. Bu gazetenin tavizsiz anti-emperyalist, ulusal bir çizgi izlediği söylenebilir. Ortanın Solu hareketi radikalizmin daha uzlaşıcı kolunu temsil eder. Bugünün faşist terör şartlarında radikal akımın en devrimci koluna legalitede kendini ifade etme olanağı tanınmamaktadır. Ilımlı kolu ise henüz legalitede varlığını sürdürebiliyor. Ama o da (CHP göbekçileri dahil) bütün gerici çevrelerin yaylım ateşi altındadır. Düzenin tam faşizme dönüşmesi halindeki bu yolda 12 martdan beri epey yol alınmıştır Ortanın solu hareketinin legalitede varlığına tahammül edilmeyecektir. Bu akım ya yozlaşarak radikal dönüşümcü niteliğini yitirecek, yahut da illegaliteye itilecektir. Darbelerine en soldan başlayan faşizm eğer durdurulmazsa baskısını merkeze kadar vardıracak ve bütün ulusal güçleri ezecektir. Onun için anti-faşist mücadele bütün ulusal güçlerin mücadelesidir.

Bizim radikalizme karşı tutumumuz açıktır. Bağımlı kapitalist gelişmede önemli mesafeler aşmış bir toplum olan Türkiye'de sınıflar, zümreler vardır. Bunların sınıf ve zümre çıkarları, bu çıkarlardan doğan sosyal özlemleri vardır. Bu özlemleri ifade eden fikirlerin, siyasi ve kültürel akımların Türkiye toplumunda ortaya çıkması ve toplumu etkilemesi kaçınılmazdır. Toplumda bir işçi sınıfı varsa onun bir devrimci ideolojisi ve bu sınıfı temsil eden bir devrimci hareket de olacaktır. Toplumda şehir ve köy küçük burjuvazisi varsa onunda bir ideolojisi (ki bu ancak ulusal bağımsızlıktan yana ve dönüşümcü bir ideoloji olabilir.) ve küçük burjuvaziyi temsil eden bir radikal hareket de olacaktır. Nasıl ki toplumda bağımlı kapitalist ve feodal sınıfların da, bunlar mevcut oldukça, kendi karşı-

devrimci ideolojileri ve bu sınıfları temsil eden emperyalizm ile işbirliğinden yana gayri-milli akımlar da olacaksa.

Eger düzen demokratik bir düzen ise, o toplumda emekçi sınıfların devrimci, dönüşümcü, uluscu ideolojileri, ve bunları benimseyen siyasi akımlar toplumun tarihi gelişmesini serbestçe etkileyebilen siyasi partiler şeklinde belirir. Eger düzen, bugün Türkiye düzeninde olduğu gibi, Anti-demokratik ise devrimci, gerçek dönüşümcü akımlar yer altına itilmiş olur. Ama bunlar herşeye rağmen varlıklarını sürdürürler. Bizdeki 12 mart öncesi düzende olduğu gibi ara durumlar da vardır.

(Bu bakımdan «benim partim bütün Türkiye halkını temsil eder» diyen kimse besbelli ki bilerek ya da bilmeyerek yalan söylemekte, partisinin hangi sınıfın çıkarlarının temsilcisi olduğunu açıklamaya yanaşmamaktadır) (*) Çağdaş toplumlarda sınıfların partileri olur, bütün halkın partisi olmaz. Bazen de, aynı sömürücü sınıfın birden çok parti ile ortaya çıkıp demokrasicilik oyununu oynamayı menfaatlerine daha uygun saydığı da olur. Bizde ki Filipin demokrasiciliğinde işbirlikçi kapitalistler ve feodal mütegallibe birkaç siyasi parti aracılığıyla politikaya yön vermeye çalışırlar. Emekçi sınıfların (proleteryanın, köylülüğün, şehir küçük burjuvazisinin) kendi ideolojilerini açıkça savunamadıkları, kendi partileri ile politika alanında yerlerini alamadıkları düzen anti-demokratik düzendir, faşizmdir. (**) Halkı oluşturan sınıfların, toplumdaki bü-

---

(*) Parantez arasındaki cümle Alman basımında yoktur. (RN)

(**) Alman basım'ında «Faşizm» sözcüğü yoktur. (R.N.)

tün ulusal güçlerin örgütlü olarak ülkenin tarihi gelişmesini güçleriyle orantılı bir şekilde tayin edebildikleri ve emperyalizmin işbirlikçileri gayri-milli asalak sınıfların etkisiz hale getirilebildikleri düzen gerçek demokrasidir. (*) Gerçek demokrasi halkı oluşturan sınıfların Milli Demokratik Devrimi gerçekleştirmede sınıf çıkarı birliğine dayanır. Bu devrimin olabilmesi için halk içindeki bütün sınıfların devrimci güçbirliğinin zorunlu olduğu gerçeğine dayanır.

Bu anlayıştan hareket ederek biz, Türkiye'de işçi sınıfının ve yoksul köylülüğün toplumsal özlemlerinin gerçek temsilcileri olarak, gerçek demokrasiden yana devrimciler olarak, Türkiye'de son yıllarda **radikal dönüşümcü hareketin daha belirli bir ideolojik akım olarak ortaya çıkışını olumlu karşıladık.** Bu akımın bir kolunun (ılımlı kolunun) bütün engellere rağmen, CHP içinde güçlü bir hareket olarak belirmesini ve bu partinin yönetimini almasını sıhhatli bir gelişme saydık. Bu gelişme, Filipin demokrasiciliği denen, ulusal güçleri parlamenter politikanın dışında tutan anti-demokratik düzenin sınır duvarlarının bir ölçüde aşılması idi. **Bu, gelişme gerçek demokrasi doğrultusunda bir adımı temsil ediyordu.**

Bizim bu olumlu tutumumuza karşılık Ortanın Solu akımının baş temsilcisi durumunda olan Bülent Ecevit bizimkiyle taban tabana zıt bir demokrasi anlayışından hareket ederek «Ortanın Solunu» «aşırı sol» dediği şeye karşı en etkin panzehir saydı, «sol'a duvar örmenin» gereğinden söz etti;

(*) Alman basımında : «Türkiyede gerçek» denmektedir. (RN)

ve bize bölücülükten demokrasi düşmanlığına kadar varan türlü sıfatlar yakıştırdı.

«Ortanın Solu» adlı kitabında Ecevit davasını genel çizgileriyle açıklamıştır. Burada yazar siyasi akımları, sınıf çıkarlarının siyasi üst yapıdaki tezahürleri olarak ele almıyor bunlara daha çok bireylerin kişisel eğilimleri olarak bakıyor. Ecevit niçin Marksist bir toplum tahliline yanaşmıyor diye kendisini eleştirecek değiliz. Elbette ki küçük burjuva radikalinin dünya görüşü kendi sınıf karakterini taşıyacaktır. Ancak onunda CHP'yi bütün halkın, halkın bütün sınıf ve zümrelerinin menfaatlerini gözeten bir parti olarak göstermeye çalışması, örnek olarak aldığı Batı'nın parti anlayışına da aykırı düşer Böyle bir tutum Ecevit'i de ister istemez demokrasi ile bağdaşmayan tekelci bir tutuma sürükler. Ve bu tekelciliği sağındakilere karşı uygulamaya gücü yetmediğine göre, bundan ancak toplumun devrimci güçleri zarar görür.

Her tutarlı demokrattan beklenecek şey demokrasiyi tekeline almaya kalkmayıp, onu toplumdaki bütün ulusal sınıf ve zümrelere ulaştırmaya çalışmasıdır. Bugün birçok yönlerden saldırılara göğüs germek zorunda bulunan **Ortanın Solu akımı, eğer yozlaşmıyacaksa, demokrasi konusunda tutarlı ve tavizsiz bir durum benimsemelidir.**

★

Radikal hareketin sol kolu, emperyalizm ve Filipin demokrasiciliği konusunda tavizsiz bir tutum benimseyen Filipin demokrasiciliğine bağlanmamış olan kolu ile ilişkilerimizin de devrimci güçbirliği anlayışı içinde gerektiği şekilde geliştiği söylenemez. Bu radikal grup, hiç bir zaman «sen sensin, bende

ben» anlayışı içinde Proleter Devrimci Hareketin varlığını kabul edip, bilimsel sosyalizmi eylem kılavuzu bilen akıma karşı tutumunu açıklıkla ifade ederek onunla, güçbirliğine yanaşmadı. Bu, ya yanlış hesaplardan, ya da yeteri kadar yürekli olmadıklarından ileri gelmekteydi. Bundan ancak karşı-devrim yararlanmıştır.

Filipin parlamentoculuğu ve emperyalizm konularında devrimci bir tutum içindeydiler; bu bakımdan Ortanın Solundan çok daha solda idiler; ama bağımsızlık ve demokrasi davasını emekçi yığınlara mal etme, yığınlardan güç alma konusunda Ortanın Solunun bile sağına düşmüşlerdir. İşçi, Köylü direnmelerini pek önemsemiyorlardı. Bir ara öyle şartlanmışlardı ki, falan yüksek rütbeli subay ile kurulan dostluk, onlar için büyük bir grevden de köylülerin toprak işgâlinden de çok daha önemliydi.

Kendi gençlik kadrolarını örgütlendirecekleri-ne, Proleter devrimci eğilimindeki öğrenci gençlik saflarında adam kazanmaya çalıştılar. Oysa kendi solundan adam ayartmakla bir radikal militan kadro oluşturulamıyacağı açıktı. Böyle girişimler ancak devrimci saflarda dayanışmayı baltalar ve bundan ancak karşı-devrim yararlanır.

Bu radikal çevrenin haber alma olanakları bizden çok daha iyiydi. Buna rağmen bazı durumlarda çok yanlış değerlendirmeler yaptılar. Ve bundan ötürü yanlış davranışlara sürüklendiler. (Cemal Tural'ı yıkmak amacıyla kampanya açmaları bizce hata idi. Tural, her şeye rağmen, Amerikalılara karşı, hiç bir yüksek kumandanın göstermediği direnmeyi göstermiştir. Çok sayıda Atatürkçü subayın Turalı desteklemesi elbette ki raslantı değil idi.

Amerikalıların Tural'ı yumşatmak için bazı yollara başvurma gereğini duymaları da onun lehine bir durumdur. Tural'ı yıkma çabaları meydanı Tağmaç'a açmıştır. Tağmaç'ın Amerika'ya karşı tutum bakımından hiçbir yumuşatmaya lûzum göstermiyecek yumuşaklıkta olduğu ortadadır) (*) CHP içinde Ecevit'e karşı, darbeden yanadır diye **Satır hizbini tutmaları hata idi.** Darbeciler, hiç şüphe yok ki (CIA'nın da onayı ile) gerçek Atatürkçü **radikal kolu dışta bırakacak ve faşist unsurları içeri alacak şekilde bir sağa kayış yaptılar. 12, Mart. 1971 bu manevranın sonucudur.**

Meseleyi çok basit koyuyorlardı: Demirel ülkeyi yönetemez duruma düşünce 27 mayıs tekrarlanacaktı. Ama bu sefer 27 mayısçıların hataları işlenmiyecek ve ülkede halktan yana köklü reformlar darbeyle başa geçen iktidar tarafından. Filipin demokrasiciliğinin statükocu partileri dışta bırakılarak gerçekleştirilecekti. Böylece emekçi yığınlar gerici güçlerin tutsaklığı durumundan kurtarılacaktı. Silahlı kuvvelter içinde güçlü olan gerçek Atatürkçü akımdan cesaret alarak oyunlarını açık oynuyorlardı. 27 Mayıs gizliliğin kurallarına uygun olarak hazırlanmıştı. Hükümet ve yüksek komutanların çoğu gafil avlanmışlardı. Bu sefer gizlilik kurallarını uygulamanın gereğini pek duymadılar, emperyalizmin gözü önünde Türkiye toplumunun birincisinden çok daha ilerilere götürecek olan **ikinci 27 mayısı tezgahlamaya kalktılar.** (**)

(*) «Cemal Tural» ile başlayan parantez arasındaki paragraf Alman basımında yoktur. (RN)

(**) Radikal juntanın gizlilik kuralı hakkındaki bu yargı tamamen doğrudur. (R.N.)

Tarihin tekrarlanmadığı bilimsel bir gerçektir. Emperyalizm ve işbirlikçileri atik davranarak harekete geçti. Baskını onlar (*) yaptı. Ve bir ileriye atılım özleminde olan halkımıza bir sahte 27 mayıs sundular. Atatürkçülükten «devrim kanunundan» bol bol laf ettiler. Zeki plancı uzmanlarla «reform» kabinesi kurdular. Ve bir süre sonra kendilerini yeteri kadar güçlü hissedince darbe içinde ikinci darbeyi tezgâhladılar. (Böylelikle birincisinden çok daha sağda olan ikinci Erim hükümetini kurdular. Sonuç olarak darbe içinde üçüncü darbeye tanık olduk. Plancı teknisyenlerden sonra Erim'in kendisi de suyu sıkılmış bir limon kabuğu gibi atıldı. Yerine resmen sağcı Melen getirildi. Ve böylece tam faşizme doğru tırmanışın üçüncü basamağına ayak basılmış oldu.) CİA Güney Amerika'da ve bütün dünyada edindiği tecrübelerle bu darbe içinde darbe oyununda çok ustalaşmıştı. (**)

12 mart arifesinde radikallerin sol kolunun tutumu, gerçek kuvvet dengesini hesaba katmıyan atak bir tutumdu. Devrimci gençliğe «eylem, durmadan eylem» diyorlardı. Elbette ki Proleter Devrimci Gençler, radikaller, ısmarladı diye eylem koymuş değillerdir. Ama bu yüreklendirmenin bir ölçüde etkisi olduğu da kesindir. (***)

(*) Alman basımında «onlar» sözcüğü yerine «sağ cunta» yazılıdır. (RN)

(**) (...) arasındaki paragraf C.İ.A. ile başlayan cümleye kadar Alman basımında yoktur. (R.N.)

(***) Cilt I'de 12 Martı solun büyük kısmının yanlış değerlendirerek desteklediğini gördük. THKO cular da radikallerin etkisinden kurtulamamıştı. (RN)

Bir ikinci 27 mayısın tekrarlanması yolunda çabalar sonuç vermeyince uyanık davranan emperyalizm ve işbirlikçileri tam faşizm doğrultusunda sağa açılışı temsil eden 12 martı tezgahlayınca, sol radikal çevrelerde **Ecevit çizgisine kayma eğilimi güçlenmiştir.**

Ecevit ve arkadaşları 12 mart 1971 sonrası gelişimlerinin tahlilleriyle olsun, bir hayli saf dil oldukları meydana çıkan plancı teknisyenler gibi faşist terörü tezgahlamalarına alet olmamaları ile olsun, **radikaller olarak iyi sınav vermiş sayılırlar.** Öyle ki Ortanın Solu akını, bütün iç çelişkilerine rağmen ilerici radikal fikrin bugün legalitede tek temsilcisi olarak görünmektedir.

Ecevit'in şu sözleri geniş yurtsever çevrelerinin duygularını yansıtır: «Siyasal partiler dışında, halk yararına devrimler isteyen veya demokrasiyi benimseyen unsurlardan büyük çoğunluğu sindirilmiştir, susturulmuştur. Siyasal alanda ise, CHP dışındaki bütün partiler, her türlü devrimin veya reformun zaten karşısında oldukları gibi, demokratik rejimi işlemez duruma getirici her türlü siyasal tedbirlere ve uygulamalara da boyun eğmektedirler, alkış tutmaktadırlar,. «Bu kadarı yetmez, daha yok mu?» demektedirler. Böyle olunca CHP ülkemizde demokrasinin ve Anayasa gereği olan, çağımız gereği olan sosyal devlet düşüncesinin tek kalesi olarak kalmış bulunmaktadır.» (Toplum, sayı I)

Bu durumuyla Ortanın Solu hareketi emekçi yığınlar arasında güçlenmiştir. Köklü reformlardan yana birçok radikal devrimci aydın da bu akıma karşı daha olumlu bir tutum benimsemişlerdir. Bu aydınlarda görünen, dünün aşırı (ve bazen de hak-

sız) aleyhte tutumundan, bağnaz taraftarlığa kayıştır. Hatta bazı proleter devrimcileri (*) bile şu anda Ortanın Solu hareketini, (pek parlak olmasa da) **karanlık gecede tek ışık olarak** görmektedirler, CHP'yi «desteklemekten» söz etmektedirler.

Bu bakımdan Ortanın Solu, üzerinde durulması gereken bir konudur. Nedir Ortanın Solu, Türkiye halkının meselelerine hangi çözümü getirmektedir?

İlk belirdiği günden bu yana izlediği çizgiye bakarak Ortanın Solu için şunu söyleyebiliriz: **Bu akım olsa olsa orta köylülüğün ve şehir küçük burjuvazisinin dönüşümcü hareketi olabilir.** Bu ulusal sınıfların gerçek temsilcisi olabilmesi için Ortanın Solu daha tutarlı millici bir çizgiyi benimsemelidir. Yani Ortanın Solu ortadan daha da uzaklaşmalı, açık seçik anti-emperyalist bir çizgiye girmelidir.

Aktüel olması bakımından Ecevit'in son demeçlerini ele alarak Ortanın Solunun siyasi çizgisini kısaca inceleyelim. (Zaten bu demeçlerde savunulan görüşler genellikle Ecevit'in daha önce yazdığı ve söyledikleri ile bağdaşmaktadır).

Ortanın Solu'nun iktisadi programı özet olarak şudur:

Devlet sektörünü «geniş ölçüde kendi sorumluluğu ile başbaşa bırakarak verimli çalışmaya yöneltmek; özel sektörün reform yararına ve kalkınma planlarına daha uygun çalışmasını sağlamak, bu amaçla zorlayıcı değil fakat etkili, plan disiplini sağlayıcı yöntemler kullanmak; ayrıca, bir de ge-

(*) Alman basınında «sosyalistler» denmektedir.

niş halk sektörü kurmak», «bu halk sektörü, (*) İsrail'deki gibi, **işçi sendikalarının** sanayi yatırım ve işletmecilik yapabilecekleri; **köylülerin, çiftçilerin güçlü kooperatiflerde birleşerek** daha verimli tarım işletmeciliği yapabilecekleri, önce tarım endüstrisine sonra daha geniş anlamda endüstri alanına yatırım yapacakları ve kendi ürünlerini kendileri ihraç edip, ihtiyaçlarını kendileri ithal edecekleri bir sektör olacaktır».

«Bu şekilde çalışacak olan üç sektör arasındaki dengenin ve devlet gözetimi altındaki rekabetin hem sosyal adaleti yaygınlaştıracak, hem de ekonomik gelişmemize hız katacaktır. (...) (Yankı, sayı 58)

Verimli çalışacak güçlü bir devlet sektörünün yanında plan disiplininin içinde varlığını (hiç değilse belirli bir tarihi dönemde) sürdüren bir milli özel sektör ve bu ikisinin yanı sıra koperatif hareketinin gelişmesi... bu, **işbirlikçi sermaye alanlarını millileştirmek ve sosyalist kuruluşun ortamını hazırlamak şartıyla, bizim** de kabul edeceğimiz bir iktisadi program olabilir. Ancak Ecevit'in «halk sektörü» dediği şeye katılmanın olanağı yoktur. Bu konuda İsrail'in örnek olarak gösterilmesi ilginçtir. **İsrail uluslaşma sürecinden geçmemiş çok özel şartları olan suni, iğreti bir insan topluluğudur.** Orada tarım kooperatifleri de, sendikalaşma da çok özel bir nitelik taşır. İsrail'de tarım kooperatiflerinin başlıca işlevi ne tarımsal üretimde verimliliği ne de sosyal adaleti sağlamak değildir. **Amaç siyonizm propagandasına bir kollektivizm unsuru katmak**, ve propagandayı başka ülkelerden yaşıyan

(*) Alman basımında bundan önceki dört sözcük yoktur. (RN)

Yahudi emekçiler üzerinde etkili kılmak, ilerici çevreleri siyonizm davasına kazanmaktır. Onun için siyonist propaganda da kibuts'lar ön planda yer tutar, oysa bu kollektif çiftlikler İsrail nüfusunun ancak **yüzde dördünü** barındırmaktadır Onun için en bağnaz kollektivizasyon düşmanı Yahudi kapitalistler de kibutslardan yanadırlar.

İşçi sendikalarının sanayi yatırımları yapması **konusuna gelince**: İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu (**Histadrut**) **bu ülkenin en büyük işvereni durumuna gelmiştir**. İsrail toplumunun yapısı esasta kapitalist olduğu için Histadrut'un en büyük patron olmasıyla iş ihtilaflarında da sendikanın **hem davacı, hem davalı oluşu**, genellikle işçilerin yararına sonuçlar vermemektedir. Histadrutun sahip bulunduğu sanayi işletmeleri, tıpkı öteki kapitalist işletmeler gibi en üstün kârı hedef tutan bir işletmecilik uygulamaktadırlar. Bu işletmelerde çalışan işçiler, iş ihtilafı halinde kendilerini çok kez özel sektörlerde ki işçilerden daha kötü durumda bulmaktadırlar. Histadrut'un sanayi yatırımlarına girişmekle güttüğü amaç işçi sınıfı davasına hizmet etmek değildir. İşçilerin devrimci bilincini törpülemektir. İsrail'deki bu uygulama ile bazı kapitalist ülkelerde işçileri çalıştıkları şirkete ortak etmek oyunu arasında özde büyük fark yoktur. Üstelik Histadrut Arap işçilerine karşı bağnaz bir ırkçı tutum içindedir.

Varlığı emperyalizmin desteği ile Filistin halkının toprağının gasbı gibi büyük bir haksızlığa dayanan; Yahudi para babalarının (özellikle Amerikan Yahudisi milyonerlerin) milyarlar tutan kuvvet şırıngaları ile ayakta duran ve şimdiki politikasıyla emperyalizmin Orta Doğuda ki köprübaşı adı-

na hak kazanmış bulunan, Yani **hamurunda bunca adaletsizlik bulunan İsrail'de Ecevit'in sözünü ettiği «sosyal adalet» gerçek anlamıyla bulunamaz.** Bu ülkede gerçek bir kooperatif hareketi de olamaz. Ecevit'in halktan yana köklü değişmelere susamış halkımıza koca dünyada bula bula İsrail'i örnek göstermesi onun radikal reformculuğuna gölge düşüren bir durumdur.

Şu sırada Türkiye'de ikinci Ekim hükümetinin istifası ile meydana gelen hükümet buhranı vardır. Faşist terörle devrimcilerin ezildiği, halkımızın yararına dönüşümleri savunan unsurların susturulduğu bir ortamda işbirlikçi sömürücü sınıfların adamlarının parlementer politikayı hemen hemen tüm kontrolleri atında tuttukları bir ortamda *Ecevit'in önerdiği buhrandan çıkış yolu Demireli önerdiğinden pek farklı değildir:* Bu kez hükümet kurulurken, diyor, asıl kararların siyasi partilere bırakılmasını temenni ederim, bugünkü koşullar atında partiler mutlaka anlaşırlar. (çünkü anlaşmazlarsa rejimin sonunun ve kendi sonlarını hazırlamış olurlar). Normal demokratik rejime dönüş, bence en iyi yol, en, demokratik yoldur. Bu da hükümet kuruluşlunda, hükümet programının hazırlanışında, partilere yetki ve serbestlik vermektedir.» (Yankı, Sayı 58)

Peki bu hükümet sorununa olumlu çözüm bulacak olan söz konusu siyasi partiler nasıl şeylerdir? Kimi temsil ederler, halkımızın davaları konusunda tutumları nedir?

Ecevit'in bu konudaki sözlerini tekrarlıyalım: (parlementer politika) alanında ise, CHP dışın-

daki *bütün partiler her türlü devrimin ve ref mun zaten karşısında* oldukları gibi, demokra rejimi işlemez duruma getiriçi her türlü siya tedbirlere ve uygulamalara da boyun eğmekted ler, alkış tutmaktadırlar, «bu kadarı yetmez, da çok yok mu?» demektedirler. (Toplum, s. 1). Ey CHP dışındaki bütün partiler kendilerine par mento dışı kuvvetler tarafından kabul ettirilen l faşist terör hükümetinin (Erim hükümetini önerdiği tedbirlere alkış tutmakla kalmadıkla bunları yetersiz buldukları, tam bir faşizm tedikleri bir gerçektir. Bunda tek bir istisna l azınlık partisi olan CHP'dir. Ama CHP'de ge Ecevit'e göre onu «onu ilerici yolundan saptırara büyük çıkar çevrelerinin işine gelen bir parti d rumuna getirmek hevesine kapılmış» güçlü bir l zıbı barındırmaktadır.

İşte, «huzuru sağlıyacak seçim hükümet: kuracak» olan bu partilerdir. Buhran bu şekil olumlu sonuca bağlanacaktır. Ecevit'in *kendi k disiyle çeliştiği açıktır.* Besbelli ki çözüm yolu h kımızın yararına bir yol olmaktan uzaktır.

Ecevit.in temel hatası 12 mart öncesi düzeni c mokratik düzen saymasıdır. *12 martın Türkiye' faşist terör şartlarını getirmiş olması, bizi ond önceki düzenin niteliği konusunda yanıltmama dır.* Burjuva demokrasisi ile görünüş dışında t benzerliği olmıyan Filipin demokrasiciliği düze parlamenter politikayı, Ecevit'in çok güzel tanı ladığı o *karşı devrimci partilerin* kapalı av saha halinde tutan düzendir. CHP içinde bir dönüşü cü hizbin belirmesi, ya da sosyalizan TİP'in va lığına göz yumulması bu düzenin özünde bir an demokratik düzen olduğu gerçeğini değiştirmez.

Ecevit mümkün olduğu kadar erken seçimden yanadır. Ama *düzen gerçekten demokratik olmayınca, seçim de gerçekten «serbest seçim», olamaz.* Emekçi halkımız, ulusal güçler, seçim yoluyla Türkiye'nin tarihi gelişmesi üzerinde etkili olamazlar, Bugünde Filipin demokrasiciliği şartlarında «serbest seçim» Türkiye'nin başına Menderes'leri, Demirel'leri, sarmıştır. Düzen değişmedikçe bu antidemokratik düzenin sınırları yığınların mücadelesi ile göğüslenerek açılmadıkça, geniş seçmen kitlelerini egemen çevrelerin (*) tutsağı durumunda tutan şartlar devam edecek ve yapılacak her yeni seçim işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibenin temsicisi durumunda olan siyasi kuruluş, ya da kuruluşlar kazanacaktır. Ecevit'in deyimi ile «büyük menfaat çevrelerinin temsilcisi» partiler şimdiye kadar olduğu gibi parlamentoya hakim olacaklardır. Ve böyle bir parlementonun başa getireceği hükümet halkın yararına her türlü değişmeyi bilinçli olarak baltalıyacaktır. Bu hükümet sıkıyönetimin faşist uygulamasını sürdürecek, gücü yeterse bunu resmen, yapacak, gücü yetmezse son Demirel hükümetinin yaptığı gibi, sıkıyönetimin faşist savcılarının, emir kulu yargıçlarının ve cellatlarının yaptığı işi bir kez daha kiralık katillere havale edecektir. Hele şu anda, özgür fikrin tüm boğulduğu Ecevit'in kendisinin bile «azılı komünist» sayıldığı *bu faşist terör şartlarında yapılacak herhangi bir seçim soytarılıktan başka bir şey olmayacaktır.*

Peki, bu faşist terör düzeni düsüp gitsin mi? denecektir. *Faşist terör emperyalizmin ve işbirlik-*

(*) Alman basımında «güçlerin» denmektedir. (

çilerinin güçsüzlüğünün kanıtıdır. Ne kadar şeke re bularlarsa bulasınlar Türkiye'nin şu andaki dü zeni Amerikan emperyalizmi, işbirlikçi kapitalist ler ve feodal mütegallibe üçüsünün faşist dikt düzenidir. Modern mandacıların, bugünün Vahi dettin'lerin Atatürk'ün adını demogojik bir sözcük olarak sık sık, ağıza almaları, reform palavraları en ilkel hakları ayak altına çiğnenen işçileri, köy lüleri, yurtsever aydınları kandırmaktadır. Bu du rumun sürüp gitmesi demek Türkiye'nin iki alter natif karşısında bırakılması demektir. *Ya faşizm ya da emekçi halkın devrimci iktidarı.* Bu şart larda bütün ara durumlar silinmektedir. Toplum sal gelişmesi bakımından devrime gebe olan Tür kiye'de böyle bir ikilem durumu emperyalizmin pek işine gelmez. Emperyalizm ve işbirlikçileri *so nuçlardan emin olmak şartıyla* seçime başvurma yı tercih ederler. Kendilerini güçlü hissettikleri yer lerde demokrasicilik oynarlar, seçim yaptırırlar. Bu şartlarda seçimden yana olmak demek, bir bakıma sömürücülerin seçim aldatmacasını tezgâhlaya bilecekleri güce ulaşmalarından yana olmak de mektir. *Devrim için* seçimle gelen bir *Demirel ik tidarı* ile Tağmaç takımının zoruyla parlementoye kabul ettirilen bir *Erim iktidarı arasında tercih yoktur.*

Ecevit «ben Türk halkına güveniyorum» der ken, samimi olduğunu kabul ediyoruz. «Özgür ve sosyal adalet içinde hızlı gelişmeyi sağlayacak yap ve düzen değişiklikleri (...) ancak halkın oyu ve desteği ile yapılabilir» derken haklıdır. «Türk hal kına güvendiğim için sorunlarımızı, serbest tartış ma ve gerçek demokrasi ortamı içinde, ancak o or tam içinde sağlıklı çözümler bulunabileceğine ina

nıyorum.» derken de haklıdır. İşçi, köylü hakları-nı çiğneyerek, devrimci düşünceyi yasaklıyarak, yurtseverleri ezerek, Amerikan emperyalizmine ve onun velinimet bilen birkaç generale dayanarak reform yapmaya kalkan birinci Erim hükümetinin teknisyenlerinin (hatta son olarak Erim kendisinin de) acıklı sonu bu sözün doğruluğunun kanıtıdır.

Ama işte halkın gerçek özlemlerinin ifadesi olan «*halkın oyu ve desteği*» Filipin demokrasiciliği denen anti-demokratik düzende sağlanamaz. Bunun için, halk iradesinin tecelli edebileceği *gerçek demokrasiyi, halkın millî ve demokratik devrimci mücadelesiyle* yaratmanın gereklerini yaparken de kendimizi burjuva parlamenterizminin şekilleri içine hapsedemeyiz. Mesele millici güçleri ülkede egemen kılma meselesidir; çıkmazlara sürüklemek değil. Bu amaçla ulusal güçlerin devrimci şahlanışı sağlanmalıdır. Eğer varsa, parlamenter olanaklar da kullanılır, bütün bu alanlarda işçilerin, köylülerin, bütün ulusal güçlerin tarihi gelişmemize ağırlıklarını koyabilmeleri için mücadele verilmelidir.

Ecevit «Batı demokrasilerinde anlaşıldığı anlamda demokratik sola» inandığını söylüyor. Batı demokrasilerinin iktisadi alt yapısı gelişmiş kapitalizmdir. Türkiye'de böyle bir alt yapı yoktur. Ve olmıyacaktır. Emperyalist dünya sistemi, içinde sömürülen bir ülke olan Türkiye'nin iktisadi altyapısı feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalizmdir. Böyle bir alt yapının üstünde kuracağın burjuva demokrasisi, hakiki burjuva demokrasisi olamaz. O, halde Ecevit'in, «Batı demokrasilerinde anlaşıldığı anlamda demokratik sol»culuğun,

gerekli *iktisadi ve siyasi ortamdan yoksun, havada bir* «demokratik solculuk» olmaktadır.

Ecevit'in terörizm konusundaki son tutumuda ilginçtir. Şöyle diyor: «Terörizm cezalandırılırken demokrasiye dönüşü güçleştirecek, gereksiz yere martirler yaratacak ve kin tohumları ekip kan davaları başlatacak kadar ölçüsüz tedbirlere baş vurulmamalıdır.» Bunu diyor ve başka bir şey söylemiyor.

Devrimcileri öldürme işini sıkıyönetim üzerine almadan önce son bir yılda *otuz kadar devrimci öldürüldü. Bu siyasi cinayetler terörizmin kapsamına girmez mi.?* Bunları unutup sadece meşru savunma durumuna geçen gençlerin bazı eylemlerini «terörizm» diye nitelendirmek, burjuva hukuk ilkeleriyle de bağdaşmıyan bir tutumdur. 12 martdan önce Ecevit (hatta İnönü) asayişi gerçekleştirmenin yolunun Demirel iktidarının koruduğu siyasi cinayet faillerinin yakalanarak adalet önüne getirilmeleri olduğunu söylerdi. O zamandan bu yana değişen bir şey yoktur. Erim hükümeti de devrimci kanına girmiş katillerin koruyucusudur. Bugün tek fark kiralık katillerin işini sıkıyönetimin usulüne ve adabına uygun olarak yapmasıdır. Hadi İnönü'nün ünlü esnek taktikleri gereği faili meçhul siyasi cinayetlerin artık sözünü etmez oluşunu olağan karşılayalım. Ama daima halkçı, daha ilerici olmak iddiasında olan Ecevit'in de aynı tutumda olduğunu görüyoruz. Elbette ki bugünün faşist terör şartlarında fikirlerin açık olarak ifade edilmesi zordur. Ama terörizm konusunda bir ilerici hareketin sözcüsü sıfatıyla beyanda bulunan kimsenin bir zamanlar önemle üzerinde durduğu ve «anarşi denen şe-

yin hakiki sebebi olan faili meşhul siyasi cinayetlerin» sözünü etmemesi birçok radikal çevrelerin de hoş görü ile karşılamayacağı bir *taviz* değil midir?.

★

Bu konuyu kapatmadan önce genel olarak radikal dönüşümcü harekete ve özel olarak Ortanın Soluna karşı bizim tutumumuz, şimdiye kadar olduğu gibi şimdiden sonra da, *devrimci güçbirliği anlayışı içinde olan bir tutum olacağını tekrarlıyalım.* Emekçi niteliğini taşıyan ulusal bir güç olan şehir ve köy küçük burjuvazisinin özlemlerine tercüman olan radikalizmin Atatürkçü politikacıların egemen bulunduğu bir parti içinde sol hizip hareketi olmaktan çıkıp homojen siyasi bir örgüt olarak toplumun gelişmesi üzerinde gücü ile orantılı etkide bulunması, gerçek demokrasinin emrettiği bir durumdu. Nasıl ki proleteryanın da, yoksul köylülüğün de kendi sınıf örgütüyle tarihi gelişmemizde tayin edici rol oynaması da demokrasinin emrettiği bir durumsa. Ecevit'in sözünü ettiği «gerçek demokrasi» ancak bu şartlar gerçekleştiğinde hakikat olur. Halkı oluşturan bütün ulusal sınıf ve zümrelerin kendi siyasi mesleki ve diğer örgütleriyle Türkiye'nin tarihi gelişmesinde tayin edici rol oynıyacakları *gerçek demokrasi düzeni, faşizmin olduğu kadar Filipin demokrasiciliği oyununda karşıtıdır.* Gerçek demokrasi, şartlar ne olursa olsun, işçilerin, köylülerin, tüm ulusal güçlerin bağımsızlık ve demokrasi uğruna çok yönlü savaşı ile eğemenliği emperyalizmin işbirlikçisi asalak sınıflardan koparıp almaları sonucunda gerçekleşebilir, *gerçekleşecektir.*

Türkiye'de devrimci hareketin eleştirisi, 12 Mart 1971 den bu yana meydana gelen yeni şartların tahlilini ve bunu yeni şartlar içinde, pratikte devrimci çizgimizin ne olacağı konusunu içermektedir. Şu anda şartlar nedir, biz bu şartlarda ne yapacağız? Sorusunu cevaplandırmalıyız. Bu soruya cevabımız ayrıntılı olmıyacaktır. Meseleyi genel çizgileriyle koymakla yetineceğiz.

12 Martın kimin işi, toplumdaki hangi sınıf veya sınıfların hareketi olduğunu açıklayabilmek için, bu son bir yıl içinde fiilen güdülen politikanın kimin, hangi sınıfların çıkarına uygun bir politika olduğuna bakmak gerekir. En güvenilir ölçüt budur. Burada 12 mart muhtırasının metnini tahlilerden geçirmenin pek bir yararı yoktur. Laf değil iştir aynası kişinin.

İçinde yaşadığımız şu tarihi anda, Türkiyede Amerikan emperyalizmi, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe üçlüsünün sömürü ve tahakkümü, bugüne dek hiçbir dönemde görülmedik ölçüde yoğunlaşmıştır. Bu durum, hükümetin, sıkıyönetimin, devrimci haraketi ezerek ülkemizi Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçileri için dikensiz gül bahçesi durumuna getirme amacını güden faşist terör politikasının doğrudan doğruya sonucudur.

Hükümete ve sıkıyönetime dayanan patron-

lar, tam bir şımarıklık içinde işçi haklarını pervasızca çiğniyorlar. İşbirlikçi sanayi çevreleri bir bayram havası içindedirler. Bu çevreler emekçilerin alın terinin ürünü olan bir milyar liralık dövizin, altından girip üstünden çıkmaya hazırlanıyorlar. İktidar adamlarının ağzındaki «reform» sözcüğünün boş laf olduğunu, bu hükümetin tavuğuna kış demeye niyetli olmadığını iyice anlayan feodal ağalar taşradaki tahahüm ve sömürülerini her zamankinden rahat sürdürüyorlar. (*) Cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak devrimciler için sehpalar kuruldu, genç devrimciler asıldı. Her türlü millici direnmeyi ezmek için, MİT, polis, sıkıyönetim mahkemeleri tam istim çalışmaktadırlar.

Anayasa resmen yok sayılarak bütün demokratik hak ve özgürlükler ayak altında çiğneniyor. Radyo ve televizyon en yavan, en adi faşist propagandanın yayıcısı durumuna düşünüldü. Basın sıkıyönetimin fiilen sansürü altındadır. Emperyalizmi hedef tutan en ılımlı eleştiri bile şiddetle yasaklanıyor. Gerici çevreler görülmemiş ölçüde pervasız ve saldırgandırlar. Babıali basınından işbirlikçilerin kalemleşörleri. Özledikleri düzene nihayet kavuşmuş olmanın şımarıklığı içinde zehirlerini saçıyorlar. Türkiye, Güney Amerikadaki ABD emperyalizmi peykleri gibi, emperyalizmin ideolojik ihraç malı anti-komünizmin başta gelen itha-

---

(*) Alman basımında burada şu paragraf yer almaktadır: Kürt halkı üzerindeki ulusal baskı her zamankinden daha ağırdır. Kendi anadiline, ulusal kültürüne sahip çıkmak gibi en ilkel bir haktan yoksun tutulan bu kardeş halkın demokratik direnişini ezmek için Doğu'da her zaman fiilen var olan Sıkıyönetim, bu kez resmen ilân edildi.

latcilerinden oldu. İşler artık Alman Nazilerinin propağanda nazırı Göbbel'inkine benzer bir «komünizmle mücadele bakanlığı» kurmaya kadar varmıştır. 1961 Anayasası ruhu içinde dönüşümcü fikirleri savunan üniversite profesörleri askeri mahkemelerde ünlü 141, 142. maddelerden yargılanıyorlar.

Bütün bunlar nedir? Bunlar faşizmdir, faşizmin ta kendisidir.

Faşizm, emperyalizm çağında, emperyalist dünya sistemi içindeki bir ülkede, yerli yabancı sömürücü sınıfların hizmetinde bulunan halk düşmanı diktatörlüklerin adıdır. Emperyalizmin baş unsuru «finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurların açık terörist diktatörlüğüdür.» (III Enternasyonal XIII Plenum kararı)

Emperyalist metropollerde faşizm, Nazi Almanya'da, Faşist İtalya'da olduğu gibi, sosyalist devrim tehlikesiyle karşılaşan ve ülkeyi burjuva parlamenter yöntemlerle yönetemez duruma düşen tekelci kapitalistlerin işçi sınıfının devrimci hareketini ezmek için kurdukları terörist diktatörlük şeklinde belirli. Bu ülkelerde faşist iktidarlar emperyalist dünya pazarının paylaşımını Alman ve İtalyan emperyalistlerinin çıkarlarına aykırı bulduklarından, bu paylaşımda aslan payını alan öteki emperyalist ülkelere karşı saldırgan bir politika izlediler. İlk olarak emperyalist ülkeler arasında patlak veren İkinci Dünya Savaşı dünya pazarlarının yeniden paylaşımını sağlamak amacıyla tezgâhlanmıştı.

Ama yukardaki tanımlamadan faşizmin hiçbir zaman emperyalist metropollerin sınırlarını aşmıyacağı, uluslararası finans-kapitalin metropolde başka türlü, bağımlı ülkelerde başka türlü davranacağı sonucu çıkarılamaz. Emperyalist dünya sistemi bir bütündür ve tekelci sermaye, sınıf çıkarlarını başka yöntemlerle savunamaz, hale geldiği her durumda faşist teröre başvurmaktadır.

Türkiye gibi emperyalist dünya sistemi içinde sömürülenler safında bulunan bir ülkede faşizm, yerli değil, (çünkü finans-kapital gelişmiş kapitalizmin bir ürünü-

dür). Amerikan emperyalist tekellerinin baş rolü oynadığı uluslararası finans-kapitalin, işbirlikçi asalak sınıflar aracılığıyla tezgâhladıkları terör düzenidir. Yani Türkiye de faşizm, halkımızın demokratik hak ve özgürlüklerinin emperyalizmin yerli maşaları eliyle, yabancı hesabına, ayaklar altında çiknenmesidir. (*)

MELEN: FAŞİZMİN TIRMANIŞININ ÜÇÜNCÜ AŞAMASI

Faşizmi adım adım tezgâhladılar. Bir solukta tezgâhlamaya güçleri yetmiyordu. Faşizmin doğrultusunda ilk adımları Demirel'e attırdılar. MİT-polis, gizli terör örgütleri harakete geçirildi. Devrimciler birbiri ardından öldürüldü, «faili meçhul» siyasi cinayetlere kurban gittiler 12 Mart ortamı böyle hazırlandı. *12Mart bir nöbet değiştirmedir.* Yıpranmış bir Demirel, parlamentosu ile ikinci plana itildi. Tağmaç takımı ön plana geçti. Demirel'in Filipin demokracisiliği bugünün faşist terör düzeni arasında esasta fark yoktur. O zaman da eğemen olan Amerikan emperyalizmi, işbirlikçi kapitalistler sınıf ve feodal mütegallibe üçüsüdür, bugün de böyle. O zamanda güdülen politika işbirlikçilerin sınıf çıkarının emrettiği halk düşmanı politikaydı, bugün de öyledir. Yöntem bakımından bir fark varsa da bu fark işin esasını değiştirmez.

Tağmaç'ın (**) takımıyla birlikte, makamı gereği yönetimini kolayca ele aldığı 12 martçılar

---

(*) Bu paragraf Alman basım'ına eklenmiştir. (RN)

(**) Alman basımında bu cümle şöyledir; «Sunay-Tağmaç takımının iplerini elinde tutan Amerikan emperyalizmi bir bütün teşkil etmekle birlikte 12 Mart'da sahneye çıkan grup türdeş değildir.»

grubu türdeş olmıyan bir gruptur. İnönü'nün gölgesinde yetişmiş CHP göbekçilerinden kafatascı faşistlere kadar; CIA ajanlarından, böyle bir ekip ile «Atatürkçü anlayışla reform» yapılabileceğine saf saf inanan gafillere kadar uzanıyordu. Aralarında bir günlük devlet için kutsal bildiği herşeyi satmaya hazır eyyamcılar da eksik değildi. Tabii burada, tayin edici rol oynıyan perde arkasındaki CİA ile Türkiye şubesi gibi çalışan MİT idi. Darbe içinde darbe hazırlamakta dünya ölçüsünde tecrübesi olan CİA yeni bir uygulama alanı bulmuştu.

Aynı menfaat çevreleri hesabına hareket eden Tağmaç takımı ile Demirel takımı arasındaki kişisel post kavgası dışında bir çelişme yoktur. Ama 12 Martçılar halka karşı, özellike ordu içinde büyük ağırlıkları olan Atatürkçü subaylara karşı «biz aynı halk düşmanı Amerikancı politikayı gütmek için nöbeti Demirel'den devir alıyoruz» diyemezlerdi. 12 Mart müdahalesini işbirlikçilerin eğemen bulunduğu parlamentoya karşı, reform politikasından yana bir hareket gibi göstermek zorunda idiler. Muhtıra'da bu yolda bir dil kullandılar ve devrim kanunun uygulaması gereğinden söz ettiler. Birçok radikalin yoktan karşısına alamıyacağı CHP'li Nihat Erim'i başbakan tayin ettiler, ve birinci Erim kabinesine gene radikal çevrelerce olumlu karşılanacak bazı kimseleri(onbirleri) aldılar. Bu kabine Atatürkçülükten, reformculuktan bol bol söz etti kağıt üzerinde reformlar hazırladı. İktidarın asıl sahiplerinin hiçbir zaman uygulamıyacakları reformlardı bunlar. Ama faşist terör kâğıtta kalmıyordu ve sıkıyönetim tam faşist bir zihniyetle uygulanıyor, bütün ülke yüzeyinde

en ağır bir tedhiş havası getiriliyordu.

12 Mart hareketi hukuk bakımından Anayasaya bir meydan okumaydı. Seçimle gelen bir parlementonun hükümeti seçme yetkisi tanınmıyordu. Parlamentodaki çoğunluğun oyu ile iktidara gelmiş Demirel kabinesi zorla iktidardan uzaklaştırılıyor, yerine bir başka hükümet tayin ediliyor ve meclisler bu yeni hükümete güvenoyu vermeye zorlanıyordu. Halk iradesinin kutsallığı konusunda mangalda kül bırakmayan Filipin demokrasiciliği kahramanlarından hiçbiri (Burada biraz direniş gösteren Ecevit bir istisna sayılabilir) Anayasayı savunma yürekliliğini gösteremiyordu. Başta iktidardan sürülen Demirel olmak üzere parlamentonun bütün asları halkın temsilcilerine verdiği temsil yetkisinin bu şekilde hiçe sayılmasını büyük bir pişkinlikle sineye çektiler; Tağmaç cuntasının tayin etiği hükümete güvenoyu verdiler. Hiç bir şey bizdeki burjuva demokrasisinin sahteliğini bunun kadar açık gösteremez. Böyle bir durum gerçek burjuva parlamentar demokrasisinde örneğin bir İngiltere'de, Fransa'da düşünülemez. Besbelli ki bizim gibi gerçek bir kapitalist gelişmeden geçmemiş olan ve dolayısıyla gerçek burjuva parlementerizminin gerekli iktisadi ve toplumsal tabanından yoksun bulunan bir ülkede Gambetta'lar, Herriot'lar cinsinden parlementerler yetişmiyor.

12 Martı izleyen günlerde, bir yandan bazı ulusçu çevreler reform vaatleri ile uyutulurken, öte yandan silahlı kuvvetler içinde devrimcileri, gerçek Atatürkçü unsurları etkisiz hale getirmek için harekete geçildi. Devrimciler, gerçekten «devrim kanununun» uygulanması özleminde olan Atatürkçü-

ler tutuklandılar, sıkıyönetim, mahkemelerine sevk edildiler. Bir yandan da nakil işlemleri ,emekliye sevk işlemleri, hem orduyu Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin hizmetinde, hem de kendi halkına karşı bir baskı kuvveti durumuna düşürme amacına uygun şekilde yapıldı.

Böylelikle darbe içinde darbenin ikinci aşaması hazırlandı. Tağmaç takımı bu ikinci adımı atacak kadar güçlendirildi. Birinci Erim kabinesinden bazı radikal çevreleri yatıştırma görevini, bilerek ya da bilmeyerek, yüklenmiş olan «onbirler» istifaya zorlandılar. Onların paravanalığına artık gerek kalmamıştı. İkinci Erim kabinesinin siyasi çizgisi birinci Erim kabinesindekinden çok daha sağda idi.

Bir süre sonra Erim'in kendisi de, işlevini tamamladığından, kenara atıldı. Ve «Ortanın Solu» hareketini bile komünistlik sayan Güven Partili gerici Melen gibi üçüncü sınıf bir politikacıya hükümet kurduruldu. Böylelikle darbe içinde darbe oyununun üçüncü perdesi başlamış oldu. Tam faşizme doğru tırmanışın üçüncü basamağına ayak basıldı.

ORDUNUN TARİHİNDE DEVRİMCİYİ EZMEK YOKTUR

Bütün bunlar Türk ordusu adına olmaktadır. Faşizmi tezgâhlıyan halk düşmanı bu yapılanların tüm Türk ordusunun özlemlerini yansıttığını; bütün bunların Ordunun tarihine bağlılığının gereği olduğunu her fırsatda söylüyorlar.

Türk *ordusu tarihinde*, bu ordunun geleneğinde emperyalizmin ve onun işbirlikçisi kapitalistlerin ve ağaların hizmetinde baskı kuvveti olarak *devrimcileri ezmek diye birşey yoktur*. Abdülaziz'in

hallinden 27 mayısa kadar bu ordu her zaman toplumdaki gerici güçlere karşı, ilericilikten yana olmuştur. Tarihin kaydettiği ilk başarılı Kurtuluş Savaşı halkımızdan güç alan bu ordunun eseridir. Devrimci gençlik mitinglerinde binlerce hançereden yükselen «Ordu-Gençlik elele» sloganı bu geleneğin ifadesi idi. Ne ittihatçılar zamanında ne de Cumhuriyet döneminde Türk Ordusu bugün kendisine oynatılan role benzerliği olan bir tutum ve davranışa girmemiştir. Tarihimizde askerin devrimciye kurşun sıkması diye birşey yoktur. İttihatçılar darbelerini hep sağlarındaki güçlere yönelttiler. Atatürk zamanında, üniformayı sırtından sıyırmış askerlerden kurulu İstiklal Mahkemeleri çok sayıda gerici yobazı, komprador ajanını astı. Ama aynı İstiklal Mahkemelerinin soldan tek kişiyi ölüme mahkûm ettiği görülmemiştir. Tağmaç (*) ve takımı devrimci gençlerin asılması gibi kirli bir işe, şerefsiz bir işe Türk Ordusunu karıştırmakla; devrimci Mehmeti Mehmetçiğe kırdırmakla, Türk ordusunun millici ve ilerici geleneğine de ihanet ediyor.

Denilecektir ki, geleneğe bağlılık sonsuzluğa dek. sürmeyebilir. Tarihte devrimci olarak başlayıp zamanla soysuzlaşan ve karşı-devrimci niteliğe bürünen nice kurumlar görülmüştür. Denilecektir ki, ikmali bakımından Amerikan emperyalizmine bağlı duruma getirilmiş bir ordu, giderek yabancı emir ve kumandası altına sokulmuş bir ordu millici ve ilerici geçmişinden koparılabilir ve emperyalizmin emrinde kendi halkına karşı bir baskı kuvveti durumuna getirilebilir.

(*) Alman basımında (Sunay-Tağmaç)

Hiçbir şeyin sonsuzluka kadar sürmediği, devrimci kurumların zamanla devrimci niteliklerini yitirebilecekleri doğrudur. Örneğin ABD'nin belli başlı işçi sendikalarını Birinci Enternasyonalin Marksist işçi liderleri devrimci örgütler olarak kurmuşlardır. Bu sendikaların program ve tüzükleri devrimci bir anlayışla kaleme alınmıştır. Bu program ve tüzükler tozlu raflarda duradursunlar, bu sendikalar zamanla Amerikan kapitalizminin dayanağı trade-ünyonizmin kaleleri durumuna düşmüşlerdir. Devrimcilikle ilişkileri kalmamıştır. Örneğin Alman Sosyal Demokrat Partisi bir zamanlar Engels'lerin Bebel'lerin Marksist işçi partisi iken zamanla oportünizmin, sınıf uzlaşıcılığının timsali olmuştur. Ama Amerikan sendikalarının devrimci niteliklerini yitirmeleri olsun, İkinci Enternasyonal partilerinin oportünizme kaymaları olsun, gelişen kapitalizmin emperyalizme dönüşmesiyle Batı ülkelerinde bir işçi sınıfı aristokrasisinin oluşması yüzündendir. Bu soysuzlaşmanın bir iktisadi temeli vardır.

Bugün bütün dünyada gördüğümüz şey ise geri kalmış ülkelerde orduların gittikçe halka yaklaşmalarıdır. Arap ülkelerinde olduğu gibi askerlerin yönetimde bulundukları ülkelerde uygulanan küçük burjuva radikalizminin damgasını taşıyan millici bir politikadır (*). Emperyalist sömürücülerin menfaatlerinin bekçiliğini yapmak üzere özel olarak beslenen, piyade tüfeğinden başka silah bilmeyen robotlaştırılmış katiller grubu niteliğindeki

(*) Bu paragrafta ve sonraki paragrafta eski sömürge ülke orduları hakkındaki değerlendirme geniş ölçüde yanlıştır. Bu yanlış Mihri Belli'nin genel oportünist çizgisinden doğmaktadır. (R.N.)

bazı geri bırakılmış ülke ordularının bile, kendi halkını bile düşman bilecek şekilde şartlandırılmış olan böyle orduların bile, birçok şartların birleşmesi ile bilinçlenip kendi halklarından yana, emperyalizme karşı bir tutuma girmişlerdir, bugün görülen, örneğin Dominik ordusunun durumu budur. Peru Ordusunun durumu budur. Bu olumlu değişikliğin başlıca etkenlerinden biri modern orduların dünün ilkel silahlarından çok daha çarpaşık olan ve kullanandan belli bir kültürel seviye isteyen gelişmiş silahlar kullanma zorunda bulunması ve bu gelişmiş silahları kullanacak yetenekte askerlerin, eskiden olduğu gibi, kolayca robotlaştıramamasıdır.

Herkes gider Mersine bizimkiler tersine mi olacaktır? Tarihinde yabancı düşmana karşı pek savaşmamış olan ve şimdiye kadar bütün menfaati kendi halkını ezmek olan Güney Amerika Orduları bile emperyalizme karşı, kendi halkından yana bir tutuma giderken koca Türk Ordusu tarihinden kopup bundan böyle Tağmaç'ların emrinde Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal ağaların vurucu kuvveti mi olacaktır? (*).

Henüz oniki yıl önce 27 Mayısı yaratmış olan bir ordudan gerçek Atatürkçü unsurlar tüm temizlenmiş midir? MİT'in sunduğu listelere göre yüzlerce tutuklama ve mahkûmiyetler, binlerce emekliye sevk işlemleri, ucra görevlere tayinler, sindirmeler, kandırmalar tam bir sonuç vermiş ve Mustafa Kemal'in kurtuluş savaşı şartlarında kurduğu ordu. CİA'nin dişine göre bir katiller ve işkenceciler teşkilatı durumuna düşürülmüştür.

CİA'nın bu ölçüde başarılı olabildiğini düşünmek

(*) Alman basım'ında (...) işaretli sonraki paragraf yerine aşağıdaki paragraf yer almaktadır. (RN).

güçtür ama, son yıllardaki gelişmeler, özellikle 12 Marttan bu yana olanlar ortadadır. Tam faşizme doğru tırmanışta en kararlı adımlarla yol alan faşist generalleriyle, MİT ajanlarının yönetiminde sıkıyönetim mekanizması ile, tümen merkezlerine kadar yuvalanan «kontr-gerilla» dedikleri işkence örgütüyle bu ordu, artık faşizmin baş dayanağı durumuna düşürülmüştür.

Ama şu da iyice bilinmelidir: Türkiye halkı orduyu millici ve bir ölçüde ilerici geçmişine bağlı bildiği sürece bu kuruma ulusal bir kuruluş gözüyle bakmıştır. Bu millici geçmişten kopan ve ulusal niteliğini yitiren bir orduyu halkımız değişik renkte üniforma giyen bir çeşit toplum polisi gibi değerlendirecektir. Böyle bir ordunun toplumda ne itibarı ne de manevi ağırlığı olur. Ve sırtına asker urubasını giymiş işçiden, köylüden başka şey olamayan Mehmetçik de bu Amerikan devşirmesi işkence uzmanlarına, OYAK hisseli, özel otomobilli operet subaylarına halkımız ne gözle bakıyorsa o gözle bakar Türkiye halkının kaçınılmaz olan ulusal ve demokratik şahlanışı karşısında da böyle bir ordunun kaderi öteki baskı örgütlerininkinden farklı olamaz. (*).

(Biz sanmıyoruz. Tağmaç takımı baskınını yaptı ve başarılı oldu. Ama başarıları uzun süreli olmıyacaktır. Çanakkaleyi, Sakarya'yı yaratmış olan bir ordu «Fırtına bir operasyonu» gibi, «Şafak iki Operasyonu» gibi soytarılıklarla ne kadar oyalanabilir? Polis operasyonlarını büyük askeri zaferler gibi gösterme oyunu; devlerin bile gülebileceği, tümenleri bile donatmaya yeter milyarlar değerinde ganimet sergilerini (Türkeş dışında) kaç kişi ciddiye almaktadır? Biz Türk Silahlı Kuvvet-

---

(*) Görüldüğü gibi birkaç ay farkla Mihri Belli 180° bir dönüş yapmıştır. bu paragraf hem Alman hem Türkiye basımlarında bulunan önceki iki paragrafla tam çelişkili durumdadır. Ayrıca bu paragraftan sonraki kısım da Alman basımından çıkartılmıştır. Şüphesiz iki görüş de tam gerçekçi sayılamaz. (R.N.)

lerinin kadrosu içinde, o, kara cümlesi bozuk, sıkıyönetim bildirilerini imzalayan yüksek rütbelilerle kıyaslanamayacak çapta subaylar, assubaylar bulunduğuna ve bunların meseleleri Tağmaç ve benzerlerinden çok değişik bir tarzda, millici açıdan, gerçek Atatürkçü açıdan koyabileceklerine inanmak isteriz. Böylelerinin sesinin hele bugün duyulmaması üzücüdür. Bütün yolların sosyalizme çıktığı Milli Kurtuluş, Savaşları dünyasında, bir kez daha emperyalizmin boyunduruğu altına düşmüş olan ülkemizde milli bir güç olan asker - sivil aydın zümrenin asker kolunun millici ve ilerici niteliğini tüm yitirdiğini düşünmek güçtür). (*)

ESKİ «NURLU UFUKLAR» EDEBİYATI

Evet, bir ülkede emperyalizm-işbirlikçi kapitalistler-feodal ağalar üçlüsü sömürü ve tahakkümünü rahatça sürdürebiliyorsa; bu ülkede ilerici düşünce yasaklanmışsa; yurtseverler şehitlerine ağlıyor, satılmışlar bayram ediyorsa, o ülkede faşizm vardır. Melen hükümeti ile tam faşizme tırmanışın sondan bir önceki basamağına ayak bastık.

Faşizmin ülke üzerine çökmesi ile öyle boğucu bir hava kaplamışdtır ki ortalığı bazı «sol» çevreler bile Demirel zamanını hasretle anar olmuştur. «Ama nazar degmesin memleket kalkınıyor, Seçim olacak, tabi Demirel kazanacak ve hükümetin başına gelecek. Ecevit'te onun tek par-

(*) Alman basınında bulunmayan bu (...) paragraf önceki paragrafın tam tersidir, onu yalanlamaktadır. (R.N.)

mak solunda muhalefet yapacak, demokrasi olacak vb.» anlamında yazılar sıkıyönetimin izniyle bu cinsten «sol» yazarların kaleminden çıkmaya başladı. Burada övgüsü yapılan şeyin 12mart öncesinden de geri bir düzen, 1950'lerdeki Menderes demokrasisi olduğu gözden kaçmıyacaktır.

Bu cins «sol» yazarlardan bir başkası gene sıkıyönetimin izniyle, devrimcilerin yaptıkları tahlillerin artık eskidiğini Türkiye'de hızlı bir sanayileşme sürecinin yer aldığını söylüyor ve «ilk layik islâm ülkesi biz olduk, niçin sanayileşmiş ilk islam ülkesi olmıyalım?» diyor.

Bunlar emperyalizmin vesayeti altındaki bir ülkenin kapitalist yoldan kalkınabileceği demogojisinin, eski «nurlu ufuklar» edebiyatının biraz dolambaçlı bir dil ile tekrarından başka birşey değildir. Türkiye toplumu emperyalist dünya, sistemi içinde sömürülen ülke durumunda kaldıkça bu ülkede gerçek sanayileşme,gerçek iktisadi kalkınma olmıyacağı, sanayileşmek için bağımsızlığın şart olduğu yolundaki tahliller eskimez bu tahliller ve bunardan doğan sloganlar ancak tam bağımsız ve demokratik Türkiye gerçek olduğu zaman aktüel liğini yitirir. Ancak Milli demokratik Devrim gerçekleştiğinden sonradır ki bu devrimle ilgili tahlil ve sloganların artık eskidiğinden söz edilebilir.

«İlk lâyik islâm ülke biz olduk-niçin ilk sanayileşmiş ülke biz olmayalım» şeklinde ifadesini bulan aşırı iyimserlik, TİP yöneticilerinin (*) bir zamanlar benimsedikleri «tarihte ilk başarılı Kur-

(*) Alman basımında: «Filipin tipi parlamenterizmin niteliğini kavramamış bazı sosyalistler» ibaresi «TİP yöneticilerinin» yerini almıştır.

tuluş Savaşını Türkiye yaptı-Niçin Türkiye tarihi ilk defa olarak seçimle sosyalizmi gerçekleştirmesin?» İddiasına benzer bir mantık oyunudur. Bugün TİP yöneticileri bulundukları sıkıyönetim zindanlarında o zamanki aşırı iyimserliklerinin gerçekçi bir tutum olmadığını artık anlamışlardır herhalde. Emperyalizm ve işbirlikçilerinin sömürü ve tahakkümü sürdükçe Türkiye'nin, değil islam ülke olarak, ulusça protestanlığı kabul etse bile, gerçek sanayileşmeyi göreceği yoktur.

Türkiye kaçınılmaz olarak sanayileşecektir, kalkınacak, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşacaktır; ama ulusal güçlerin egemen bulunduğu bağımsız ve demokratik Türkiye olarak. Sınıf menfaati Türkiye'nin iktisadi ve siyasi bağımlılık durumunu sürdürmekte olan işbirlikçi kapitalistler ve feodal ağalar egemen oldukça Türkiye hiçbir zaman sanayileşemez: Hiçbir aldatmaca bu gerçeği gizleyemez.

«DEVRİM YAPMAK» NEDİR?

Bu şartlar içinde proleter devrimci hareket olarak ne yapmamız gerekir? Devrimci görevimiz nedir?

«Devrimcinin görevi devrim yapmaktır» sözü bizde sık sık tekrarlanır. Bu söz ülkeden ülkeye, değişik tarihi şartlarda değişik anlamlar alabilen çok genel bir sözdür. «Askerin görevi harp etmektir» gibi bir söz. Meseleyi daha ayrıntılı olarak koymanın gereği var. Nedir harp etmek? Gerektiğinde düşmana karşı taarruza geçmektir. Ama gerektiğinde ricat etmeyi bilmektir: Gerektiğinde düşman işgalindeki topraklara girip keşif yapmaktır, sabotaj yapmaktır. Gerektiğinde siper kazmak,

silah temizlemek, bit ayıklamaktır.

Devrimci mücadele askeri savaştan daha çok yönlü, çok daha çarpaşık olduğuna göre, devrim yapma görevi çok değişik şekillere bürünebilir. Devrim yapmak tarihi anın devrimci görevi ne ise onu yerine getirmektir. Devrim yapmanın birinci şartı devrimci görevin ne olduğunu doğru saptamaktır. «Hangi devrimci adımı kime karşı, kimle birlikte?» sorusunu doğru cevaplandırmak gerekir. Bu da devrimci teoriyi bilmekle, kendi toplumunu bilmekle ve birinciyi ikinciye uygulamayı bilmekle olur. Ve bu devrimci görevi yerine getirmek, «hangi araçlarla, hangi yollardan, nasıl?» sorusunu doğru cevaplandırmak gerekir. Bu da gene teorik yetenek ister, ustalık ister, yüreklilik ister.

Devrimcilerin sosyalist toplumu özlemeleri, devrimden yana olmaları, hatta devrim uğuruna her türlü fedakarlığa, devrim uğuruna ölmeye hazır olmaları devrim yapmaya yetmez. Devrim yapabilmek için toplumu bulunduğu noktadan sosyalizm doğrultusunda bir adım ilerletmek için, sınıf özlemleri sosyalizmle gerçekleşecek olan emekçi yığınları harekete geçirebilmek, bu yığınların bilinçli, örgütlü, aktif olarak devrimci eylemlere katılmalarını sağlıyabilmek gerekir. Çünkü devrimci atılım ancak emekçi yığınların eseri olabilir. «Devrim hangi araçlarla, hangi yollardan, nasıl?» sorusunun en özet cevabı «yığınları örgütlü olarak harekete geçirebilen devrimci eylem çizgisini izleyerek» cevabıdır.

«Hangi devrim?» sorusunun cevaplandırılmasında ve bu devrimin stratejisinin ne olacağı konusunda proleter devrimcileri arasında bir görüş

birliği vardır. Devrimci programımız açık seçikliğe kavuşmuştur:

Biz Türkiye'nin tam bağımsızlığını istiyoruz. Bunun için Türkiye ile ABD arasındaki ulusal bağımsızlığımıza aykırı bütün antlaşmalar feshedilmelidir. Türkiye toprağının yabancı askeri üslerin varlığına son verilmeli, yabancı askeri şahıslar, uzman ve danışmanlar topraklarımızdan çıkarılmalıdır. Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki üstü örtülü askeri işgali durumuna son verilmelidir. Türk Silahlı Kuvvetleri emir ve kumanda, ikmal, strateji vb. bakımlardan Milli Ordu niteliğine kavuşturulmalıdır.

Emperyalizmin ve onun mütefiki işbirlikçi kapitalistler ülke üzerindeki sömürü ve tahakkümlerini sürdürdükleri sürece Türkiye'nin iktisadi bağımsızlığından söz edilemiyeceğine göre, doğrudan doğruya yabancıların ellerindeki iktisadi kuruluşların millileştirilmesiyle işbirlikçi sermayenin elindeki bütün alanları: dış ticaret, montaj ve ambalaj sanayi, bankacılık, sigortacılık, petrol, madencilik vb. millileştirilmelidir.

Gene iktisadi bağımsızlık için, emperyalizmin taşradaki mütefiki feodal mütegallibenin sömürü ve tahakkümüne son verilmeli ve bu yolda en köklü bir toprak reformu köylülerin katılmasıyla gerçekleştirilmelidir. Millileştirilen bankalar kentte ve köyde üreticinin hizmetinde çalıştırılmalı, tefeci bezirgân sömürüsüne son verilmelidir.

İLK İŞ: DEMOKRASİ ORTAMININ YARATILMASI

Milli Demokratik Devrimin bu başıca görevlerinin, yerine getirilebilmesi için gerekli demokra-

tik ortamın yaratılmasında *ilk iş olarak:*

Faşist terörün aracı olan sıkıyönetim kaldırılmalıdır. Hapishanedeki devrimciler derhal serbest bırakılmalı, bunların hakkında kovuşturmalar durdurulmalıdır. Devrimci kanına giren kiralık katiller, bunları kiralayanlar, siyasal cinayetlerin, işkencelerin tüm sorumluları yakalanarak yargılanmalı, cezalandırılmalıdır.

Basın - TRT ve bütün kültür alanlarında faşist zihniyetle uygulanan fiili sansüre son verilmelidir. Düşünce özgürlüğü ve Anayasa'da yazılı tüm demokratik hak ve özgürlükler eksiksiz uygulanmalıdır.

Sıkıyönetime dayanan fabrika patronlarının işçi haklarını çiğnemeleri kesin olarak durdurulmalıdır. Amerikançı sarı sendikacılığa son verilmelidir. İşçi davasına sahip çıktıkları için işten atılan işçiler derhal eski işlerine alınmalı, kendilerine tazminat ödenmelidir. İşbirlikçi kapitalistler elindeki işletme ve fabrikaların millileştirilmesine paralel olarak tüm sanayide işçilerin yönetime katılmaları sağlanmalıdır. İşçinin dürüst sendikacılık özleminin gerçekleşmesi için gerekli demokratik şartlar yaratılmalıdır.

Öğrenci gençlik üzerindeki bütün kademelerede öğretim üyeleri üzerindeki faşist baskılar kaldırılmalıdır. 1961 Anayasasında yazılı üniversite özerkliğini baltalayan faşist kanunlar kaldırılmalıdır. Okulların, üniversitelerin, gerçek bilimin okutulduğu, bilinçli yurtseverler yetiştiren ilerici kurumlar haline gelmeleri önünde dikilen bütün engeller kaldırılmalıdır.

Bunlar, ancak Türkiye'nin tüm ulusal güçlerinin gerçek temsilsici milli ve demokratik halk

iktidarı gerçekleştirebilir. Bugün bütün maddi ve manevi baskı olanaklarına sahip bulunan emperyalizm ve onun işbirlikçisi kapitalistler ve ağalar geniş halk yığınlarını tutsak durumunda tuttukları sürece yapılacak herhangi bir seçim demokratik nitelik taşımıyacaktır. Bu şartlar sürdükçe Türkiye halkının iradesi seçimle tecelli edemez. Halkımızın seçim yoluyla egemenliğini gerçekleştirebilmesi için bu tutsaklığa son vermek üzere, milli demokratik Devrimin başlıca görevlerinin halkın kendisi tarafından yerine getirilmesi şartdır. Bunu da ancak işçilerin, köylülerin, tüm ulusal güçlerin devrimci şahlanışı başarabilecektir (*).

Türkiye toplumunda bütün ulusal sınıf ve zümrelerin toplumsal özlemlerini yansıtan milli ve demokratik programımız ancak emperyalizmi ve onun milli olan herşeye düşman, demokrasiye düşman işbirlikçilerini gocundurur. Nitekim bize karşı çıkanlar onlardır, onların hizmetinde olanlardır.

Bu Milli ve Demokratik Devrim programından doğan stratejimiz açıktır: Millici güçler, devrimci güçbirliği içinde bir safta, emperyalizmin işbirlikçisi gayri-milli güçler karşımızda.

Savaş taktiğimize gelince, o da bugünün faşist terör şartlarının bize zorla kabul ettirdiği taktiktir. Amerikan emperyalizminin çok yönlü işgalinin, yurtseverler olarak bize zorla kabul ettirdiği taktiktir. Bu taktik ricat taktiği değildir; bekleyiş ve tevekkül taktiği de değildir. Elimiz halkı-

---

(*) 1973 seçimlerinden sonra T.E.P.'i kuran Mihri Belli bu yargısını da tam olarak değiştirmiş, hatta Filipin demokrasicliğinin seçimsel yolla yok olabileceğini ilan etmiştir. (R.N.)

mızın nabzı üzerinde olmak üzere, çok yönlü en yürekli eylem taktiğidir bu.

DEVRİMCİ EYLEM DEVAM EDECEKTİR

Bugünün şartları sürdükçe seçim bir aldatmacadan başka birşey olmıyacağına göre milli ve demokratik devrim iktidarı nasıl, hangi yollardan gerçekleşecektir? Bu soruya en iyi cevap lafla değil devrimci eylemle verilir. Burada devrimin yığınların kendi eseri olacağı gerçeği ve biricik doğru eylem çizgisinin emekçi yığınların anladığı ve benimsediği, bu yığınları harekete geçirebilen eylem çizgisi olduğu asla hatırdan çıkarılmamalıdır.

Burada önemli olan eylemin şekli değil, eylemin niteliği, eylemin hedefidir. Adına layık bir devrimci örgüt bütün eylem olanaklarını yerinde kullanarak mücadele eder. Mücadelenin şu şekline varım, öteki şekline yokum tutumu devrimci bir tutum değildir. Elbette ki birey olarak devrimcilerin her birinin özellikle yatkın oldukları eylem biçimleri vardır. Bu haraket içinde iş bölümünün düzenlenmesinde göz önünde tutulacak bir konudur. Ama, hareket olarak, bütün eylem şekillerinin üstesinden gelinmelidir. Ancak, eylemimizin şekli ne olursa olsun, bu eylem sonucunda emekçi yığınlarla hareketimiz arasında bağ, tarihi ölçülerle kısa bir zaman süresi içinde kuvvetlenmelidir. İşçi köylü yığınları eylemimiz yüzünden sömürücünün etkisinden kurtulmalı, devrimci hareketimizin emekçi yığınları içindeki kökleri daha da derinlere inebilmelidir. Bu, devrimci eylemin doğru olup olmadığının her zaman geçerli ölçütüdür.

Devrimci işçilerin, (*) kendi sınıf örgütleriyle tarih sahnesinde yerlerini almaları ve devrimci eyleme kendilerinin katılmaları ile gerçekleşebileceğine göre, devrimciler olarak birinci görevimiz işçi, köylü yığınları içinde devrimci örgütlenmeyi sağlamaktır. Bu en önemli görevi faşizmin ateşi altında yerine getirmekle yükümlüyüz. Karşı-devrim şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da emekçilerin örgütlenmesini engellemek için elinden geleni yapacaktır. Zaten faşist terörün varlık sebebi başta işçiler ve köylüler olmak üzere tüm devrimci güçlerin örgütlü eylemini engellemektir.

Besbelli ki faşist terör şartlarında işçi, köylü yığınlarına ulaşmak bu yığınlar içinde çalışmak daha zordur. Bu meselenin bir yanı, ama meselenin bir başka yanı da var; (**) faşist terör altında eski rekabetler, hatta eski ahbaplıklar da, anlamını da geniş ölçüde yitirmiştir. Kızıldere'de Orducusu ile Cephecisi ölüme omuz omuza göğüs gererken geride sağ kalanlar grupçuluğu sürdüremezler. Hizipçilik, gupçuluk, devrimci anlamda örgütçülüğün tam karşıtıdır. Bugünün şartlarında grupçulukta direnen kişi, proleter devrimci hareketimizin birlik ve dayanışmasını baltalamakla kalmamakta, aynı zamanda devrim şehitlerinin anısına da saygısızlık etmektedir.

Faşist terör şartlarında örgütlenme zorunlu olarak illegal olacaktır. Faşizm en ilkel demokra-

---

(*) Alman basımında: «İşçilerin, köylülerin» yazılıdır. (R.N.)

(**) Alman basımında: «faşist terör, tezgahlayıcılarının iradesi dışında proleter devrimci hareketimizin birliğini gerçekleştirmemiz için çok elverişli bir ortam yaratmıştır.» cümlesi burada yer almaktadır. (R.N.)

tik hak ve özgürlükleri boğunca, devrimciler öldürülünce, zindanlara atılınca, emekçilerin kurtuluş davası ortadan kalkmaz. Faşizmin sözcülerinin deyişiyle «aşırı solun kökü» kazınamaz. Emekçi halkımızın kurtuluş mücadelesi herşeye rağmen gene yürür. Yeraltında, gizlilik kurallarına uygun olarak.

Besbelli ki demokratik şartlarda legalite, devrimci örgüte savunduğu fikirleri yaymada, yığınlara ulaşarak onları seferber etmede büyük olanaklar sağlar. Bu olanaklar uğruna, legalite uğruna mücadele her devrimci örgütün görevidir. Ama gerici güçler tarafından illegaliteye itilen bir devrimci örgütün mutlaka gücünü yitireceği söylenemez. Böyle bir kural yoktur. 1917 yılına kadar, aylarla hesaplanabilecek iki kısa süre dışında, Bolşeviklerin bütün ömrü illegalitede geçti. Bu, onların dünya proleteryasının güçlü siyasi örgütünü kurmalarına engel olmadı.

İllegalite şartları özlenecek durum değildir. Ama bizim kendimizi toparlıyabilmemiz için, en keskin «sol» nutuk atanın en devrimci sanıldığı 12 mart öncesi dönemin sınırlı özgürlükler ortamından ayrılıp faşizmi, tatmamız, belkide yararlı olacaktır. Herşey gibi, faşizm de kendi özünde karşıtını içerir. Türkiye'de faşizm, kendi iradesi dışında Türkiye toplumu içinde faşizmin karşıtını geliştirmek, güçlendirmek zorundadır. Burada faşizmin karşıtı, herşeye rağmen güçlenen ve faşizmi kaçınılmaz olarak yıkacak olan devrimci hareketimizdir.

Evet, faşizm ve onun zorunlu kıldığı ülegalite bizim için özlenilecek şey değildir. Dün olduğu gibi bugün de legalite uğruna mücadelemiz, devrim-

ci hareketimizin emekçi yığınlara serbestçe ulaşabilmesi uğruna mücadelemiz sürmektedir. Şu anda illegal mücadeleyi kurallarına uygun olarak vermekle yükümlüyüz. Gizlilik kurallarını tam olarak uygulayacağız, eski gevşekliklerden, eski kötü alışkanlıklardan arınarak, illegal savaşın usta, militanları olacağız. Bütün engelleri aşarak, fabrikalara, köylere gideceğiz. İşçilerin, köylülerin örgütlü devrimci eyleme geçmelerinde, devrimci olarak görevimizi yapacağız. Emperyalizm ve işbirlikçileri faşizmin dertlerine deva olmıyacağını göreceklerdir. Yeni kuşak devrimci gençlik, ağabeylerinin şanlı devrimci geleneğini sürdürmekle yükümlü olduklarının bilinciyle devrimci eylemi sürdüreceklerdir.

Legalite uğruna mücadele, dün Filipin demokrasiciliğinin sınır duvarları aşılarak gerçekten demokratik ortamı yaratmak içindi. Bugün faşizmi yıkmak içindir. Dün daha ileri mevzilerde savaşıyorduk. Bugün faşizm bizi daha gerilere itebilmiştir. Saf tutup yeni mevzilerden savaşı sürdüreceğiz. Eski mevzilere dönüş için değil, hedef değişmemiştir. Tam bakımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'dir hedef.

Şu anda şöyle bir oyunla karşı karşıyayız: halkımız Demirel demokrasiciliği ile Tağmaç faşizmi arasında tercih yapmağa zorlanmaktadır. Biz böyle bir tercihi reddederiz. Amerikan emperyalizminin hizmetinde bir Tağmaç ile Demirel arasında bir yurtsever için tercih olamaz. Türkiye emekçilerinin özlemlerinin ifadesi olan devrimci fikir ve hareket ezilirken Demirel-Ecevit tahtıravallisinin kurulmasını da Türkiye halkı demokrasi saymıyacaktır.

Yeni mevzilerden, yeni durumun gerektirdiği savaşı vereceğiz. Ve faşizmi mutlaka yıkacağız. Bu savaşın zafere ulaşmasıyla kurulacak olan yeni düzen Türkiye emekçisinin ağırlığını koyabileceği demokratik düzen olacaktır. Eski Filipin demokracisiliğinin kahramanları bile, ulusul bir kesimi ile bağları bulunduğu sürece kendilerine çeki düzen vermek zorunda kalacaklardır. Bu, örneğin bir Demirel'in devrimci kanına giren katilleri, siyasi cinayetlere azmettirenleri korumanın eninde sonunda kendisini iktidardan düşürdüğünü anladığı ve artık akıllandığı için olmıyacaktır. Demokratik ortam, devrimci hareketimiz için legalite savaşla koparılıp alınacaktır. Eğer gerileyeceklerse, halkımızın bütün kesimlerinin binbir yoldan, binbir şekilde beliren direnişi sonucu gerileyecektir. Ve biz sorumlu devrimciler olarak bu direnişi bütün alanlarda örgütleyebildiğimiz, koordine edebildiğimiz ölçüde gerileyeceklerdir.

Faşizmin sözcüleri bugün «aşırı sol» «anarşi» dedikleri şeyin kökünün kazınacağını söylerken buna kendilerinin de inanmadıkları bellidir. «Aşırı sol» dedikleri Türkiye işçilerinin, köylülerinin ve yurtsever aydınlarının özlemlerinin ifadesi olan devrimci hareketimizdir. Türkiye'de işçiler, köylüler oldukça bunların sınıf özlemleri de olacaktır. O halde bu özlemlerin ifadesi, olan devrimci hareketimiz de olacaktır. Türkiye demek, herşeyden önce Türkiye işçisi, köylüsü demektir, işçisiz, köylüsüz Türkiye toplumu olamaz. Ama Amerikan emperyalizmi olmadan, işbirlikçi kapitalistler ve ağalar olmadan Türkiye toplumu pek âlâ olabilir, hem de nasıl! «Aşırı sol», dediklerinin

kökünü kazımak mümkün değildir ama, Türkiye'de emperyalizmin ve işbirlikçilerinin ve onları temsil eden ne varsa onun kökünü kazıma pek âlâ mümkündür. Ve kazınacaktır da.. devrime gebe Türkiye toplumunda devrimci güçler karşı-devrimin hakkından gelecek kuvvettedirler. Ve devrimciler bu üstün potansiyel kuvveti aktif eylem içinde harekete geçirmeyi bileceklerdir. Gencecik devrimcilerin göz kırpmadan ölüme göğüs germeleri nedendir? Bu, dedikleri gibi, iki devrimci kitap okuyup şartlanmış halkından kopuk aydının yapabileceği iş midir? Hayır! halkından güç almıyan kitap kumkuması aydınlar ölüme yürümezler. Genç devrimcilerimizin fedakârlığı Türkiye emekçilerinin başı dik, insanca yaşantı özleminin dışa vuruşudur (*).

Örgütlenme çalışmalarımızda, devrimci eylem çizgimizin saptanmasında son yılların büyük değer taşıyan deneylerini ayrıntılı olarak eleştiriden geçireceğiz, bunlardan dersler çıkaracağız. Doğru bildiğimizden şaşmıyacağız. Ama hatalarda da direnmiyeceğiz. Bu deneyleri tüm kötüleyen bir tutum Marksist eleştiriye sığmaz. Bütün hatalarına rağmen son yılların devrimci eylemi toplumumuzu sarsmıştır. Türkiye artık eski Türkiye değildir. Bu devrimci eylemin sağladığı silkiniş yüzündendir ki Türkiye işçisi de, köylüsü de olaylara kendi sınıf açısından bakmaya başlamıştır. Türkiye emekçisi bugün çok daha bilinçli, sınıf mücadelesinde çok daha kararlıdır. Devrim şehitlerinin kanı Türkiye toprağını boşuna sulamadı. Bu topra-

(*) Alman basımında şu cümle eklenmiştir: «Onlar yanardağın göklere saçılan kıvılcımlarıdır.» (R.N.)

ğın nasıl bereketli toprak olduğunu dost düşman görecektir.

Bu deneyleri tüm öven bir tutum da Marksist eleştiriye sığmaz. İş yapmaya, görevini yerine getirmeye kararlı bir devrimci bu tutuma düşmez. Çok önemli hatalar işlenmiştir. Zaman zaman karşı-devrimin ekmeğine yağ sürme durumlarına düşülmüştür. Bu hatalarda direnmiyeceğiz, bunları düzelteceğiz. Koyacağımız devrimci eylem, başı dik insanca hayatın mümkün olduğu bağımsız ve demokratik Türkiye'nin özleminde olan halkımıza proleter devrimcinin ne için savaştığını anlatmalıdır. Kafasına dank edecek şekilde anlatmalıdır. İşçi, devrimcinin kendi davası uğruna savaştığını bu eylem sonucu anlamalıdır, köylü anlamalıdır, her namuslu vatandaş anlamalıdır. Devrimci eylemimizin özü, niteliği öyle olmalıdır ki, devrimciye karşı sürülen Mehmetçik anlamalıdır devrimcinin öz kardaşı olduğunu, subay, astsubay anlamalıdır devrimciye karşı çıkmakla emperyalizme hizmet ettiğini, gerçek Aatürkçülüğe ihanet ettiğini. Polis anlamalıdır hangi düzenin fedailiğini yaptığını Karşı-devrim bütün yalan kampanyalarına rağmen eylemimizin gür sesi bütün yurtsever kulaklara ulaşmalıdır. Ve bu ses yankılar uyandırmalıdır Türkiye'nin dört bir yanında.

DEVRİMCİ GELENEĞİMİZ

Biz Türkiye proleter devrimci hareketi olarak bir devrimci geleneğin temsilcisiyiz. Bir geleneği sürdürüyoruz. Bu gelenek Bedrettin'den Mustafa Kemal'e kadar Türk tarihinde ilerici ne varsa onun geleneğidir. (Bu 1919'dan bu yana bilimsel sosyalizmi eylem klavuzu bilen hareket içinde sağlam

ne varsa onun geleneğidir) (*). Yakın geçmişte bu geleneğe şanlı katkılar oldu. İşçilerin sınıf mücadelesiyle, köylülerin toprak uğruna, sömürüye karşı mücadelesiyle, devrimci gençliğin bağımsızlık ve demokrasi uğruna mücadelesiyle.

Türkiye işçi sınıfının şehitler vererek sürdürdüğü sınıf mücadelesi Zonguldak'ın maden ocaklarından Adana'nın tekstil fabrikalarına kadar, İstanbul'un sanayi bölgelerinden, tarım proleteryasının çalıştığı Ülkenin ücra köşelerine kadar tüm Türkiye'yi kapladı. Haziran 1970 büyük işçi yürüyüşü ile mücadele bir doruğa varmıştır. 15-16 Haziran günleri Türkiye tarihinin en büyük işçi direnişine sahne oldu. Bu direnişe ikiyüz bin işçi katıldı. Yürüyüşe geçen işçi yığınları seller gibi İstanbul yakasının tüm sanayi bölgelerini kapladı. Anadolu yakasında İzmit'e kadar uzandı. Büyük işçi yürüyüşünün özelliği şundadır ki, bu tarihi olayda işbirlikçi patronların iktidarı Orduyu işçiye karşı kullanamadı. İktidarın emrindeki polis kuvveti ise işçi çığı karşısında çil yavrusu gibi dağıldı. İktidarın askeri işçiye karşı sürme gayretleri boşa çıkarıldı. Hemen her yerde işçi ile asker birbirlerine karşı düşman değil dost gibi davrandılar, kucaklaştılar. Mehmetçiği işçiye karşı silah kullanmaya zorlıyan birkaç işgüzar subay, yurtsever subaylar tarafından önlendi. Büyük İşçi Yürüyüşü günleri devrimci gençlik ile işçiler tam bir devrimci güç birliği içindeydiler. Başta «Bağımsız Türkiye» olmak üzere, onbinlerce hançereden göklere yükselen devrimci sloganlar İstanbul'u, İzmit'i ve bütün Türkiye'yi sarstı. Büyük Yürüyüş

(*) Bu cümle Alman basımından çıkartılmıştır! (RN)

Türkiye işçi sınıfının nasıl bir devrimci potansiyel taşıdığını dosta düşmana gösterdi. Haziran 1970 Türkiye işçilerinin sınıf bilincine vararak kendisi için sınıf niteliğine bürünmesinde önemli bir kilometre taşıdır. (*)

Son yıllarda ülkeyi bir boydan bir boya kaplıyan köylülerin toprak uğruna sömürüye karşı mücadelesi, işçilerin sınıf mücadelesinin tamamlayıcısı oldu. Halkımızın bağımsızlık ve demokrasi uğruna mücadelesinde Türkiye köylüsü yerini almıştır.

Devrimci gençlik bağımsızlık mücadelesinde ön safta yerini aldı. Altıncı Filoya karşı direniş bir ulusal şahlanış niteliğine erişmiştir. Dolmabahçe sırtlarında Amerikan emperyalizminin deniz erlerine karşı duran devrimci gençliğin arkasında Türkiye toplumunun tüm sağlam kuvvetleri vardı. Devrimci gençliğin ve tüm halkın direnişi karşısında Amerikan emperyalizmi geriledi, donanmasını limanlarımıza gönderemez oldu. Ankara'da devrimci gençliğin ateşe verdiği Amerikan elçisinin Kadillak'ından yükselen alevler halkımızın kurtuluş mücadelesi ateşinin sembolü idi. Emperyalizm burada da geriledi. Türkiye'ye tayini bizim için hakaret teşkil eden CİA ajanı elçisini geri çekti. Haziran 1969 gençlik hareketi, iktidarın üç bin toplum polisinin yenilgiye uğratıldığı en büyük gençlik hareketi oldu. Halk devrimci gençleri bütün olanaklarıyla destekledi. Pazarın küfeci hamalları, devrimci ağabeylerine küfelerle taş, taşı-

(*) İşçi sınıfının eylemi hakkında söylenenler doğrudur, Ordu hakkında söylenenler doğru değildir, hareket bir gün daha sürseydi Ordu silahla müdahale ederdi, bu tür «devrimci romantizm» çok tehlikeli bir şeydir. (R.N.)

dılar. Beyazit yöresi halkı ögrencilerden yana oldu, onlara yardım etti. 9, 10 Haziran günleri nice göz yaşartıcı ögrenci-halk dayanışma olaylarına sahne oldu. Eger halkın bu desteği olmasaydı, devrimci ögrenciler üçbin toplum polisin bozguna uğratamazlardı.

Biz işte bu devrimci gelenekten ilham alıyoruz. Bu gelenekte, Şefik Hüsnüden DİAB Ağaya kadar varan bir Milli Cephe ile emperyalizme karşı ulusca şahlanış var. Bu gelenekte en ters şartlarda emekçilerin davasına sahip çıkabilmek, en çetin sınavlarda devrimci şerefine gölge düşürmemek var. Bu gelenekte sömürücülerin baskı kuvvetlerine karşı yiğitçe savaşmak var. Yüzbinlerce proleterin kükreyişi ile toplumun temellerine kadar sarsılması var. (*)

Biz bu geleneği sürdürmekle yükümlüyüz (**). Halkımız, bir kez daha bütün güçleriyle emperyalizm karşı şahlanacak, yarım yüzyıl önce emperyalizmin çıplak yüzlüsünün nasıl yenilgiye ugrattıysa, bu sefer de bacadan dönen emperyalizmin «NATO müttefiki» maskesini de kapı dışarı edecektir. Tam bağımsızlık savaşla koparılıp alınacaktır. Ama bu sefer bağımlılığa dönüş köprüleri uçurulacak, işbirlikçi kapitalistlerin ve feodal ağaların sömürü ve tahakkümünün kökü kazınacaktır. Tam bağımsızlığın zorunlu tamamlayıcısı olan gerçek demokrasi gerçekleştirilecektir. Milli Demokratik Devrim ile emekçi halkın gerçek mutlu-

---

(*) Alman basımına şu cümle eklenmiştir: «Bu gelenekte işçi-asker kardeşliği var, işçi-köylü-gençlik devrimci güçbirliği var.» (R.N.)

(**) Alman basımında «ve sürdüreceğiz» denmektedir. (R.N.)

luğu tadacağı düzenin, sosyalizmin temelleri atılacaktır. Bu, toplumumuzun tüm millici güçlerinin devrimci güç birliği ile başarılacaktır. Proleter devrimcileri olarak bu tarihi görevin yerine getirilmesinden herkesten önce biz sorumluyuz. (*)

YAŞASIN MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM!
YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ,
GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE!

(*) Üç cildin birçok yerinde, sıkı yönetim askeri mahkemelerinin AÇIK duruşmalarında sunduğu «Özeleştiri» dinleyiciler ve basın huzurunda duruşma yargıçları tarafından okunmuş, sanıklara bir diyecekleri olup olmadığı sorulmuştur. Ankara davasında bu konuda «Ek Savunmalar» yapılmıştır. (Bak: Cilt I, 417-440) 28.8.1973 günlü duruşma (Ankara S.Y.K. 3. Nolu Mah.) T.İ.K.O. davası (İstanbul), M.L. H.H. davası, İstanbul 2 N. As. Mahkemesinde İLLEGAL basım 27.4.1974 günlü duruşmada, Alman basımı ise 2.9.1974 günlü duruşmada okunmuştur. (R.N.)

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

Ben bu kitabı yazarken bir belgesel yapıt sunmayı tasarlamış ve bu düşüncemi uygulamıştım. Şüphesiz bu belgeselde benim de geniş bir yerim vardı, oysa polemiğe kesinlikle yer vermemek kararındaydım. Ancak basım sırasındaki bazı olaylar, örneğin Mihri Belli'nin İHTARNAMESİ beni bu son cilt dizilirken bazı açıklamalar yapmağa zorladı. (*).

1933 yılı TKP Bursa muhalefeti davası sanıklarından ölmüş bir arkadaş tekkelerin kuruluş kuralını anlatır dururdu, bunun ilk kısmını sunmakla yetineceğim:

«Tekke kurmak için üç unsur gerekir; Şeyh, mürit, kör it. Şeyh uzmaz, mürit uçurur...»

Amerikadan tahsilden dönünce Mihri Belli Ahmet Emin Yalmanın Amerikancı VATAN gazetesinde «Mihri'nin Devrialemi» tefrikasını ve başka yazılar yazdı, bu çok doğal bir şeydi. Askerliğini yapıp Prof. Neumark'ın asistanı oldu. Gençlik arkadaşı David Nae ve Babıâli'den tanıdığı Suat Derviş delaletiyle Reşat Fuat'la ilişki kurdu, kendini sol mücadeleye adadı. Bunları Belli'nin hayat hikâyesini yazmak amacıyla anlatmıyorum. Niyetim İHTARNAMEYİ açıklamaktır.

(*) Örneğin «ÖZELEŞTİRİ» hakkında bazı düşüncelerimi not olarak ekledim.

Mihri Belli'nin bir özelliği vardır, hafızasına fazlasıyla güvenir, ve de yazılı belgeleri fazla önemsemez. Örneğin (1945) «İleri Gençler Birliği» davasında hiç bir yerde yakalanmayan örgütün tüzüğünü Cezaevinde ezbere yazıp Mahkemeye sundu, tabii hakimler bu belgeye önem vermediler. Oysa eski savcı Kâzım Alöç'ün tefrikası üzerine M. Belli'nin yazdığı «Savcı Konuştu, Söz Sanığındır» cevabında bu belgeden ve davaya ait başka belgelerden parçalar aktardı. Bu belgeleri sunarken yine o günün şartlarına göre bunlarda değişiklikler yaptı, kendisi buna «redaksyon» ismini takmaktadır. Yazı ve konferanslarını yeniden yayınlarken de aynı şeyi yapar, farkları belirtmez. Belleğine çok güvendiğini belirttik, örneğin Jaures'in veya Lenin'in bir sözünü aktarırken çoğu kez aslını karşılaştırmaz, bu davranış kendisine -bazen haksız yere- çok zarar verdiği de olmuştur. İyi niyetine inanmak istiyoruz, ancak «cehennemin kaldırımları iyi niyetlerle döşelidir» ata sözünü unutmamak gerek...

Hakkında yazdırdıkları da öyledir. EMEKÇİ sayı I, (Sa: 65) de: (Mihri Belli'nin) «1940'dan bu yana üç kuşak temsilcileri (ile) aynı örgüt çatısı altında, 1942'den bu yana ayrıca aynı organ içinde (TKP Merkez Komitesi, RN) çalıştı» denmektedir. EMEKÇİ Nisan Mayıs 1976 sayısında ise: (Sa: 37) «Mihri Belli 1943 yazısında Şefik Hüsnü ile karşılaştığı zaman 6 yıldan beri haraketin içindeydi» denmektedir. Oysa 1937-1939 yıllarında M. Belli Amerikadaydı, «Pasifik okyanusunu Askerlik hizmetini yapmak ve faşizmle mücadele etmek için geçerek yurda dönmesi» konusuna gelince , VATAN gazetesindeki tefrikasında «Pasifik»

yolculuğunu daha çok macera aramağa bağlamaktadır, o kadar ki gemi Şüveyşe yaklaşırken, geri dönüp Afrika etrafından İngiltereye gitmek söz konusu olunca, bundan dolayı duyduğu sevinci açıkça belirtmektedir... Yunanistan iç savaşı olayının iç yüzü de pek açık değildir, Haziran Hareketi sanığı İbrahim Yücel duruşmada: **«Askeri Savcı bana Mihri Belli Hakkında bildiklerimi sorduğunda onun YUNAN İÇ SAVAŞINA KATILDIGINI sansayonel bir haber olarak bildiğimi söyledim»** (Zabıt sa: 73), demişti.

Bir rivayet ağı, ve durmadan değişen metinler. Örneğin «Özeleştiri»nin Türkiye ve Almanya basımları...

Özeleştirinin basılmasının istenmeyişi yeni bir REDAKSYON arzusuna bağlıdır, «tarihe girmiş bir belgeyi» yeniden düzenlemek arzusu açıktır, bunu da (dava açılırsa) belgeleyecek durumdayım. Oysa yeni eser yazmak en tabii bir haktır.

Marx ve Engels KOMÜNİST MANİFESTO'suna Paris Komününden sonra yazdıkları önsözde bu eserlerinin bazı kısımlarının eskimiş olduğunu, değişmesi gerektiğini, ancak bir tarihsel belgeye dokunulamıyacağından bu farkları önsözlerinde belirteceklerini açıklamışlar ve bu yolu uygulamışlardır. Devrimcinin bilimsel tutumu budur.

Yetenekleri, mücadele kabiliyeti, birçoklarını desteklediğim girişimleri ve fikirleri yanında kendisinde üç noktada özetliyebileceğim olumsuz nitelikler de vardır:

1 — Hafızasına fazla güvenmesi ve yazılı belgelere karşı tutarsız bir davranış, belgeleri şartlara göre yeniden kaleme alması alışkanlığı.

2 — Şartlara göre yazmak kaygusu ile Türki-

ye'nin sosyo-ekonomik oluşumunu ciddi bir incelemeye tabi tutmamak, bunun sonucu olarak sınıf ve zümreler hakkında yüzeysel, çelişkili, giderayak yanlış olabilen bazı yargılarda bulunmak.

3 — Kollektif bir çalışmaya birtürlü yanaşmamak; arkadaşlarını çoğu kez güç duruma düşürebilecek emrivakilerde, kişisel girişimlerde bulunmak; yeni gördüğü ve «çevrelerinde etkili sandığı» kişilere fazla önem, paye vermek,

Bu nitelikleri Mihri Belli'nin etrafında süreli bir hizipleşme doğurmaktadır; olumlu tarafına kapılan, onu izleyen kişiler sürelice kendisinden ayrılmaktadır. Bu gerçeği sadece karşı tarafın, veya bir tarafın kusurlarına bağlamak bilimsel bir değerlendirme olamaz. (25.11.1976)

BÖLÜM VI

I

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ KURULURKEN

A

BAŞLARKEN OLUŞAN BÖLÜNME

Bir yıl önce kurulmuş, mevcut beş sosyalist partinin biri olan T.E.P. hakkında yazı yazmak gerekir mi, tarihçi açısından böyle bir davranış yerinde midir, yararlı mıdır? Önce bu sorulara vevap vermek gerekir. Bu üç ayrı kitabı «Mihri Belli Olayı» genel başlığı altında birleştirirken (1970 - 1976) arasındaki bir fikir ve eylem akımımız hakkında bilgi vermek istedim. Bunun bir nedeni gerek 29-30 Ekim 1970 Kurultay'ında, gerek Türkiye Solu dergisinde, ve gerekse Haziran Hareketi davasında benim bir rolum, bir katkım olmuş bulunmasında, 1973 seçimlerinden sonra kurulan T. E.P. e girmemekle beraber bu partiye ve içindeki başlıca kişilerle yakın bir ilişkim olmasındandır. Aynı zamanda T.E.P. hakkında vereceğim belgeler ilk iki cildin doğal bir devamını teşkil etmektedir. 1968'de T.İ.P.'den ümit kesenlere - TİP'e dönmeğe uğraşmakla birlikte, öyle ise Parti kuralım diyenlerdenim, 29-30 Ekim Kurultayından önce T.İ.P. Kongresinde mücadele vermek istiyenlerden ve Kurultaya katılmama kararı verildiğinde Ertuğrul Kürkçü, Yusuf Küpeli grubuna karşı Kurultaya

girip Parti kurma mücadelesini orada vermek için israr eden kişiyim. Türkiye Solu dergisinde Parti ve işçi sınıfı öncülüğü hakkında yazdığım yazıdan dolayı mahkemeye verildim. Sonunda Mihri Belli, Şevki Akşit ve Mustafa İlker Gürkan ile Haziran Hareketi ismi verilen örgüdün Merkez Komitesi üyesi olarak onyedi ay tutuklu bulundum. Oysa ne T.E.P.'e üye oldum, ne önce Partiyi ellerine geçiren, sonra da istifa eden hizbin içinde bulundum, ne de onu tasvip ettim. Şunu da belirteyim ki, T.E.P. içinde beliren iki gruptan hiçbiri zaten beni aralarında görmek istememiştir. Bunun nedenlerini açıklamak bana değil onlara düşer.

Af kanunundan sonra özgürlüğe kavuştuğumuzda birçok eski arkadaşım gibi ben de yeni bir parti kurulmasını, bunun güçlü bir parti olmasını, 12 Marttan bazı dersler alınmasını istedim ve bu yolda çaba gösterdim. Tahliyelerden önce bir oldu bitti olarak kurulmuş Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (T.S.İ.P.) vardı, ancak partiye o dönemde sonradan tasfiye edilen tutarsız bir grup hakimdi. (*) Onu da içine alacak geniş fakat fikir ve örgüt yönünden sağlam temellere oturtulmuş bir Parti'nin kurulması için birçok kişi çaba gösterdi, az sonra görüldü ki, böyle bir kuruluşun olanakları mevcut değildir.

Bunun üzerine bir dergi kurmayı düşündük, bu dergi sonradan EMEKÇİ ismini aldı, ben de birçok arkadaş gibi çıkmasının olanaklarının sağlanması yönünde elimden gelen çabayı gösterdim.

(*) Yerli Finans Kapital'ci, Dr. Hikmet Kıvılcımlı grubu. (RN)

Ancak ilk günden bir prensip meselesi ile karşı karşıya geldik. Konu önemli idi, birçok arkadaşım gibi ben de gerek Partinin, gerekse derginin hazırlıklarının ve yönetiminin bir kurul tarafından yapılmasını istediğimiz çabucak belli oldu. Lokal tutulmuştu, toplanılıyordu, zaten başka türlü dergi çıkarılamazdı. Bu durumda Parti Program ve Tüzüğünün süratle hazırlanması için bir komisyon kurulmasını, dergi için de bir yazı kurulunun seçilmesini önerdim. Sonradan gördüm ki, daha birçokları aynı doğrultuda önerilerde bulunuyordu. Oysa bazıları, kesin olarak söz ve oy sahibi olabilecek böyle bir kurulun, bilimsel ve ciddi bir çalışmanın aleyhinde idiler, tabanın baskısı altında bu yönde bir iki defa karar alındıysa da, her defasında bu kararların uygulanmasından kaçınılmıştır. Oysa T.İ.P. de Aybar ve Boran'a karşı en büyük muhalefetimiz, ideolojik olmadan çok «seçilmiş organlara önem vermeme», kişisel, idareye başvurma eğilimlerinden doğmuştu, Malatya kongresindeki ihtilaf, kurulların üstünlüğünü öneren Tüzük değişikliği tekliflerinden doğmuştu. Dokuz yıl farkla aynı sonrun ile karşı karşıya yeniden gelmiştik. Ancak bu defasında karşımızdaki kişi değişikti.

Benim yönümden Tüzük ve Program konusu da önemli idi, çünkü kurulacak bir partinin yöneticileri arsında tek ben legal bir partinin yıllarca üst organında çalışmış, tüzük ve program bürolarında görev görmüş, sakıncaları, ve hele Kanuni zorunluklarını bilen bir kişiydim. Bu konuda bir komisyon kurulması ve ona katılmam teklifleri de aynı şekilde önemsenmedi, başkaları bu yönde ciddi bir çalışma yapacaklarsa bence yine de önemi

yoktu. Sonunda kurullaşmaya gidemeden EMEKÇİ dergisi çıktı, basımı haberini dergi baskıda iken aldım. Kasım 1974 tarihli derginin ilk sayısında «Türkiyenin Durumu» yazısında mücadele ettiğimiz sapmaların tekrarlandığını gördüm (*) derhal konunun yol ayrımı teşkil edebilecek bir prensip meselesi olduğunu belirttim. Mihri Belli ile gidip tartıştım, ve hiç olmazsa «Asker-Sivil Aydın Kadro» konusunda bir cevap vermemi kararlaştırdık, bu bölümün başında sunacağım bu yazım yayınlanmadı, onun yerine Mihri Belli «bir işçinin mektubuna cevap» niteliğinde bir açıklama yaptı. Yine de kurullaşma ve ortaklaşa karar alma ilkesi üzerinde ısrar ettim. Sonradan başka birçok kişinin aynı konularda itiraz ettiklerini duydum.

Az sonra aşağıdaki mektubu alınca ümitlendim, bir kurallaşmaya gidildiğini sandım, mektup aynen şöyle idi:

Sayın Rasih Nuri İleri *27.1.1975*

Atanmış bulunduğunu Yazı Kurulu çalışmalarına katılmak üzere her ayın 10'unda dergi yazıhanesinde bulunmanız gerekmektedir. Diğer yazı kurulu üyelerinin de katılacağı bu toplantılar her ay sürekli yapılacaktır. Eğer ara toplantılar yapılması gerekirse özel olarak duyurulacaktır.

Emekçi Sahibi
Mustafa Lütfü Kıyıcı

Not: Rasih Nuri İleri derginin her sayısında Devrimci Haraketimizin tarihi ile ilgili bir yazı yazmakla özel olarak tarafımdan görevlendirilmiştir

---

(*) EMEKÇİ dergisi, Sayı I, (Sa: 5-30).

Söylenen gün dergiye gittim, toplantı ertelendi dediler, bu durum birkaç defa tekrarlandığında böyle bir kurulun söz konusu olmadığını anladım. Program ve Tüzük için sorularım, diğer arkadaşların soruları her aynı şekilde askıda bırakılıyordu.

Bu bekleyiş döneminde durum açıklığa kavuşuncaya kadar politik sorumluluğunu taşımıyacağım bir dergiye yazı yazmaktan kaçındım, sadece benden bazı belgeler istendiğinde, herkese yaptığım gibi, yardımımı esirgemedim. Sonunda Partinin kuruluşunu, (12 Şubat 1975) bir gün sonra kuruçu arkadaşım Halil Oyman'dan öğrendim. Tüzük ve Program istedim, yoktu. 23 Şubat günü arkadaşım Şevki Akşit'in cenazesinden sonra Parti merkezi haline gelen dergi idarehanesinde toplanıldı, Tüzüğü ve Programı görmek için yeniden ısrar ettim, eldeki tek nüshanın matbaada olduğunu öğrendim, doğruydu. Birkaç kuruçu üyeden Program ve Tüzük hakkında bilgi istedim, soru sorduklarım kendileri de görmediklerini söylediler. Niteliğini bilmeden bir Partiye girmem söz konusu olamazdı, üstelik EMEKÇİ'de çıkan bazı yazılar bana tamamiyle ters düşmekteydi, bekliyeyim dedim. Ancak burada bir açıklama yapmak zorundayım. O günü Partinin üst organlarının üyelerinin bir kısmı seçildi oysa hiçbir kurucu bana üyelik veya görev teklif etmedi; öyle bir teklifi ne Mihri Belli ne de sonradan ondan ayrılan kurucuların çoğunluğu bana yapmadılar, bu bakıma bu davranış sadece benim tarafımdan değildi, onlar da beni kendilerinden görmüyorlardı. Oysa dışarıdan beni Parti üyesi sananlar çoğunlukta idiler.

Program ve Tüzük, yeni yöneticilerin listesi ile birlikte EMEKÇİ dergisinin Mart 1975 sayısında yayınlandı; aynı sayıda «Şevki Akşit Arkadaş Öldü» yazısında Mihri Belli'nin mezar başında yaptığı konuşma yer almaktaydı, bu konuşmada şöyle bir paragraf göze batmaktaydı:

«Şevki Akşit'i kaybettik. Hem de ona ençok muhtaç olduğumuz bir anda. Kafası pırıl pırıldı. Ölümünden birkaç hafta önce, o , hastalığı yüzünden yatağa mıhlanmış durumdayken Türkiye Emekçi Partisi tüzüğü üzerinde çalıştık. Evet kafası pırıl pırıldı. TÜZÜĞÜN AMAÇ MADDESİ DAHA ÇOK ONUN ESERİDİR.» (*)

Program ve Tüzüğü okuduğumda birçok eski hatanın tekrarlandığını, dergide çıkan yazılardan geniş parçalar kapsadığını, bazı eleştirilerin göz önüne alındığını, bazen de doğrusu ve eğrisi karışık olarak daha da sakıncalı ibarelerin yer aldığını hele tüzükte Genel Başkan'ın yetkilerinin T.İ. P. de aşırı bulduğumuz yetkilerden de daha geniş olduğunu gördüm. Hemen T.E.P. Merkez Yürütme Kuruluna bir eleştiri yazısı yazdım, ve sorumluların «gerçek» bir ÖZELEŞTİRİ yapmalarını önerdim. Bu eleştiriden AMAÇ maddesini ırak tutmakta her halde hissi olarak sınıf ve mücadele arkadaşım Şevki Akşit'e karşı duyduğum büyük sevginin bir payı vardır. (**)

(*) Bu da gösteriyor ki, Program ve Tüzük genellikle Mihri Belli'nin eseridir, amaç maddesi ise daha çok Şevki Akşit'e aittir. (R.N.)

(**) Eleştiri yazımda yer almayan AMAÇ maddesini bir not olarak vereceğim kaldı ki benim daha çok önem verdiğim husus partinin iç işleyişini düzenleyen

Ondan sonra partinin içinde üst kademede bir hizipleşme .ve bölünme dönemi başladı, bu dönem hakkında bir değerlendirme yapmak gereğini bulmuyorum, sunduğum belgelerin büyük çoğunluğu basına verilen bildirilerden oluşmaktadır. Sadece şukadarını belirteyim ki, sorumluluk hiçbir zaman tek taraflı olmaz. Ancak Mihri Belli'nin çevresinde sürelice bölünmeler ve hiziplenmeler olmasının da salt olarak bir raslantı dizisi olması olanağı akla pek uygun gelmemektedir. Ya kendisi mesai arkadaşlarını seçmeden yeterince bir devrimci uyanıklık göstermemektedir, ya da davranış yöntemleri yeteri kadar birleştirici olamamaktadır,

Devlet Güvenlik Mahkemesinin T.E.P. aleyhinde açtığı dava hakkında da yorum yapacak değilim, sadece şunu belirteyim ki, D.G.M.leri iptal olmadan önce savcı bile davanın aksayan tarafını kabul etmek durumuna düşmüştür.

---

maddelerdi. Çünkü örneğin Marx ve Engels'in eseri sayılabilecek Alman Sosyal demokrat partisinin programında Engels'in katkısı büyük olmakla beraber parti tamamen revizionist bir partiye dönüşebilmişti. (RN)

B

ASKER-SİVİL AYDIN ZÜMRE'NİN NİTELİĞİ

İşçi sınıfının politik partisi için «asker-sivil aydın zümrenin», yani bürokrasinin durumunu ve tutumunu doğru değerlendirmek günümüzün en önemli sorunlarından biridir. Bu konuda kalıplaşmış genellemelerden dikkatle kaçınmamız gerekir. «İşbirlikçi kapitalist ve ağa sınıflarının eğemen bulundukları parlamento ve onun ürünü olan hükûmet karşısında asker-sivil aydın zümrenin bir savunma kalesi olan Yargıtay ve öteki devlet kurumları... faşistce girişimleri önemli ölçüde engellemişlerdir,» gibi yargılar büyük bir hata teşkil eder.

Örneğin 12 Marttan önce Milli Demokratik Devrim tezinde suç unsuru olmadığına oy birliği ile karar veren Yargıtay, 12 Mart'tan sonra Sosyalistlerle C.H.P.nin güçbirliğini öneren eski bir yazı hakkında 7,5 yıl hapis cezası verebilmiştir (*), Kanunî düzen değişmediği halde sosyalizmin klasiklerini çevirenlere toplamı, 30'ar yıl edebilen hapis cezaları onaylayabilmiştir. Sıkıyönetim Mahkemeleri ise aynı Milli Demokratik Devrim tezini sürelice mahkûm edebilmiştir. 1973 seçimlerinden sonra durum yine değişmiş, yumuşamış; ancak

(*) M. İlker Gürkan'ın Türk-Solundaki yazısı (RN).

Hükûmet krizi baş gösterince MSP'li bir Adalet Bakanı döneminde yazılar ve dergiler 142'den değil de, bu kez 141'den, yani örgütten cezalandırılabilmişlerdir. Bütün bunlar küçük burjuva kökenli veya karakterli aydının dünyaca bilinen tutarsızlığının ifadesinden başka birşey değildir.

Küçük burjuva karakterinden söz ederken, iki noktayı unutmamalıyız. «Asker-sivil aydın» küçük burjuva kökeninden gelse de, yetiştirilme yöntemleri, şartlandırılması etkisi altında kalacaktır. Ayrıca belirli bir terfi düzeyinden sonra yaşantı şartları burjuvazininkine erişecektir, sınıf değiştirecektir.

Şüphesiz, yine de, kişiler arasında farklar olacaktır, hatta Ağırceza mahkemelerinden bazıları, bir Yargıtay Dairesi, İstanbulda 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesinde olduğu gibi bazı mahkemeler diğerlerine göre daha olumlu bir tutum takınabilirler. Anayasa Mahkemesi genellikle daha cesur kararlar verebilir. 12 Mart ortamında Sıkıyönetim Yasasındaki Sıkıyönetim Mahkemelerinin görev ve yetkileri hakkındaki maddeyi iptal etse de Anayasaya aykırılığını kabul ettiği Mahkemelerin teşekkülü hakkındaki maddeyi değiştiremez, ama 1973 seçimlerinin ortamında Af Kanunu'nun 5/A fıkrasını iptal edebilir.

Kaldı ki, eğemen güçler yukarıda sözünü ettiğimiz «asker-sivil aydın zümrenin» sınıfsal karakterini istedikleri yönde etkilemek için lazım gördükleri tedbirleri almada geri kalmamaktadırlar. Birtek örnek verelim: Subaylarımızın fakir halk kökeninden geldikleri uzun bir dönemden sonra, önce Askerî Orta Öğrenim baltalanmış, okullar kapatılmış, sonra da, buna paralel olarak

maaşlar artırılmış, dış seyahatler ve stajlar yaygınlaşmıştır. Daha önemlisi OYAK'ın uygulanış şekli ile subayların adeta kapitalistleşmesi sağlanmıştır. Subay ve Assubayların maaşlarından yapılan aylık kesintilerle oluşan, OYAK, sermayesi birbuçuk milyar liraya erişen bir Holding olmuştur. Bu Holding'in kurduğu tesislerden biri Röno otomobil fabrikasıdır. 1973 yılında orduya katılan genç bir subay tekaüt olduğunda, maaşından başka, OYAK'dan 415.530 lira alacak ve isterse bu parasını OYAK'ta sermaye olarak işletebilecektir. Bu girişimler ordumuzun «geleneksel» karakterini değiştirmek için atılan adımlardır.

Yine de unutmamalıyız ki, buna rağmen, yüzlerce genç Subay Sıkıyönetim Mahkemelerinde yargılanmışlar, yine de Ordumuzdaki denge şimdilik süreli bir faşizmin kurulma girişimlerine engel olabilmiştir.

Bürokratik kadrolarda yer alan kişilerin her politik konjonktür değişiminde ani olarak nitelik değiştirmiyecekleri, direnişler olacağı, intibak için zaman gerekeceği, yeni iktdarların bazı kadroları değiştirmek zorunda kaldığı bir gerçektir. Yine de, genel doğrular, eğilimler vardır. Örneğin bürokrasi genellikle köklü sosyalist dönüşümlere kapalıdır.

Akıllı, yani toplumda sert sürtüşmeleri törpülemek isteyen Batı tipi kapitalizmin etkisi ile liberal, yani özgürlükcü eğilimler bir yandan ağır basarken (C.H.P.). Diğer yönden de, sert, otoriter, hatta faşist yöntemlerle memleketi yöneltmek istiyen başka kapitalist zümreler de bulunabilir. Bu iki eğilim işbirlikçi sermayenin içinde de mevcuttur. Biz hakim sınıfların zümreleri arasındaki bu

çelişkileri iyi değerlendirip sektarizmden kaçınmalıyız. Sosyalist bir parti iktidar zümreleri arasındaki çelişkilerden yararlanmalı, demokrat burjuva eğilimleri desteklemeli. Ancak bunu yaparken emperyalizme karşı, kapitalizme karşı ve de feodal karakterler barındıran ağalık rejimine karşı mücadelemizi ve emekçi kitleleri bilinçlendirme faaliyetlerini aksatmamalıyız. «Asker-sivil aydın zümreye» hoş görünmek için ideolojik tavizler verilemez. Bu zümrenin karakterini ve oluşumunu yanlış değerlendirmemeli ona kendisinde bulunmayan ilerici karakterler takıştırmamalıyız, ancak onu karşımıza almaktan da kesinlikle kaçınmalıyız. Unutmamalıyız ki, taktik tavizler bizi bağlar, süratle ideolojik sapmalara dönüşebilir. (4.11.1974) (*) (**)

Rasih Nuri İleri

Alındı
Mustafa Lütfü Kıyıcı
İmza

(*) Bu yazıyı EMEKÇİ dergisinin birinci sayısını okuyunca yazdım, önce basılacak dendi, sonra basılmama kararı alındı, ben de konu bir prensip ve politik yol ayrılığı konusu olduğundan dergi ile ilişkimi kestim. (RN)

(**) Mihri Belli'nin ASKER-SİVİL AYDIN ZÜMRE karşısındaki tutumu ilginçtir. 1966 YÖN tartışmasından (Cilt I) «ÖZELEŞTİRİ»ye kadar (1972) Ordunun devrimci niteliği abartılmıştır (Cilt III, Sa: 1041-1044), 1973 Almanya basımında (Cilt III, Sa: 1042-1043) Ordu tamamen olumsuz olarak nitelendirilmiştir. EMEKÇİ dergisinde ise (Kasım 1974, Sa: 24-26) eski değerlendirmeğe dönülmüş, bazı olumsuz cümleler soru haline getirilmiştir. Mihri Belli bilimsel verilere göre tahliller yapmamış, şartlara «oportüniteye» göre 3 yıla üç kez tezlerini değiştirmiştir. (R.N.)

II

T.E.P. KURULUŞU BELGELERİ

A

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ KURULDU

Türkiye Emekçi Partisi kurulmuştur. Parti tüzüğünün amaç maddesinde özetle şöyle deniyor:

«Türkiye Emekçi Partisi işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde bir siyasi örgüttür. Parti, Türkiye halkının gerçek mutluluğu tadacağı düzenin sosyalizm olduğuna inanır. Ancak bu günün koşullarında Türkiye'nin önündeki devrimci görev, siyasi, iktisadi, bütün alanlarda bağımsızlığın, ve bütün çağ dışı ilişkilere son verilmesi anlamında demokrasinin gerçekleştirilmesidir. Ayrıca işçiler, köylüler tüm emekçiler iktisadi ve siyasi mücadeleyi en elverişli koşullarda bağımsız ve demokratik bir toplumda verebilirler. Bunun için Türkiye Emekçi Partisi bağımsızlığın ve demokrasinin en içten ve tutarlı savunucusudur. Bu amaç uğruna tüm demokratik sınıf ve zümrelerin işçi sınıfının demokratik önderliği altında seferber edilebilmesi için kendine düşeni yapar.»

Türkiye Emekçi Partisi Kurucuları:

Hüseyin Dönmez — İşçi
Şevki Akşit — Yazar

Erol Yüce — İşçi
Haydar Maho — Çiftçi
Vecdi Özgüner — Muhasebeci
Sefer Yılmaz — İşçi
Mustafa Keskin — Çiftçi
Şaban Ormanlar — Mimar
Faik Kalkavan — İşçi
Mihri Belli — Yazar
Mustafa Özçelik — İşçi
Halil Oyman — Emlâkçı
Baha İnalkut — Hukukçu
Esat Meral — Seyyar satıcı
Erdoğan Çiğdemoğlu — Avukat (*) (**)

(*) Bu bildiri partinin kuruluşunu bildiren ilk basın bülteridir. (R.N.)

(**) 23.2.1975 günkü toplantıda kurucular tarafından seçilen G.Y.K.'na girenler şunlardır: Mihri Belli, Vecdi Özgüner, Namık Kemal Boya, Şaban Ormanlar, Hüseyin Dönmez, Erol Yüce, Süleyman Aslan, Tahir Kaymak, M. Lütfü Kıyıcı, Taylan Akgün, Ziya Ülgenciler, Aslan Sazak, Şerif Tekben, Nuran Akşit, Haydar Maho, Nazım Poyraz, Baha İnalkut, Tahir Pekmezci, Mustafa Keskin, Faik Kalkavan, K. Edip Sakarya, Hamza Özkan, Mustafa Özçelik, Sefer Yılmaz, Halil Oyman. Bu G.Y.K. kısa sürede birkaç defa değişecektir. (RN).

B

PROGRAM HAKKINDAKİ VEKALETİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL İLİ

ŞUBE 1. D. 1: 10309 21 Mart 1975
KONU Parti tüzük ve programı Hk.

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANLIĞINA
Cağaloğlu, Yerebatan Caddesi 43/2
İSTANBUL

12 Şubat 1975 tarihinde İçişleri Bakanlığına verilen bildirimle, Genel Merkezi ilimizde olarak faaliyete geçen «TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ»ne ait tüzük İçişleri Bakanlığı Hukuk İşleri Başmüşavirliğince tetkik edilmiş, Kanuna aykırı olan hususları ihtiva eden rapor ekde gönderilmiştir.

Gönderilen raporun ışığı altında yeniden tanzim olunacak partiniz tüzüğünün, bu yöndeki kongre kararı ile birlikte 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 6 ncı madesinde belirtilen süre içinde İçişleri Bakanlığına arzedilmek üzere her sahifesi tasdikli ve mühürlü 5 er adet gönderilmesini, bu duruma riayet edilmediği takdirde 648 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 113 ncü maddesi delaletiyle 114 ncü maddesine göre işlem yapılmak üzere durumun C. Savcılığına intikal ettirileceğine bilgilerinizi rica ederim.

Nihat TÖZGE
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

EKLER
Ek - 1 (5 sahifelik eksikleri gösterir rapor)

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Hukuk Müş. Gn. Md.

Şb. Müd 81-103/T-1075/397
Konu Türkiye Emekçi Partisi hk.

Ankara
10/3/1975

Bakanlık Makamına

Merkezi İstanbul'da olmak üzere kurulan Türkiye Emekçi Partisi kuruluş bildirisi ve parti tüzüğü ile programın incelenmesi istemine ilişkin Emniyet Genel Müdürlüğünün 14.2.1975 gün ve (A) 30-6829/269 sayılı yazıları ve eki dosya Müşavirliğimize havale edilmekle incelendi.

1 — 12/Şubat/1975 tarihini taşıyan kuruluş bildirisinin bütün parti kurucuları tarafından imzalandığı, imzalarının yanında kurucuların ad ve soyadları ile meslek veya sanatları ve ikametgâhlarının yazılmış olduğu, bildiride partinin adı ile genel merkez adresinin belirtilmiş, bulunduğu ve parti tüzüğü ile parti programından ikişer örneğin bildiriye ekli olarak verilmiş olduğu görülmüştür. Bu durumda bildiri ve eklerinde 648 sayılı Siyasi partiler kanununun 6. maddesinin 2. fıkrasına göre herhangi bir noksanlığın bulunmadığı,

2 — Bildirim ekini teşkil eden parti tüzügü ve programının incelenmesinde;

A — Parti Tüzüğünde :

a) 648 sayılı kanunun 13. maddesine göre genel başkana izafeten parti adına dava açma, hasım olma yetkilerini kullanacak parti merciinin parti tüzüğünde gösterilmesi zorunluluğu olduğu halde, bu mercii gösteren hükmün tüzüğe konmamış olmasının,

b) aynı konunun 15 ve 16. maddeleri, il ve ilçe yönetim kurulları başkanları ile bu kurulların görev ve yetkilerinin neler olduğunun ve söz konusu kurullar ile il disiplin kurulu yedek üyelerinin ne surette göreve çağrılacağı hususların tüzükle düzenlenmesini amir bulunmasına rağmen tüzükte bu konuları düzenliyen hükümlere yer verilmemiş olmasının,

c) Kanunun 21. madesi gurup disiplin organlarının hangi hallerde merkez disiplin organlarıyle bir arada çalışacağı konusunun tüzükte gösterilmesini emrettiği halde bu konuya ilişkin hükmün tüzüğe konulmamış bulunmasının.

ç) Keza kanunun 26. maddesi parti gruplarının merkez karar ve yönetim organlarıyle ahenk içinde çalışmasını sağlayıcı tedbirlere ilişkin hükümlerin tüzükte bulunmasını zorunlu kılmasına karşı bu konuyla ilgili hükümlerin tüzükte bulunmayışının,

d) Siyasi Partiler Kanununun 52/3. maddesi hangi disiplin organlarının hangi disiplin cezalarını vermeye yetkili olduklarının tüzükte belirtilmesini öngörmüş olmasına rağmen bu konuya ilişkin hükmün tüzükte bulunmamasının,

e) Kanunun 54. maddesi, disiplin organlarının sevkedilen parti üyelerinin yazılı veya sözlü olarak savunma haklarını nasıl kullanacakları ve savunmalarını hazırlamak için yeter sürenin nasıl tanınacağına ilişkin hükümlerin tüzüğe dercini öngörmesine karşı tüzükte bu konuların düzenlenmemiş olmasının,

f) Kanunun 53. maddesi, disiplin organlarınca verilecek cezaların hangi parti organı tarafından ve ne şekilde affedileceği konularının tü-

zükte yer almasını emretmiş olmasına rağmen bu konunun tüzükte yer almamış olmasının,

Noksanlık teşkil edeceği, bu hususların düzenlenmemiş olması halinin 648 sayılı kanunun değinilen maddeleri muvacehesinde tüzüğü kanuna aykırılıkla malûl belge durumuna düşüreceği,

B — Parti Proğramında:

a — 643 sayılı Siyasi Partiler Kanununun «parti yasaklamaları» başlıklı 4. kısmı, siyasi partiler için yasaklanan amaç ve faaliyetleri ayrıntılı bir biçimde göstermiştir. Bu kısımda yasaklanan amaçlarla parti kurulamıyacağı gibi, partilerin yasaklanan amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunmaları da, siyasi partilerin kapatılmasını gerektiren hususlar olarak belirlenmiştir. 648 sayılı kanunun 89. maddesi aynen «Siyasi Partiler, Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde milli veya dini kültür farklılıklarına yahut dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler.

Siyasi Partiler Türk dilinden ve kültüründen gayri dil ve kültürleri korumak veya geliştirmek veyahut yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak milli bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler.» hükmünü getirmek suretiyle azınlık yaratılmasının önüne geçmek amaciyle partiler için bu çok açık yasağı vaz etmiş bulunmaktadır.

Tüzüğü ve programını incelediğimiz Türkiye Emekçi Partisi proğramının «Ulusal Devrimci Kültür» başlıklı bölümünün (2) no'lu paragrafı (prog. say. 24) aynen;

«2. Anadili Türkçe olmayan okul çağındaki T. C. vatandaşlarına Milli Eğitim Bakanlığı yönetiminde anadil ve kültür eğitiminin sağlanması,

Dini kuruluşlar olan, cemaatler tarafından yönetilen azınlık okullarının lâiklik ilkesine uygun olarak Milli Eğitim Bakanlığı yönetimi altına alınması,» şeklinde bir parti ilkesini tesbit etmiş olmaktadır. Bu cümle, partinin Türkiye'de Anadili Türkçe olmayan azınlıklar bulunduğunu kabul ederek, bunlara kendi ana dilleriyle kültür eğitimi yaptırmayı amaç edindiğini, belirlemektedir. Varlığı kabul edilen azınlıklar, mevcudiyetleri Lozan Ahitnamesi gibi uluslar arası belgelerde saptanan Rum ve Ermeni azınlıkları dışında kalan başka azınlıklardır. Bunun böyle olduğu, isim zikredilmemekle beraber, paragrafın ikinci cümlesinden anlaşılmaktadır. Varlığı ileri sürülen azınlığın Kürtler olduğu programın 10. sayfasında ifade ve ibarelerle yukarıya aynen aldığımız cümle birlikte incelendiğinde daha açık anlaşılmaktadır.

Programda yer alan bu ilkenin yukarıda açıklandığı şekilde bütünüyle 648 sayılı kanunun 89. maddesine aykırılık teşkil edeceği, düşünülmektedir.

b — Proğramın 9. sayfasında aynen; «...Türkiye İşçi sınıfının ve yoksul köylünün devrimci hareketi halkların dünya ölçüsünde yer alan devrimci mücadelesinin bir parçasıdır. Ve bu mücadelede manevi güç alır. Devrimci hareketimiz en derin yurtseverliğin tamamlayıcısı olan proleter enternasyolizmi zihniyeti içinde hareket etmekle yükümlüdür.» denilmekte ve müteakip bölümlerde devrimin milli ve demokratik cepheleri açıklanarak program kısmına geçilmekte ve burada da Anayasamız esas alınmakta ve Anayasamızın milli demokratik anlayışla incelenerek milli demokratik devrimin zorunlu kıldığı reformları.... bütün hü-

kümlerin Anayasadan çıkarılması sonucunda varılmaktadır. (Sayfa 11, paragraf 2)

648 sayılı Kanunun 83. maddesine göre Türkiye Devletinin Cumhuriyet olan şeklini değiştirme amacı güdülemiyeceğine ve Cumhuriyet şekli de Anayasamızın 2. maddesinde açıklandığında aynen; «Madde 2 — Türkiye Cumhuriyeti; insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.» hükmüne göre Türkiye işçi sınıfını ve yoksul köylülüğü esas alarak diğer sınıfların, ve Anayasamızın başlangıç kısmında belirtildiği şekilde bütünlükten uzaklaştıran bir anlam içinde müteâla edilmesi bahse konu 83. madde delaletiyle Anayasamızın 1 ve 2. maddelerine aykırı bir görüşe varılabilmesi mümkün bulunmakta ise de, bu husus üzerinde daha esaslı bir inceleme yapılarak ancak yetkili merciin durması gerektiği, düşüncesindeyiz.

3 — Yazımızın (1) No'lu bölümünde açıklandığı gibi (Türkiye Emekçi Partisi) kuruluş bildirisinde ve eklerinde 648 sayılı kanunun 6. maddesine göre işlem yapılmasını gerektirecek bir husus bulunmadığı, ancak yazımızın (2) No'lu bölümünün (A) ve (B) bentlerinde değinilen hususların kanuna aykırılık teşkil etmesi nedeniyle bu hususlar hakkında 648 sayılı kanunun 111 ve 113. maddeleri delâletiyle 114. maddesine göre işlem yapılmak, yani kanuna aykırılıklar hakkında C. Savcılığına yazı ile bilgi verilmek üzere yazımız ve eklerinin Emniyet Genel Müdürlüğüne havalesi arzolunur.

Kemal ÖZGÜNEY
Başhukuk Müşaviri

C

BENİM ELEŞTİRİM

T.E.P. MERKEZ YÜRÜTME KURULUNA

İSTANBUL, 4 Nisan 1975

ÖZÜ : Program ve Tüzük hakkında öneriler.

T.E.P. Programında «Proleter Devrimci Hareketimizin Program Taslağı»ndan esinlenen çok değerli hususların yanıbaşında, yanlış, sakıncalı, eksik, çelişkili ve bir sapma niteliğine erişen kısımlar bulunmaktadır. Öyle ki; «Partiye girelim, Kongrede hatalar düzeltilir» şeklindeki iddialar artık geçerli olamamaktadır.

EMEKÇİ dergisinin yayınlanmağa başladığı günlerden beri, ısrarlarımıza rağmen, bir kurul kontrolu süzgeci gerçekleştirilmediğinden hatalı görüşler devam edegelmiş, nihayet bunlar Parti Program ve Tüzüğünde billurlaşmışlardır. Sadece «asker, sivil aydın zümre»nin niteliği hakkındaki eleştiriler etkili olabilmiştir

Program ve Tüzüğün Siyasi Partiler Kanununun ve diğer Kanunların incelenmesi yapılmadan hazırlandığı ise bir gerçektir.

★

a — Programın gerekçesinde ve «gerçek demokrasi» bölümünde Türkiye'nin sınıfsal tahlili, 12 Mart ve sonrası hakkındaki politik değerlendirme, feodalite, milli burjuvazi hakkındaki değerlendirmeler geniş ölçüde eksik veya yanlıştır. Bu arada özellikle «Ne Yapmalı» çevirisindeki temel hata, Türk Solu dergisi ile D.D. Derneğinde verilen mücadelelerde yansımış, «anti-kapitalist mücadele yok, anti-emperyalist mücadele var» şeklinde özetliyebileceğimiz bu sapma en sonunda T.E.P. programında yer almıştır. Bu konuyu öneri kısmında derinliğine ele alacağım; şimdiden şu kadarını belirteyim ki, bu tartışma uzun süreden beri devam edegeldiğinden Programdaki ele alış şekli, bir kalem sürçmesi şeklinde izah edilemez.

b — Programda bir cephe politikası önerildiği halde hiç bir gerçekçi tarafı olmayan ve politik sakıncaları açık olan, adeta Partiyi tecrit etmek istercesine yazılmış amaçlar yer almaktadır. Örneğin, bütün.. ticaret alanlarının millileştirilmesi, sendikacılığı kökünden kazıyacak olan: «sendika ödentisinin patron tarafından tahsili usulünün kaldırılması», M.D.D. deki işçi-köylü ittifakına aykırı olarak «büyük kapitalist çiftliklerin kollektifleştirilmesi» gibi sloganlar şaşırtıcıdır.

Sendikacılar ve işçi militanları karşıya alınıyor, toprak hasreti çeken küçük köylü karşıya alınıyor, esnaf karşıya alınıyor. Üstelik bir yerde de M.D.D. aşamasından Sosyalist devrime, hatta daha ilerisine geçiliyor, örneğin S.S.C.B.nde hâlâ var olan emtia üretiminin kaldırılışından söz ediliyor. (Bu konuda bak: Stalin Son Yazılar).

Tüzükte üç tür hata göze çarpmaktadır:

1 — Tüzük metodoloji bakımından karmakarışıktır. Organların ve de yetkili kişilerin görev ve yetkileri, organların toplanma usulleri, kovuşturma usulleri ya yoktur veya karmakarışık olarak serptirilmiştir.

2 — Tüzük son derecede özetlenmiş olarak yazılmıştır, (14 madde), böylece hakiki bir kurumlaşma söz konusu olamamaktadır, herşey tefsire ve uygulama hakındaki kararlara bağlı bırakılmıştır.

3 — a) Genel Başkanın Parti üstü yetkileri vardır; yaptıklarının tek kontrolu ve müeyidesi daima tehlikeli ve sakıncalı bir yol olan, görevden düşürme mekanizmasıdır. b) Büyük Kongresinin konpozisyonu parti içi demokrasisi kuralına ve işçi sınıfı öncülüğü kavramına aykırıdır. c) Disiplin ve Parti içi demokrasi kavramları açık kurallara bağlanmamıştır.

Bütün bunlar Programdaki açık hatalar ve kanuni sakıncalar ile birleştirilirse ve hele kuruluş sırasındaki davranış yöntemleri ışığında gözönüne alınırsa, çok vahim bir durum ortaya çıkar. Çok zinde bir potansiyel böylece bölünmüştür, hizipleşmelere ve keyfi idareye prim sağlanmıştır. Bu konuda sorumluluk sadece organlarda yer alan kişilerin değil, hepimizindir.

Bilindiği gibi, kurumlaşma ve kuruluş aylarca sürüncemede bırakılmış, Program ve Tüzüğün hazırlanması keyfi ve bireysel bir şekilde ele alınmıştır. kolektif çalışmaya ve tartışmalara ısrarla yer verilmemiştir, hepsinden kötüsü örneğin Genel Başkanlık yetkileri konusunda bazı kurucuların ve sonradan üst kurallara girenlerin itiraz-

ları üzerine, bu yetkilerin değiştirileceği vaad edilmiş iken, tüzük bir oldu bittiye getirilip değiştirilmeden Bakanlığa sunulmuştur. Kurucuların tesbiti için de aynı durum vardır, örneğin (aydın) sayısının dondurulduğu söylendiği halde, bir ilçeden iki avukat arkadaşımız listede yer almıştır, işçi kesimi tesbidinde de aynı oldu bittiler yapılmıştır. Oysa kurucular bir kurultayda olmasa bile, geniş bir toplantıda seçilmeli, temsil kabiliyetleri saptanılmalı idi. Genel Yönetim Kurulu seçiminde de durum aynıdır, bir oldu bitti ile, üyelik talepleri ve kabulü bile yapılmadan 25 G.Y.K. üyesi seçilmiş bulundu.

Bu yöntem ve davranışlar en azından 50 yıllık bir birikimin ve 5 yıllık bir mücadelenin mirasyedice harcanmasından, tasfiyecilikten başka birşey değildir. Tek çıkış yolu, çok kısa bir surede, Kurucular tarafından Program ve Tüzüğün, -örneğin aşağıdaki öneriler doğrultusunda- değiştirilmesi ve bu durumdan sorumlu olan kişi veya kişilerin otokritiklerini yapmasıdır.

Rasih Nuri İleri

Not Program ve Tüzük hakkındaki eleştiri ve önerilerim ilişiktedir. Şüphesiz bu notlarım bir kurul tarafından tartışılması gereken hususlardan ibarettir. Ancak bir yönden de uzun bir deneyin ürünüdürler.

T.E.P. Programı hakkındaki eleştiri ve öneriler.

Gerekçedeki ilk cümle ile yanlış yargılar ve böylece programı hazırlayanın veya hazırlayanların Türkiye statistiklerini, Partiler Kanununu, İş, Sendikalar Kanunları ile diğer kanunları incele-

medikleri, okumadıkları sürelice meydana çıkmış bulunuyor. Bir kurul süzgecinin var olmamasının sakıncaları belli oluyor.

Yöntem olarak, yeni bir program tasarısı sunmağı değil de, çok olumlu yanları bulunan T.E.P. Programının belli başlı hatalarını belirtmek yolunu seçtim, şöyle ki:

1 — Programın ilk cümlesinde: «Türkiye bugün emperyalist dünya sistemi içinde, sömürülen ülkeler safında geri bir TARIM ülkesidir.» denmektedir. «TARIM» sözcüğü kalkarsa cümle doğru olabilir, çünkü Milli Gelir bölünmesinde 1968 fiatları ile Milli Safi Hasılada Tarım ve Sanayi kollarının durumu aşağıdaki şekilde gelişmiştir:

YIL	TARIM	SANAYİ +	İNŞAAT =	TOPLAM
1963	29.344	14.596 +	5.018 =	19.614
1968	31.700	24.677 +	7.455	32.123
1972	36.910	34.850 +	8.523	43.373

(Tarım ve sanayi ile inşaat toplamları Milyon Türk Lirası olarak verilmiştir.) (*)

Açıkça görüldüğü gibi 1968 yılı bir nitelik dönüşümü yılıdır, artık Türkiyemizde tarım ikinci plana bu yıl geçmiştir ve bu fark süratle büyümektedir, bugün SANAYİ sektörü tek başına bile TARIM sektörünü aşmış bulunmaktadır. Ulaştırma, depoculuk, bankacılık gibi dallar bu istatistiklerin dışında yer almaktadır. Ayrıca Sanayi kesiminde inşaat'a ayrılan pay gittgide düşmektedir. 1968'den beri Türkiyede imalat, maden, enerji ve

(*) 1976 da bu durum çok daha belirgindir (RN)

inşaat sektörü ağır basmaktadır. 1972 yılında bu sektör şöyle değerlendirilebilir:

İmalat: 30.400 Milyon TL., İnşaat: 8.523 Milyon TL., Madencilik: 2.443 Milyon TL., Elektrik, Gaz.. 1976 Milyon TL. (1968 fiatları ile).

(Bak: 1973 Türkiye İstatistik Yıllığı).

Bu da göstermektedir ki, bilimsel incelemelere dayanmayan sübjektif yargılar bizi yanlış değerlendirmelere ve hatta ideolojik sapmalara, stratejik ve taktik yanılgılara götürür. Programın bir kurul tarafından hazırlanmasını istememin, ve bu kurula katılmaya talip olmamın nedeni bu olmuştur.

Artık «çok uluslu şirketler» ve benzeri konulardaki yüzeysel yargılar üzerinde durmak dahi anlamsızdır, programın bu gibi teknik konuları bir kurul süzgecinden geçmelidir.

2 — Programda (S: 16, Emekçi dergisinin I. inci sayısında (S: 10) yayınlanan ve o günü şiddetle eleştirdiğim «Feodal mütegallibe» hakkındaki paragraf yer almaktadır; sadece (olduğu gibi) ibaresi hafifleştirilerek yerine (yer yer görüldüğü gibi) ibaresi konmuştur. Derhal şunu da belirteyim ki, Programda iki paragraf önce ve bir paragraf sonra aynı konu doğru olarak ele alınmıştır, şöyle ki:

Programda: «Bu özel mülkiyet düzeni, emperyalizme bağımlı sınıflar olan işbirlikci kapitalistler sınıfının ve tarım bölgelerinin mütegallibesinin özel mülkiyet rejimidir.» ve de «Türkiyenin feodal ilişkiler barındıran bağımlı kapitalist düzeni» tanımlamaları yer almaktadır, bunlar genel olarak doğrudur, oysa bu iki paragraf arasında aşağıdaki paragraf yer almaktadır:

«**FEODAL MÜTEGALİBE**, Doğu ve Güneydoğu Anadoluda yer yer görüldüğü gibi **TİPİK DEREBEYİ-TOPRAK KÖLESİ** ilişkileri içinde sömürüsünü devam ettiren feodal ağalar; kapitalist tarım işletmesi görünüş altında feodal izler taşıyan... büyük toprak sahipleri... Doğal ekonomi şartlarında geri tarımsal üretim feodal müttegalibe egemenliği için elverişli zemin teşkil etmektedir.»

Bu paragraftaki demokratik özgürlüğün engellenmesi ve tefeci-bezirgân sermayesi kısımlarını (nokta nokta) olarak atladım, o kısımlara bir diyeceğim yok. «Feodal mütegallibe» ve «tipik derebey-toprak kölesi» gibi tanımlamalar bu şekli ile yanlıştır, Ekonomide etkisi olmayan, karakteristik olmayan istisnalar var ise, bunlar genel bir tanımlamada yer almazlar. Türkiyede bugün ne «tipik derebeyi» vardır, ve ne de «toprak kölesi» bulunmaktadır, sadece feodal kalıntılardan, ilişkilerden söz edilebilir, bunlar ise giderayak azalmakta, yok olmaktadırlar. Programda ise «feodal» kelimesi yerli, yersiz çömertçe serptirilmiştir. Türkiyede, tarımda kapalı ekonominin geniş ölçüde yok olması, kapitalist üretim ilişkilerinin yerleşmesi (geniş ölçüde RN). Demokrat Parti iktidarı ile başlar. Bu süreç artık gitgide süratlenmektedir. Hayvanla ve traktörle sürülen alanların mukayesesi bu konuda bize yeterli bir fikir verebilir:

	HAYVANLA	TRAKTÖRLE
	Sürülen Alan (Bin Hektar)	Sürülen Alan (Bin Hektar)
	19.960	3.883
	13.303	11.710 (x)

(x) DİE 1974 9.625 15.035

Yukarıda görüldüğü gibi ekili saha arttığı halde hayvanla sürülen alanda 1/3 oranında bir azalış göze çarpmaktadır. Bu gelişmeyi hesaba katmadan doğru bir strateji saptamak olanaksızdır, bu sayılar göz önünde tutulursa «feodal mütegallibe eğemenliği için elverişli zeminin» gitgide daraldığını kabul etmek zorunda kalırız. (Bak: Tarım Istatistikleri Özeti, 1973)

3 — Ne olduğu, var olup olmadığı, işbirlikçi sermaye ile ilişkileri ve çelişkileri açık seçik incelenmeyen **«MİLLİ BURJUVAZİ»** konusuna gelelim:

Program (Sa: 16, II Kısım): **«Belirli ölçüde döviz tasarrufu sağlıyarak** emperiyalist sömürüyü nisbeten azaltma doğrultusunda kapitalist üretimde bulunan burjuvazi **ile** bu alandaki **ticaret burjuvazisi** de (burjuvazinin bu milli kolu) ağır basan işbirlikçi sermayenin karşısında bağımsız bir güç olarak çıkamamaktadır.», denmektedir. İki paragraf sonra ise (Sa: 17): «Gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak **Türkiye'de işçi sınıfının ve köylülüğün karşısında yer alan eğemen sınıf kapitalistler sınıfı değildir, emperyalizmin işbirlikçisi** kapitalistler sınıfıdır ve onun taşradaki müttefiki mütegalibedir.» denmektedir.

Önce bu «milli burjuvazi» hangi iş kollarını kapsamaktadır, teknolojisi nedir sorunlarının açıklanması gerekirdi.

Sonra, örneğin otomotiv sanayiinde, elektrikli aletler ve radyo sanayiinde veb. nde olduğu gibi gitgide döviz tasarrufu sağlayan iş kolları işbirlikçi sermayenin kontrolundadır ve şüphesiz faaliyetleri üretim araçları üretiminde değil de tüketim malları üretimine yönelik bulunmaktadır. Oysa

«döviz tasarrufu» sağlayan milli burjuvazi kimdir bilemiyoruz. En büyük işbirlikçi holdinglerin hakim bulunduğu tekstil sanayisi kastediliyorsa büyük bir çelişkiye düşeriz, örneğin Koç'un Bozkurt tekstilleri, Bossa ve Güney Sanayi ve diğer bazı dev tekstilcilerin nereleri« emperyalizme karşı olan milli sanayi» kapsamına girer, bunların dışındaki tekstilcilerin emperyalizm ile ne gibi bir çelişkisi bulunmaktadır, tekstil değilse döviz tasarrufu sağlıyan hangi «milli sanayi» kolu vardır?

Sonra ve en önemlisi, M.D.D. aşamasında anti-emperyalist, anti-feodal mücadele yapacağız, anti-kapitalist mücadele yapmıyacağız gibi hatalı fikirlerin Türk Solu dergisinin bir kanadında revaçta bulunması olgusudur, oysa aynı derginin ilk sayısında, ve Reşat Fuat'ın bir eleştiri niteliğindeki yazısında doğru tezler savunulmuştu, biz o kanadı uzun bir mücadele sonunda yenmiştik. Türkiye Solu dergisinde işçi sınıfı öncülüğü kavramını yerine oturttuk. Bu gün açık olmayan, bu yüzden de yanlış tefsir edilebilecek, özetlenmiş formüller aracılığı ile aynı fikirlerin Parti Programında yer aldığını görmekteyiz. Hangi Emekçi Partisi kapitalizmin işçi sınıfının ve köylülüğün karşısında olmadığını ifade edebilir, buna olanak varmıdır? Şüphesiz anti-emperiyalist mücadele Türkiye için ön planda gelmektedir. Ancak bu gerçek, antikapitalist mücadele olmadığı, yapılmıyacağı anlamına gelmez, gelemez. Tam aksine işçi sınıfı ve onun Partisi ekonomik ve politik mücadelesinde ne kadar güçlü olabilirse anti-emperyalist mücadelesinde de o derecede güçlü ve etkili olur.

Lenin demokratik amaçlar uğruna verilen mücadelede burjuva demokratlarla ittifak kurmak gereğinden bahsederken: «**böyle bir ittifakın kurulması için zorunlu şart, sosyalistlerin işçi sınıfının karşısında, işçi sınıfının çıkarları ile burjuvazinin çıkarları arasındaki düşmanca ziddiyetin açıklanması olanağının tam olarak sağlanmasından ibarettir.**» diyor. (Seçme Eserler C: I, S: 146, 1962). Anti-emperyalist mücadele için kurulması gerekli olan cephe için de durum aynıdır. Kapitalizme karşı sürdüreceğimiz bilinçlendirme ve mücadele faaliyetlerimizi aksatmamak şartıyla somut konularda bir güç birliği söz konusudur, zorunludur da. Oysa Cephe kurulmasını engeller diye« «milli burjuvaziye» taviz vermeğe kalkarsak oportünizm batağından kurtulamayız. D.D. Derneğinde Y. Kurulu bu tezi ittifak halinde Ankara Dev-Güç toplantısına yolladığımız temsilciye karşı savunmuştu, onu kınamıştı. Oysa «Ne Yapmalı» kitabının türkçesinde Lenin'in tezi aşağıdaki şekilde tahrif edilmiştir: «**Ama böyle bir ittifakın zorunlu şartı, sosyalistlerin işçi sınıfı önünde kendi çıkarlarına ve burjuvazinin çıkarlarına karşı olan muhalefetin maskesini düşürebilmesidir.**» (Ne Yapmalı, Sol Yayınlar, S: 24) (*) Bu çeviri ile cephenin «zorunlu şartı» burjuvaziyi savunmak şeklinde sokulmaktadır. Kime karşı?

(*) Bu hatayı ve diğer çeviri hatalarını kapsayan bir yazımı AYDINLIK dergisine sunmuştum. Vahap Erdoğdu, Mahir Çayan ve arkadaşları yayınlamak istediler Mihri Belli mani oldu. Ne yazıkdır ki, aynı kitabın sonraki iki basımından birinde (EVREN Yayınları, (S: 24) SOL Yayınların'ın yanlış çevirisi aynen kopye edilmiş. İkincisinde ise (YÜCEL Yayınları, NE YAPILMALI, Sa: 27) sadece Türkçe basımın dili değiştirilmiş, aynı Çeviri hatası deyim farkıyla tekrarlanmıştır. (RN)

Herhalde feodallere karşı olmalı!.. Lenin'in somut konulardaki ittifaklara, cephe kurmaya koyduğu sınır apaçıktır ve başka eserlerinde de yer almaktadır. Ancak buradaki örneği ele almamız tercümede yapılan bu hatanın strateji üzerindeki etkilerini belirtmek amacı iledir. Programda yer alan «Türkiyede işçi sınıfının ve köylülüğün karşısında yer alan eğemen sınıf kapitalistler sınıfı değildir» sözü bu çeviri hatasının ışığında çok ilginç bir anlam kazanmaktadır.

4 — Programda «Filipin tipi demokrasi» konusunda da ilginç bir yanılgı yer almaktadır. EMEKÇİ'nın birinci sayısında, 1974 Türkiyesinin artık 12 Mart öncesi Türkiseyi olmadığı iddia edilmekte idi, 14 Ekim seçimleri anti-faşist bir direnişin sonucu olarak değerlendiriliyordu, hatta Ecevit'ten işbirlikçi sermayenin eğemenliğine son vermesi talep ediliyordu: (Türkiyenin Durumu). Bu yazı af öncesi döneminde yayınlanan iki yazıdan derlenmiş bulunuyordu. (*) Bu yazıları biz de biliyorduk, ancak hapishane ortamında, ve bütün grupların bize karşı oldukları bir dönemde, hele davanın selametinin ön planda geldiği bir sırada gerek biz, gerekse dışarıdaki arkadaşlarımız gereken eleştirileri yapmanın sırası olmadığı kanısında idik. Ne yazıktır ki, bu gibi tezlerin tartışması olanağı verilmeden bu kez kendilerini T.E.P. Programında karşımızda buluyoruz. «Filipin tipi demokrasiciliği denen burjuva parlementer görünüşlü anti-demokratik düzen», sanki birden bire uçmuş gitmiştir. Programda (S: 18, II Bölüm sonu) «*Ama Türkiye halkı faşizme*

(*) ÖZELEŞTİRİ ve de TÜRKİYE DÖNÜM NOKTASINDA (Adem Kalfa) Nisan 1974 - Proleter Devrimci Hareket Yayınları No: 1. (RN)

(dur) diyebildi ve binbir alanda, binbir biçimde beliren direnişiyle faşist cepheyi gerilemeğe zorlayabildi. Halkın faşizme karşı bu direnişi sonucu, Türkiye bugün bir geçiş dönemine varmış bulunuyor.» denmektedir.

Burada herşeyden önce bir nokta üzerinde durmamız gerekmektedir:

1 — Ya bugüne kadar söylenenler doğru değildi de, seçimsel mücadele ile işbirlikçi sermaye ve emperyalizm yenilebiliyordu, ve o durumda da Aybar-Boran parlamenter sapması sapma olmayıp doğru bir yoldu.

2 — Ya da, bilmediğimiz, önceden tahmin bile edemediğimiz yeni faktörler meydana gelmişti de Filipin demokrasiciliği dengesini bozmuştu, Böyle yeni bir durum mevcutsa bunun Programda açık seçik ortaya konması gerekirdi.

«Halkın binbir alanda ve binbir biçimde direnişi»nin Kontr-Gerillalı faşizme dur demiş olması fantezisinin ne yazık ki, gerçeklerle hiç bir ilişkisi yoktur, Sadece Filipin tarzı demokrasiciliği kontr-gerillalı biçiminden şimdilik kontr-gerillasız bir biçimine dönüştü. Bu dönüşmenin nedeni sistemin iç çelişkilerinde ve girdiği ekonomik çıkmazda aranmalıdır, halkın derineşinde değil. Bu çelişkiler ve zorunluklar bilimsel olarak, sınıfsal olarak incelenmeden ve bu incelemelerden gerekli ve geçerli sonuçlar çıkarılmadan, sorunu «binbirçeşit halk direnişine» indirgemek bize yakışmaz.

5 — «Bütün siyasi ve diğer örgütlerin hangi sınıf ya da zümrenin örgüdü olduklarını açıkça ifade etmeleri zorunluluğu», gibi öneriler de aynı derecede ciddiyetten uzaktır. Program yazarı Türkiye'nin önümüzdeki dönemde hangi aşamada olduğumuzu

sanıyor sorusu akla gelebilmektedir. Aynı şekilde «Halk Devletçiliği» slogan olmaktan ileri gidemiyor, üstelik bu slogan bugün için başka bir partinin malıdır.

6—Gelelim ittifaklar konusuna: Zanaatkâr, esnaf, milli burjuvazi ile güçbirliği yapmak, cephe kurmak isteyen Programda «halkın genel ihtiyaçlarını karşılayan bütün sanayi, madencilik, yapı ve TİCARET (bu kelime programda siyah harfle belirtilmiştir) alanlarının millileştirilmesi,» (Sa: 25) istenmektedir. Konuyu önce ekonomik, sonra politik yönden ele alalım:

Ekonomik yönden bugün S.S.C.B. nde bile «bütün tticaret alanlarını millileştirilmemiştir, hâlâ kolkoz pazarları, emtıa ticareti mevcuttur. Hele Türkiye gibi geri bıraktırılmış bir memlekette başka iş kalmadı da dış ticaret ve toptancılık değil bütün ticaret devletleştiriliyor ve bu iş M. D.D. aşamasında öneriliyor. Türkiye gibi bir memlekette böyle bir reformu yapmanın ve böyle bir dağıtım şebekesi kurmanın olanak dahilinde olduğunu sanmak bile gerçeklerle ilişkisi olmamak demektir.

Politik yöne gelelim, böyle bir öneri ile esnafla cephe kurma özlemi nerede kaldı, değil cephe kurma böyle bir sloganla partililer ara sokaklardan bile geçemezler. Ankara sınayi çarşısı olayını unutmıyalım.

Toprak reformu konusunda (Madde: 8, Sa: 30) «Büyük kapitalist tarım işletmelerinin genel kural olarak toprak dağıtımına tabi tutulmaması», buralarda ve «uygun görülecek başka topraklarda», «*kollektivizasyon*»a gidilmesi hangi aşamanın önerisidir? Biz haklı olarak T.İ.P. Program

ve Tüzüğü sosyalist değildir M.D.D. cidir, asgari programdır, çünkü toprak dağıtımını öneriyor, sosyalist bir rejim önerseydi toprak reformunu değil de kollektivizasyonu önerirdi, diyorduk. Ve önümüzdeki aşamada T.İ.P.in toprak reformunu önermekle doğru bir yol izlediğini ilave ediyorduk. (Bu konuda bak: Türk Solu, Sayı 5. Mihri Belli - Devrimci Şiar Meselesi). Şimdi ise «büyük kapitalist tarım işletmelerini»-ki, devlet çiftlikleri dışında kapitalist olmayan büyük tarım işletmesi yoktur - toprak reformunun kapsamına, yani toprak dağıtımı kapsamına değil de kollektivizasyon kapsamına sokuyoruz. Yani Güneyde, Ege'de, Marmara bölgesinde toprak dağıtımını öngörmüyoruz, sonra da köylülükle güçbirliğinden söz ediyoruz. Bu ne biçim bir çelişkidir?

İşçi sınıfına gelince, önce kapitalistlerin (milli burjuvazinin) onun karşısında yer alan bir sınıf olmadığını ilan ediyoruz (Sa: 17), sonra «*sendika ödentisinin patron tarafından tahsili usulünün kaldırılması*»nı öneriyoruz, ve de sarı sendikacılıktan söz edebiliyoruz. Sendika aidatı patron tarafından tahsil edilmezse Türkiyede sendikacılık kalmaz, grevler için maddi olanak kalmaz, 27 Mayısın berisine düşeriz. Hiç bir işçi kendisine kıt kanaat yeten ücretinin bir kısmını sendikaya gidip muntazaman ödemez. Bu durumda, haklı olarak, hiç bir sendikacı T.E.P.i desteklemez, bilinçli militanın bu konudaki tutumu da olumsuz olur. T.E.P.in işçi sınıfına getireceklerine gelince «fazla mesai için asgari %50 fazla ücret» veb. gibi haklar zaten kanunlarda yer almaktadır. Programı hazırlayanın işçi sınıfından ve onun mücadelelerinden bu kadar habersiz olması inanılır birşey değildir.

7 — Vergi adaleti, beyin göcünne mani olma, turizm, basın, dış politika konularında aynı yüzeysellik göze çarpmaktadır.

Programın süratle değiştirilmesi, ve sorumlunun bir özeleştiri yapması zorunludur.

T.E.P. Tüzüğü hakkındaki eleştiri ve öneriler.

T.E.P. Tüzüğü, Amaç maddesi dışında, aynı baştansavmalık havası içinde kaleme alınmıştır, üstelik (13 Madde dışındaki kısımlar için)» Siyasi Partiler Kanunu» ile «Meclis İştüzüğü» uygulanır denilmiştir. Şüphesiz Program ve Tüzük'te Siyasi Partiler Kanununa aykırı maddeler olamaz, ancak Program ve Tüzükde kanunların verdiği bütün olanaklardan yararlanmak da bizim görevimizdir. Meclis İç Tüzüğüne gelince: T.B.M.M. bir parti değildir, partilerden oluşan bir parlamentodur, görevi kanun yapmaktır, böylece onun fonksiyonu ile partilerin fonksiyonlarının değişik olduğu apaçıkdır.

Üye Tüzük ile bağlıdır, Tüzüğe aykırı davranışları Haysiyet Divanları kapsamına girer. Oysa her konu için S.P.K. na ve Meclis İçtüzüğüne bakmayı gerektiren özetlenmiş bir tüzük, üyeleri bu belgeleri bilmek zorunda bırakır. Bu işe olanaksız olduğundan üyelerin disiplin konusunda başıboş kalacakları, yöneticilerin ise keyfi haraketlere zorlanacağı tabiidir.

T.İ.P. Malatya Büyük Kongresinde bizlere oynanan oyun bizde kötü bir çağrışım yaratmaktadır. T.İ.P. Tüzüğünde olmadığı halde Kongre Başkanı Meclis İçtüzüğünü uygulayacağını ilan etmişti, böylece her hakkımızı askıya alabildi. Sonradan İçtüzüğü incelediğimizde Başkanın uygula-

malarının bu belge ile ilişkisi olmadığını gördük, ancak oyun oynanmıştı, (Aydınlık S: 25 R.N. İleri)

T.E.P. Tüzüğünde ise görev ve yetkiler ya yoktur, ya da yerinde değildir. Tüzüğün bir sistematiği yoktur.

Maddelerin incelemesine ve önerilerimize gelelim:

1 — **Üyelik:**

(Madde: 3) — Aday üyelik kavramı tam bir keyfilik örneğidir; altı aylık süre M.Y.K. tarafından kısaltılabilir ya da uzaltılabilir, öyle ise böyle bir süre yoktur, *uzatma yetkisi kaldırılmalıdır*, bu süre uzatması yetkisi her türlü suistimale yol açabilir.

Üyelikten çıkarılma: M.Y.K. nun onayı gereksizdir, sakıncalıdır, ayrıca disiplin kavramına aykırıdır. Kongrece seçilen bir üst kurul'un kararlarını bir alt kurul böylece veto edebilmektedir.

Aidatını ödemeyen üyenin seçemiyeceği, seçilemiyeceği hakkındaki fıkra buraya alınmalıdır. (Bu fıkranın birinci kısmı her nekadar S.P.K.nun hükümlerine aykırı ise de, müeyidesi yoktur, ancak tashihi istenebilir).

II — **Büyük Kongre:** (Madde 4) B.K.nin görev ve yetkileri, toplanma usulü Tüzük'te yer almamıştır.

Ayrıca bu maddeden önce Parti organlarını belirten bir maddenin konması çok yararlı olurdu. Böylece Tüzük sistematiği ve disiplin kavramı dahi iyi belirlenmiş olurdu.

Tüzükte: «Her İl'de İl Kongresine *katılan* ilk (50)'ye kadar *üye* sayısı için (2), elliden sonra gelen her (25) *üye* için (1) delege hesabıyla İl Kong-

resine (ÜYE) değil İlçe DELEGESİ katılır bu maddi hata değişmelidir.

Delege oranına gelince, bu oranla işçi sınıfının çok kesif bulunduğu ve nüfusun fazla olduğu İstanbul, İzmir gibi illerden en çok (3) delege seçilebilir, oysa yeni örgütlenmiş küçük bir ilde sade (7) kişilik bir kurucu kurul bulunuyorsa (2) delege gelir. Bu işçi delegasyonunu kısmak ve kırsal alanlara aşırı bir prim vermekten başka bir şekilde yorumlanamaz. T.İ.P. yöneticileri Malatya Kongresinde bilinçsiz bir çoğunluk sağlamak için aynı yönde bir Tüzük değişikliği yapmak amacıyla Olaganüstü Ankara kongresini toplamıştı kötü bir rastlantı daha. İşin hesabına gelelim: 3 delege seçebilmek için İl Kongresine KATILAN 50+25=75 İlçe delegesi gereklidir. Bu da asgarî 750 İlçe üyesi demektir. Oysa İki Kongrede de KATILANLAR söz konusu olduğundan bu sayı rahatlıkla 3.000'i bulabilir. Oysa T.E.P.de aday üyelik müessesesi, örgütte faal olarak çalışma şartı gibi özellikler üye sayısını pek dar tutmaktadır. Böylece (3) delege bile erişilmesi güç bir hayalden ibarettir. *Bu oran mutlaka değişmelidir.*

III — **Genel Yönetim Kurulu:** (Madde 5): Göre ve Yetkiler, toplanma usulü tüzükte yok gibidir. (Aidat ödeme şartı, «Üyelik Şartları» maddesine aktarılmalıdır.) Disiplin Kuruluna verilme konusunda G.Y.K. üyelerine bir masuniyet tanımak gereklidir, yani kurul kararı lazımdır.

IV — **Merkez Yürütme kurulu:** (Madde 6): Görevler, yetkiler karmakarışıkdır ve eksiktir, ayrıca BÜROLAR ayrı bir madde olarak ele alınmalıdır. Kaldı ki, Başkanlık bürosu, teşkilat bürosu gibi partinin bel kemiğini teşkil etmesi gereken

büroların Tüzükte ismi bile yoktur, oysa ayrı bir madde olarak özellikle bu iki büronun görevleri yetkileri, kuruluşları belirtilmeliydi.

V — **Genel Başkan ve Genel Sekreterlik** (Madde 7): Tüzüğün en sakat yönü bu maddede billurlaşmaktadır. «Genel Başkan, Tüzüğe göre, **Program ve Büyük Kongre kararları ışığında** Parti siyasetini uygulamakta, Partiyi sevk ve idare etmekte» ve saire. Oysa **demeç vermede** bu kayıtlarla bile bağlı değildir. Ayrıca» *G.Y.K. ve M.Y.K. ile birlikte görevli ve sorumludur*. Bu maddeye göre Genel Başkan Tüzüğe göre organların üstünde ve onlardan bağımsız olarak yetkileri olan bir kişidir. Herhangi bir ihtilafta onu düşürmekten başka yol bırakılmamıştır. T.İ.P.'de Genel Başkanın yetkileri bundan daha azdı ve o zamanlar şimdi T.E.P. Genel Başkanı olan arkadaş böyle yetkilerin olamıyacağına dair yaptığımız eleştirilere tamamen katılmaktaydı. Bilindiği gibi T.İ.P. de bu konunun çözümü Partinin çökmesine yol açacak kadar vahim sonuçlar doğurmuştur. Başka hiç bir işçi partisinde organların üstünde yetkileri olan bir genel başkan türüne rastlanmamıştır. Genel Başkan mutlaka Merkez Karar organlarının kararları ile bağlı bulunmalıdır, ancak bu kurulların kararları uyarınca haraket edebilmelidir, disiplin üstü bir genel başkanlık müessesesi olamaz kurullarla *birlikte görevli* genel başkan olamaz.

VI — **Merkez Disiplin Kurulu** (Madde 8) Önce disiplin kurulları ve onların yetkilerinin ayrı bir bölüm halinde bulunmalarının yararına değinelim. sonra Tüzükte, Parti suçlarının niteliği, cezaların nevileri, kovuşturma usulleri *yoktur* bunları mutlaka ayrıntılı olarak belirtmek gerekir. Ayrıca

Merkez Yürütme Kurulu onayı müessesesi olumsuzdur, kaldırılmalıdır. Merkez disiplin kurulu M. Y.K.'nun sevk ettiği *herhangi* bir üye hakkında karar veremez bu bir mecri tecavüzü olur, ancak İl Disiplin Kurullarının kararlarına itiraz vaki olursa bu kararları onaylıyabilir veya usul yönünden bozabilir.

VII — **İl ve İlçe Örgütleri** (Madde 9): Bu karma karışık bir maddedir, İl Kongreleri, İl Y. Kurulları, İlçe Kongreleri, İlçe Y. Kurulları aynı maddede yer aldığı gibi banbaşka bir nitelik taşıtan *İl Disiplin Kurulu* da aynı madde içinde yer almış bulunuyor. Görevler, yetkiler belirtilmemiş gibidir. M.Y.K. yetkileri arasında yer alan (işten el çektirilme) hususu gereksiz olarak bu maddede tekrarlanmıştır.

VIII — (Madde 10) Geçici Parti büroları maddesi gereksizdir, buna müteşebbis kurul derler, ayrı bir maddeye ihtiyaç yoktur.

(Madde II) Defterler: fazla özetlenmiştir.

(Madde 12) Parti Gelirleri maddesi yok denecek kadar kısadır, oysa Tüzüğün en önemli hususlarından biri olmalıdır, ayrıca gelir kaynakları aşırı sınırlandırılmıştır, bu madde ile birçok faaliyet türüne müsaade edilmiyebilir. Ayrıca Kanuni zorunluklar, yasaklar belirtilmemiştir.

(Madde 13) Kanuni bir zorunluğu ifade etmektedir. (Madde 14) ise yukarıda belirttiğimiz gibi çok sakıncalı bir maddedir Siyasi Partiler Kanunu ve Meclis İçtüzüğü hükümleri uygulanır denilmekle bir yandan bir siyasi Parti ile ilişkisiz hükümler Tüzüğe sokulmuş oluyor, örneğin gensoru gibi müesseseseler Tüzüğe girmiş bulunuyor, Tüzük ve Program değişiklikleri Kanun kabulünde-

ki hükümlerle karışıyor, kısacası içinden çıkılmaz bir durum yaratılıyor, Öte taraftan üye kendini, partisini doğrudan doğruya ilgilendiren önemli hususları Tüzükte yer almadıklarından bilemiyor ve böylece haklarını bilmediği gibi, görevlerini de bilemiyor, ayrıca durmadan doğruluğunu kontrol edemiyeceği usul açmazları ile karşı karşıya bırakılıyor.

IX — **Tüzük olmayan hususlar:**

a — Organlar ve teşkilat kademeleri.

b — Bürolar, özellikle başkanlık bürosu ve *teşkilat bürosu.*

c — Mahalle ve köy temsilcileri.

d — Demokratik merkeziyetçiliğin açık ve seçik olarak konuşu ve parti disiplini kavramının açıklıkla konulması.

e — Disiplin cezaları ve kovuşturma usulleri.

f — Gelirler ve mâli hükümler.

g — Seçimler de aday tesbiti, gruplar.

Bu durumu düzeltmek için, değişiklik yapılması, yeniden yazılması, veya eklenmesi gereken tüzüğün, ancak bu maddelerden bazılarında birkaç kelime değiştirilmesi ile yetindi isem o değişen veya eklenen kelimelerin altı çizilmiş olarak yazılacakları gibi, değişiklikler not halinde belirtilecektir.

T Ü Z Ü K

Madde 1 — (Aynen).

Madde 2 — «Amaç» (Aynen). (*)

(*) *Madde* 2. **TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ** (Parti) Türkiye işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde bir sosyalist siyasi örgüttür. Tüm Türkiye halkının gerçek mutluluğu tadacağı, toplumun tüm bireylerinin maddi, manevi açılıp gelişme olanaklarına kavuşacağı düzenin sosyalizm oldu-

Madde 3 — Başvurma: (aynen)

Üyelik şartları: (b) değişerek ve (f) eklenerek (aynen):

b. Parti örgütlerinden *veya bürolarından* birinde faal olarak çalışmak,

f. Aidat ödemiyen üye, seçemez ve seçilemez, (Not: her ne kadar bu madde kısmen S.P.K.na aykırı ise de, müeyidesi yoktur, ancak değiştirilmesi istenilebilir.

Aday üyelik: *(ya da uzatılabilir)* ibaresi mutlaka kalmalıdır ayrıca fıkradan cümle düşüklükleri vardır (hakların - *hakları)* olmalı), (adayların - *bir adayın)* şeklinde düzeltilmeli.

ğuna inanır. Ancak Türkiye toplumu sosyalist kuruluş aşamasına varabilmek için siyasi, iktisadi ve tüm alanlarda ulusal bağımsızlığı gerçekleştirmek, feodal kalıntıların temizlenmesi ve her türlü çağdışı ilişkilere son verilmesi anlamında demokrasiyi kurmak zorundadır. Ayrıca, kent ve köy emekçilerinin iktisadi ve siyasi mücadelesi, en elverişli koşullarla bağımsız ve demokratik bir toplumda verilebilir. Bundan ötürü, Parti, bağımsızlık ve demokrasinin en içten, en tutarlı savunucusudur ve Programında gösterilen hedefe «Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye» hedefine ulaşmak için emekçi kitleleri seferber etmeyi başlıca görevi sayar.

Parti işçi sınıfının olduğu gibi, yoksul köylülüğün de en bilinçli unsurlarını çatısı altında birleştirmek görevindedir. Parti bağımsızlık ve demokrasi uğruna mücadelenin ancak toplumun tüm demokratik sınıf ve zümrelerinin, işçi sınıfının demokratik önderliğinde, bir Yurtsever Cephe dayanışması içinde başarıyla verilebileceğine inanır ve demokratik güçlerin birlik ve dayanışmasını gerçekleştirmek için kendine düşeni yapar.

Parti, Türkiye sosyalist hareketinin tarihi miraşçısı ve sürdürücüsüdür. Anayasa'nın ve kanunların sağladığı hak ve özgürlükleri sonuna kadar kullanır ve programını gerçekleştirmek için siyasi faaliyette bulunur.

Üyelikten çıkma: (İstifade *istifa)* olmalı, mürettip hatası

Üyelikten çıkarılma: (ve M.Y.K.nunn onanması) kaldırılmalı.

Yeni Madde: Madde 3-a:

Parti organları ve teşkilat kademeleri: a—Büyük Kongre; b—Genel Yönetim Kurulu - Merkez Disiplin Kurulu; c—Merkez Yürütme Kurulu; (Not: Yetki bakımından Genel Başkan bundan sonraki sırada yer alır.) d—İl Kongreleri; e—İl Yönetim kurulları, İl Disiplin Kurulları; f—İlçe Kongreleri, g—İlçe Yönetim Kurulları; h—Köy ve Mahalle Parti temsilcileri; i—Parti büroları; j—T.B.M.M. Grupları; k—İl ve Belediye Meclisi Grupları; l—Gençlik kolları ve diğer kollar.

(a)'dan (h)'ye kadar olanlar Parti organları-

Madde 4: Büyük Kongre (yeniden yazıldı)

Büyük Kongre Partinin en yüksek organıdır. Her İl'de İl Kongresine katılan ilk 10 delege için (2), sonraki her (5) delege için (1) delege hesabıyla İl Kongrelerince seçilmiş Büyük Kongre delegelerince seçilmiş Büyük Kongre delegelerinden ve Genel Yönetim Kurulu üyeleri ile Merkez Disiplin Kurulu üyeleri ile parti üyesi bakanlar ve T.B.M.M. üyelerinden oluşan tabii delegelerden kurulur. (*) Tabii delegeler İl Kongrelerince delege seçilemezler. Bir İl'de sade İl kurulmuşsa mevcut üyeler Kongre olarak toplanır ve iki delege seçerler; bir İlçe kurulmuşsa durum aynıdır, bir kaç İlçe var olup İl yoksa ilçe delegeleri M.Y.K.nun yol-

(*) Seçilmiş delegeler T.B.M.M. seçilmiş üyelerinin iki katını geçemez.

layacağı bir temsilci huzurunda toplanıp iki Büyük Kongre delegesi seçerler.

Büyük Kongrenin toplantıya çağırılmasında ve toplantılarında Dernekler Kanunu ve S.P.K. hükümleri uygulanır. Büyük Kongre iki yılda bir, Ekim ayında toplanır, toplantı yeri, günü ve gündemi G.Y.K. tarafından kararlaştırılır. Tüzük, Program değişiklikleri ile Parti politikasını ilgilendiren hususlar için Genel Başkan, G.Y.K. veya Büyük Kongre delegelerinin 1/20'sinin önerileri gerekir. Bu teklifler B.K. ce seçilen komisyonlarda görüşülüp Büyük Kongre Komisyon raporlarını inceler ve karara bağlar. Komisyon raportörü ve önerisi Komisyonca reddedilen grubun sözcüsü her zaman söz alıp tartışmalar sırasında izahat ve cevap verebilirler. Kongrede ilk gün çoğunluk yoksa ertesi günü aynı saat ve yerde çoğunluğa bakılmaksızın Kongre toplanır, bu husus ilk ilanda yer alır. Merkez Yürütme Kurulu Kongrenin yerini, gününü, gündemini 2 ay önce teşkilata bildirir, Olaganüstü Kongreler için bu süre 15 gündür. Olaganüstü kongreler mevcut delegelerle; Genel Başkan, (*) G.Y.K. veya delegelerin 1/5'inin istemi ile toplanır. Bu istem Kongre gündemi ile M.Y.K.na bildirilir, M.Y.K. bir ay içinde Kongreyi toplamakla yükümlüdür.

Görev ve yetkileri: a—Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının çıkarları doğrultusunda Partiyi ilgilendiren bütün konuları inceler; b—G.Y.K. raporunu tartışır, seçilecek G.Y.K. na gelecek dönem için direktifler verir; c—G.Y.K. ve Merkez Disiplin Kurulu üyelerini gizli oy, açık sayımla seçer; d—

(*) Siyasi Partiler Kanunu.

Gerekiyorsa Tüzük ve Programda değişiklik yapar; e—Hesapları inceler G.Y.K. nu ibra eder; f—Kesin hesabı, bilançoyu, büdceyi onaylar; g—Af taleplerini karara bağlar; h — 2/3 çoğunlukla Partiyi feshedebilir, nisap yoksa ikinci toplantısında mevcudun 2/3 çoğunluğu yeterlidir.

Madde 5: Genel Yönetim Kurulu (Yeniden Yazıldı)

İki Büyük Kongre arasında Partinin en yüksek organıdır. Büyük Kongrece seçilmiş 41 asil ve 9 yedek üyeden oluşur yedek üyelerin söz hakkı vardır, oy hakkı yoktur. G.Y.K. kararları salt çoğunlukla alınır, oylar eşitse Genel Başkanın katıldığı taraf kazanır.

Görev ve Yetkileri: G.Y.K. Büyük Kongre kapandıktan sonra derhal toplanır, nisap yoksa toplantı 7 gün sonraya ertelenir ve o güne kadar G. Y.K. seçiminde en çok oy alan kişi Genel Başkanlık görevini yürütür. İlk toplantısında G.Y.K. kendi arasından (9) asil ve (3) yedek Merkez Yürütme Kurulu üyesi seçer, M.Y.K. üyeleri arasından da Genel Başkanı ve bir veya iki Genel Sekreteri seçer. Ayrıca parti üyeleri arasından Parti hesaplarını denetlemek için (3) Genel Merkez Denetçisi seçer. G.Y.K. iki olagan Kongre arasında Tüzük, Program ve Büyük Kongre kararları çerçevesi içinde Partiyi ilgilendiren hususlarda karar alır, bu kararlarını M.Y.K. vasıtasıyla icra ettirir, M. Y.K. nu denetler, gerekiyorsa M. Y.K. nda değişiklikler yapar. Genel Başkanı düşürebilmek için 1/3 üyesinin gerekçeli teklifi ve salt çoğunluk gereklidir. G.Y.K. yönetmelikleri oylar, değiştirir, Büyük Kongre Raporunu görüşür, son şeklini vererek kabul eder.

Toplanması: Genel Yönetim Kurulu en geç üç ayda bir Genel Başkan'ın başkanlığında toplanır, toplantısı gündem maddeleri tükeninceye kadar sürer, 1/5 üyesinin teklifi ile gündeme yeni madde konur. G.Y.K. gelecek toplantı gün ve yerini tayin eder. Olaganüstü toplantılar M.Y.K., Genel Başkan veya kendi üyelerinin 1/5'inin teklifi ile yapılır, Genel Başkan 15 gün içinde olaganüstü toplantıyı gerçekleşirmekle yükümlüdür.

Madde 6: Merkez Yürütme Kurulu (yeniden yazıldı)

Partinin en yüksek yürütme organıdır. G.Y.K. iki toplantısı arasında Partiyi yönetir. M.Y.K. Genel Başkan, bir veya iki Sekreter, Sayman ve üyelerden ibaret olmak üzere (9) üyeden ve (3) yedekten müteşekkildir. Genel Başkan M.Y.K.nun tabii başkanıdır. M.Y.K. ilk toplantısında saymanı seçer.

Görev ve yetkileri: bütün parti İl ve İlçe örgütlerini kurar, yönetir ve denetler. Gerekirse 3 kişilik bir geçici kurul kurmak ve 45 gün içinde olaganüstü Kongreye gitmek şartıyla İl ve İlçe Yönetim kurullarına işten el çektirebilir, bu süre yenilenemez ve uzatılamaz.

M.Y.K. Büyük Kongre ve G.Y.K. kararlarını uygulamak, gerçekleştirmekle yükümlüdür. Tüzük Program ve üst kurul kararları ışığında partiyi yöneltir, partiyi, işçi sınıfını ve emekçi halk yığınlarını aydınlatır ve eğitir. G.Y.K. na iki toplantı dönemi arasındaki süre hakkında rapor sunar ve G.Y.K. gündemini hazırlar. Büyük Kongreyi hazırlar, 4 ay önceden Büyük Kongreye sunulacak olan teklif maddelerini hazırlayıp teşkilata tartışılmak üzere iletir, örgüt yoluyla gelen teklifleri de

ekliyerek G.Y.K. onayına sunar. Parti faaliyetleri ile ilgili büroları kurar ve çalışmalarını düzenler ve denetir. Merkez organlara seçilecek bir aday listesi hazırlar ve G.Y.K. onayına sunar. Partinin kesin hesap, bilanço ve bütçesini hazırlar ve G.Y.K.na sunar. Teşkilatın fikrini alarak genel ve mahalli seçimler için kanunun öngördüğü şekil ve derecede aday listelerindeki Merkez kontenjanının yerini ve sırasını düzenler. Yönetmelikleri G.Y.K. na sunmak üzere hazırlar.

En az haftada bir defa toplanır, gündemini kendi hazırlar. Parti kararlarını (kamu oyuna) sunar.

Yeni Madde: Madde 6-a: Bürolar

M.Y.K. tarafından kurulan ve kendisine bağlı olarak çalışan bürolar şunlardır: a—Başkanlık bürosu; b—Teşkilat bürosu; e—Mali işler bürosu; f—Sendikalar ve mesleki kuruluşlar bürosu; g—Köy işleri bürosu; h—Gençlik bürosu, Gerekirse başka bürolar da kurulabilir. Her büroyu bir sekreter yönetir, (Not: sekreterin M.Y.K. tarafından mı, büro üyeleri tarafından mı seçileceği saptanmalıdır). Her kademede Merkez bürolarına bağlı ve mümasil işler gören bürolar kurulabilir, başkanlık bürosu sade Genel Merkezde kurulur. Bürolar M. Y.K.nca hazırlanan ve G.Y.K. onayından geçen yönetmeliklere göre idare edilirler.

Başkanlık bürosu: Genel Başkana bağlı olarak Genel Başkan, Genel Sekreterler ve yardımcılarından kurulur, konuya göre ilgili bürodan da, o büronun sekreteri toplantıya dahil edilir. Büroların yönetmeliklerini hazırlar, çalışmalarını planlar, ahenkleştirir, denetler. Onlara görev ve direktif verir M.Y.K. nun gündemini hazırlar.

Teşkilat bürosu: Genel Sekreter ve yardımcılarının yönetiminde çalışır. M.Y.K. direktiflerine göre yeni teşkilatları oluşturur. Teşkilatı denetler, örgüt ve üyelik işlerini düzenler, Partinin yazı işlerini yürütür.

Madde 7: Genel Başkan (yeniden yazıldı)

Madde 5 uyarınca seçilir. Program, Tüzük, Büyük Kongre, *G.Y.K. ve M.Y.K. kararları uyarınca* Partiyi temsil eder, parti adına demeç verir, bu yetkisini gerekirse genel Sekretere de verebilir. Üst *organ kararları uyarınca* partiyi sevk ve idare eder, Partinin birliğini ve disiplinini korur, parti organlarının çalışmalarını ahenkleştirir, hülasa Partinin etkin bir siyasi güç haline gelmesi için gereken bütün işleri yapar. G.Y.K. ve M.Y.K. toplantılarına başkanlık eder. Genel Y.K. ve M.Y.K. na karşı görevli ve sorumludur. G. Başkan Büyük Kongreyi açar ve çalışma raporunu okur. Genel Başkan yeni durumlar ortaya çıktığında derhal M.Y.K.nu toplar ve onun kararını aldıktan sonra Program, Tüzük, Büyük Kongre ve G.Y.K. kararları doğrultusunda yeni yorumlar ve görüşler ortaya atabilir.

Madde 7-a: Genel Sekreterlik: (ayrı olarak yazılmıştır)

Genel sekreter (bir veya iki), ve yardımcıları G.Y.K. üyeleri *arasından* seçilir. Genel Sekreterler Genel Başkanın görev ve yetkilerini yerine getirmesi için onun en yakın mesai arkadaşıdır. Genel Başkanın görevlendirmesi üzerinde veya yok olduğu zaman ona vekâlet eder. Genel Başkanın direktifi altında G.Y.K. ve M.Y.K. direktiflerinin uygulanmasını sağlar, başkanlık bürosunda çalışır ve teşkilat bürosunu yönetir.

(Madde 8 kaldırılıp Disiplin işleri ayrı bir bölüm olarak verilmelidir)

Madde 9: İl Kongreleri (yeniden yazıldı)

O İl'e bağlı ilçelerin kongrelerine katılan her *beş* üyeye (1) seçilmiş delegeden ve tabii delege olan İl Y.K. üyeleri ile İl Disiplin Kurulu üyeleri ve İlin T.B.M.M. üyelerinden kurulur. Kongrede sayım yapıldıktan sonra çoğunluk varsa başkanlık divanı seçilir, yoksa ilan edildiği üzere ikinci günü gelen delegelerle kongre yapılır. Gündemdeki maddeler karara bağlanır, 1/20 üyenin isteği üzerine gündeme yeni madde eklenir. Gündemlerde M.Y.K. isteyeceği maddeler mutlaka yer alır. Yönetim Kurulu raporu okunur, tartışılır, ve oylanır. Kesin hesap raporu okunur, incelenir ve organların ibrası oylanır. Büdce kabul edilir. İl Yönetim Kurulu, İl Disiplin Kurulu, bir denetçi ve Büyük Kongre delegeleri seçilir ve delegelere **Büyük Kongrede İl adına savunacakları direktifler verilir.** İl Kongreleri yılda bir kerre toplanır, olaganüstü kongre İl Y.K. veya delegelerin 1/5'inin isteği üzerine ve M.Y.K. nun onayı ile toplanır. Kongrede seçilenlerin hüviyet ve görevlerini gösterir çizelge bir hafta içinde Vilayete verilir.

Madde 9-a: İl Yönetim Kurulları (yeniden yazıldı)

İl Yönetim Kurulu 7 asil ve 3 yedek üyeden oluşur. İlk toplantısında kendi arasında bir başkan, bir sekreter ve bir sayman seçer. Her hafta en az bir kerre toplanır. Kendi ilindeki ilçeleri kurar, onların çalışmalarını denetler. İl Başkanı kendi İl'inde partiyi temsil eder ve partinin tüzel kişiliği adına dava açma ve husumet yetkisine sahiptir. İl yönetim kurulu Merkez organlarının ka-

rarlarını yerine getirmek, bunların kendine bağlı ilçelerde uygulamasını sağlamak, partiyi geliştirmek, eğitimi gerçekleştirmek, gerekli büroları Merkez bürolarına bağlı olarak kurmak ve her ay M. Y.K. na faaliyetleri hakkından rapor vermekle yükümlüdür. (Not: son fıkra gereksiz, kaldırıldı)

Madde 9-b: İlçe Kongreleri (yeniden yazıldı)

İlçeye kayıtlı aidat borcu olmayan üyelerden oluşur. Üye sayısı 600'ü aşarsa bunlar aralarında toplanıp 600 delege seçerler. İlçe Yönetim Kurulu ve kongreye katılan her (5) üyeye bir delege ve denetçi seçerler. Toplanma, yönetim usulleri ile görevleri İl kongresininki ile orantılıdır.

Madde 9-c: İlçe Yönetim Kurulları (yeniden düzenlendi)

İlçe kongresinin kendi arasından seçtiği (5) asil ve (2) yedek üyeden oluşur. İlk toplantıda kendi arasından bir başkan bir sekreter ve bir sayman seçer. Haftada en az bir kerre toplanır. Merkez organlarının ve bağlı bulunduğu İl'in direktiflerini yerine getirir, bölgesinde partiyi temsil eder, partinin amacına uygun her türlü çalışmayı yapar. Ayda bir kerre faaliyetleri hakkında İl'e rapor verir.

Madde 9-d: Parti Görevlileri (yeni madde)

Köy ve mahalle muhtarlık bölgelerinde ilçe Y.K. yönetiminde üyeler toplanıp bir parti görevlisi ve bir yedeğini seçerler, İlçe Y.K. gerek gördüğü hallerde seçimi yeniletebilir. İlçe ile taban arasındaki her türlü münasebet parti görevlileri aracılığı ile sağlanır.

(Eski Madde 10: Kalkmıştır)

(Yeni) Madde 10: Disiplin ve Demokrasi (yeni madde)

a — Bütün Parti örgüt ve üyeleri Partinin Programını, Tüzüğünü ve Büyük Kongre Kararları ile Üst organların Kararlarını uygulamakla yükümlüdürler.

b — Her organ bağlı bulunduğu üst organların kararlarını uygulamakla yükümlüdür.

c — Her organın içinde azınlık çoğunluğun kararını uygulamak ve savunmakla yükümlüdür.

Bu kuralların toplumu Parti disiplinini teşkil eder.

Kararlar en serbest bir tartışma havası içinde oluşturulur, karar oylanınca tartışma biter. Her alt kurulda alınan karar için azınlıkta kalan üyeler karar hakkında bir üst kurula müracaatta bulunabilirler. Gerekirse iki tarafı dinliyen üst kurulun kararı kesindir, itiraz uygulamayı durdurmaz. Bir organda alınan karara muhalefet şerhi koyan üyeler kendi kademesinin Kongresinde konuyu ele alabilirler, Kongrenin kararı bağlayıcıdır. Kongrelerde alınan kararlar o kongrelerde seçilen delegeler tarafından üst kongrede savunulur, ancak kararlarda delegelerin oylarının 1/3'ünden fazla oyunu alan karşı teklifler de yer alır. Büyük Kongre kararları kesindir. M.Y.K. toplantılarında alınan kararlara muhalefet şerhi koyan kurul üyeleri tezlerini Genel Yönetim Kurulunda, G.Y.K. da alınan kararlara muhalefet şerhi koyan üyeler de tezlerini Büyük Kongrede savunabilirler. Üst organda azınlığın tezini savunmak disiplinsizlik sayılmaz. Kongrelerde Tüzük ve Program değişikliği hakkındaki öneriler tartışılabilir. Bu kuralların tümü Parti içi demokrasisini teşkil eder.

(Yeni) Madde II: Merkez Disiplin Kurulu (ye-

niden yazıldı) (Eski Md: 8)

Büyük Kongre tarafından seçilen (7) asil ve (3) yedek üyeden oluşur, Disiplin Kurulu üyeleri başka kurullarda üye olamazlar. M.D.K. ilk toplantısında aralarından bir başkan ve bir raportör seçerler. Merkez Disiplin Kurulu G.Y.K. üyeleri, Kendi üyeleri, İl Yönetim K. üyeleri ile Parlamento üyeleri hakkında doğrudan doğruya disiplin cezaları verir ancak bir G.Y.K. üyesi hakkında kovuşturma açılması için G.Y.K. nun salt çoğunluğu ile ve zanlı savunmasını yaptıktan sonra karar alması gerekir, M.D.K. üyeleri için de aynı usul geçerlidir. İl D.K. olmadığı hallerde M.D. K. o il üyeleri hakkında da kovuşturma yapabilir. İl D. K. nca verilip itiraz edilen kararları M.D.K. inceleyip usul yönünden bozabilir, kararda ısrar edilirse M. D.K. kararı kesindir. M.D.K. Genel Başkan, Genel Sekreter veya Kendi Başkanının çağrısı üzerine toplanır.

(yeni) Madde 12: İl Disiplin Kurulları (yeniden yazıldı)

İl Kongresince seçilen (3) asil ve (1) yedek üyeden oluşur. İl D.K. üyeleri başka organlarda görev alamazlar. İlk toplantıda bir başkan ve bir raportör seçerler. Merkez Disiplin Kurulunun esas yetkisi dışında kalan kendi illerinde kayıtlı bütün parti üyeleri hakkında disiplin kovuşturması yaparlar. İl Y.K. çağrısı üzerine toplanırlar.

(yeni) Madde 13: Cezalar ve Kovuşturma (yeni madde)

Verilen disiplin cezaları dört türlüdür: uyarma, kınama, bir yıla kadar geçici çıkarma, kesin çıkarma. İlk iki ceza ödevini savsaklama ve yetkisini aşma suçlarından dolayı verilir, ceza alan üye

o dönem için görevinden düşer. Geçici ve kesin çıkarma cezaları Parti ilkeleri ve kararlarına karşı cephe almak ve uygulanmalarına mani olmak, kendisine çıkar sağlamak veya partinin parasını ve malını yemek, yüzkızartıcı bir suçtan kesin olarak mahkûm olmak, disiplin kurallarına aykırı haraket etmek, suçları dolayısı ile verilir.

Her üye ve organ disiplin suçlarından dolayı yazılı şikâyet hakkına sahiptir. Şikâyet kendi kuruluna yapılır, şikâyet edilen üst kurulda ise bir üst kurula müracaat olunur. G.Y.K. üyesi ise şikâyet mercii G.Y.K. dur. Şikâyet dilekçesinde inandırıcı deliller veya emareler var ise Yönetim kurulu şikâyeti ilgili Disiplin kuruluna veya sevk yetkisi olan üst kurula havale eder, şikâyet kabul edilmezse bir üst kurula müracaat hakkı vardır. Son merci G.Y.K. dur. Yönetim kurulları reesen sevk yetkisine haizdirler. Her organ kendi alt organları ve üyeler hakkında bu yetkiye sahiptir. T. B.M.M. üyeleri için sevk yetkisi G.Y.K. nundur. M. Y.K. üyelerinin M.D. na sevki için önce bu görevlerinden düşürülmeleri gerekir.

Çıkartma istemi ile Disiplin Kuruluna sevk edilen üye sevk yetkisi olan üst organ tarafından bu görevinden geçici olarak uzaklaştırabilir. Ancak ceza kesinleşmeden Kongre delegelik hakkı kaldırılamaz, seçilme hakkı da kısıtlanamaz, kurullardaki görev kovuşturma sonuna kadar askıya alınır.

Sevk istemi olayın öğrenildiği tarihten itibaren üç ay içinde yetkili Disiplin kuruluna verilebilir, istemden önce görevden geçici çıkarma uygulanamaz. İstemde kurul kararı tarih ve sayısı, şikâyet dilekçesinin sureti, açıklayıcı bilgi verecek

kurul üyesi varsa adı adresi, sevk edilen üyenin adı adresi, istenilen ceza, olayın mahiyeti ve delilleri yazılı bulunmalıdır.

Disiplin Kurulu iadeli taahütlü mektupla veya imza alarak savunmasını yapmak ve hakkındaki dosyayi incelemek üzere davetiye çıkarır ve sevk isteminin bir suretini sanığa ilettir, bu tarih bir haftadan kısa bir süre olamaz. D.K. isterse tanık dinliyebilir, ilgili evrağı inceleyebilir. Tebligat yapıldığı halde mazeret beyan etmez ve gelmezse evrak üzerinden inceleme yapılarak karar verilir. Gerekçeli kararlar en geç otuz gün içinde sanığa ve Sevk eden kurula iletilir. Tebliğden itibaren 15 gün içinde itiraz hakkı vardır. M.D.K. esas olarak incelemesini dosya üzerinde yapar, gerekirse itiraz yapanı dinliyebilir. Kesinleşen Kararlar infaz için Genel Başkanlığa gönderilir. Karar üyenin giriş beyannamelerine işlenir.

D. Kurullarında Karar defteri Gelen giden evrak defteri ve her kovuşturma için birer dosya bulunur.

Af için karardan bir yıl sonra müracaatta bulunulabilir. Müracaatlar kovuşturma İl D.K. yetkisi dahilinde idiyse G.Y.K. na, M.D.K. yetkisi dahilinde idiyse Büyük Kongreye yapılır. Müracaat şahsen bağlı bulunduğu Yönetim Kuruluna yapılır, Genel Başkanlık dosyeyi bir raporla G.Y.K. na sunar, yetki Büyük Kongrenin ise G.Y.K. raporu Büyük Kongre Komisyonuna dosya ile birlikte sunulur. Büyük Kongre rapor üzerine karara varır.

(yeni madde) Madde 14: Parti Grupları

T.B.M.M. grupları en az on kişiden kurulur. On kişiden az iseler yine bir başkan etrafında toplanırlar. Genel Başkan veya Genel Sekreterler par-

lamento üyesi iseler grubun tabii başkanıdırlar. Parlamento üyeleri Parti Programına, Tüzüğüne, Büyük Kongre Kararlarına, G.Y.K. ve M.Y.K. kararlarına ve Meclis Grupu kararlarına uymakla yükümlüdürler. Bağlayıcı bir kararın bulunmadığı konularda Program ve Tüzük doğrultusunda haraket etmekte serbesttirler. G.Y.K. Grup için bir iç yönetmelik hazırlar ve gruba sunar.

Mahalli meclislerdeki Partili üyeler bir grup teşkil ederler ve aralarında bir başkan seçerler. Parti üst organlarının kararlarına, İl Y.K. kararlarına ve kendi grup kararlarına uymakla yükümlüdürler.

(yeni) Madde 15: Parti Gelirleri (eski Madde 12)

Parti gelirleri şunlardır: a—Üye aidatı; T.B. M.M. üyelerinin aidatı; b—Seçimlerde adaylık aidatı; c—Yayın gelirleri; d—Bayrak, flama, rozet ve saire hasılatı; e—Kimlik kartı ve diğer matbua karşılıkları; f—Lokallerin işletilmesinden sağlanan gelirler; ğ—Eğlence, konser, temsil, spor yarışmaları, konferans gibi faaliyetlerin gelirleri; h—Parti mamelekinin gelirleri; i—Bağışlar, krediler, devlet yardımları gelirleri.

Aidat en az (5) lira en çok (100) liradır, taahüt edilen aidat artırılabildiği gibi, ödiyecek olanak yoksa İlçe Y.K. kararı ile indirilebilir. T.B. M.M. üyeleri aidatı ve grup ile Genel Merkez arasındaki taksimi Grupca belirlenir. Gerçek ve tüzel kişilerin yıllık bağış toplamı (5.000) lirayı geçemez.

Gelirler makbuz mukabilinde tahsil edilir. Makbuzları M.Y.K. bastırır ve dağıtır. Dipkoçanların M.Y.K.na iadesi zorunludur, edilmemesi ma-

li sorumluluk doğurur. Makbuz ve dipkoçanlar numaralıdır. Genel Merkezde beş yıl saklanılmaları zorunludur. Dipkoçanda gelirin sağlandığı kişinin kimliği, adresi açıklıkla belirtilir.

Harcama: Gelirlerin kademeler arasında paylaşılma yöntemleri M.Y.K. nca belirtilir. Gündelik harcamadan fazlası bankada bulunur, Y.K. Başkanları ve Saymanlar parayı müşterek imza ile çekebilirler. Harcama evrağı beş yıl saklanır. Yüz liradan az olan harcamalar için müsbet evrak gerekmez. Ancak bütün harcamalar için yetkili kurulun kararı şarttır. Teşkilat üst kademeye gelir ve giderler hakkında altı ayda bir hesap vermekle yükümlüdür. Parti kademelerinin Parti tüzel kişiliği adına bağıta girişilmesini ve yüküm yüklenilmesini M.Y.K. esaslara bağlar. Bu esaslar dışında yapılan bağıt ve yüklemlerden Parti tüzel kişiliği hiç bir şekilde sorumlu tutulamaz, bu bağıt ve yükleme girişenler şahsen sorumlu olurlar. Parti Nisan ayı içinde önceki yılın gelir ve giderlerini gösteren kesin hesap ve bilançoyu C. Başsavcılığı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığına iletir.

(yeni) Madde 15: Denetçiler

Mali işleri denetlemek için G.Y.K. 3, İller ve ilçeler (1) denetçi seçerler, İl denetçisini İl Kongresi seçer. Denetçiler 6 ayda bir, bir üst kademeye alt kademenin işlemleri hakkında rapor verir. Merkezde rapor G.Y.K. na verilir ayrıca Merkez denetçileri Büyük Kongreye, İl Denetçileri İl Kongresine, İlçe denetçileri ilçe kongresine rapor verirler.

(yeni Madde 16: Defterler (eski II)

Her kurul ve organ bir karar defteri, bir üye kayıt defteri, bir gelir-gider defteri, bir demirbaş

defteri, bir gelen-giden yazılar defteri tutar. Genel Merkezde ayrıca bilanco ve Kesin hesap defteri tutulur.

Üye defteri ile gelir-gider defterinin kaç sahife olduğu noterlikçe tasdik ettirilir. Karar defterlerinde karar sırası, günü, kararın metni ve bulunanların isimleri ve imzaları bulunur. Kongre tutanakları özetinin altı Başkanlık divanı üyeleri tarafından imzalanır. Gelen ve giden evrak; gelir makbuz koçanları ve gider evrakı müsbitesi; dosyalarında muhafaza edilir. Üye giriş fişlerinin birer nüshaları ilçede, ilde ve Genel Merkezde saklanır.

Madde 17

Partinin feshi halinde malları ve mevcudu kamu yararına derneklerden birine veya Hazineye Kongre kararı ile devrolunur.

Bu değişiklik önerileri T.E.P. Merkez Yürütme Kuruluna ve Parti Kurucularına sunulur.

Rasih Nuri İleri

Genel Sekreterlik adına alındı. 11.4.1975
Ziya Ülgenciler Ethem Öğan

D

TEP'İN VEKÂLETE CEVABI VE MUHALEFETİN BELİRMESİ

TEP KURUCULAR TUTANAĞI

26.4.1975 Cumartesi saat 14 te TEP Genel Merkezinde toplandı. Ekseriyet temin edildiğinden, Genel Başkan toplantıyı açtı. Ve gündemde tüzük tadil teklifleri olduğunu bildirdi. Kurucuların it-

tifak halindeki teklifleriyle gündem şu şekilde değiştirildi:

1 — İki toplantı arasındaki durumun Genel Başkan tarafından şifai bir raporla kurucu heyete sunulması.

2 — İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği raporuna göre, gerekli olan tüzük ve proğram tadil teklifleri.

3 — Genel Yönetim Kurulu'na yeni üyelerin seçilmesi.

Gündemin 1. maddesine göre Genel Başkan bu güne yapılan çalışmaları izah etti, ahenkli ve disiplinli bir çalışma yürütülemediğini, gereksiz sürtüşmeler olduğunu bildirdi. Bunun üzerine Genel Yöneim Kurulu'nun 3.5.1975 Cumaresi günü tsaat 14.00 de toplanmasına ve bu konunun gündeme alınmasına Erol Yüce'nin muhalefeti ile ekseriyetle karar verildi.

Gündemin 2. maddesine geçildi; İçişleri Bakanlığı hukuk Müşavirliğinin 10.3.1975 tarih ve 81-103/T. 1075/397 sayılı yazısı okundu. Yazıda 648 sayılı siyasi partiler kanununun bazı maddeleri ile çeliştiği ve tüzükte söz konusu maddeler uyarınca gerekli tâdilatın yapılmasının istendiği tesbit edildi. İçişleri Bakanlığının istemine uyarak madde 7, madde 8, madde 9 madde 10 genel başkanın önerisine uygun olarak oybirliği ile ilişikteki şekilde değiştirildi. Müteakkip maddeler olduğu gibi bırakılarak sadece madde numaralarında değişiklik yapıldı. Bu suretle madde sayısı 15'e çıkarıldı.

Bundan sonra programın ulusal devrimci kültür başlıklı maddesinin 2. fıkrasının «ana dili türkçe olmayan okul çağındaki T.C. vatandaşlarına MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI yönetiminde ana

dil ve kültür eğitiminin sağlanması» şeklindeki cümlenin sonuna «(Anayasa madde: 12)» ibaresinin eklenmesine oybirliği ile karar verildi.

Gündemin 3. maddesine geçildi; Genel yönetim kuruluna kurucu üyelerin hepsinin katılmasının yararlı olacağı düşünülerek, Erdoğan Çiğdemoğlu, Mustafa Özçelik ve Esat Meral genel yönetim kurulu üyeliğine oybirliği ile seçilmişlerdir. (*)

Mihri Belli - Vecdi Özgüner - Mustafa Özçelik - Erol Yüce - Baha İnalküt - Faik Kalkavan - Halil Oyman - Erdoğan Çiğdemoğlu - Şaban Ormanlar.

(*) Bu toplantıda Muhalefet Konusu su yüzüne çıkmış, Genel Başkanın önerdiği Tüzük değişikliği kabul edilmiş M.D.K. Siyasi Partiler Kanununa aykırı olarak 7 den 3'e indirilmiş ve resmi mercilere bildirilmiş, sonra üyelerin uyarması üzerine yeniden değişiklik yapılmıştır. (RN)

III

T.E.P. İÇİNDEKİ BÖLÜNME

A

YÖNETİMDE HUZURSUZLUK

T.E.P. içinde bir cadı kazanı kaynadığı daha ilk günden belli olmuştu. Bu konuda taraf tutacak, değer yargısı verecek durumda değilim. Ancak böyle durumlarda sorumluluğun hiç bir zaman tek yönlü olamıyacağını bilecek derecede tecrübem vardır. Doktriner görüşler kadar, belki de daha fazla davranış yöntemlerinin, sübjektif faktörlerin bu gibi olaylarda yer aldığı bir gerçektir. Sadece şunu işaret ederek -kendi kendime koyduğum kuralı bir defa için bozayım- (*) Sayın Mihri Belli'nin kişisel kabiliyet ve meziyetleri ne olursa olsun, adeta hizipleşmeye yol açan bir niteliği, de bulunduğu düşünülebilir, çünkü her girişiminde, ki bunların bazılarını desteklemişimdir, bir hizip, bir gruplaşma adeta yerden fışkırmaktadır, bunun sadece karşı tarafın karyerist eğilimleri ve kusurları ile izah edilebilmesi sanırım ki, gerçekci bir davranış olamaz, her halde kendi tutumu ve davranışlarının da bu bölünmelerde bir payı olsa gerek. (**)

(*) İhtarnameden önce yazılmıştı. (RN)

(**) Örneğin 26 Nisan toplantısından hemen sonra 3 Mayıs günü Kurucular tekrar toplanmış, bu defa G. Y.K. dan Erol Yüce, Tahir Kaymak, Ziya Ülgenciler, Aslan Sazak, Haydar Maho, Kayhan Edip Sakarya düşürülmüş, yerlerine Yücel Kut, Engin Özpınar, Ekrem Şıkak G.Y.K. na alınmışlardır. (RN)

Parti kurulduktan üç ay sonra, aralarında birçoğu yönetici üst kadroda yer alan 21 parti üyesi Genel Merkeze bir muhtıra vermişlerdir, bölünmenin fiili başlangıcı sayılabilecek bu belgeyi sunalım.

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ
MERKEZ YÜRÜTME KURULU'NA
Aksaray - İstanbul

Biz aşağıda imzaları bulunan Parti üyesi ve üye olmak isteyen (*) arkadaşlar PARTİ-İÇİ sorun ve değişikliklerin açığa çıkarılmasından yanayız.

Bu nedenle PARTİ üyelerine açık tartışmalı bir toplantının yapılmasının yararlı olacağına inanıyor ve toplantının 1 Haziran 1975 Pazar günü saat 11.00'da yapılması konusunda karar alınmasını istiyoruz. Saygılarımızla 23 Mayıs 1975

İmzalar:

Hüseyin Dönmez, Ziya Ülgenciler, Tahir Kaymak, Namık Kemal Boya, ve 17 arkadaşları. (**)

B

GENEL MERKEZİN CEVABI

Bu dilekçe üzerine Genel Merkez aşağıdaki yazıyı ilgililere tebliğ etmiştir:

(*) Tüzüğe göre namzet üye müessesesi bulunmaktadır.

(**) Bu listede biri kurucu dört Merkez Yürütme Kurulu üyesi bulunması ilginçtir. Aynı zamanda bu listeden de belli oluyor ki, sonradan «Kongre»ye giden kurucular, biri hariç olmak üzere bu listede yer almamış oldukları halde bu olaydan sonra muhalefete katılmışlardır. Yönetici olmıyanların isimlerini vermiyoruz. (RN)

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİ
Namık Kemal Cad. Kirişoğlu Han 31/6
3 Haziran1975

Özü: 23 Mayıs 1975 arihli, bazı üyelerin imzasını taşıyan dilekçeyle ilgili T.E.P. M.Y.K.'nun kararı.

Parti sorunlarının tüm Parti üyeleri önünde tartışılması ilkesini M.Y.K. benimser. Bunun ortamını hazırlama kararı alır. Bu konuda tüm Parti üyelerinin katılacağı ve özellikle bazı üyelerin Parti Programına ve Yönetim organlarına yönelttikleri eleştirileri tartışacak olan bir açık toplantının tüzük uyarınca yapılmasına, bu toplantıya tüm üyelerin tartışma konusu sorular üzerinde hazırlıklı olarak katılabilmeleri için, eleştirileri benimseyen üyeler tarafından görüşlerinin yazılı olarak M.Y.K.na iletilmesi, bu eleştiriler hakkında M. Y.K. nun görüşlerinin de ekleneceği bir teksir halinde açık toplantıdan en az bir hafta önce tüm üyelere iletilmesine karar almıştır.

Duyurulur. (*)

Türkiye Emekçi Partisi Genel Sekreterliği
Hamza Özkan

(*) Dilekçe sahiplerine iletilen bu cevaptan sonra ilgililerin önceden yazılı eleştirilerini göndermediği, ve Genel Merkezin de sözü geçen teksiri üyelere iletmediği bir gerçektir. Kurucuların muhalefete katılmaları herhalde bu toplantı konusu üzerine vuku bulmuştur, karşılıklı tezlerin ortaya atılacağı bu toplantı yapılmadığından, Merkez organlarında istifalar olmuş ve yeni seçimler yapılmış olduğu, bu seçimlerin de üst organlarda yer alan kurucuların çoğunluğu tarafından usule uygun görülmemesi üzerine belgelerini sunacağımız kopma vuku bulmuştur.

C

ORTAK TOPLANTI ÇAĞRISI

ÇAĞRI
(TEP KURUCULAR HEYETİ VE GENEL YÖNETİM KURULLARI ORTAK TOPLANTISININ ÇAĞRISI)

Bir dönüm noktasındayız. 12 Mart 1971 faşist darbesi arifesinde emperyalizmin işbirlikçisi egemen çevreler, başta işçi sınıfı olmak üzere, bilinçlenen ve güçlenen demokratik güçler karşısında, ülkeyi eski yöntemlerle yönetemez duruma düştüler. Açık faşizmi tezgahladılar, 12 Mart dönemi emperyalizmin, onun işbirlikçisi kapitalistlerin ve taşra mütegallibesinin, her türlü demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altında çiğneyen kanlı diktatörlüğünden başka şey değildi.

Toplumsal yaşamın tüm alanlarında beliren, halkımızın faşizme karşı dirtenişi sonucu sömürgen güçlerin faşist cephesi bir ölçüde geriledi ve 1973 yılı sonlarında açık faşizm dönemi sona erdirildi. İşbirlikçi egemen çevreler, burjuva parlementer mekanizmayı çalıştırmak zorunda kaldılar. Bugün geriye dönme, açık faşizmi bir kez daha tezgâhlama çabalarına rağmen, faşist cephenin son aylarda iktidara gelmesi gibi sağladıkları kazançlara rağmen, sıkıyönetime, yoğunlaşan faşist saldırılara rağmen, gene de emperyalizm ve işbirlikçileri, Türkiye'de demokratik güçlerin ileri atılımını önliyecek güçte değillerdir. Örneğin, Türkiye Emekçi Partisi'nin varlığı bunun bir kanıtıdır.

Faşist cephe iktidarı iç ve dış politikada çıkmazdadır. Sömürücüye arka çıkan, emekçiyi ezen iktisadi politikalarını hâlâ sürdürebiliyorlar. Ama

bu halk düşmanı iktisadi politikaları onların gerçek yüzlerini açığa çıkarmakta, kent ve köy emekçilerinin gözünü açmakta, emekçi yığınların bilinçlerini bilemektedir. Öyle ki, burjuva parlementer yoldan iktidarda kalabileceklerinin umudunu yitirmişlerdir. Üreticinin zararına düşük taban fiatı politikası, kıdem tazminatı konusundaki tutumları, bu vesileyle patronun işçiyi sokağa atma yetkisini iyice genişletmeleri, Urfa'da dar bir alanda uygulanan güdük toprak reformuna bile tahammül edememeleri, toprak dağıtımını durdurmaları ve açıkça feodal mütegallibeye arka çıkmaları, hiçbir yasal dayanak yok iken işçi sınıfımızın en yoğun bulunduğu dört ilde sıkıyönetimi sürdürmeleri ve benzeri tutum ve davranışlar bunun kanıtlarıdır.

Dış politikada efendileri ABD emperyalistleri kendilerine artık yüz vermez olmuştur. Vaşington, Kıbrıs sorununda açıkça Karamanlis Yunanistanına arka çıkıyor. Öyle ki Türkiye'nin egemen çevreleri kendilerine emperyalist kampta yeni efendi arama gereğini duyuyorlar. Yüzlerini Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerine çevirmişlerdir. Özellikle Alman emperyalistlerine kucak açıyorlar. Batı Almanya Dışişleri bakanının son ziyareti, işbirlikçilerin efendi değiştirme çabalarının bir sonucudur. Ve ibretle kaydedilecek bir gerçektir ki, emekçi halkımızın önemli bir kesiminin şu anda umut bağladığı ana muhalefet partisinin lideri de bu emperyalist efendi değiştirme girişimlerine katılmış görünüyor. Ama, iç çelişkilerine rağmen, emperyalizm, özellikle Türkiye konusunda, bir bütün olarak hareket edebilmektedir. Alman emperyalizmi Türkiye'de ABD vesayetini dolaylı yoldan

sürdürme işini yüklenirse bu, Türkiye'nin bağımlı ülke durumunda hiçbir değişiklik meydana getirmiyecektir.

Üstelik AET'nin Yunanistan'ın bir topluluk üyeliği ile ilgili son kararı, Türkiye ile Yunanistan arasında tercih konusunda Avrupa emperyalistlerinin tutumunun ABD emperyalistlerininkinden pek değişik olmadığını göstermiştir.

Halkının çıkarları, tarihi, coğrafyası, dünyadaki güçler mevzilenmesindeki yeri bakımlarından doğal yeri, emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesi durumunda olan dünyanın sömürülen halkları safında olan Türkiye'yi, NATO gibi, CENTO gibi saldırgan emperyalist paktlarla, sömüren emperyalist ülkeler safında tutma politikası tam iflas halindedir. Halkımız bu gerçeği artık açıkça görebiliyor. Tarihin bir kez daha devrimcileri doğruladığını saptıyabiliyor.

Bu gelişmeler ve kent, köy emekçilerinin sanayi bölgelerinden tarım alanlarına kadar yayılan özgür ve insanca bir yaşam uğruna direnişi karşısında telaşa kapılan işbirlikçilerin gayri-milli faşist cephesi, emperyalist efendileri karşısında alabildiğine uysallaşırken, Türkiye halkı hesabına yeni tavizleri sineye çekmeğe hazırlanırken, içeride daha da saldırganlaşıyorlar.

Açık faşizmin tadı damaklarında kalmıştır. O kanlı düzeni yeniden kurabilmek için kararlı davranıyorlar. Öyle ki, Türkiye toplumu bugün bir ikilem karşısındadır: Ya, faşist cephenin üstün gelmesiyle, gerisin geriye açık faşizme geçilecek, ya da, demokratik güçlerin üstün gelmesiyle, faşizmi yeneceğiz. Gerçekten demokratik düzen doğrultusunda SOSYALİZM DOĞRULTUSUNDA yol ala-

cağız.

Faşizmi yenebilmek için ,toplumun tüm demokratik güçlerini ulusal ve demokratik bir cephede birleştirmek zorundayız. Tüm buhar, demokrasi pistonunun arkasında toplanmalıdır ki piston olanca gücüyle bassın, faşizmi tuzbuz etsin.

Bu anti-faşist güçbirliğinin gerçekleşmesinde başrol sosyalist harekete düşüyor. Bütün dünyada bu böyle olmuştur, Türkiye'de de böyle olacaktır. Türkiye sosyalistleri bugün demokratik güçler safında birleştirici ve yön verici rol oynamakla yükümlüdürler. Ama sosyalist hareketinn kendisi bölünmüş iken bu birleştirici işlevi gerektiği gibi yerine getiremez. Bu durumda sosyalistler olarak birinci görevimiz, birtek sınıf olan Türkiye işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde birtek sosyalist partiyi yaratmaktır.

Türkiye Emekçi Partisi olarak biz, resmen kurulmadan önce de kurulduktan sonra da, benimsediğimiz teorik ve pratik çizginin doğruluğuna kesinlikle inanmakla birlikte, sosyalizmi bir tekel maddesi saymadık ve sosyalist hareketin birliğini gerçekleştirmede bize düşen görevin bilinciyle hareket etmeğe çalıştık ve çalışacağız. Bu tutumumuz Türkiye'nin bilinçli işçilerinin, bilinçli köy emekçilerinin, tüm gerçek sosyalistlerin, giderek gerçek demokratların da, ortak özleminin ifadesidir. Bu görevin bilinciyledir ki biz örgütlü, örgütsüz tüm sosyalistlere sesleniyoruz ve diyoruz ki: «Çatısı altında çözümü hemen hemen olanaksız bir sürü sorunu, yeni bölünmelere gebe hizipleri barındırması kaçınılmaz olan ayrı ayrı beş sosyalist parti ve bunların yanı sıra bir sürü sosyalist gruplaşmalar değil, çatısı altında kaçınılmaz olarak

ayrı ayrı eğilimleri barındıran ve bu eğilimler arasında demokratik merkeziyetçilik ilkesi uyarınca dialogu kurabilen, bu dialogdan güç kazanan, ama temel ilkelerde birlik halinde hareket etmesini bilen, işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde, yoksul köylülük saflarında kök salmış birtek sosyalist parti» diyoruz.

İşçi sınıfının öncü birliği niteliğini taşıdığı ölçüde bu tek sosyalist partide doğru sosyalist çizginin hertürlü sağ ve sol sapma karşısında egemen olacağı ve bu çizginin eleştiri-özeleştiri ortamında daha açık ve daha güçlü ifadesini bulacağı kesindir. Bu bakımdan kendi siyasi çizgisinin doğruluğuna inanan her sosyalist, öteki çevrelerden sosyalistlere güvenle elini uzatabilmelidir. Biz böyle bir güvenle elimizi uzatıyoruz. Ama, türlü etkenlerle, bu partide bizim doğru bildiğimiz siyasi çizgi bir süre egemen olmasa da, gene de biz, görüşlerimizi korumak, parti tüzüğü gereğince onları, demokratik merkeziyetçilik ilkelerine uygun olarak, gerekli parti organlarında savunma hakkını mahfuz tutmakla birlikte (ki bu öteki eğilimlerin de doğal hakkıdır) hizipçiliğe düşmeden, parti saflarında, parti disiplininin emrettiği eyleme içtenlikle katılmağa hazırız.

Evet biz «Tek sosyalist Parti» diyoruz ve Türkiye'de sosyalizmin bilimini eylem klavuzu bilen sosyalist örgüt ve çevrelerin gerçek temsilcilerini bu en önemli sorunumuzun sosyalist tabanın özlemlerine uygun biçimde çözümlenmesi için harekete geçmeğe, ilk adım olarak bu konuda açık dialog kurmağa; tüm sosyalist örgüt ve çevrelerde tabanı oluşturan sosyalistleri de hareketimizin birliği doğrultusunda etkili baskıyı yaratmağa çalışı-

yoruz.

Bugünün koşullarında İşçi Sınıfımızın öncü birliği niteliğinde tek sosyalist partiyi gerçekleştirmek çetin iştir.

TARİH ÖNÜNDE BU ÇETİN SINAVI BAŞARIYLA VERELİM.

5 TEMMUZ 1975
TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ
GENEL BAŞKANI
MİHRİ BELLİ

D

KURUCULARIN KOPMASI

1

TUTANAK

Biz aşağıda imzası bulunan Türkiye Emekçi Partisi kurucuları 5 Temmuz 1975 cumartesi günü Aksaray Namık Kemal cad. No 36/6 no daki Genel Merkez binasındaki saat 14.00 te başlayan genel yönetim kurulu, toplantısını ve kurucuların müşterek toplantısının usulsüz olduğu müstafi olduğu ve Kurucularca feshedildiği zabıtla tesbit edilen bu kurulun yeni bir yönetim kurulu oluşturmağa yetkili olmadığı Genel Kongre toplantısı çağırısının Partiler ve Cemiyetler Kanununa göre Çağırılmadığı, Başkanlık divanının seçilmediği, istifa eden genel yönetim kurulu üyelerinin de oylamaya katıldığı ve gerek seçen ve gerekse seçilenlerin üye aidat borçlarının bulunduğu ve tüzük gereğince hiç bir organın seçimi yapılamayacağı gibi seçilmenin de mümkün olmadığı gerekçeleriyle Kurucular olarak Yeni kongrenin derhal toplanmasına

Gazetede ilan edilmesine, Kurucu üyelere tek tek yazı ile kongrenin bildirilmesine yetkisiz genel yönetim ve diğer usulsuz seçilen organların feshine Parti evrak ve vesaikinin muhafaza altına alınmasına sekreter yardımcısı Ziya Ülgenciler'e teslimine binanın kurucu Halil Oyman tarafından kiralanması nedenlyle badema toplantılarının bu binada yapılmasına bina güvenliğinin M. Kemal Boya ve Alper Savaşkul sorumluluğuna tevdiine ve gerekli organın teşekkülüne kadar Partinin sağlıklı bir biçimde yürüyebilmesi için Tahir Kaymak, M. Kemal Boya, Ziya Ülgenciler, Alper Savaşkul, Sefer Yılmaz, Erol Yücenin görevlendirilmelerine Hazır bulunanların oy birliğiyle karar altına alınarak iş bu tutanak tek nüsha olarak düzenlenen tutanağın üç nüsha olarak çoğaltılarak düzenlendi. 5.7.1975.

Baha İNALKUT, Erdoğan ÇİĞDEMOĞLU, Sefer S. YILMAZ Erol YÜCE Hüseyin DÖNMEZ, Esat MERAL, Halil OYMAN, (Mihri BELLİ, Şaban ORMANLAR, Mustafa ÖZÇELİK, Vecdi ÖZGÜNER) (*)

2

TÜRKİYEDE EMEKÇİ PARTİSİ BASIN BİLDİRİSİ

5/7/1975 Cumartesi günü TEP Kurucular Heyeti Türkiye Emekçi Partisine el koymuşlardır. 19/7/1975 Günü karar ve yürütme organlarını seçmek üzere yeniden toplanacaklardır. Bu durum, tüm üyelere ve Basına bildirilmiştir.

(*) Parantez arasındaki son dört kurucu bu zabtı imzalamamıştır. (RN)

Kurucular Heyetince bina sorumlusu olarak görevlendirilen Partili arkadaşlar, 12/7/1975 Günü sabah saat 9.00 da Aksaray, Namık Kemal Cad. No: 31/6 daki Parti Merkezine geldiklerinde, bütün eşyaların yok olduğunu görmüşlerdir. Olay tanıklarının ifadeleri, Kilitlerin zorlanmış ve değiştirilmiş olmasından bu fiilin Parti üzerinde hiçbir tasarruf yetkiler olmayan sabık ve sakıt Parti Yönetiminin bir kısmınca yapıldığını anlamışlardır. Ve derhal olay yerinde bir zabıt tutarak durum tesbiti yapmışlardır.

TEP'i kendi istekleri doğrultusunda yönlendiremeyen bu baylar Sosyalist Parti disiplini ile bağdaşmayan bir davranış göstermişlerdir. Ağızlarını açtıkça Sosyalistlerin birliğinden bahsedenler, yıllarca beraber çalıştıkları arkadaşlarının Parti içinde Devrimci hegemonyalarını kurmalarını üzerine işi eşya kaçırmaya kadar götürmüşlerdir.

Kurucusu ve üyesi oldukları Partinin disiplinini bile dinlemeyip, birliğini bozanların Türkiyedeki Sosyalist hareketi birliğe çağırır gibi görünmeleri gayri ciddi bir davranıştır.

Bu davranışları küçük burjuva anlayışının somut ifadesidir. Siyasi iflaslarının resmidir.

TEP Herşeye rağmen gerçek yöneticilerinin elinde Sosyalizm yolunda, Halkımızın Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesini yönlendirmeye kararlıdır. Mihri Belli ve yandaşları Partinin gerçek yörüngesine oturmasına asla engel olamıyacaklardır. Gerek Kurucular Heyeti, gerek Parti üyeleri onların yüzlerine bu gerçeği defalarca çarpmışlardır.

TEP KURUCULAR HEYETİ ADINA:

HALİL OYMAN, EROL YÜCE, SEFER YILMAZ

3

DÖNMEZ TEP KURUCULAR HEYETİ ADINA BELLİ GRUBUNU YERDİ

Türkiye Emekçi İşçi Partisi Genel Başkanı *Mihri Belli, «Bütün sosyalist güçlerin birleşmesi»* yolundaki Parti Yönetim Kurulunun çağrısını basına açıkladıktan sonra, Parti Kurucular Heyeti adına dün bir bildiri yayınlayan Hüseyin Dönmez de Belli grubunu yermiştir.

Dönmez, bildirisinde, özetle şöyle demektedir: *«Oldu bitti yöntemlerle yaptıkları usulsüz seçimler sonucu kendilerinin TEP Genel Başkanı, Merkez Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulu olduklarını iddia eden Mihri Belli ve yandaşları partiyi, küçük burjuva ideolojisinin etki alanına sokarak çalışmaz hale getirmişlerdir. TEP Kurucular Hey'eti bu anlayışı ve ekibi mahkûm eder. TEP Merkez organları yeniden seçilecektir. Bu oluşana kadar TEP adına tek yetkili organ Parti Kurucular Hey'etidir.»*

Belli ise özetle şöyle demiştir:

«Söz konusu provakasyon bildirisi, sosyalist harekette birlik gerçekleşirse, silineceklerini bilen ve bu yüzden birliği baltalamaya kalkışan, daha çoğu öğrenci çevrelerden gelme bazı sektör unsurların işidir. Yasal olarak kurulmuş olan TEP Yönetim Organları görev başındadır.»

Milliyet 8.7.1975

4

DUYURU
T.E.P. KURUCULAR TOPLANTISI

Kongre yetkilerine haiz olan Türkiye Emekçi Partisi Kurucular Heyeti aşağıdaki gündem maddelerini görüşmek üzere 19 temmuz 1975 cumartesi günü saat 14.00'de olağan üstü olarak toplanmaya 5 temmuz günü karar vermiş olduğundan kurucuların katılmaları önemle rica olunur.

Kurucular adına
Baha İNALKUT

GÜNDEM:

1. Açılış ve divan seçimi
2. Merkez karar, yönetim ve disiplin organlarının seçimi.
3. Tüzük ve programın tadili.
4. Parti merkez binasının başka bir semte nakli konusunun görüşülmesi
5. Kapanış.

TOPLANTI YERİ:
T.E.P. Genel Merkezi
Namık Kemal Cad. No: 31/6
AKSARAY/İSTANBUL

9.7.1975 Cumhuriyet (*)

(*) Bu toplantı G.Y.K. düştüğünden KONGRE mahiyetindedir. (RN).

MİHRİ BELLİ GRUBUNUN TEPKİSİ

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ MERKEZ YÜRÜTME KURULUNUN 12,7,1975 TARİHLİ TOPLANTISININ KARAR SURETİ

KATILANLAR: Mihri Belli, Vecdi Özgüner, Şaban Ormanlar, Süleyman Arslan, Hamza Özkan, Mustafa Kıyıcı, Taylan Akgün, Yücel Kut

1. — Kurucular Kurulunun (Kurucular Heyeit, Genel Yönetim Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu) 5.7.1975 tarihli ortak toplantısında ve bu toplantıyı izleyen günlerde Parti aleyhtarı hizibin girişmiş olduğu baltalama faaliyetleri gözden geçirildi. Genel başkan Parti aleyhtarı hizbin yaratmak istediği fiili durum ve 7.7.1975 günü Parti Merkezine gidilerek saptanan durum ve tanzim olunan tutanak hakkında bilgi verdi. MYK üyeleri toplantıya katılmak üzere Parti Merkezine geldiklerinde tanık oldukları durumun saptanmasını gerekli gördüler. Tanık olunan hususlar şunlardı: Genel Merkeze gelindiğinde Genel Başkanlık ve Genel Sekreterlik odalarının kapı kilitlerinin değiştirilmiş olduğu görüldü. Çilingir çağırılarak içeri girildiğinde Genel sekreterlik odasında küçük madeni dolabın zorlanarak açıldığı ve içinde bulunan Merkez Yürütme Kurulu karar defterinin, Gelir-gider defterinin, doldurulmuş üye fişlerinin, Genel Saymanlığa ait bağış ve aldat makbuzlarının, gelen giden evrak dosyasının ve Parti mühürlerinin çalınmış olduğu saptandı. Genel sekreterlik odasındaki büyük dolabın zorlandığı fakat açılamadığı saptandı. Bunun üzerine Parti evrak ve

bir kısım eşyasının güvenlik altına alınması gerekli görülerek bunların muhafazasıyla Genel Sayman Yücel Kut görevlendirildi.

2. — Kurucular Heyeti, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Disiplin Kurulunun 5.7.1975 günkü ortak toplantısında Parti aleyhtarı hizbin tutum ve davranışı üzerinde duruldu: Parti aleyhtarı hizbin etkisi altında kalan bazı kurucu üyeler bu ortak toplantıya katıldıktan, usulü gereğince yapılan oylamalara katıldıktan sonra, oylama sonuçlarından memnun kalmayınca toplantı sürerken salonu teker teker terketmişler ve Part merkezinin arka odalarından birine kendilerini kitleyerek, çoğunluk olmaksızın ve üstelik Siyasi Partiler Kanunun 10. maddesini de çiğneyerek sözde Kurucular Heyeti toplantısı yapmışlar ve kaleme aldıkları bir kararda, o anda salonda yapılmakta olan büyük toplantıda hazır bulunan ve bu sözde Kurucular Heyeti toplantısından haberleri bile olmayan Parti kurucularından Mihri Belli, Vecdi Özgüner, Şaban Ormanlar, Mustafa Özçelik'i bu sözde toplantıda hazırmış gibi göstermişlerdir. Toplantıya katılmıyanları hazırmış gibi göstermesi bakımından sahte belge niteliğinde olan yetkili olmadığı halde Partiye gûya el koyduğu, altı aydır faaliyette bulunan Parti yönetim organlarını yok saydığı ve 19 Temmuz 1975 günü bu organları seçmek üzere Parti kurucularını toplantıya çağırdığı görülmüştür.

Bu durum karşısında Merkez Yürütme Kurulumuz Parti aleyhtarı hizbin asıl tertipçisi durumunda olan Mustafa İlker Gürkan, Tahir Kaymak ve Ziya Ülgenciler'in, daha önceki Parti disiplinine aykırı, baltalayıcı nitelikte davranışlarını

da göz önünde tutarak, Partiden kesin ihraç istemiyle Merkez Disiplin Kuruluna sevkine;

Ayrıca daha çok etki altında kalarak ve Parti aleyhtarı hizbin elebaşılarının kasıtlı olarak yaratmış oldukları fesat ortamının sonucu bu disiplin ve yasa dışı davranışlara sürüklenmiş bulunan bir kısım kurucuların durumunun Parti Genel Yönetim Kurulunun ilk toplantısında tartışılıp değerlendirilmesinin bu Kurula önerilmesine;

Daha önce de gündemde bulunan Parti Merkezinin İstanbul, Cağaloğlu, Yerebatan Caddesi 43/2 numaraya nakline;

Bu Merkez Yürütme Kurulu kararının bir suretinin ilgili resmi mercilere iletilmesine karar verilmiştir.

Toplantıya katılan TEP Merkez Yürütme Kurulu üyeleri:

Mihri Belli (Genel Başkan) Vedi Özgüner (Genel Sekreter) Şaban Ormanlar, Süleyman Arslan Hamza Özkan, Lütfü Kıyıcı, Taylan Akgün, Yücel Kut

6

İSTİFALAR

TUTANAK

19.Temmuz.1975 günü toplanmayı kararlaştıran kurucular heyeti, Aksaray, Namık Kemâl Caddesi, 31/6 No.da proleter devrimci kareketimizin selâmeti ve düşmanca provakasyonlara ve kıyımlara neden olmaması düşüncesi ile, aşağıdaki hususların kamu oyuna ve Türkiye'li devrimcilere duyurulmasını uygun görür.

1 — Kurucu üyelerden Şevki Akşit'in ölümü, Mustafa Keskin'in istifası ile, çoğunluğa ve kongre yetkilerine haiz bulunan bugünkü kurucular kurulu, Türkiye Emekçi Partisi, kurucu üyeliklerinden istifa etmeye,

2 — Parti evrak ve vesikalarının kendilerini Türkiye Emekçi Partisi sorumluları olarak gösterenlere, N. Kemal Boya, Alper Savaşkul ve Ziya Ülkenciler tarafından teslimine,

3 — Esasen devrimci hareketimizi geniş ölçüde pasifize eden, giderek küçük burjuva temellere oturtmaya çalışan bir tutumla, öteden beri temelde ayrı görüş ve ilkelere sahip bulunduğumuzu saptadığımızdan örgütsel, politik, ideolojik ve çalışma tarzı bakımından ayrılıklarımız olduğundan yeni bir örgütlenmeye gitmek üzere, T.E.P. kurucuları olarak kalmakta bir yarar görmemekteyiz. Türkiye proleter devrimci hareketimizin örgütsüz bırakılamıyacağı bilincinde olarak en kısa zamanda işçi sınıfının yasal siyasi örgütünü oluşturmakla, kendimizi yükümlü addetmekteyiz.

Bu güne kadar «işçi sınıfı hareketine ve ideolojisine ters düşen Mihri Belli ve çevresinin,» sotumluluğunu da artık paylaşamıyacağımız için, işbirlikçi burjuvaziye ihbar mahiyetindeki provakasyonlara engel olmak, düşmanlarımızı sevindirmemek ve de hakemliği karşıt ideolojik kampa bırakmamak için, istifa ettiğimizi, bu partinin kurucuları olarak bulunamıyacağımızı, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm emekçi halkımıza duyururuz.

4 — Işbu tutanak hazır bulunan kurucu üyeler tarafından okundu. İmzalandı ve bir nüshasının Türkiye Emekçi Partisi sorumluları olduğu-

nu belirtenlere tevdiine karar verildi. 19.7.1975

Baha İNALKUT (Kurucu üye) Avukat
Erdoğan ÇİĞDEMOĞLU (Kurucu üye) Avukat
Halil OYMAN (Kurucu üye) Emlakçı
Esat MERAL (Kurucu üye) S. Satıcı.
Hüseyin DÖNMEZ (Kurucu üye) İşçi
Erol YÜCE (Kurucu üye) İşçi
Sefer YILMAZ (Kurucu üye) İşçi (*)

(*) Mihri Belli ve arkadaşlarının ilan edilen Kongreyi kabul etmediklerini gördük. Bu fiili durum, karşısında yapılan «Kongre»de benim parti anlayışıma göre «ilan edildiği gibi» yeni yönetim kurullar seçilmeli, ve öngörülen Tüzük ve Program değişikliklerinin yapılması için bir komisyon kurulup, görevlendirilmeli. Onbeşgün sonra yapılacak ikinci Kongrede ise yeni bir parti kurulmalıydı. Çünkü önce sunduğumuz İç İşleri Bakanlığı yazısına göre eski program ve tüzükteki hatalar yüzünden partinin kapatılması olanağı bulunmaktaydı. Bu yapılmadı, kurucular sunduğumuz bildiri ile Partiden istifa edip Partiyi Mihri Belli'ye teslim etmeği tercih ettiler, oysa bunun için Partiye el koymak, Kongreye gitmek gerekmezdi. Kaldı ki kurucular önce gündemde yazılı seçimleri yapmışlar, tam ilan edileceği sırada yeniden toplanıp karar değiştirmişlerdir.

Olayların bu şekilde gelişmesi benim iki hiziple de bir ilişkim olmadığını kanıtlar. (RN)

IV

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ DAVASI

Parti Programı dolayısı ile İstanbul D.G.M.-sinde açılan dava, Parti Kurucu ve yöneticileri hakkında (istifa ve ihraç edilenler dahil olmak üzere) devam edegelmektedir, artık son söz Ceza Mahkemesinindir Mihri Belli ve Avukatları, Özellikle Turgut Kazan (*) ve Niyazi Ağırnaslı *bir Siyasi Partiunin Programı hakkındaki davanın Ancak ANAYASA MAHKEMESİNDE görülebileceğini* çok önemli gerekçelerle iddia etmektedirler.

Bu davanın sanıklarının listesini vermekle yetinelim:

Kuruculardan Hüseyin Dönmez, Erol Yüce, Sefer Seyfi Yılmaz, Mihri Belli, Faik Kalkavan, Sevinç Oyman, Baha İnalkurt, Mustafa Özçelik, Suat Vecdi Özgüner, Esat Meral, Erdoğan Çiğdemoğlu, Şaban Ormanlar. Yöneticilerden ise Mustafa Lütfü Kıyıcı, Nuran Akşit, Engin Özpınar, Hayati Tözün, Mustafa Zihni Anadol, Hüseyin Şerif Tekben, Tahir Pekmezci, Sevim Belli, Hasan Tarhan Özgür, Kerim Avcıoğlu, Ahmet Börüban, Ekmel Güngör, Şükrü Yavuztürk, Ekrem Şıkak, İhsan Nazmi Hasırcıoğlu, Hamzat Özkan, Mustafa Namık Kemal Boya, Tahir Kaymak, Ziya Ülgen-

(*) Bakınız EMEKÇİ dergisi Sayı 20-22 (Sa: 26-44).

ciler, Ahmet Aslan Sazak, Nazım Poyraz. (*)

A

MİHRİ BELLİNİN İTİRAZ DİLEKÇESİ

İSTANBUL DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Dosya No: 1976/11 Es.

Türkiye Emekçi Partisi (TEP) programından ötürü, bu partinin kurucu ve yöneticileri olarak TCK'nun 141. maddesinin 1. ve 4. fıkralarını ihlâl ettiğimiz isnadı ile, yani *komünistlikten ve kürtçülükten* yargılanmak üzere huzurunuza sevk edilmiş bulunuyoruz.

Söz konusu program bir siyasî parti programıdır. Bizim özel şahıslar olarak yayınladığımız herhangi bir yazı değildir. Buradaki sanıklar Partimizin programını yayınlarken ya da programda yazılı amaçlar doğrultusunda herhangi bir faaliyette bulunurken kendi şahısları adına değil, Parti adına hareket etmişlerdir. O halde *burada kurucu ve yöneticilerin şahsında yargılanmakta olan Türkiye Emekçi Partisi'nin tüzel kişiliğidir.*

Burada bir siyasi parti yargılanıyor ve isnad

(*) Kurucu Şevki Akşit parti kurulur kurulmaz vefat ettiğinden davası düşmüş, diğer kurucudardan önceki listede verilen çoğunluk Partiden istifa etmiş, Ziya Ülgenciler Tahir Kaymak ihraç edilmiş, Namık Kemal Boya ise istifa etmişti, bunlardan başkaları da partiden ayrılmış olabilir.

Bu istifa ve ihraçlar davadan önce vuku bulmuştur, bütün sanıklar Parti Programı hakkında açılan bir davada D.G.M. yetkilerini tümüyle reddetmekte böyle bir davanın ancak Anayasa mahkemesinde yürütülebileceğini haklı olarak savunmaktadırlar:

olunan suç vücut bulduğu takdirde bu Partinin fiilen kapatılması zorunludur. *Yani bu dava, kaçınılmaz olarak varacağı sonuç bakımından, bir siyasi partiyi kapatma davasıdır.* Oysa Anayasa'nın 57. maddesi açıktır. Anayasa «Parti kapatma davalarına Anayasa Mahkemesi bakar» der. Bu durumda Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) böyle bir davaya bakmakla kendi görev ve yetki sınırlarını aşmaktadır. Anayasa gereğince *Anayasa Mahkemesine ait bulunan bir göreve sahip çıkmakla yasadışı bir duruma düşmektedir.*

Huzurunuza getirilene kadar bu koğuşturma şöyle bir seyir izlemiştir:

Biz TEP kurucuları olarak, gereken işlemleri yerine getiriyor ve Parti program ve tüzüğünü kurucuların imzaladıkları bir dilekçe ile birlikte, yasa uyarınca Anayasa Mahkemesine ve İçişleri Bakanlığına sunuyoruz. İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşaviri, yani *bizim muhalifi olduğumuz bir partiden gelme Bakanın emrinde ki bir memur,* bize ve ilgili mercilere bir yazı gönderiyor. İhbar niteliğindeki bu yazıda özetle programın komünist ve bölücü amaçlar güttüğü, yani TCK'nun 141/1-4. maddesinin çiğnendiği iddia ediliyor, ve bu hususta ilgili merciin dikkati çekiliyor. Besbelli ki, burada ilgili merci ancak Anayasa Mahkemesi olabilir. Ama bu Mahkeme İçişleri Bakanlığının bu memurun programımız hakkındaki kişisel görüşlerini ciddiye almıyor. Anayasa Mahkemesi harekete geçirilemeyince maksada uygun biçimde hareket etmeye hazır bir Basın Savcısı bulunuyor. Bu zat programı yayınlayan derginin sorumlusu aleyhine TCK'nun 142. maddesinin ihlâl edildiği iddiası ile dava açıyor. Basın Savcısı, ayrıca prog-

ramında 142. maddenin ihlâl edildiği bir örgütün 141. maddeyi de ihlâl etmesi gerektiği isnadıyla DGM'ne başvuruyor. Her iki savcının da acil bir durum olmadığı halde yetkilerini aşarak maksada uygun bilirkişiler tayin etmeye kalkışmaları olgusu ve bu bilirkişilerin herkesçe bilinen siyasi eğilimleri üzerinde şimdilik durmuyorum. DGM Savcısı koguşturmayı sürdürürken Yargıtay Başsavcılığını durumdan haberdar ediyor. Aldığı cevapta sonucun Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi söylenmektedir. Ve sonunda bu dava açılıyor.

Türkiye'de genellikle siyasi demokrasiye ve özellikle TEP'in varlığına tahammül edemeyen açık faşizmi tezgahlama çabasındaki çevreler *Partimizi kapatmak istemektedirler. Anayasa Mahkemesini bu yolda harekete geçiremedikleri anlaşılıyor. Ama bir Basın Savcısını ya da Sıkıyönetimden müdevver bir DGM Savcısını bu işe koşabiliyorlar.*

Plan şudur: DGM'nin özel niteliğinden, yani fiilen iktidara bağımlı durumundan yararlanarak bu davada *bir mahkûmiyet kararı elde edebileceklerini umuyorlar*. Bundan sonra dava dosyası Cumhuriyet Başsavcılığına sunulacaktır ve hesaplarına göre Partimizin kapatılması yolunda mütaleası ile birlikte dosya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Anayasa Mahkemesine devredilecektir. *Ve böylelikle Anayasa Mahkemesi bir olup-bitti karşısında bırakılmış olacaktır. Anayasa Mahkemesinin çar-nâçar bu olup bittiyi sineye çekeceğini ummaktadırlar.* Bu mahkemenin böyle bir muhkem kaziye karşısında tarafsızlığa ve yasalara uygun biçimde hareket ederek DGM'nin mahkûmiyet hükmüne ters düşen bir karara varma medeni cesaretini gösteremeyeceğini hesaplamak-

tadırlar.

Bu, Anayasa'nın 57. maddesini işlemez hale getirmekten başka birşey değildir. Bu, parti kapatma yetkisini, dolambaçlı yoldan Anayasa Mahkemesinin elinden alarak DGM gibi bir özel mahkemeye devretmekten başka birşey değildir.

DGM gibi, Sıkıyönetim Mahkemeleri gibi özel yargı kurumlarını oluşturan yargıçlar arasında dış etkilere boyun eğmeyen ve mevcut sınırlamalar içinde de olsa, bu dış etkilere rağmen görevsizlik kararları, beraat kararları verme yürekliliğini gösterebilenler çıkmıştır. Heyetiniz içinde de böyle yargıçlar çıkacağını ummak isterim. Burada ilk koğuşturmadakinden farklı bir tutum içindeyim, *çünkü bu dava Türkiye'de siyasi demokrasi uğruna yıllar boyu verilmekte olan mücadelenin bir parçasıdır.*

İddia makamınca açılan bu dava özünde bir siyasi partiyi kapatmaya varacak olan bir dava olduğuna göre, *Anayasa'nın 57. maddesi uyarınca heyetinizin görevsizlik kararı vermesini talep ediyorum.* 7/Haziran/1976

TEP GENEL BAŞKANI
MİHRİ BELLİ

B

SAVCININ MÜTALEASI

Sayın Mahkeme Heyeti,

Hukukçular bir hukuki mesele hakkında tetkik yaparlarken veya bir karara varırlarken kanun maddelerinin kalıpları dışında o maddelere hayatiyet ve canlılık veren geçmiş tatbikatlara ve

içtihatlara başvurdukları, bunlardan yararlandıkları yüksek malumlarınızdır. Tatbikatı az olan kanun maddelerinde yıllarca önce verilmiş kararların uzun süre o konuda kanun tatbikçilerine yol gösterdiğini biliriz. İddianamemizde de kısaca değindiğimiz ve sanık vekilleri tarafından da itiraz ve talepler sırasında belirtildiği üzere önemi ve mahiyeti hakkında çok şey söylenmiş bulunan, rüyet etmekte olduğunuz bu dava Türk Siyasi ve Adli tarihinde bilebildiğimiz kadarıyle programı yüzünden legal bir siyasi parti aleyhinde açılmış ilk dava ve ilk tatbikatdır. Böyle bir davanın tatbikatı az olan konularında sanık vekillerinin ileri sürdükleri itirazları değerlendirirken gelecek yıllara ışık tutacak kararlara yardımcı olma espirisi içinde çok geniş düşünme zorunda bulunduğumuzu bilmekteyiz. Sanık vekillerinin mehil taleplerini müsbet mütalaa verirken ve taleplere karşı görüşlerimizi ortaya koyarken ilerdeki yıllardaki tatbikatçılara ışık tutucak kararlar alma durumunda bulunan mahkemenize yardımcı olmak, itiraz konusu olan bütün hukuki meseleleri, bütün yönleriyle ortaya konulmasını sağlamak suretiyle görevimizi en iyi bir şekilde yapma gayreti içinde bulunacağız, Mahkemenizinde görüşlerimizi bu espiri içinde değerlendireceğine inanıyoruz.

Sanık Mihri BELLİ ve sanık vekillerinin gerek ferden gerekse müştereken ortaya koyduğu hukuki görüşleri bu mütalaamızda teker teker cevaplandırmak yerine ileri sürdükleri görüşlerin odaklaştığı hukuki müesseseleri ele almak ve talepleri bu müesseseler içinde değerlendirerek hukuki görüşlerimizi bildirmeyi yöntem olarak uygun mütalaa ettik. Ve görüşlerimizi bu sistem için-

de yüce heyetinize arzetmeye çalışacağız. Sanık vekilleri tarafından ileri sürülen itirazlar ve iddialar incelendiği zaman görülecektir ki, bütün bu görüşler dört ana bölümü kapsamaktadır. Bu bölümler içinde de farklı görüşlerin yansıtılmasına rağmen biz mütalaamızı bu dört bölüm ana başlığı altında belirtmeyi uygun gördük. Bu bölümleri sırasıyle 1 — Yetki meselesi, 2 — Görev Meselesi, 3 — Sanıkların Sorumsuzluk Meselesi, 4 — Ön Mesele olarak ele alacağız.

Ancak bu bölümleri incelenmesine geçmeden önce sanık vekillerinin mahkememizin iddianamemizi reddetmesi veya makamınızca iddianamenin geri alınması şeklindeki taleplerine çok kısaca değinmek isteriz. Sanık vekillerinin de çok iyi bildiği üzere C.M.U.K. nunda veya bu Mahkemede rüyet edilen davada tatbiki gerekli herhangi bir yasada bu taleplere mesned olucu bir hüküm yoktur. Zaten kendileri de bu nedenle taleplerinde bir mesnet gösterememişlerdir. C.M.U.nun da son soruşturmanın ne şekilde neticelendirileceği sarahatan belirtilmiştir. Bu nedenle mesnedi bulunmayan bu talebin kabulü mümkün olmadığı gibi de bu hususda başkaca bir şey söylemeyi bir hukukçu olarak gereksiz görmekteyim.

Bu kısa görüşümüzü arzettikten sonra yukarıda belirttiğimiz üzere dört ana bölüm halinde görüşlerimizi bildireceğimizi konulara geçmek istiyoruz. (*)

GÖREV MESELESİ

Görev meselesinde sanık ve vekillerinin iki ayrı görev itirazı mevcuttur. Bunlardan birincisi

(*) YETKİ MESELESİ bölümünü vermiyoruz. (RN)

siyasi partilerle ilgili davalarda görevli olan mahkemenin *Anayasa* Mahkemesi olduğu itirazı, diğeri ise Devlet Güvenlik Mahkemesinin Anayasa'ya aykırı bulunması nedeniyle yasasının iptal edilmiş bulunması dolayısıyle görevli olan mahkemelerin umumi *Adli Mahkemelerin* olduğu hususundaki itirazlardır.

Bu itirazları ayrı ayrı incelediğimizde:

A) Sanık ve vekillerinin bir kısmının iddiasına göre siyasi partilerle ilgili davaya bakmak görevi münhasıran Anayasa Mahkemesine aittir. Bu iddiayı öncelikle Anayasa yönünden incelememiz gerekir. Anayasa'nın 147 nci maddesi Anayasa Mahkemesinin görevlerini ve yetkilerini belirtmiştir. Bunlar incelendiğinde görülecektir ki Anayasa Mahkemesi Kanunları ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüklerini anayasaya ve anayasa değişikliklerini de anayasada gösterilen şekil şartlarına uygunluğunu denetlemek görevi dışında sarahaten saydığı Cumhur Başkanı, Bakanlar Kurulu Üyeleri, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Yüksek Hakimler Kurulu ve Sayıştay Başkan ve Üyelerini, Cumhuriyet Başsavcısını, Baş Kanun Sözcüsünü, Askeri Yargıtay Başsavcısını ve Anayasa Mahkemesi Üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyle yargılamaya görevli ve yetkilidir. Anayasamızda tadadî olarak sayılan bu şahıslar arasında siyasi *parti kurucu ve yöneticilerinin* bulunmadığı açıkca görülmektedir.

Anayasamız yine Anayasa Mahkemesinin siyasi partilerle ilgili görevlerini de Anayasamızın 57. maddesinde belirtilmiş bulunmaktadır. Partilerin; *tüzükleri, programları ve faaliyetleri*, insan

hak ve hürriyetlerine dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmezliği temel hükümlerine aykırı davranışlardan dolayı kapatılması görevi ile partilerin gelir kaynakları ve giderleri hakkındaki hesapları kontrol görevleridir.

Meseleyi 22 Haziran 1962 tarihli ve 44 sayılı Anayasa Mahkemesi Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun yönünden ele aldığımızda görürüzki, *Anayasa Mahkemesinin görevleri bu kanunun 20 nci maddesinde tadadi olarak sayılmıştır.* Kanunun bu maddesinde siyasi parti *kurucu ve yöneticileri* hakkında TCK.nun maddelerini ihlal etmek fiilinden dolayı yargılama görevi bulunduğuna dair bir hüküm bulunmamaktadır. Yukarıdan beri açıkladığımız bu maddeler muvacehesinde siyasi partilerin hangi hususlarda Anayasa Mahkemesine muhatap olacakları açık bir şekilde belirtilmiş ve Yasa'da iddia edildiği şekilde iyasi parti kurucu ve yöneticileri hakkında Türk Ceza Kanununu ihlal eden fiillerinden dolayı Anayasa Mahkemesinin görevli olduğu hususunda bir hükme raslayamamaktayız.

Meselenin 648 Sayılı siyasi partiler kanunu yönünden ele alındığında da siyasi parti kurucu ve yöneticilerinin ceza davalarının Anayasa Mahkemesinde bakılacağına dair bir hüküm bulamayız. Ancak sanık vekillerinden bir tanesi 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 108 nci maddesinin mahlabındaki görevli Savcılık ve Yetkili Mahkeme tabirini ele alarak bu davada görevli mahkemenin Anayasa Mahkemesi olduğunu belirtmiştir. Kanun tekniği yönünden Kanun önce kısımlara kısımlarda kendi içinde bölümlere ayrıldığı ve her kısmın

ana başlığı o kısımdaki konuları kapsadığı açıktır. Siyasi Partiler Kanunun 106 nci madesinin yer aldığı 5 nci kısmın başlığı Siyasi Partilerin *kapatılmasıdır*. Bu kısımda yer alan bütün maddeler kapatma ile ilgili hükümler ifade etmektedir. Bu nedenle Siyasi Partiler Kanununun 108 nci maddesinin mahlabındaki görev ve yetki de ancak bu açıdan ele alınmak gerekir. Bundan ayrı olarak Siyasi Partiler Kanununun 108 nci maddesinin kendisi de zaten sarih olarak siyasi partiler aleyhine kapatma davaları Anayasa Mahkemesinde görülür demektedir.

Bizim açtığımız bu dava bir siyasi partinin kapatılması davası olmadığına göre ve siyasi partinin kapatılması hakkında Mahkememizden bir talepde bulunulmadığına göre Siyasi Partiler Kanununun 108 nci maddesine dayanılarak görev itirazında bulunulması mümkün değildir. Eğer diğer cemiyetler gibi bu parti hakkında da cemiyetler kanununa göre kapatılma talep etseydik bu şekildeki bir görev itirazına bizde tereddütsüz katılırdık. Ancak Türkiye Emekçi Partisinin kapatılması için bir dava açmadığımız müddetçe bu maddenin itiraz olarak ileri sürülmesi mümkün değildir. Biz soruşturma açar açmaz aynı kısımda yer alan 114 ncü madde gereğince bu parti hakkında kapatılma davası açılmak üzere Adalet Bakanlığına ve Cumhuriyet Başsavcılığına yazı ile bilgi verdik. Bu belgeler dava dosyalarındadır. Bunu yaparken 648 sayılı Kanunun 108 nci maddesindeki görevi nazara alarak görevimizi yerine getirdik. Bu nedenle davanın Anayasa Mahkemesinde görülmesi hususundaki görev itirazının kanuni hiç bir mesneti yoktur. *Çünkü açtığımız dava Tür-*

kiye Emekçi Partisi kurucularının ve yöneticilerinin TCK.nun ihlal eden fiilleri ile ilgili bir davadır. Bu nedenle taleplerinin reddi gerekeceği görüşündeyiz.

Bu arada siyasi partilerden cemiyet olarak bahsetmemiz nedeniyle vaki tarizlere de kısaca değinmek isteriz. Biz her siyasi partinin 648 Sayılı Siyasi Partiler Kanununa tabi olduğunu bilmekteyiz. Ancak 648 Sayılı Siyasi Partiler Yasa'sının 135 nci madesi aynen «Medeni Kanun ile Cemiyetler Kanununun ve Dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri siyasi partiler için de uygulanır» demek suretiyle 648 Sayılı Kanunda Siyasi Partilerin belirtilen özellikleri dışında bir cemiyet olarak mütalaa ettiğini ve diğer hususlarda cemiyetler kanununa tabi olacağını belirttiği nazara alınırsa da bizim siyasi partilerden yeri geldiği yerde cemiyet olarak bahsetmemiz kanunidir ve normaldir.

B) Devlet Güvenlik Mahkemesinin anayasaya aykırı bir kuruluş olması nedenlyle bu davaya bakamıyacağı ve bu davanın görevli olan umumi adliyece görülmesi gerektiği hususundaki itirazlara gelince:

Evvelemirde burada bilmeden kullanıldığını tahmin ettiğimiz yalnış hukuki tabirlere temas etmek istiyoruz. Devlet Güvenlik Mahkemesi Anasa'ya aykırı bir kuruluş değildir. Devlet Güvenlik Mahkemesi Anayasa'nın 136 ncı maddesinde yer alan bir anayasal kuruluştur. Bu nedenle Devlet Güvenlik Mahkemesinin Anayasa'ya aykırı bir kuruluş olduğunu ileri sürmek mümkün değildir. Bu şekilde belirtilen bir görüşte yanlıştır. Anaya-

sa'nın 136 ncı maddesi aynen «Devletin ülkesi ve milleti ile bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasa'da belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya devlet güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur» demektedir. Anayasa'da kurulması emredilen bir müesseseyi Anayasa'ya aykırı olarak nitelemek bir hukuk adamı için mümkün olmasa gerekir. Anayasa'nın 136 ncı maddelerini tadil ederek Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasını öngören ve Anayasa'da değişiklik yapan 1699 Sayılı Kanunun iptali için Özer Derbil ve arkadaşları tarafından açılan dava Anayasa mahkemesince 16.4.1975 gün ve 1975/87 sayılı kararla hükme bağlanmış bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesi bu kararında 1699 Sayılı Kanunu yanlız şekil yönünden değil esas yönünden de incelemiş ve Devlet Güvenlik Mahkemelerin bütün unsurlarıyle birlikte Anayasa'nın bütünlüğüne uygun olduğu hususunu tescil etmiş bulunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin beğendiğimiz kararlarını öne sürüp beğenmediğimiz kararlarını yok farzetmeğe imkân yoktur. Anayasa mahkemesi kararları beğensekte beğenmesekte bir yargı mercii kararlarıdır ve buna uyma zorunluluğu mevcuttur. Anayasa Mahkemesinin Anayasa'nın 136 ncı maddesindeki Devlet Güvenlik Mahkemesiyle ilgili belirtilen kararını tetkik edersek bu mahkemenin Devlet Güvenlik Mahkemesi hakkındaki görüşlerinin ve bunun Anayasa karşısındaki durumunu bütün ayrıntılarıyle bulabiliriz. Anayasa Mahkemesi Devlet Güvenlik Mahkemesi hakkındaki kararında aynen şunları demektedir: «Devlet Güvenlik Mahkemeleri hakkındaki

Davamız bu yönden büyük önem taşıyan ve özelliği olan bir davadır. Yasal olarak parti kapatma davası ile yöneticiler hakkındaki ceza davaları ayrı ayrı davalardır. Bu güne kadar tatbikat da bu yoldadır. Örneğin *Milli Nizam Partisi* Siyasal Partiler Yasası'na aykırılık nedeniyle kapatılmasına rağmen yöneticileri hakkında ceza kovuşturması açılmamıştır. Türkiye İşçi Partisi de Anayasa Mahkemesince siyasi partiler kanununa göre (T.C.K. nun 141/3 maddesindeki unsurlar nedeniyle) kapatılmış olmasına rağmen bu parti yöneticilerinin tecziyeleri T.C.K.nun 141/1 nci maddesinden olmuştur. Bu örnekler gösteriyorki Anayasa Mahkemesinin kapatma kararları ile ceza davaları ayrı ayrı rüyet edilen ve birbirine bağlı olmayan yargılamalardır (*).

Bütün bunlara rağmen huzurda bulunan bu davanın bir özelliği mevcuttur. Bu davada *Türkiye Emekçi Partisinin programının suç teşkil etmesi nedeniyle açılmış bir davadır.* Bu davanın yöneticileri hakkında açılan ceza davasının beraatle neticelenmesi halinde partinin Anayasa Mahkemesince kapatılmış olmasının veya kapatılma talebinin reddedilmiş olması hali ile Mahkemenizce verilecek bir mahkûmiyet kararından sonra Anayasa Mahkemesince verilecek bir kapatma kararının tatbikatta bir çelişkiye yol açmayacağı açıktır. Ancak Mahkemenizce verilen bir mahkûmiyet kararından sonra Anayasa Mahkemesi Türkiye Emekçi Partisinin kapatılmasını ge-

(*) Bu, sadece M.N.P. ve Erbakan'a karşı uygulanan kanun dışı bir uygulamayı belgeler. (RN)

rekli görmediği ahvalde ortaya büyük bir hukuki mesele çıkacaktır. Mahkemeniz Türkiye Emekçi Partisi Yöneticilerini mahkûm etmekle partinin programının ve bunun uygulanmasının suç olduğunu tescil etmiş olacaktır. Anayasa Mahkemesi Türkiye Emekçi Partisini kapatmamış olmasına rağmen bu andan itibaren Türkiye Emekçi Partisi Yöneticiliğini yapacak olan *herkesin konusu suç olan bir programı uygulayacağı için tecziyesi gerekecektir.* Bu nedenle hiç kimse parti yöneticiliği alma imkânını bulamıyacaktır. Dolayısiyle Anayasa Mahkemesince kapatılmamış olan bir parti fiilen kapatılmış duruma düşecektir. Bu ihtimal tarafımızdan hazırlık soruşturması sırasında düşünüldüğünden durum müteaddit yazılarla Cumhuriyet Başsavcılığına iletilmiş ve bu davada *Cumhuriyet Başsavcılığının müspet veya menfi vereceği bir karar beklenmek istenmiştir.* Ancak Cumhuriyet Başsavcılığı verdiği bütün cevaplarda Savcılığımızda soruşturma sahasında olan davanın neticesinin beklendiği şeklinde olmuştur. *Bu durum karşısında soruşturma safhasında yapılacak başka bir işlem kalmadığından meseleyi Adli yolla halledilmesi gayesiyle bu davayı Mahkemenize getirmiş bulunmaktayız.* Mahkemenize dava açtıktan sonra da yine bu meseleyi belirterek *gerek Cumhuriyet Başsavcılığına ve gerekse Adliye Bakanlığına yazı yazarak meselenin öncelikle Anayasa Mahkemesince halledilmesini önerdik.* Bütün bunlara rağmen gerek Adliye Bakanlığı ve gerekse Cumhuriyet Başsavcılığı meselenin öncelikle Mahkemenizce halledilmesi görüşünü belirttiler. Anayasa Mahkemesine tanınan parti kapatma yetkisinin neticelerini doğuracak bir tatbikata

Maliyeci Aslan Başer Kafaoğlu hakkındaki ceza davası düşmüş, hukuk davasında Derneğin Kapatılmasına karar verilmişse de, Yargıtay İkinci Dairesi II.II.1970 günlü ilamı ile KAPATMA kararını esastan bozmuştur. Oysa 12 Marttan sonra aynı dernekte eskiden verdiği konferanslardan dolayı Vecdi Özgüner İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3. Numaralı Mahkemesi tarafından BEŞ YIL cezaya mahkûm edilmiş, As. Yargıtay Kararı onaylamıştır.

Yine aynı D.D.D. Adana şubesi yöneticileri, çok sonra Adana - Hatay İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından yargılanmışlar; Sanıkları Turgut Akalın, Necati Aykaş, Şükrü Kemal Tekbaşlı, 141/1'den Abbas Topçu, Kutber Akalın, Ömer Refet Güllüler 141/5 den yargılanmışlar, işkence iddiaları, Turgut Akalın'ın ölüm döşeğine gelmiş durumu ile fabrikatör patronu tarafından, görülmesiyle kuvvet kazanmış, hatta kendisi bu yüzden birkaç yıl sonra ameliyat geçirmek zorunda kalmıştır. Oysa Turgut Akalın Necati Aykaş gibi sanıkların müsnet suçları külliyen reddetmesi üzerine kararda «*Milli Demokratik Devrim» tezini benimseme amacı mahkememizde kabul edilmekle beraber*» örgütsel yönden «yeter delil bulunamadığından BERAAT'larına» Karar verilmiştir, denmektedir 28.6.1972

Bu karar da «M-L H.H. davasında Merkez Komitesi tek yakalanmış üyesi Rasih Nuri İleri» için olduğu gibi İlk Tahkikat esnasında Suçu Kabul etmemenin önemini belirtmektedir.

GENEL SONUÇLAR

A

GİZLİLİK ve ÇÖZÜLME

Bu kitabın ilk iki cildinde birer Sıkıyönetim davası, TCK 141/1, yani örgüt davası inceledik. Bu arada Emniyet, Kontr-Gerilla ifadelerini, bu ifadelerin söz konusu edildiği savcı, sanık, hâkim beyanlarını okuduk. Birinci Cildin Önsözünde Sıkıyönetim davalarının nasıl gerçekle, gerçek dışının yanyana, içiçe içerildiği birer senaryodan ibaret olduklarını, bunların hangi şartlar ve kayıtlarla değerlendirilmesi gerektiğini gösterdik. Burada aynı konunun diğer bir yönünü inceleyeceğiz.

Sunduğumuz kitaplarda, bu gibi konuların dışında olan okuyucuların yanlış olarak değerlendirebileceği bir özelliğe açıklık kazandıracağız. Sorguya, işkenceye tâbi tutulan kişiler iki türdendir, birileri konu ile tamamen ilişkisiz veya tesadüfen, dolaylı olarak isimleri ifadelerde geçmiş kişilerdir. Tabiidir ki bu kişilerin işkence altındaki tutumları değişik olacaktır. Diğerleri -örgüt söz konusu olsa da, olmasa da- olaylarla doğrudan doğruya ilişkili kişilerdir. Bu ilişki kapatılan eski bir parti, bir dernek ile bağlantılı olabileceği gibi, bir illegal örgüt ilişkisi de olabilir, ve hatta sadece somut bir eyleme, bir kişinin gizlenmesine,

yöntemleri değişiktir «Sıcak operasyon», süratli konuşturma, kesif işkence yöntemleri uygulanır.

Bir dosyada bulunan «emniyet» ifadeleri değerlendirilirken bu önemli konuyu gözönüne almak gerekir. Birinci Ciltte Kaya GÜVENÇ, Siper GÜVENÇ Muammer SOYSAL, Kayhan Edip SAKARYA'nın «işkence ifadeleri» yer almaktadır, bu kişiler görünürde Mihri BELLİ hakkında bildiklerini söylemişlerdir, kitabı dikkatlice okumayan böyle sanabilir, çünkü okuyucu onların söylemediklerini bilemez. Aslında ortada somut bir gerçek vardır, bu kişiler -eğer ifadeleri doğruysa- yakalanmadan birkaç gün önce Mihri Belli'yi gördüklerini itiraf etmişlerdir. Bu da gösterir ki, bunlar «sıcak, hem de pek sıcak» operasyona tâbi tutulmuşlardır, oysa ifadelerde sözü geçen Mihri Belli, Şevki Akşit, M. İlker Gürkan YAKALANMAMIŞLARDIR. Yani «itirafları gerçek ise» bunlar başarılı sorgulardır, Sıkıyönetim için asıl önemli olan bu kişilerin yakalanması idi, bu sağlanamamıştır, sözü edilen «ÖZELEŞTİRİ» ve diğer belgeler ele geçememiştir. Halbuki kolluk kuvvetlerinin asıl amacı buydu. İkinci Cild'e gelelim, aynı şekilde yurt içinde olduğu bilinen Şevki Akşit, M. İlker Gürkan bulunamamış, «Hüseyin» denilen kişinin kimliği tesbit edilememiştir, ancak bu kez «ÖZELEŞTİRİ» ve bazı belgeler elde edilmiştir. Aynı şekilde 3,5 ay işkence gören TÖB-DER İstanbul sekreteri Yılmaz Elmas ifade vermiş, yüzleştirmelere zorlanmıştır, ancak işkencenin asıl amacı olan Töb-Der'i, Halkevlerini «örgüt olarak» suçlayacak olan ifadeler 3,5 ayda kendisinden alınamamıştır. Bana ise bir örgüdün varlığı bile kabul ettirilememiştir. Hasan Kıyafet'in sansasyonel ifa-

desi ise o kadar havada kalmıştır ki, iki kez tahliyesi zorunlu olmuştur.

Bu verileri belirttikten sonra konunun az daha özüne inelim, örgüt varsa da, yoksa da, veya sadece bazı kişileri ele vermemek söz konusu ise de, kolluk kuvvetlerinin ve sanığın oynadığı bir yarışma söz konusudur, bir sürat yarışıdır bu.

Saklanan bir kişinin «tutuklanmanın kendisine yaklaştığını» görünce yani irtibatta olduğu kişi yakalanınca yapacağı basit bir savunma görevi vardır, irtibatı kesmek, yakalananların bilmediği bir yere gitmek. Yakalananın da bir görevi vardır, saklanana gerekli zamanı kazandırmak. İşte «sıcak operasyonun», yoğun işkencenin nedeni budur. Eğer yakalanan kişi üç gün dayanıp sonra konuşursa, adresi üç gün saklıyabilirse, randevu saatini geçirir, yerini yanlış söylerse, «kuş uçar»...

Bu kuralları bütün dünyada emniyet kuvvetleri de, yakalananlar da bilirler. Yabancı işgalinde işgal kuvvetleri de, mukavemet örgütleri de.

Daha özele inersek gizlenmenin kuralları vardır, bunlar ilegalite kurallarının bir kısmını teşkil ederler. İkinci cildin sonundaki belgede bunların bazıları açıklanmıştır.

En başta örgütsel genel kural yer alır: hücre, zincir kuralı, bu kurala göre zincirin her halkasında bulunan kimse bir üst ve bir alt halkanın varlığını bilir sadece, fazlasını değil, böyle olunca tutuklandığında, bir alt ve bir üst halkadan ilişkide bulunduğu kişi izini kaybettirirse «örgütsel» irtibat kesilir ise de tutuklama, çözülme de kesilir. Aynı şekilde bir «ajan» zincirin bir halkasına sızarsa sadece bir alt ve bir üst halkadan tanıdığını ele vere-

ratmamıştır.

Şimdi yine bir Dev-Kurt «Devleti Kurtarma», yani Endonezya tipi, CHP'yi de kasayacak bir toptan imha darbesi özlemi ve hazırlığı ile; diğer taraftan da bir Demokratik atılım ile karşı karşıyayız. Ancak bu kez de, mücadele «Sol» kanadın etki sahibi olabileceği ideolojik ve örgütsel bir seviyede olmadığı bir gerçektir. Türkiye Sol'unun toparlanışı bu iki alternatifin sonucuna göre, tarihsel süreç içinde, ve o zamanki konjonktüre göre ergeç gerçekleşecektir, oysa bunun ne şekilde başarılacağını bugün için kestirmek olanaksızdır. (*)

B

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM

Demokratik Devrim tezinin 27 Mayıs 1960'dan sonra Türkiye'de nasıl yeniden oluştuğunu, kendini kabul ettirdiğini; 12 Mart'tan önce ne gibi bölünmelere yol açtığını (**) ve 12 Mart karşı-devriminde nasıl yasak edildiğini bu üç ciltte inceledik.

T.İ.P. Tüzüğü Amaç maddesinin ve Programı-

(*) Çoğunlukla sol gruplara sızan ajanlar, bazen de ateşli ve fakat tecrübe ve bilinçsiz gençler objektif ve subjektif şartlar olmadığı halde, Türkiyemizi adeta bir çatışma ortamına sürüklemeğe kalkışmakla iktidarın istediği, girdiği çıkmazdan kurtulmak için özlediği ortamı yaratmak için yarış halindedir. Adeta «legal» bir illegalite süregelmektedir. (RN.)

(**) Bu bölünmelerin niteliği hakkında «ÖZELEŞTİRİ»de geniş ve fakat tek taraflı olarak bilgi verildiğinden, okuyucunun yanlış bir izlenime kapılmaması için bu hususun unutulmaması gerekir. (RN)

nın (ismini açıklamayan) bir Milli Demokratik Devrim Tüzük ve Programı olduğunu açıkladık. Bugün de aynı anlama gelen Bağımsızlık-Demokrasi-Sosyalizm sloganını ortaya atan 2.nci T.İ.P.'in dahi, bu sloganı ile, aynı tezi benimsediği açıktır.

Konu nedir: Türkiyemizin gelişmesi, geri bıraktırılmış olma utancından kurtarılması, sanayi ve tarımda modern bir teknoloji tabanına oturtulmuş, tüm halkı seferber edebilecek süratli bir kalkınma süreci içinde ağır sanayie, makina üreten makinaların yapımına öncelik veren; bütün halkın şevkli çabası ile en ileri memleketlere bir iki nesil içerisinde erişebilmenin şartının yaratılması konusudur.

Kentlinin ve köylünün tam bir iş seferberliği ile (açık ve gizli, süreli ve mevsimlik) işsizliği yok edebilecek bir düzen kurabilmektir esas meselemiz. Bunun en modern bir teknolojiyi hedef alarak yapılması, fakat ona erişebilinceye kadar, ve aynı zamanda, en ilkelleri de olsa, bütün olanakları milletce var gücümüzle çalışarak değerlendirmemiz söz konusudur.

Bunun gerçeklenmesine engel nedir? «Emperyalizm-işbirlikçileri-feodal mütegallibe üçlüsünün hakimiyetine son vermek,» formülü kullanıldı, durdu. Ancak burada da bu değimlere gereken açıklık verilmelidir, Dr. Hikmet Kıvılcımlının dediği gibi konu «ilkel» olarak, sadece propaganda sloganı olarak ele alındı; memleketin sosyal-ekonomik gelişmesi hakkında doğru ve ayrıncalı sınıfsal bir tahlil yapılmadı, yöresel farklılıklar ve bunların özgül ağırlığı incelenmedi, (feodalite unsuru, montaj-ambalaj sanayii değimleri abartıldı).

Emperyalizme, emperyalizmin dolaylı dolaysız yatırım ve kredilerine, giderayak bu krediler mu-

du.) Rus burjuvazisinin ve sağcı sosyal-demokrasinin halka verilen sözleri tutmaması, karşı koyması üzerine Ekim Sosyalist Devrimi şartları oluştu.

Budur Millî'nin ilk anlamı; bu, feodal iktidara ve bölünmeğe son verip kapitalist düzene dayalı bir milli pazar etrafında oluşan Millet gerçeğinin yaratılışı sürecidir.

1917 Sovyet Devriminden sonra, bir de bağımlı ülkelerde - sömürge yada Osmanlı Devletinin son dönemlerinde olduğu gibi yarı sömürge haline düşen ülkelerde - Milli'nin yeni bir anlamı, emperyalizme, yani kapitalizmin son aşamasına karşı verilen MİLLÎ KURTULUŞ SAVAŞLARI anlamı oluşmuştur.

★

Osmanlı devletinde feodal bölünme, Batı anlamında klasik feodal düzen mevcut değildir. Belki Doğu'da ve Rumelinin bazı bölgelerinde feodal karakterler taşıyan bir düzen söz konusu olabilir. Balkan savaşında elimizden çıkan bölgelerde, uç beyliklerinin dejenere bir şekli olan, bir tür Türk asıllı feodalite düzeni mevcuttu. Doğu Anadoluda ise daha çok (feodal öncesi) göçebe aşiret aşamasında olan, bazı yerlerde de şıhlığa ve toprak ağalığına bağlı feodal karakterli kapalı ekonomi düzeyinde bölgeler vardır. Daha genel olarak da bütün yurtta bir tefeci-bezirgân sömürüsü hüküm sürmekteydi ve de sürmektedir.

Bu Doğu Anadolu aşiret ve yarı feodal düzeni ulaşım yokluğu ve Osmanlı devletinin o bölgelere ulaşamaması şartlarında süregeldi, ayrıca etnik bir niteliğe büründü.

Türkiyede Millet kavramı istiklâl savaşımızla oluştu. Öncelikle anti-emperyalist mücadele içinde

ve manasında gelişti, «Kuvva'i Milliye» ruhu ile gerçekleşti. Ümmet kavramının iflası üzerinde şekilleşti, ancak - hele doğu'da - aşiret, şıhlık ve feodal artıklar taşıyan bu bölgemizde, köklü bir toprak reformu, eğitim seferberliği, ekonomik kalkınma gerçekleştirilmediğinden tam olarak sağlam temellere oturtulamadı, bütün yurtta ağalık düzeni tasfiye edilmediğinden, Demokratik Devrim gerçekleşmediğinden bir karşı-devrim potansiyeli süregeldi, buna karşı ise sadece bürokratik baskı frenleri uygulandı. Bu durumda (demokrasi=karşı-devrim) açmazı ile karşı karşıya bırakıldık, çünkü dengeyi kuracak örgütlü ve kanun teminatı altındaki bir «sol» geliştirilmedi.

Bununla birlikte ekonomik alanda bir gelişmenin olması ve bunun sosyal düzenimizi etkilemesi kaçınılmaz bir zorunluktu. Önce İnönü'nün Demiryolu politikası, 2. Dünya Savaşından sonra da, Demokrat Parti döneminde, Amerikalıların uygulattıkları «stratejik anayol» politikası geniş ölçüde kapalı ekonomiden pazar ekonomisine, kapitalist köy ekonomisine geçişi gerçekleştirdi, bu süreç devam edegelmektedir. Göçebe aşiretler ise 100.000 kişinin altına düşmüş bulunmaktadır. Burada bir de toprak rejimi konusu, köklü bir toprak reformu konusu yer almaktadır. Önce şunu noktalayalım ki, toprak reformu sosyalist nitelikte bir girişim değildir, öncelikle bir burjuva reformudur, Fransız burjuva devriminde Fransada, hatta çok daha yeni olarak Yunanistanda köklü toprak reformlarını burjuvalar gerçekleştirmiştir. Ancak Demokratik Devrim sürecinde sosyalistler - köylülüğün özlenimini yerine getirmek için - köylülük ile samimi bir güçbirliği gerçekleştirmek için en köklü bir toprak reformunun

tedbirler yeterli değildir, Kanunların uygulanışında gerçekten demokratik yöntemler ve onları uygulayacak kadrolar şarttır.

Gerçek bir sendikalaşma (emekçilerin ekonomik mücadelesi) ile beraber giden, (12 Mart öncesi ve sonrası durumun yarattığı) küçük hizip rekabetlerinden ve kişisel şeflik mücadelelerinden arınmış, sağlam bir ideolojik temele oturtulmuş ve Türkiye gerçeklerini derinlemesine tahlil eden bir Sosyalist Partinin mücadele içinde kurulması şarttır (emekçilerin politik mücadelesi). Bunun yolu bütün eski ihtirasların, sapmaların, rekabetlerin temizlenmesi ile başlar.

DUYURU

EMEKÇİ dergisi (23-25) sayısında yayınlanan ilanda Haziran Hareketi Belgelerini ve bu arada DEVRİMCİ HARAKETİMİZİN ELEŞTİRİSİ «ÖZELEŞTİRİ» Kitabının yayınlanacağını ilan etmiştir. Bu Cildimizde, bu belgenin Sıkıyönetim mahkemelerinde okunan illegal basımı ile yine aynı mahkemede okunan Alman basımındaki değişiklikleri yayınladık. Okuyucular bu değişikliklerin çok önemli ve ilginç olduğunu farketmişlerdir. Ayrıca Emekçi dergisinde yayınlanan Alman basımındaki parçaların (Sayı I) aslına uygun olmadığını da belirttik. Bir tarihi belgenin, bir dava delilinin dördüncü defa için nasıl «redaksyon»a tâbi tutulup değiştirileceğini merak ediyoruz. Bizim yayınladığımız metinler mahkemede okunan ve dosyeden fotokopilerini aldığımız asıllarına kelimesi kelimesine uygundur. Mahkeme zaptına geçmiş iki değişik basımın aynıdır. Tarihe mal olmuş eski belgeleri bir defa daha «redaksiyon»dan geçirmedense bugünkü şartlara uygun yeni bir ÖZELEŞTRİ yazmalarını öneririz.

Ayrıca bu «ÖZELEŞTİRİ»de Üç kitabımızda sözü geçen süreli yön değiştirmelerini, fikir ve taktik değiştirmelerini, hizip ve bölünme doğuran tutumlarını, yazı ve kitap çevirilerindeki tahriflerini, örneğin (Ne Yapmalı) (Cilt III, Sa: 1095), Parti kurmadaki davranışlarını da ELEŞTİRMELERİNİ öneririz.

Önce T.İ.P.I küçümseyen tutumları, sonra T.İ.P. içindeki yapıcı ve sonuca ulaşacak muhalefetimize sahip çıkmakla onu baltalamaları, ve muhalefetin ihraç edilmesine katkıda bulunmaları: YÖN dergisinde (Cilt I, Sa; 44) açıkça bir CUNTA'ya çağrıda bulunmaları, gençlik eylemlerini pohpohlamalarını, sonra da onlara karşı çıkmalarını - bu arada haklı olarak ilk dönemde İLLEGAL eyleme karşı çıkmaları - ve fakat radikallara fazla önem vermeleri, son T.İ.P. kongresindeki güçbirliği tekliflerini kendi başına reddetmeleri, parti kurulmasını sürelice ertelemeleri, «altı ay sürece parti kurarsak artık kimse bizi yenemez (1970)» dedikten sonra iki yıldır kurdukları T.E.P.de hizip ve tekkecilikten başka birşey yapamamaları bu ÖZELEŞTİRİ'de mutlaka yer almalıdır.

BÖLÜM VI

I. Türkiye Emekçi Partisi Kurularken 1067

A — Başlarken Oluşan Bölünme 1067

B — Asker - Sivil Aydın Zümrenin Niteliği 1074

II. T.E.P. Kuruluş Belgeleri ... 1078

A — Türkiye Emekçi Partisi Kuruldu 1078

B — Program Hakkındaki Vekâletin yazısı ... 1080

C — Benim Eleştirim 1086

(T.E.P. Merkez Yürütme Kuruluna) 1086

T.E.P. Programı Hakkında Eleştiri ve Öneriler

T.E.P. Tüzüğü Hakkındaki Öneriler

Tüzük ...

D — T.E.P. in Vekâlete Cevabı ve Muhalefetin Belirmesi

III. T.E.P. İçindeki Bölünme

A — Yönetimde Huzursuzluk

B — Genel Merkezin Cevabı

C — Ortak Toplantı Çağrısı

D — Kurucuların Kopması

1. Tutanak ... ...
2. T.E.P. Basın Bildirisi ...
3. Dönmez TEP Kurucular Heyeti Adına Belli Grubunu Yerdi 1135
4. TEP Kurucular Toplantısı 1136
5. Mihri Belli Gurubunun Tepkisi 1137
6. İstifalar 1139

IV. Türkiye Emekçi Partisi Davası 1142

A — Mihri Belli'nin İtiraz Dilekçesi 1143

B — Savcının Mütaleası 1146

Görev Meselesi 1148

Ön Mesele 1156

V. Eski M.D.D. Davaları 1159

Genel Sonuçlar 1161

A — Gizlilik ve Çözülme ... 1161

B — Milli Demokratik Devrim 1168

Duyuru ... 1177

Doğru yanlış cetveli 1178